ÇÖZÜM SÜRECİNİN ULAŞTIĞI AŞAMADA ASDER - ASSAM RAPORU

2015

ÇÖZÜM SÜRECİNİN ULAŞTIĞI AŞAMADA ASDER - ASSAM RAPORU 2015

Yakuplu Mahallesi Hürriyet Bulvarı No:155 Newport Sitesi 1nci Blok Kat:7 Daire:55
Beylikdüzü İstanbul
Tel:0 212 855 19 75 eposta: info@assam.org.tr
www.assam.org.tr

(BOŞ BIRAKILMIŞTIR)

ÖNSÖZ

İslâm Dünyasının en dağınık ve bölünmüş / parçalanmış durumda olduğu bir dönemin içinden geçtiğini söyleyebiliriz. Tarihçiler bu yüzyılı yazarken, İslâm Dünyasında **"İlan Edilmemiş Üçüncü Dünya Savaşının"** hüküm sürdüğünü yazacaklardır. Öyle bir savaş ki, İslâm Devletlerini oluşturan topluluklar, kendi vatanlarında etnik veya mezhepsel farklılıklara göre cephelere ayrılarak, birbirlerini yok etmek için bütün imkânlarını, sağlayabildikleri dış desteklerle birlikte kullanmaktadırlar.

Dünya hâkimiyeti mücadelesi veren emperyalist süper güçler; sağladıkları hâkimiyeti devam ettirmek, enerji kaynaklarının, enerji ulaşım hatlarının, kara, deniz ve hava ulaşım güzergâh ve merkezlerinin etkili bir şekilde kontrolünü devam ettirmek, mevcut askeri üs ve tesislerinin emniyetle devamını sağlamak, sanayi üretimleri için pazar potansiyelinden azami ölçüde yararlanmak, yüksek savunma harcamalarını finanse etmek, egemenlik bölgelerindeki ülkelerin yönetimlerinin kendi kontrolleri dışına çıkmalarını engellemek maksatlarıyla; İslâm Ülkelerinin etnik ve mezhepsel farklılıklarını olabildiğince tahrik ederek, bölünmelerin ve farklılıkların ihtilaf haline dönüşmesini sağlayacak şekilde, ekonomik, teknolojik, siyasi, askeri, iletişim ve bilişim gücünü kullanarak, İslâm Ülkelerinin kendilerinden olan unsurlarını azami ölçüde ve kışkırtıcı şekilde destekleyerek çatışmalarını sağlamak, çatışma ortamının oluşması için provokasyonlar düzenlemek suretiyle, İslâm dünyasına karşı **ilan edilmemiş, gizli, sinsi, kirli ve asimetrik** yöntemlerin uygulandığı bir savaş uygulamaktadır. Buna "**ilan edilmemiş kirli üçüncü dünya savaşı"** diyebiliriz.

Ehli Sünnet itikadına sahip Müslümanlarca radikal görüşe sahip olarak değerlendirilen liderlerin yönetimindeki Irak Şam İslâm Devleti "IŞİD" / "DEAŞ" Örgütü, Suriye ve Irak'ta mevcut olan kargaşa, kan ve vahşete, Haziran 2014 başından itibaren yeni bir boyut katmıştır. Suriye'de rejim kuvvetlerinden ziyade rejim muhaliflerine; Irak'ta ise başlangıçtaki göstermelik merkezi devlete yönelik saldırısından sonra Kürt, Türkmen ve Yezidilere yönelmiştir. Akıl almaz bu zulüm ve anarşi Irak, Libya, Yemen ve Mısır'da da yıllardır hüküm sürmektedir. İslâm Dünyası kanayan yaralarını saramamakta, yaranın her geçen gün derinleşmesi için açık- kapalı teşviklerin sahibi ülkelere çözüm için bel bağlamaktadır.

İslâm Coğrafyasındaki konumu ve Müslüman Milletler nezdindeki saygın yeri nedeni ile Türkiye'nin yaşadığı iç sorunlarında da, küresel güçlerin parmağının olmaması mümkün değildir. İslâm Dünyasının özlenen huzur ve barışa kavuşabilmesi, birlik ve bütünlüğünü perçinlemiş, iç barışı tesis etmiş, temel insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasını hukuk temeline oturtmuş, refah düzeyini yakalamış, teknolojik üretimde rekabet edebilme seviyesine ulaşmış bir Türkiye'nin varlığı ile mümkündür.

Ülkemizin özlenen seviyeye ulaşmasını geciktiren, dış güçler tarafından da olabildiğine kaşınan, tarihi derinliğe de sahip olan iki ana hassasiyeti bulunmaktadır. Birincisi, Ülkemizin asli unsurları olan Türk ve Kürt toplumlarını etnik çatışmaya götüren ırkçı söylem, eylem ve uygulamalar; ikincisi de yine ülkemizin ana inanç gruplarını oluşturan sünni ve alevi mezheplerine mensup vatandaşlarımızın her alandaki hâkimiyet elde etme mücadelesidir. Ülke kaynaklarının heba olmasına da sebep olan bu iki hassasiyetin makul gayretlerle çözümlenmesine, resmi-gayri resmi organların, devlet ve sivil toplum kuruluşlarının var gücü ile katkı sağlaması gerekmektedir.

Ülkemizde ve dünyada adaletin hâkim olması misyonu ile yola çıkmış olan **"Adaleti Savunanlar Derneği" (ASDER)** ile İslâm Dünyasının bir irade altında toplanması için gerekli müesseseler ve bu müesseselerin oluşması için uygun mevzuatın araştırılması hedefine odaklanmış fikri araştırmalar yapmak amacıyla kurulmuş bulunan **"Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi" (ASSAM)**, Ülkemize ve komşu bulunduğumuz coğrafyaya **barış, kardeşlik, birlik, refah, huzur ve adalet** getireceğine inandığı **"Çözüm sürecini"** gönülden desteklemektedir.

ASSAM'ın tabanını oluşturan ASDER, 08 Mart 2009 **tarihinde "Tarihten Bugüne Kürt Meselesi ve Çözüm Yolları Paneli"**ni icra ederek, meseleyi ve çözüm önerilerini kamuoyu ile paylaşmıştır. Panelistlerin bildirilerini ve çözüm önerilerini içeren ve kamuoyu ile paylaşılan belge, bu rapora EK-E olarak sunulmuştur.

Yine ASDER ve ASSAM yönetimleri, hükümetin başlattığı çözüm sürecine paralel olarak bünyesinden oluşturduğu, duyarlı ve ehil heyeti ile 24-26 Nisan 2013 tarihlerinde Diyarbakır-Batman ve Mardin İllerimizdeki sivil toplum kuruluşları, kanaat önderleri, Sendika ve baro temsilcileri ve bölge halkının önde gelenleri ile yaptıkları ziyaret ve toplantılar ile yerinde yaptığı tespitleri kamuoyu ile paylaşılan **"ASDER Barış Süreci Raporu"** adıyla bir broşür şeklinde EK-D olarak sunulmuştur.

Özlenen sağlıklı ortama, ileri demokrasilerde uygulanan standartların ülkemizde de hâkim olması ile ulaşılabileceğine olan inancımız, sivil toplum olarak bizi, **"Çözüm Sürecine"** daha aktif destek vermemiz gerektiği sonucuna götürmüştür.

Bu vecibeyle; ASDER ve ASSAM organlarına mensup on üyemizden oluşturulan üç ayrı ekip ile teröre karşı güvenlik sorunu yaşayan Hakkâri, Van, Şırnak, Mardin, Batman, Şanlıurfa ve Diyarbakır İllerimize, Resmi Kurumlar, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler, Kanaat Önderleri, Siyasi Parti Teşkilâtları, Ticaret ve Sanayi Odaları, Belediyeler, Barolar, Esnaf ve bölge sakinleri ile temas ve istişarelerde bulunmak ve tespitlerini Devletimizin üst kademesi ve kamuoyu ile paylaşmak üzere, ziyaretler planlamıştır.

09 -22 Aralık 2014 tarihleri arasında, dört üyemizden oluşan birinci heyetimiz tarafından Şırnak-Mardin, üç üyemizden oluşan ikinci heyetimiz tarafından Batman-Diyarbakır-Şanlıurfa ve üç üyemizden oluşan üçüncü heyetimiz tarafından da Hakkâri ve Van illerimize ziyaretler icra edilmiş; bölgeye gitmeden önce alınan randevularla bire-bir veya heyetler halinde görüşmeler yapılmış, yapılan tespitler üç heyet tarafından önce kendi bölgeleri ile ilgili (EK-A, EK-B, EK-C), müteakiben de üç heyetin ortak iştiraki ile **"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER -ASSAM Raporu"** adı altında birleştirilmiştir.

Müteakip maddelerde sunulan, Devletimizin yetkili organları ile ve kamuoyumuz ile paylaşılacak olan **"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu"** muzun hayırlara vesile olmasını dileriz.

Adnan TANRIVERDİ
Emekli General
ASSAM Yönetim Kurulu Başkanı

(BOŞ BIRAKILMIŞTIR)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
GİRİŞ ..... **viii**
BİRİNCİ BÖLÜM **1**
1. BÖLGENİN HALİ HAZIR TOPLUMSAL YAPISI - GRUPLAR **1**
1.1. SOSYAL, SİYASAL, DİNİ VE ETNİK GRUPLAR **1**
1.1.1. Birinci Grup Kürtler 1
1.1.2. İkinci Grup Kürtler 1
1.1.3. Üçüncü Grup Kürtler 1
1.1.4. Dördüncü Grup Kürtler 1
İKİNCİ BÖLÜM **3**
2. ZİYARET HEYETİNİN TESPİTLERİ - TALEPLER **3**
2.1. GRUPLARIN FARKLI KONULARDAKİ ORTAK TALEPLERİ **3**
2.1.1. Eğitim 3
2.1.2. Ekonomi 3
2.1.3. Demokrasi 4
2.1.4. Temel Hak ve Özgürlükler 5
2.1.5. Sosyal ve Siyasi Yapı 5
2.1.6. Dini Değerler 5
2.1.7. Devlet Politikası "Kamu Yönetimi" 6
2.1.8. Yerel Yönetim 7
2.1.9. Örgüt Yapılanması 8
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **10**
3. SONUÇ VE TEKLİFLER **10**
3.1. SONUÇ **10**
3.2. ÇÖZÜM SÜRECİNİN SELAMETLE SONUCA ULAŞTIRILMASI İÇİN TEKLİFLER **11**
3.2.1. Kürt Kimliğinin Tanınması 11
3.2.2. Ana Dilde Eğitim Hakkı 11
3.2.3. Eyalet Sistemi Getirilmelidir 11
3.2.4. Bakanlar Kurulu Toplantılarının bölgede yapılması 12

3.2.5. Cumhurbaşkanlığı Forsuna Bir Yıldız Daha Eklenmelidir 12
3.2.6. Güvenlik & Bölgede Genel ve Muhtemel Bir İsyanın Önlenmesi 12
3.2.7. Öğretmen Kadroları 13
3.2.8. Irkçılık Söylemi Veya Irkçılığı İma Eden Söylemden Uzaklaşılması Gereği 13
3.2.9. Tekke ve Zaviyeler Kanununda Değişiklik Yapılması Gereği 13
3.2.10. Sanayi Yatırımları ve İşsizliğin Önlenmesi 13
3.2.11. Devlet Otoritesinin Süratle Yeniden Tesis Edilmesi 13
3.2.12. Tarım ve Hayvancılık 13
3.2.13. Madencilik 13
3.2.14. Mayınlı Arazilerin Tarıma Kazandırılması 13
3.2.15. Bölge Halkının Yatırımların Devlet Tarafından Yapıldığı Konusunda Daha İyi Bilgilendirilmesi 14
3.2.16. Çözüm Sürecinde Tüm Toplum Kesimlerinin Muhatap Alınması 14
3.2.17. Devlet Yargısının İşletilmesi 14
3.2.18. Kültürel ve Sportif Faaliyetler 14
3.2.19. Diyanet Atamaları 14
3.2.20. Koruculuk Sisteminin Islah Edilmesi 14
3.2.21. Bölge Halkının Manevi Değerlerine Uygun Kamu Görevlisi Atanması 15
3.2.22. ‘’3ncü Göz’’ 15
3.2.23. Terörden Zarar Görenlere Psikolojik Ve Sosyal Destek Verilmesi 15

“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu”na EK-A I nci Bölge (MARDİN- ŞIRNAK BÖLGESİ) Heyet Raporu (Konmamıştır) 17
"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu’na" EK-B II nci Bölge (D.BAKIR-Ş.URFA-BATMAN) Heyet Raporu (Konmamıştır) 19
“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu” ‘na EK-C III. ncü Bölge (VAN ve HAKKÂRİ) Heyet Raporu (Konmamıştır) 21
“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu”na EK-D ASDER BARIŞ SÜRECİ RAPORU (2013) 2
“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu”na EK-E TARİHTEN BUGÜNE KÜRT MESELESİ VE ÇÖZÜM YOLLARI PANELİ 2

GİRİŞ

Tarihsel süreçte Yavuz Sultan Selim Han'dan sonra Osmanlının son dönemlerine kadar Türklerle uyum içerisinde yaşayan Kürt Halkı, özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra yaşadığı coğrafyada farklı bir kategoriye konulmuş ve 90'lı yıllara gelinceye kadar da sistemli bir asimilasyona tabi tutulmuştur. Gerek sosyo-kültürel olarak ve gerekse millet olarak yok sayılmış; resmi ideoloji ve onu temsil eden bürokrasi tarafından var kabul edilmemişlerdir. Hatta Askeri Tarih Ve Stratejik Araştırmalar Etüt Merkezi tarafından çıkarılan *Türk Milli Bütünlüğü İçerisinde Doğu Anadolu* adlı Genelkurmay Başkanlığı yayınında Kürt diye bir milletin olmadığı, Anadolu'ya gelen Türk boylarının karda yürürken ayaklarını bastıkları yerden "Kart Kurt" diye ses çıkması nedeniyle, ''Kürt'' diye anıldıkları yıllarca anlatılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra ülke genelinde, özellikle İslam'ın itibarsızlaştırılması ve yeni nesillere yavaş yavaş unutturulması şeklinde izlenen politikalar gereği; halka uygulanan inançla ilgili baskı, zamanla Kürtler tarafından Türklerin yaptığı ırkçı baskı ile birlikte algılanmıştır. Bunda en büyük etken dışlanan, terk edilen doğu sorunu olmuştur. Batıdan şarka sürülen problemli ve çeşitli suçlara bulaşmış bürokratlar eliyle dayatılan yanlış tavırlar ve her karşıt fikir şarkta Türkiye Cumhuriyetine karşı bir öfkeye dönüşmüştür. Özellikle darbe dönemlerinde Diyarbakır Cezaevi'nde yaşanan ölümler, işkenceler ve insan onurunu hiçe sayan aşağılamalar en çok zihinlerde yer eden olaylar olarak, bölge halkı arasında anlatılmış ve halen de yazılıp çizilmektedir. Elbette, Türkiye Cumhuriyeti devletine ve onun yetkililerine karşı biriken öfke ve hınç, zamanla eğitimsiz kalan halk içerisinde Marksist bir örgüt olan PKK'nın ortaya çıkması ve terörist faaliyeti için mümbit bir zemin teşkil etmiştir.

Ülkemizin her açıdan kalkınmasını ve gelişmesini engelleyen, son otuz yıldır yaşadığı bu en büyük toplumsal sorunu ortadan kaldırmak üzere, devletimizin büyük özverilerle ve büyük bir riski göze alarak başlattığı ve yaklaşık iki senedir yürütmeye çalıştığı çözüm sürecini başarıyla tamamlamasına katkıda bulunmak maksadı ve düşüncesi ile; biz de ASDER - ASSAM olarak, farklı illeri kapsayacak şekilde teşkil ettiğimiz üç ayrı grup halinde, bölgeye yapılan ziyaretler sonrasında, yerinde yapılan tespitlerle, sessiz çoğunluğu oluşturan bölge halkının talepleri, tarafımızdan yapılan inceleme, değerlendirme ve sürecin başarıya ulaşmasına katkıda bulunacağını umduğumuz önerilerimiz, müteakip bölümlerde yetkililerin ve okuyucunun dikkatine sunulmuştur.

Bölgede yapılan inceleme ve görüşmelere bağlı olarak aşağıda belirtilen hususlar, bölge halkının düşünce ve görüşlerini kendi ifadeleriyle (ki, bunlar tırnak içinde ifade edilerek) yansıtmaktadır. Yapılan bu tespitler, her üç bölgede de bir birine benzerlik göstermekle beraber; her bölgenin konumuna göre, bazı farklılıkların da ortaya çıktığı görülmektedir. Bu düşünce ve görüşler aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BÖLGENİN HALİ HAZIR TOPLUMSAL YAPISI - GRUPLAR

1.1. SOSYAL, SİYASAL, DİNİ VE ETNİK GRUPLAR

Bölgede nüfusun çoğunluğunu teşkil eden; sosyal açıdan dört farklı Kürt topluluğunun oluştuğu tespit edilmiştir. Tespit edilen bu gruplar ve yapıları kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilir.

1.1.1. Birinci Grup Kürtler

Birinci Grup Kürtler; Ehli Sünnet (Sünni) ve ümmet anlayışına, İslami düşünce hassasiyetine sahip olan gruptur. Bunlar, Türklerle Kürtlerin iç içe girdiği, kız alıp verildiği ve etle tırnak gibi bir birinden ayrılmaz bir birliktelik içerisinde olduğunu savunan topluluklardan oluşmaktadır. Bu grup, Türkiye'den ayrılmayı istememekte, silahlı mücadeleyi de asla tasvip etmemektedir. Temel hak ve özgürlükler ile demokratik haklar konusunda diğer üç grupla aynı paralelde düşünmekte ve aynı beklenti içerisinde olduklarını ifade etmektedirler. Bu Grup, problemin ''Türklük'' ve ''Kürtlük '' meselesinden ziyade, bölgede emeli olan emperyalist güçlerin araya soktuğu nifak tohumlarının sonucu olarak ortaya çıktığını değerlendirmektedir. Ayrıca, sorunu bir ''rejim'' sorunu olarak görmektedirler. Ancak burada, inançları nedeniyle rejimin zulmüne; bunun yanı sıra ''Kürt'' olmaları sebebiyle, ayrıca baskıya maruz kaldıklarını savunmakta; dolayısı ile, Türklere göre daha fazla, yani iki kez zulme maruz kaldıklarını iddia etmektedirler.

1.1.2. İkinci Grup Kürtler

Bunlar da, Ehli Sünnet (Sünni) olmakla beraber; Kürtlerin Kur'ana göre Allah'ın her millete tanıdığı yaradılış haklarından mahrum edildiklerini belirtmekte, Kur' ana ve Sünnete uygun temel hak ve özgürlüklerin Kürtlere de tanınması gerektiğini ifade etmektedirler. Bu gibi temel hakların ve özgürlüklerin verilmemesi, üstelik halka baskı yapılması ve demokratikleşmeden uzak bir toplum hayatının yaşanmasının doğal sonucu olarak, silahlı bir eylemin ortaya çıktığını kabul etmektedirler. Bu grup devletin Kürtlerle alakalı meseleleri çözmekte yetersiz kaldığı, uzun süre sürüncemede bırakarak mağduriyet oluşturulduğunu düşünmekte, temel özgürlüklerin muhakkak verilerek akan kanın durdurulmasını istemektedir.

1.1.3. Üçüncü Grup Kürtler

Marksist-Leninist bağlamda PKK sempatizanları olan kesimi oluşturmaktadırlar. Nispeten azınlıkta kalan bu **silahlı siyasal grup**, her durumda Türklerin Kürtlere baskı ve zulüm yaptıklarını, Kürtlere hayat hakkı tanımadığını düşünmekte ve bu haklarının elde edilebilmesi için **silahlı mücadeleyi tam desteklediklerini** ifade etmektedir. Çözüm sürecinin akamete uğraması veya sonuç alınamaması durumunda, yeniden silahlı savaşa başlayacaklarını ifade etmektedir.

1.1.4. Dördüncü Grup Kürtler

Bunlar, Hür Dava Partisi (HÜDAPAR) taraftarlarından oluşmaktadır. Bu oluşum da siyasi nitelikli olup, başlangıçta silahlı mücadele ile bir sonuç alınamayacağı düşüncesinde iseler de,

1990'lı yıllarda ''Hizbullah'' ismi altında silahlı faaliyet gösteren ancak daha sonra silahlı mücadeleyi terk eden grubun mensubu veya sempatizanı olarak değerlendirilebilecek düşüncedeki Kürt halkının bir araya gelerek kurduğu bir Kürt Partisidir. Devletle yürütülen çözüm süreci müzakerelerinde, HDP / PKK'nın Kürtlerin yegane temsilcisi olmadığını ve Devlet tarafından çözüm görüşmelerinde PKK ile HDP 'nin tek başına muhatap alınmaması gerektiğini düşünen muhafazakar kesimi temsil etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ZİYARET HEYETİNİN TESPİTLERİ - TALEPLER

2.1. GRUPLARIN FARKLI KONULARDAKİ ORTAK TALEPLERİ

Yukarıda 1nci Bölümde açıklanan toplumun dört grup kesimi, ORTAK BİR GÖRÜŞ OLARAK, çözüm sürecinin başarıya ulaşmasını ve kalıcı barışın sağlanmasını beklediklerini her ortamda ifade etmektedir. Ancak bölgede yapılan inceleme ve gözlemlerden anlaşıldığı kadarı ile, örgütün şehirde kendine ait alanlar oluşturduğu ve örgütlenmesini tamamladığı düşüncesi, bölge halkında çözümden çözümsüzlüğe doğru, umutsuzluğun doğmasına sebep olmuştur.

2.1.1. Eğitim

2.1.1.1 "Ana dilde eğitim hakkı anayasal bir hak olarak verilmeli ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır."

2.1.1.2 "Ana dilde eğitim imkânı Kürt lehçelerinin tamamına göre, tartışmasız talebimizdir. Anadilde eğitim belki özel okullarda verildi ama bu eğitimin devlet okullarında da verilmesini istiyoruz. Kürt Halkına bu eğitimin verilebilmesi için gerekli alt yapı mevcuttur."

2.1.1.2.1 Birinci Grup Kürtler'in ayrıca beyan ve talepleri

- ''Sığınmacıların çocuklarına eğitim verilerek gelecekteki köprü kuşağın hazırlanması sağlansın. İhmal edilen bu hizmet PKK'nın propagandalarıyla menfi yönde hız kazanıyor."
- "Seküler karma eğitime son verilmeli ve temel eğitim mutlaka dine dayandırılmalıdır."
- "PKK okulları gezerek gençlerin okula gitmelerini engellemeye çalışmakta, öğretmenleri tehdit ederek eğitim ve öğretimi sekteye uğratmaya çalışmaktadırlar."

2.1.2. Ekonomi

2.1.2.1 " Sanayi, ticaret, tarım ve diğer alanlarda bölgeye istihdam imkânı sağlayacak ve süreklilik arz edecek yatırımlar yapılmalıdır. Teşvik yasasında 6 ncı bölge yatırımları çok olumlu sonuçlar doğurmaya başlamıştı. Bu yöndeki çalışmaların desteklenerek sürecin başarıya ulaşmasını önemsiyoruz."

2.1.2.2 "Bacasız fabrika niteliğindeki Habur Sınır kapısından yapılan ticari mal getirilmesi serbest kalsın. Buradaki halkın asgari geçimi için sınırdan getireceği mallar batıya yanaşan bir gemi yükü kadar bile değildir. Habur'dan göz yumuluyor ama polis içeride satış sırasında el koyuyor."

2.1.2.3 "Şanlıurfa'da araziler mayından temizlenerek tarıma işlenebilir hale getirilmelidir. Ekonomik kaynaklar bölgeye yoğunlaştırılarak aktarılmalıdır."

2.1.2.4 "GAP projesinin hızla tamamlanarak, huzur ortamında çalışılmasını ve bölgemizden dışarıya mevsimlik işçinin gitmesinin önlenmesini istiyoruz."

2.1.2.5 ” Bölgede özellikle genç nüfus fazlalığı işsizliğin % 25’ler seviyesinde olduğunu göstermektedir. Önemli bir potansiyele sahip turizm sektöründeki iş gücü 6-7 Ekim olayları sebebi ile ciddi ölçüde sekteye uğramıştır.”

2.1.2.6 ‘’Bölgede madenler ve yeraltı kaynakları işletilemedi. Çoğu kapandı. Beş bin maden işçisi varken, şimdi 150 işçi ancak var.’’

2.1.3. Demokrasi

2.1.3.1 ‘’ Kürt kimliği güvence altına alınarak, kanuni bir hak olarak verilmelidir. ‘’

2.1.3.2 ‘’ Mevcut Anayasa ile Kürt meselesinde mesafe alınamaz. 1924 yılı anayasasının izleri kaldırılmalıdır. Her kesimi kucaklayan, çağımıza ve bölge yapımıza uygun, bir anayasa oluşturulmalıdır. ‘’

2.1.3.3 ‘’ Bölge halkı çözüm sürecinde, devlet tarafından HDP/PKK’nın tek muhatap alınmasından dolayı diğer bütün grupların bundan rahatsızlıklarını dile getirerek, çözüm sürecine kendilerinin de dahil edilmesi gerektiğini talep etmektedirler.’’

2.1.3.4 ‘’ Siyasi erkin dili çözüm sürecine zarar vermektedir. [Cumhurbaşkanı’nın o günlerde, başka bir maksatla söylediği ‘’…Kobani, düştü, düşmek üzere..’’ sözü istismar edilmiştir.] Demokratik beklentilere cevap verecek hassasiyetler dikkate alınmalıdır. Karşıt siyasi söylemler bölge halkını tahrik etmektedir. Bölgede demokratik anlamda siyasi parti çalışmalarına müsaade edilmediği; PKK’nın silah tehdidi ile, diğer Kürtlere ciddi baskı yapıldığı ifade edilmektedir. ‘’

2.1.3.5 ‘’ Başbakanlık tarafından tespit edilmiş olan Akiller gibi bir üçüncü göz heyeti oluşturularak süreç gözlemlenmelidir. ‘’

2.1.3.6 ‘’ Kan akmaması sürecin başarısıdır. Ne olursa olsun çözüm süreci mutlaka sürdürülmelidir. Çözüm sürecinde karşılıklı niyet okumaların terk edilerek takvime bağlanan taahhütlerin deklare edilmesi gerekir. ‘’

2.1.3.7 ‘’Otorite boşluğundan dolayı halkın devlete güveni zayıflamıştır. Devlete karşı aidiyeti güçlendirecek adımlar atılmalıdır. ‘’

2.1.3.8 ‘’ Seçim sistemi demokratik katılımı sağlamıyor. Dar bölge sistemi uygulanmalıdır. ‘’

2.1.3.8.1 Yukarıdakilerden farklı olarak, 1. Grupta yer alan halk ayrıca şu hususları da dile getirmişlerdir:

- ‘’ Terörün bitirilmesi adına, Abdullah Öcalan’a gerekirse özgürlük verilsin ve aracılar olmadan halk doğrudan ona ulaşabilsin. Böylece Öcalan’ın adının HDP ’nin vekilleri tarafından büyütüldüğü; aracı heyet olmadığında halkı ne kadar ve nasıl temsil ettiğinin görülebilmesine fırsat verilsin. Aracıların yorumları devreden çıkarılsın. Olağanüstü bir lider olmadığı anlaşılsın. ‘’
- ‘’ Halkın tamamına yakını devletten koparılmayı istemiyor. ‘’

- ‘’ Müslümanların özgürce seçme hakkını kullanması sağlanmalıdır. Bölgedeki mezhep farklılıklarına devletin saygı duymasını bekliyoruz. ‘’

2.1.4. Temel Hak ve Özgürlükler

2.1.4.1 ‘’ Temel haklar Kürt halkına devlet eliyle verilmeli ve bu vurgulanmalıdır. Hatta bir zorunluluk gereği değil mutlak bir hak olarak verildiği beyan edilmelidir. Aksi takdirde silahlı güç PKK, bu hakları kendisi elde ettiğinden bahisle bunu halkın üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanmaya devam edecektir.’’

2.1.4.2 ‘’ Geçmiş dönem acılarıyla ilgili karşılıklı “helalleşme” yapılmalıdır. ‘’

2.1.4.3 ‘’ Çözüm sürecinde bilinmeyen noktalar açıklanmalıdır. ‘’

2.1.4.4 ‘’ Adaletsizlik, Kürt sorununun özüdür. Çözüm süreci Kürt meselesinin adil bir tutumla halledilmesi şeklinde incelenmelidir. ‘’

2.1.4.4.1 Yukarıdakilerden farklı olarak, 1. Grupta yer alan halk ayrıca şu hususları da dile getirmişlerdir:

- ‘’Örgüt ile Müslüman halkın temsilcileri karşı karşıya getirilmemelidir.
- ‘’STK temsilcileri ve kanaat önderleri dün Kürt oldukları için devlet tarafından, bugün de Müslüman oldukları için örgüt tarafından kendilerinin ve bölgenin baskı altına alındığını, hükümetin kendilerine sahip çıkmadığını dile getiriyor.’’

2.1.5. Sosyal ve Siyasi Yapı

‘’ Akil heyet tüm tarafları (farklı Kürt gruplarını) aynı anda görüşmeye çağırdığından, bu ortamda sağlıklı bir görüşme olmamıştır. Taraflar bir arada olduğundan bölge sorunları ile ilgili talepler (bazı endişeler nedeniyle) gerçekçi olarak heyete aktarılamamıştır. ‘’

- 2.1.5 1.1 Yukarıdakilerden farklı olarak, 1. Grupta yer alan halk ayrıca şu hususları da dile getirmişlerdir:
- ‘’ Bölge halkının bir kısmına göre mesele Kürt meselesi değil terör meselesidir.‘
- ‘’ Terörün bitirilmesi ve kardeşlik duygularının tesisi için gerekirse Abdullah Öcalan’a özgürlük verilebilir.’’
- ‘’ Türkiye’nin Suriyeli mülteciler için gönderdiği yardımların BM’ den geldiği ve hatta BM’den gelen yardımların tamamının bölgeye gönderilmediği propagandası PKK tarafından yapılmaktadır. ‘’
- ‘’ Bazı yerel yönetim ve STK’lar bölgede bulunan mülteci kamplarında siyasi amaçlar doğrultusunda propaganda, eğitim ve algı oluşturma faaliyetleri yapmaktadırlar. Bu maksatla bu gibi mülteci kamplarının titizlikle denetlenmesi gerekmektedir.‘’
- ‘’ Kürt halkının kopma derdi yok. PKK ve Devlet baskısı arasında halk eziliyor. ‘’

2.1.6. Dini Değerler

2.1.6.1 ‘’ Devlet Kürt halkına dini değerlerini yaşamaması yönünde baskı yapmıştır. Yapılan bu baskı Kürt halkı üzerinde ciddi bir olumsuzluk, gençlerin de manevi değerlerden yoksun olarak yetişmesi sonucunda, devlete karşı büyük bir nefret oluşmasına sebep olmuştur. Bu nedenle özellikle gençlerin geleceğe dönük olarak milli ve manevi yönden eğitilebilmesi için gerekli şartların hazırlanması gerektiği düşünülmektedir. ‘’

2.1.6.2 ‘’ Tekke ve Zaviyelerin kapatılmasını gerektiren inkılâp kanunlarının kaldırılması gerekmektedir. ‘’

2.1.6.3 ‘’ Diyanet aracılığı ile yürütülen programların yeterli olmadığı, bu eğitim programlarının ancak bölge gençlerinin % 10’a ulaştığını bu nedenle medrese ve dergâh şeklindeki bölgesel dini eğitim kurumlarının faaliyetine devlet tarafından müsaade edilmesi ve desteklenmesi beklenmektedir. ‘’

2.1.6.4 ‘’Marksist söylemde dini-ahlaki değerlerin dejenere edilmekte olduğu bilinciyle, boş zamanı çok olan kadınların ideolojik yönde istismar ediliyor olmasını engelleyebilmek maksadıyla; bayanlara yönelik eğitim projeleri yapılması gerekmektedir.’’

2.1.6.5 ‘’ Farklı isim ve kuruluşlar şeklinde faaliyet gösteren ancak asıl amaçları misyonerlik olan yabancılara ait STK’lar takip edilmelidir. ‘’

2.1.6.6 ‘’ Din adamı yetiştirilmesinde kaliteyi yükseltmek için eğitim üst seviyelere çekilmeli ve cazip hale getirilmelidir.’

2.1.6.7 ‘’Temel dini eğitim üzerinde, İslami ilimleri medrese ve külliye sistemiyle nesillerimize aktarmak istiyoruz. Bölge halkının özellikle belli bir yaş gurubunun Türkçeyi çok az veya hiç bilmemesinden dolayı bölgede görevlendirilecek din görevlilerinin yerel dillere hâkim personelden seçilmesi beklenmektedir.’’

2.1.6.8 ‘’ Devlet dini konularda, laik sistemin serbest bıraktığı ölçüde yetiştirdiği Diyanet elemanlarını referans alıyor. Dinini geleneksel metotlarla özgürce nesillerine aktarmak isteyen Müslüman halkımız serbest bırakılmalıdır.’’

2.1.6.9 ‘’ Müslümanlar ’Çözümle ilgili gereken ilgiyi göstermedi. Boşluğu başkaları doldurdu. Bölgede Zerdüştlük dini empoze ediliyor. Hatta öyle bir hale geldik ki, ağır baskı nedeniyle Yüksekova da insanlar annesini, hanımını İslami kıyafetlerle hastaneye götüremiyor. ‘’

2.1.7. Devlet Politikası “Kamu Yönetimi”

2.1.7.1 **‘’** Eyalet sistemi getirilsin. Bölge valisini ve kaymakamları kendimiz seçelim. Merkezi hükümete parlamenter gönderelim. **‘’**

2.1.7.2 **‘’** Federal yönetim bölünmeye götürmez. Dünyada çok örneği olan federal yönetim modellerinden en uygun olan örnek bölgede uygulanabilir. **‘’**

2.1.7.3 ‘’ Paralel yapıyla mücadele kapsamında görev yerleri değiştirilen personelin bu bölgeye gönderilmesi çözüm sürecini sekteye uğratabilir. Uğratıyor da zaten.’’

2.1.7.4. ‘’Özellikle öğretmenler adeta stajyer olarak buraya gönderilmekte, zorunlu görev süresi dolar dolmaz bölgeden ayrılmaktadırlar. Bu da öğrencilerin iyi öğretmenlerle eğitilmesini engellemektedir. Tecrübeli öğretmenlerin bölgeye gönderilmesi gerekir. Buraya atanan öğretmenlerin uzun süre kalıcı olması için gerekli devlet politikası geliştirilmelidir.’’

2.1.7.5 ‘’ Adli makamlarda ortaya çıkan boşluk bir an önce kapatılmalı ve bölgede ortaya çıkan uyuşmazlıklar kısa sürede çözülmelidir. Aksi takdirde vatandaş PKK mahkemelerine başvurmakta ve devlet otoritesi giderek iyice zayıflamaktadır.’’

2.1.7.6 ‘’HDP ’ye yakın olan kuruluşlar ve siyasi yapılar koruculuk sisteminin bütünüyle iptal edilmesini istemektedir.’’

2.1.7.7 ‘’HDP ’ye yakın olan kuruluşlar ve siyasi yapılara göre yeni karakol ve kale kollar inşa edilmemelidir. Bunların inşasının barışı gölgelediği ve silahların susmayacağı endişesini uyandırdığı belirtilmektedir.’’

2.1.7.8 ‘’ Cezaevlerinin ıslahı projesinde, hasta veya sakat tutukluların af konusu sözde kaldı. Uygulama gerçekleştirilirse süreci olumlu etkileyecektir.’’

2.1.7.9 ‘’Çözüm sürecinde izlenen yol ve yapılması gerekenlerin uygulamaya konulmasında yavaş hareket edilmesi, seçim yatırımı gibi göründüğünden samimiyetsizlik olarak algılanıyor.’’

2.1.7.10 ‘’ Köylerimize, mahalli bölgelerimize eski (yani Kürtçe) isimlerimiz verilmelidir. Hatta her kesime kendi isimleri iade edilmelidir.’’

2.1.7.11 ‘’ Bölge milletvekillerinin büyük kısmı bölgeye gelmiyor. Bir bakan ya da devlet yetkilisi geldiğinde koruma ordusu ile gelip koruma ordusu ile dönüyorlar. Halkla iç içe olmuyorlar.

2.1.7 1.1 Yukarıdakilerden farklı olarak, 1. Grupta yer alan halk ayrıca şu hususları da dile getirmişlerdir:

- ‘’Devletin bölge halkına yaptığı baskılar, fişlemeler vs. halkı devletten soğuturken PKK’nın da özellikle Müslüman yani muhafazakâr Kürt halkına yaptığı baskı ve zulüm sonrasında halk iyice arada kalmıştır. Halk ile devlet arasında uçurumlar oluşmuştur. Bu nedenle devlet izleyeceği politikalarla bu yarayı sarmalı ve halkla yakınlaşmalıdır.’’
- ‘’ Paralel yapı ile HDP işbirliğine dikkat edilsin.’’
- ‘’Valiler cesur olmalı ve halka inebilen sevdalı kadrolar seçilerek bölgemize gönderilmelidir.’’
- ‘’ Uyuşturucu ticareti ve trafiği önlenmelidir.’’
- ‘’ Olaylara müdahalede devletin otoritesinde zayıflık olmamalıdır. Memurların bile devlete güveni zayıflamıştır.’’

2.1.8. Yerel Yönetim

2.1.8.1.‘’ Özerklik olmalıdır. Halk kendi valisini, belediye başkanını, emniyet güçlerini oluşturabilmelidir. Merkezi hükümette milletvekilleri ile temsil edilmelidir.‘’

2.1.8.2 ‘’ Bölge de çıkarılan yer altı kaynaklarından bölgeye daha fazla ödenek ayrılmalı ve yatırımlar artırılmalıdır.’’

2.1.8.3 ‘’ AB süreci kapsamında bölgesel yönetimler güçlendirilmelidir. ‘’

2.1.8.4 ‘’ Dağda eğitim almış olan personel yerel yönetimlerde güvenlik teşkilatında görevlendirilmelidir. ‘’

2.1.8.5 ‘’ Bölgede ne olup bittiği konusundaki bilgilerin % 95’i yanlış ve objektif gitmiyor. Ankara yanıltılıyor.

2.1.8.5.1 Yukarıdakilerden farklı olarak, 1. Grupta yer alan halk ayrıca şu hususları da dile getirmişlerdir:

- ‘’İktidar yerel seçimlerde adaylarını belirlerken yeterince özen göstermeli ve örgütün adayları karşısında kuvvetli adaylar belirlenerek örgütün güçlenmesi engellenmelidir. ‘’
- ‘’ Mahalli hizmetler aksatılmamalıdır. Çünkü bu aksama hükümete mal edilmekte ve örgütün elini güçlendirmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin istekleri ve projeleri geciktirilmeden yaptırılmalıdır.’’
- ‘’ Siyasi yelpazede HDP ve Paralel yapı etkisi sürüyor.’’
- ‘’Urfa bölgesi için halkın %95’nin özerklik talebi yoktur.’’
- ‘’Urfa da Kürt nüfus çoğunlukta olmadığı halde siyasette söz sahibi olmuşlardır. Bu nedenle adaylar iyi belirlenmelidir.’’
- ‘’ Sağduyulu kadroların önü kesilmesin, politik hesaplara göre değil, gerçekten hizmet edebilecek adaylar seçilsin.’’

2.1.9. Örgüt Yapılanması

2.1.9.1 **‘’** Örgütün şehirde kendine alan oluşturması ve örgütlenmesini tamamladığı düşüncesinin bölge halkında çözümden çözümsüzlüğe umutsuzluğun oluşmasına sebep olduğu belirtilmiştir. **‘’**

2.1.9.2 ‘’ Gençler KCK tarafından alınarak 20 şer günlük eğitime tabi tutulmakta, eğitimini tamamlayanlar geri dönerek şehir kadrolaşmasını oluşturmaktadır. Hatta eğitimini tamamlayan bu gruplara törenle diploma dahi verilmiştir.’’

2.1.9.3 ‘’Örgütün eğitimini tamamlayan yandaşlarını hücre şeklinde gruplara ayırdığı ve bu hücrelerin birbirleri ile irtibatta olmadığı, muhtemel bir genel isyan öncesinde, belirlenen görev yerlerine giderek çatışmaya girmeyi hedefledikleri düşünülmektedir.’’

2.1.9.4 ‘’ Şırnak ilinde yapılan görüşmeler sırasında ismen belirlenen bir örgüt sempatizanının Şırnak Valisi olarak atandığı bilgisine ulaşılmıştır.’’

2.1.9.5 ‘’ Örgütün, çözüm sürecinden dolayı operasyonel göreve çıkmayan güvenlik güçlerinin boşalttığı kırsal alanda yığınak yaptığı, ağır silahlar dahil teşkilatlanmasını tamamladığı ve kırsal alanda kullanılması muhtemel bölgelerin PKK tarafından mayınlanarak güvenli şeritler oluşturulduğu iddia edilmektedir.’’

2.1.9.6 ‘’ Örgüt özellikle gençlere yönelik olarak faaliyet sürdürmekte ve onları örgüte kazandırmak yolunda çaba sarf etmektedir. Üstelik bu faaliyetlerin okullara yani öğrencilere sıçramış olması aileleri tedirgin etmektedir. Bir evde onlarca kişinin olması gençlerin sokağa

rağbet etmesini kolaylaştırmaktadır. Bu durumda da aileler çocuklarına tesir edememektedirler.’’

2.1.9.7 ‘’ Bölgede özellikle Cizre de gençlerin sokak girişlerinde hendek kazarak güvenlik güçlerinin cadde ve sokaklara girişlerini engelledikleri. hava karardıktan sonra bölgeye giriş - çıkışlarda kimlik kontrolü yaptıkları ve kendilerini KCK dan da yukarıda farklı bir statüde gördükleri anlatılmıştır.’’

2.1.9.8 ‘’ Örgütün 6-7 Ekim olaylarında Kobani olayını bahane ederek, bölgede kendi düşüncesinde olmayan Kürtlere saldırarak birçoğunu yaralamış ve bazılarını da öldürmüşlerdir. Kolluk kuvvetlerinin olaylara müdahil olmaması nedeniyle, Örgütün özellikle siyasi rakip olarak gördüğü HÜDAPAR bu saldırılardan fazlası ile nasibini almıştır.’

2.1.9.9 ‘’ Örgüt, silah bırakılacak olursa barışın olmayacağına inanıyor. O nedenle silah bırakmaya taraftar değil.’’

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SONUÇ VE TEKLİFLER

3.1. SONUÇ

Yukarıda ortaya konulmaya çalışılan durumlar neticesinde bölge halkının devlete olan güveninin sarsıldığı, can ve mal emniyetinin korunmadığı düşüncesinde olduğu anlaşılmıştır. Örgütün bölgede kendi adliyesini, vergi dairesini ve güvenlik komitesini kurmuş olması, bu düşüncede etkin bir rol oynamıştır. Böyle olmasına rağmen, sistemli bir zulme uğradığını düşünen halkın çoğunluğunun devlete olan inancını yitirmediği görülmüştür.

Bölgede var olan maden ocaklarının kapanmış ya da kapasitesinin düşürülmüş olması, hayvancılığın bitme noktasına gelmiş olması, tarım faaliyetlerinin yapılamaması ve kapanan sanayi tesisleri bölgenin ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum, işsizliğin ve buna bağlı olarak örgüte katılmaların ciddi oranda artmasına sebep olmuştur. Üstelik bölgede sadece kömür değil, petrol ve petrol türevi birçok ürünün yer altı kaynaklarında mevcut olduğuna inanılmaktadır.

Bölgenin gerek eğitim ve gerekse ekonomik alanda geliştirilmesine, ciddi anlamda ihtiyaç duyulmaktadır. Çözüm sürecinin ruhuna aykırı olarak, zaman zaman terör olaylarının yaşanmaya devam etmesinin etkisi ile zayıflamış olan ekonomi iyice durma noktasına gelmiştir. Ekonominin oldukça zayıflamış olması halkı ister istemez, bölgenin tek hakimi rolünü oynayan PKK saflarına itmiş ve itmektedir. Çözüm sürecinin hızlı ve etkin olarak benimsenmesi, bölgede yeniden devlete karşı oluşacak tam güvene ve ekonomik refaha bağlıdır.

Üniversitelerle yapılan görüşmelerde, son yıllarda okullara ilginin arttığı, ancak bunun yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Şırnak ili ve civarında okul çağındaki genç ve çocukların ancak % 46' sının okula gittiği bunun da % 60' nın kız öğrencilerden oluştuğu öğrenilmiştir. Dolayısı ile geride kalan genç erkek nüfusun örgüt propagandasına açık olduğu değerlendirilirse durumun ne kadar vahim ve kritik olduğu anlaşılacaktır.

Son yıllarda gelinen noktada Kürt halkının maruz kaldığını düşündüğü zulmün sırf Kürt olmalarından kaynaklandığını düşünmesi ülkemiz için bir talihsizliktir. Bugüne kadar rejim sorunu olan baskıcı sistemin, bölge üzerinde etkinlik sağlamak isteyen güçler tarafından ırkçı bir yaklaşımla istismar edilmesi Kürt halkı ile Türkleri, yani aslında devleti karşı karşıya getirmiştir.

Yaklaşık 2 yıldır çözüm sürecinin sağladığı serbest ortamda, dağdan şehre gelen örgütün, şehirde kendine ait bir alan oluşturduğu, örgütlenmesini tamamladığı ve bunda da oldukça başarılı olduğu, tüm kesimlerin ifadeleri ile anlaşılmıştır. Bu durum bölge halkı başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarını, kanaat önderlerini ve iş adamlarını bir karamsarlığa sevk etmiştir.

Bölge halkı kesinlikle terörden yılmıştır. Yaklaşık iki yıllık çözüm sürecinin olumlu yansıması halk üzerinde etkisini olumlu yönde göstermiştir. Bölgenin bir an önce adalete, huzura ve barışa çok ihtiyacı vardır. Bu nedenle çözüm sürecinin bir an önce hayata geçirilmesi gerektiği bir gerçektir..

Bölge halkının yüzyıllardır benimsediği ve bugünlerde hemen hemen tamamının kapandığı medreselerin eksikliği bariz olarak hissedilmektedir. Bu medreselerin geçmişten günümüze, bölge halkına manevi yönden oldukça faydalı olduğu bir kez daha anlaşılmıştır.

Bölgenin dindar kimliği dikkate alınacak olursa, kalıcı ve kesin barış ancak ve ancak ümmet şuuru ve anlayışı ile sağlanabilecektir. Bu maksatla saha çalışmalarını bir ibadet sorumluluğu ile yerine getirebilecek sivil toplum kuruluşlarının bölgede faaliyet göstermesine ihtiyaç vardır. Yeniden büyük Türkiye'nin inşası, bölgenin ve ümmetin geleceği için bu çalışma elzemdir.

3.2. ÇÖZÜM SÜRECİNİN SELAMETLE SONUCA ULAŞTIRILMASI İÇİN TEKLİFLER

Çözüme katkı sağlayacağı düşünülen tüm kesimler geç kalınmadan sürece dâhil edilmelidir. Bu düşünceyle, aşağıdaki hususların çözüm sürecinin bundan sonraki aşamasında uygulamaya sokulmasının bölgedeki barış ve huzurun temininde ciddi katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

3.2.1. Kürt Kimliğinin Tanınması

Türk ırkına mensup olmayan vatandaşlarımızda ve Kürtlerde Devlete karşı aidiyet duygusunun oluşması ve gelişmesi için 1982 Anayasasının 66 maddesinde geçen "Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkese, din ve ırk farkı gözetilmeden Türk denir." Hükmü yerine " Vatandaşlık temel bir haktır. Kanunun öngördüğü esaslara uygun olarak bu statüyü kazanan herkes Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşıdır." İfadesine benzer bir hükmün yer alması daha kapsayıcı ve birleştirici olacaktır.

3.2.2. Ana Dilde Eğitim Hakkı

Dil, millet olmanın birleştirici değerlerinden biri olmakla beraber, farklı etnik grupların da devletin eşit hak sahibi vatandaşları olabilmeleri için kültürünü ve dilini kullanıp yaşatma imkânı sağlanmalıdır

Devletin kurumlarında ve uluslararası ilişkilerde resmi dil Türkçe olmalı, ancak Kürtlerin ve diğer etnik grupların kendi dillerini konuşma, geliştirme ve kendi dilinde eğitim yapma özgürlüğü ve imkânı, anayasa ile koruma altına alınmalıdır.

3.2.3. Eyalet Sistemi Getirilmelidir

Türkiye Cumhuriyetinin taşra teşkilâtı ve Devletin yönetim şekli yeniden düzenlenmelidir. Bu sistem hem Kürtlerin ve diğer etnik grupların özerklik isteklerini karşılamalı, hem de Devlete bağlılık ve aidiyet duygusunu arttırmalıdır. Her Bakanlık kendine bağlı en fazla altı-on birimi layıkıyla sevk ve idare edebilir. 81 Vilayet merkezden dirayetle yönetilemez. Merkezi idarenin hem ülkemizin diğer milletler nezdindeki menfaatlerini bihakkın

koruyabilmesi, hem de mahalli ihtiyaçların daha yakın tespit ve karşılanabilmesi için coğrafi, ekonomik, sosyal ve etnik şartlar göz önünde bulundurularak eyalet sistemi oluşturulmalıdır. Eyalet valileri seçimle iş başına gelmeli, adalet, iç güvenlik, savunma ve dış işleri merkezden, devletin diğer faaliyet alanları eyaletler tarafından mahallinden yönetilmelidir.

3.2.4. Bakanlar Kurulu Toplantılarının bölgede yapılması

Takip ve kontrol önemli bir yönetim prensibidir. Etnik bölünme için tahrik edilen hassas illerimizdeki sorunlar, yatırımlar, projeler, asayiş ve güvenlik durumları, ilgili ve yetkililerin mahallinde karargah kurarak etkili bir şekilde yönetilebilir. Sıklet merkezi, kritik yer ve zamanda gücün tamamına yakın kısmının toplanmasıdır. Bakanlarımızın hassas illerimizle ilgili meseleleri *(Enerji bakanımız Sn Taner Yıldız'ın karargâhını maden kazalarının olduğu Soma ve Ermenek'te kurduğu gibi)* mahallinde bulunarak çözme yöntemini uygulamalı, Bakanlar Kurulumuz toplantılarını, periyodik olarak hassas illerde yapmalıdır. Devletin imkânlarını da birlikte götürmelidirler.

3.2.5. Cumhurbaşkanlığı Forsuna Bir Yıldız Daha Eklenmelidir

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Türklerden sonraki büyük ve aslî etnik grubu Kürtlerdir. Cumhurbaşkanlığı forsunda tarihte kurulmuş 16 Türk devletinin simgesi bulunmaktadır. **Eyyübî Hanedanlığı Devleti**, Kürtler kadar Sünni Müslümanların da iftiharla ve hayırla yâd ettikleri bir devlettir. Eyyübî Hanedanlığı Devletinin simgesinin, 16 Türk devletinin simgeleri ile birlikte Cumhurbaşkanlığı forsuna 17. Yıldız olarak dâhil edilmesi, Kürtlerin Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı aidiyet duygusunun arttıracağı gibi, bu vatandaşlarımızın dışarıdan tahrik edilmelerinin de önüne geçecektir. Cumhurbaşkanlığı forsuna da çok yakışacaktır.

3.2.6. Güvenlik & Bölgede Genel ve Muhtemel Bir İsyanın Önlenmesi

KCK Şehir yapılanması ve dağda eğitim vererek muhtemel bir genel isyanda görev yerleri tespit edilen şahıslara karşı önleyici bir teşkilatlanmaya gidilmeli; devletin güvenlik gücü meşru bir otorite tesis edinceye kadar gerekli tedbirleri almalıdır.

Hakkari ve Şırnak başta olmak üzere Devlete paralel yapı oluşturan KCK'nın etkin olduğu il ve ilçelerdeki emniyet güçleri nitelik ve nicelik olarak takviye edilmelidir. Paralel yargıya fırsat vermeyecek şekilde adli sistem genişletilmelidir. Örgüt elemanlarının dağdan indirilmesi için af müessesi işletilecek ise, bu husus önceden deklare edilmeli, ancak her ne şekilde olursa olsun eline silah almış, silahlı eğitim yapmış örgüt elemanı ve sempatizanlarının, meşru düzenin emniyet, güvenlik, asker ve bürokrat kadrolarında görev verilmeyeceği belirtilmelidir. Ayrıca PKK ve KCK'nın örgüt kadrolarında görev yapanların meşru zeminde oluşacak siyasi parti ve oluşumlarda görev alamayacağı da belirtilmelidir. Bu gruptan olan militanlar ancak teşvik edilecek ekonomik oluşumlarda çalışmalarına imkân verilmelidir. Bölgedeki gayri meşru ve devlete karşı paralel yapılanmalar içine masum insanların çekilmesi önlenmelidir.

3.2.7. Öğretmen Kadroları

Bölgeye tayin olan öğretmenlerin uzun süre görev yapmalarını sağlamak bölge halkının eğitimine kalıcı katkı sağlayacaktır. Mecburi hizmetini tamamlayan öğretmenlerin bölgeden ayrılmasını önlemek maksadı ile öğretmenlere yönelik olarak kalkınmada öncelikli illerde teşvik kapsamında ek bir gelir verilmelidir. Hali hazırda Şırnak Üniversitesinde uygulanan bu durum kesinlikle çözüm üretici bir tedbir olacaktır.

3.2.8. Irkçılık Söylemi Veya Irkçılığı İma Eden Söylemden Uzaklaşılması Gereği

"Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren bir çok etnik kökeni olan halklardan oluştuğundan, tek ulus devlet ifadesi kullanılmamalıdır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde bu tür yazılar kaldırılmalıdır. "Örneğin, Mardin / Kızıltepe Tugay Komutanlığı arazisindeki tepede halen mevcuttur."

3.2.9. Tekke ve Zaviyeler Kanununda Değişiklik Yapılması Gereği

"Tekke ve Zaviyelerin kaldırılmasına dair Kanun" gözden geçirilerek, Medrese ve Kur'an Kurslarının bölgede hızlı bir şekilde tekrar gündeme alınarak faaliyete geçmeleri sağlanmalı ve buralarda bölge lisanını konuşabilen din görevlileri görevlendirilmelidir.

3.2.10. Sanayi Yatırımları ve İşsizliğin Önlenmesi

Doğu ve Güney Doğu da organize sanayi bölgelerine ağırlık verilmesi, sanayi yatırımlarının yapılması; devlet tarafından bölge şartlarının incelenerek Üniversitelerin birimleriyle işbirliği içerisinde gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Sınıra yakın bölgelerde kısa vadede ''sınır ticareti'' özellikle serbest bırakılmalı; uzun vadede ise ''serbest bölge'' ihdas edilerek, ticaret imkanları verilmelidir.

3.2.11. Devlet Otoritesinin Süratle Yeniden Tesis Edilmesi

Bölgede devlet hakimiyeti yeniden tesis edilmeli ve kamu düzeni sağlanmalıdır. Özellikle halkla iç içe olabilecek fedakar kamu personeli bölgeye atanarak bu süreç hızlandırılmalıdır. Ayrıca, bölgeye gönderilecek kamu görevlilerinin Kürtçe kursundan geçmeleri sağlanmalıdır.

3.2.12. Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılığın ekonomik olarak canlandırılması için, devlet tarafından verilen teşvik planları gözden geçirilmeli ve bölgeye has yeni teşvikler verilmelidir. Bölgede uzun zamandır inşası devam eden barajların, hem sulama amaçlı ve hem de su ürünleri yetiştirilmesi amaçlı olarak, pilot bölgeler olgunlaştırılarak ekonomiye kazandırılması gerekmektedir.

3.2.13. Madencilik

Bölgenin zengin olan maden yataklarını kamu yatırımlarıyla güçlendirerek bölge ekonomisine kazandırılması, yakın coğrafyanın maden yatakları noktasında ilgiyi arttırma planlarının yapılması gerekmektedir.

3.2.14. Mayınlı Arazilerin Tarıma Kazandırılması

Bölgedeki mayınlı arazinin temizlenme işleminin Ottowa anlaşması gereği 2022 yılında tamamlanması kararlaştırılmıştır. Ancak özellikle tarımsal arazinin yeterli olmadığı bölgelerde mayın temizleme işlemi daha yakın bir tarihe (1-2 yıl gibi) çekilerek yeni tarım

alanları açılmalıdır. Mümkünse, Mecliste görüşülecek olan '' Milli mayın kanunu'' bir an önce çıkarılarak, yürürlüğe sokulmalıdır.

3.2.15. Bölge Halkının Yatırımların Devlet Tarafından Yapıldığı Konusunda Daha İyi Bilgilendirilmesi

Bölgeye yapılan yatırımların ve yardımların devlet tarafından yapıldığı halka iyice anlatılmalı ve halkın yararına bu yatırımların geliştirilmesi ve faydalanılması için ilave çalışmalar yapılması sağlanmalıdır. Bunun için medya ve tanıtım organları etkin kullanılmalı; bölge milletvekilleri sık sık bölgeye giderek halkı bilinçlendirmelidirler. Yatırımların hayata geçirilmesi ve sonuç alınması için İller bazındaki Md.lüklerin daha etkin hizmet yapmaları sağlanmalıdır.

3.2.16. Çözüm Sürecinde Tüm Toplum Kesimlerinin Muhatap Alınması

PKK ve HDP'nin yanı sıra bölge halkının çözüm sürecine katılımının yaygınlaşması için, yukarıda beyan edilen 1,2 ve 4ncü Gr. Kürtler başta olmak üzere, her kesimden sivil toplum kuruluşları sürece dahil edilmelidir.

3.2.17. Devlet Yargısının İşletilmesi

KCK tarafından şehirlerde oluşturulan ve fiilen faaliyet gösteren sözde bölge mahkemelerinin oluşmasına sebep olan hususların ortadan kaldırılabilmesi için ek önlemlerle hukuki yapının hızlı ve adil çalışmasını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

3.2.18. Kültürel ve Sportif Faaliyetler

Bölge insanının özellikle gençlerin eğitim ve öğretimin yanında, kültürel faaliyetler de bulunabilmesi için fuar, panayır ve şenlik alanlarının yapılması; tarihi ibadethane ve turizm kültür eserlerinin imar ve restorasyon işlemleri hızlandırılarak, yeni spor alanlarının kullanıma açılması bölgenin kültürel gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır. Bölge öğrencilerinin batıdaki okullarla kaynaştırılması için yürütülmekte olan sosyal ziyaretlerin daha da artırılması sağlanmalıdır.

3.2.19. Diyanet Atamaları

Bölgeye atanan din adamlarının özellikle Şafii Mezhebi fıkhı üzerine bilgili ve yetişmiş olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Zamanla bölgeye gönderilecek imamların Kürtçe kursundan geçmeleri sağlanmalıdır. İmamlar tarafından Kürtçe hutbe okunabilmeli ve vaaz verilebilmelidir.

İl ve ilçe müftülüklerince, Kamu Kurumlarının mesailerindeki öğle paydosu Cuma Namaz vaktine gelecek şekilde ayarlanmalı ve kamu görevlilerine Cuma namazını kılma imkânı sağlanmalıdır.

3.2.20. Koruculuk Sisteminin Islah Edilmesi

Köy koruculuk sistemi amacından sapmaya başlamıştır. Bir kısım korucular devlet ile PKK arasında kaldıklarından, her iki tarafa da şirin gözükecek şekilde davranmaktadırlar.

Bazı bölgelerde koruculuk sistemi halka baskı unsuru olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle koruculuk uygulaması kaldırılmalıdır. Ancak koruculuk sisteminden gelir elde eden büyük bir kesim olduğu kabul edilirse, tedricen- kademeli olarak kaldırılması daha uygundur. Bu kapsamda koruculara hayvancılık üzerine geri ödemesiz teşvik ya da hayvan verilerek geçiş normal geçim yolu sürecine teşvik edilmiş olur. Koruculuk sisteminin devletin kolluk kuvvetlerinin yanında hizmet etmeleri sağlanmalıdır.

3.2.21. Bölge Halkının Manevi Değerlerine Uygun Kamu Görevlisi Atanması

Bölgeye atanan kamu görevlileri bölge halkını tanıyan, kültür ve inanç yönünden bölge halkı ile uyum içerisinde çalışabilecek personelden seçilmelidir.

3.2.22. ‘’3ncü Göz’’

Makul insanların da sürecin gidişatında dikkate alınması ve sürecin doğru bir şekilde izlenmesi maksadıyla, 3ncü Göz işlevi yapacak STK’ların tespit edilmesi sağlanmalıdır. (Merkezi Teşkilat, bakanlıklar ve Bakanlar Kurulu bölgede toplantılar yapmaya başladığı zaman, 3. Göz işlevi yapacak göze de ihtiyaç duyulmayacaktır.)

3.2.23. Terörden Zarar Görenlere Psikolojik Ve Sosyal Destek Verilmesi

Terörden etkilenen insanların Psikolojik ve Sosyal destek kapsamında Üniversiteler tarafından ‘’Travma Rehabilitasyonu’’ için Kalkınma Ajansları üzerinden Projeler yapılması; kamu ve özel hastanelerle işbirliği yapılması yoluna gidilmelidir.

EKLER

EK-A: Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM **I. Bölge** Heyet Raporu **(2015)**

EK-B: Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM **II. Bölge** Heyet Raporu **(2015)**

EK-C: Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM **III. Bölge** Heyet Raporu **(2015)**

Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu'na

EK-A

I nci Bölge (MARDİN- ŞIRNAK BÖLGESİ) Heyet Raporu

“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu”na EK-A I nci Bölge (MARDİN- ŞIRNAK BÖLGESİ) Heyet Raporu (Konmamıştır)

İlgili bölgede görüşülen kişilerin kimliğinin gizliliğinin korunması amacıyla

EK-A konmamıştır

Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu'na

EK-B

II nci Bölge (D.BAKIR-Ş.URFA-BATMAN) Heyet Raporu

"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu'na" EK-B
II nci Bölge (D.BAKIR-Ş.URFA-BATMAN) Heyet Raporu (Konmamıştır)

İlgili bölgede görüşülen kişilerin kimliğinin gizliliğinin korunması amacıyla

EK-B konmamıştır

Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu'na

EK-C

III. ncü Bölge (VAN ve HAKKÂRİ) Heyet Raporu

“Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu” ‘na EK-C III. ncü Bölge (VAN ve HAKKÂRİ) Heyet Raporu (Konmamıştır)

İlgili bölgede görüşülen kişilerin kimliğinin gizliliğinin korunması amacıyla

EK-C konmamıştır

"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu'na"

EK -D

ASDER
BARIŞ SÜRECİ RAPORU
2013

"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu"na EK-D
ASDER BARIŞ SÜRECİ RAPORU (2013)

BU BİR ADALETİ SAVUNANLAR STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ (ASSAM) YAYINIDIR. ASSAM YAYIN NO:1

GİRİŞ

Avrupa'da 1644 Westphalia (Vestfalya) sürecinin doğurduğu ulusçuluk, sadece Avrupa toplumlarında değil, Osmanlı'da da etnik kimlik eksenli siyasal yapılara yol açmıştır. Ulusçuluk, dayanışma bağlamı ulus olan, ulusu merkeze alan ve siyasal, sosyal ve ekonomik boyutlarda toplumu ulus merkezli olarak yapılandıran bir ideolojidir. Avrupa kaynaklı bu ideolojinin taşıyıcısı olan İttihat ve Terakki, ulusçuluk ideolojisi ile Osmanlı'nın yıkılmasına yol açmakla kalmamış, aynı zamanda Osmanlı bakiyesi Türkiye Cumhuriyeti devletinin de ulusçuluğu temel alan resmi bir ideolojiye göre yapılandırılmasına yol açmıştır. Ulusalcı elitler, kendi ideolojik tasavvurlarına uygun düşmeyen inanç ve kültür değerlerini ve buna sahip bir halkı değiştirme misyonu üstlenmişler; toplumun ortak inanç, kültür ve değerlerinin kuşaklar arasında taşıyıcısı olan kitaplarla, kütüphanelerle ve âlimlerle toplumun irtibatını kesen icraatlar yapmışlardır. İstiklal Mahkemelerinde yargılanan âlimler idam edilmişler, gerçekleştirilen provokasyonlarla adım adım bürokratik bir vesayet sistemi tesis edilmiştir. Şeyh Said, Dersim ve Menemen hadiseleri, toplumun vicdanında derin yaralar açan devlet şiddetini meşrulaştırmak için tezgâhlanmış maksatlı olaylar olarak tarihe geçmiştir. Bu vahim hadiseler sebebiyle asker eliyle yok edilen, kurulan sözde mahkemelerin kararlarıyla idam edilen veya mecburi sürgüne yollanan Doğu ve Güneydoğu Anadolu insanlarını hatırlamakta fayda var.

Serbest seçimlerin yapıldığı 1946 yıllarından itibaren de, milli iradeye karşı askeri vesayet devreye girerek, on yıllık periyotlarla darbeler gerçekleştirilmiştir. Silahlı Kuvvetler, 1960 yılında yönetime el koyduktan sonra meşru hükümeti devirmiş ve halk tarafından seçilen Başbakanı ve iki bakanını kurdurduğu göstermelik mahkemede bin bir hakaret ve iftira ile idam etmiştir.

12 Eylül darbesi bütün ülkeye inanılmaz acılar yaşatmış, özellikle Diyarbakır Cezaevi, Sincan, Mamak Cezaevleri gibi insanlık ayıbı olarak tarihe geçen işkence merkezleri ihdas etmiş, toplumu terör girdabına sürükleyen olayların fitilini ateşlemiştir. Bu dönemde başlatılan Kürtçe konuşma yasağı, Cumhuriyetin ilk dönemlerindekinden daha sert yöntemlerle uygulanmıştır. Bölgede uygulanan sıkıyönetim ve olağanüstü hal dönemlerinde başta kırsal kesimlerde yaşayanlar olarak bütün halk canından bezdirilmiş, işkenceye, faili meçhul cinayetlere, köy yakmaları ve boşaltmalarına maruz bırakılmış; bütün bu durumları istismar eden örgüt ise, bölge halkını iki ateş arasında bırakan terör eylemlerine başlamıştır.

28 Şubat ise, topyekûn milleti hedef alan, bütün milleti iç tehdit olarak ilan eden, Cumhuriyetin ilk yıllarında dahi uygulanmayan başörtü yasakları ve diğer yasaklarla, toplumun en temel ortak paydası olan İslam dinine karşı savaş açan tam bir hezeyandır. Toplumun farklı etnik kimliklerini birbirine bağlayan ve tek bir millet halinde bütünleyen

manevi değerleri iç tehdit olarak tanımlayan 28 Şubat ideolojisi, devletin kurumlarını resmi ideolojinin müdahaleci aygıtlarına dönüştürmüş; siyasi, bürokratik ve mevzuat sistemine yeni bir şekil vermeye çalışmıştır. 28 Şubat, toplumunun inanç ve kültür değerlerine karşı örgütlenmiş bir yapıdır.

Özetlemeye çalıştığımız bu tarihi süreci belirleyen resmi ideoloji, orta vadede etnik tezatlaşmaları şiddetlendiren bir elit/siyasi kültür haline gelmiş ve sözünü ettiğimiz hadiselere yol açmıştır. Resmi ideoloji, modernleşme adına inanç ve gelenekleri tahrip ve tasfiyeye yönelmiş, toplumun değişik kesimlerini tahakkümü altına almış, toplumsal dayanışma kültürünü tahrip etmiş, devlet ve kurumlar ile toplumun bağını koparmıştır. Bütün toplum kesimleri üzerinde ideolojik bir iktidar tesis edilerek, belli periyotlarla millet iradesine karşı bahsettiğimiz müdahaleler gerçekleştirilmiştir. Süreç içinde Kürtler savrulmuş, toplumun büyük kesimleri küstürülmüştür. Ergenekon/PKK etrafında kümelenen Türk ve Kürt ulusalcılığının muhatap olduğu otuz yılı aşan bir süreç içinde yaşanan çatışmalar, ülkemizi etnik kimlik bağlamında derin bir çatlak ile karşı karşıya getirmiştir.

***

Cumhuriyetin siyasi ve kültürel olarak yapılandırıldığı 1920'li yıllara kadar uzanan bu sorun, süreç içinde çeşitli bahanelerle güç kullanılarak kontrol altında tutulmuş ise de, son 30 yılda karşılıklı silahlı çatışmaya dönüşerek, otuz bini aşkın cana mal olmuş, iki binin üzerinde köy ve mezra boşaltılmasıyla yoğun ve dramatik iç göçlere yol açmıştır. Binlerle ifade edilen faili meçhul cinayetler işlenmiştir.

***

Sorunun çözümü herkesin bildiği gibi kolay değildir. Zira, Kürt meselesi tek başına bir siyasi mesele değildir, çok boyutlu olan bir meseledir; siyasi, sosyal, ekonomik ve psikolojik olarak medeniyet içi boyutları yanında, dış müdahale boyutları da bulunan karmaşık bir meseleyle karşı karşıyayız. Bu meselenin çözümü, bütün bu boyutların birlikte ve eş zamanlı olarak gözetilmesini ve gerekli tüm tedbirlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Çözüm süreci, bütün bu boyutları kapsayan bütünleyici alt süreçlerin dikkatlice, akıllıca ve hassasiyetle yönetimi ile ilerleyecektir.

***

2013 yılı başı itibariyle fiilen gündeme gelen çözüm sürecine biz de bir katkı sağlamak amacıyla, ASDER heyeti olarak bölgeye gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerde, bütün bu tarihi sürecin acı izlerini yerinde görme fırsatı bulduk. Gözlemlerimizi, tespit ve değerlendirmelerimizi bir rapor haline getirerek kamuoyuna arz ediyoruz.

ZİYARETİN AMACI

Türk Silahlı Kuvvetlerinden inançları ve özel hayat tarzları sebebiyle ihraç edilen, kararname yoluyla atılan veya mobbing sebebiyle istifaya / emekliliğe zorlanan subay ve astsubayların 2000 yılında kurdukları Adaleti Savunanlar Derneği (ASDER), kuruluşundan itibaren başlangıçta mensuplarının gasp edilen haklarının iade edilmesi için mücadele etmiş, beraberinde hak ve adaletin zarar gördüğü genel insan hakları ihlalleriyle ilgili çalışmalarda

bulunmuştur. Askeri vesayet sisteminin kaldırılması için etkili bildiriler yayınlamış ve ülkenin bütün problemlerini gündemine alarak mücadelesini sürdürmüştür. Sürdürdüğü mücadele ve bine yakın üyesiyle sivil toplumun önemli aktörlerinden biri olmuştur. Özellikle 28 Şubat süreci sonrasında, sine-i millete ihraç edilen beş bini aşkın subay, astsubay darbecilerin millete tanıtılmasında önemli bir misyonu yerine getirmiş, darbecileri halk desteğinden yoksun bırakmıştır. TSK' dan tasfiye edilen subay ve astsubaylar, toplumun darbecilere karşı direncini ve bağışıklığını artıran adeta bir aşı etkisi yapmıştır. Topluma bir danışman rolü üstlenen bu personel vasıtasıyla ordu toplum ilişkisi yeni bir boyut kazanmıştır. Toplum ne olup bittiği konusunda ilk ağızdan önemli bilgilere sahip olmuştur. Bu iletişim, orduyu yıpratma iddialarının aksine, toplumda ordu ve darbeciler ayrımını pekiştirmiş; orduya olan sevgi ve saygıyı muhafaza, darbecilerden nefret işlevi görmüştür. Milletin ordu hakkındaki kafa karışıklığı sona ermiş, yaşanan bir dizi olayların müsebbiplerinin yol açtığı yıpranma önlenmiştir. Toplumu güvenlik öncelikli bir yapıda tutmak, böylece darbeye ortam hazırlamak için yapay güvenlik olayları tertipleyenlerin maskesi düşmüştür. Toplum, iç entegrasyonu tahrip eden, toplumu çeşitli alt kimlikler temelinde tanımlayarak ötekileştiren; hatta karşı karşıya getiren darbecileri tanımaya başlamıştır. Ordunun kurumsal kimliğinin arkasına gizlenerek, kendilerini ısrarla ordu ile özdeşleştirenlerin çabaları bu kez sonuçsuz kalmıştır. Millet bu ayrım sayesinde artık, orduya olan muhabbet ve desteğini aynen sürdürmeye karşılık; darbecilere karşı kesin bir tavır koyabildiği yeni bir idrake ulaşmıştır. Bunu fark eden darbeciler, ihraçların hata olduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da Cumhuriyet tarihi boyunca bütün olumsuz konularda sistemin kullandığı darbeci askerler, toplumun hafızasında artık çok kötü bir imaja sahiptir. Raporun ilerleyen bölümlerinde görüleceği üzere, bölge halkının ordu ve asker algısı, oldukça düşündürücüdür.

"Asker", "sivil toplum" ve "barış" kelimeleri bölge insanı için bir arada telaffuzu mümkün olmayan enteresan kavramlar olarak algılanmaktadır. Yanlış dizayn edilmiş ve vatandaşlarına kan ve gözyaşından başka bir ihsanda bulunmamış sistemin mağduru öznelerden biri olarak; tam da bu paradigmaya karşı olmak ve gerçekleri beyan etmek üzere eski "asker"ler olarak bölgede "barış"ı ve "çözüm"ü konuşmaya gittik. Karşılarında Silahlı Kuvvetlerin eski mensuplarının "barış" sürecine katkı sağlamak amacıyla gelmiş olduğunu gören bölge halkı ve STK mensupları hayretlerini ifade etmekten geri durmamışlar; hatta İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi Başkan Yardımcısında olduğu gibi gözlerinin dolduğunu samimiyetle ifade etmişlerdir. Bu samimi karşılamada, bölge halkı ve STK'ları nezdinde, bizim ordudan ihraç edilmiş olmamızın bir referans etkisi yaptığını belirtmemiz gerekir.

ASDER olarak herhangi bir siyasi angajmana bağlı kalmaksızın milletin bize yüklediği görev anlayışı ve inancımızın yönlendirmesiyle devam eden barış sürecine katkı sağlamak, elimizi taşın altına koymak ve tarihe karşı olan sorumluluğumuzu yerine getirmek maksadıyla bu ziyareti gerçekleştirmiş bulunuyoruz.

ASDER kurulduğu günden buyana gündemde olan her konuda söz söylemiş, kimsenin söz söylemeye cesaret edemediği zamanlarda ve konularda kamuoyunu bilgilendirmiş, paneller,

sempozyumlar düzenlemiş ve bu çalışmaların sonuçlarını basılı metinler halinde kamuoyuna ve ilgililere bildirmiştir.

Kürt meselesi ile ilgili olarak da 2009 yılında geniş katılımlı bir sempozyum düzenlemiş, sempozyum konuşmalarını kitapçık olarak basmıştır. O gün cesaretle söylenen konuların bugün barış sürecinde kilometre taşı olarak gündemde yer alması, bizim açımızdan sevindiricidir. O sempozyumun sunuş konuşmasını yapan E.Tuğg. Sayın Adnan Tanrıverdi'nin konuşmasından kısa alıntılar yapmak konuyu açmamıza yardım edecektir.

"ASDER olarak niyetimiz halistir. Bu çalışmanın amacı, 1000 yıllık kardeşlik ilişkileri olan, devletimizin aslî unsuru bu iki kavmin arasına giren anlaşmazlıkları tespit ederek, çözümler de önermek suretiyle, birlikte yaşama azmini kuvvetlendirmektir." (…)

"Bir devlet çatısı altında yaşamaya başladıkları 1514 tarihinden günümüze kadar, sorunsuz geçen 400 yıla yakın bir süre ve Tanzimat ile başlayıp Cumhuriyet dönemi ile ağırlaşan ve son 25 yılda da krize dönüşen sorunlu dönemler yaşanmıştır."

"Bu müşterek tarihe, tarafsız ve bilimsel yaklaşımla bakarak, meselenin sosyal, ekonomik, siyasî ve askerî yönlerinin incelenmesini zarurî gördük."

"Gerçek birleştirici bir vakıa olan İslâm dini, 1000 yıl boyunca bu iki kavmin kardeş gibi geçinmesini sağlarken, Cumhuriyet dönemi ile birlikte uygulanan ulus-devlet anlayışının ve yanlış laiklik uygulamasının bölücü düşüncelerin yeşermesinde nasıl bir etkisi olmuştur? Bu ortaya konulmadan ve aynı yanlışlara devam ederek, sorunsuz gelecekleri inşa etmek mümkün müdür?" (…)

"Meselenin Askerî Boyutunun da, hem Silahlı Kuvvetleri ve uygulamalarını bilen, hem de meseleye daha geniş açıdan bakabilen tarafsız gözlemciler tarafından değerlendirilmesine ihtiyaç vardır." (…)

"Kalıcı barışın temini, özgürlük alanını genişletmek ve bir imparatorluğun varisine uygun davranmakla mümkündür. Coğrafyamız, İmparatorluklara yurtluk yapmış bir coğrafyadır. İmparatorluklar, adem-i merkezi yönetim sistemi ile yönetilebilirler. İmparatorluklarda, adalet, güvenlik, dışişleri ve içişleri dışındaki faaliyetler, mahalli yönetimlere bırakılır. Merkezi devletin dünya ile ilgilenebilmesi ancak, merkezî yönetimi teferruattan kurtarmakla mümkün olabilir." (…)

"Türklerle Kürtlerin, temel müşterekleri, ortak inançları olan İslâm, iki tarafın da vazgeçemeyeceği coğrafya ve 1000 yılı aşkın ortak tarihteki kader birliğidir. Meseleye bu perspektifle bakılarak ve adil davranılarak çözülebilir."

Bu ziyaretin bir başlangıç olması gerektiğini ve asıl yeniden inşa edilecek kardeşlik ve barışın her zamankinden çok emek istediğini ifade etmek istiyoruz.

ZİYARET

24-26 Nisan 2013 tarihlerinde, Güneydoğu (Diyarbakır-Batman-Mardin) illerimizde, ASDER heyeti olarak bölge halkının çözüm süreciyle ilgili nabzını tutmak, kardeşlik, vatandaşlık ve inanç birliği ortak paydaları üzerinden istişarelerde bulunmak maksadıyla ziyaret planlanmıştır. Bu kapsamda STK'ların, halkın ve kanaat önderlerinin görüş ve temennileri alınmıştır. Planlandığı üzere, Diyarbakır merkez olmak üzere ve oradan hareketle Batman ve Mardin illerinde birer gün süren görüşmelerde bulunulmuştur.

ASDER Genel Merkezi tarafından titizlikle seçilen ve her görüşün temsilcisi olan STK'ların irtibat noktalarından, görüşme ve ziyaret talebimizi kabul edenlerle görüşmeler yapılmıştır. Batman ve Mardin'de STK, vakıf ve sendika temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan platformlar ile toplu görüşme yapılmıştır. Görüşmeler yerel ve ulusal basın tarafından bütün safhalarında dikkatle takip edilmiş, bazı görüşmeler basın toplantısı havasında gerçekleşmiştir.

Ziyaret esnasında tutulan notlar, izlenimler, talep ve beklentiler ile ASDER'in yorumu ve değerlendirmesi aşağıda yer almaktadır.

DİYARBAKIR - 24 Nisan 2013 Çarşamba

İlk olarak saat 12.00'de Diyarbakır Baro Başkanlığı ziyaret edilmiştir. Basının yoğun ilgi gösterdiği görüşmede, Genel Başkan Yardımcısı Sayın Mustafa Hacımustafaoğulları'nın ziyaretin maksadı ve ASDER'in kuruluş tanıtımından sonra, Baro Başkanı; adaletin hukukçu olmadıkları halde asker kimlikli kişiler tarafından da savunuluyor olmasından çok mutluluk duyduklarını ve böyle bir STK'nın varlığından yeni haberdar olmanın hayreti içinde olduklarını ifade etmiştir. Sistemin mağduriyetler yaşattığı her kesimden (dindar, alevi, ateist…) insanlar olduğu gibi en çok da bölgenin yerleşik nüfusunun çoğunluğunu teşkil eden Kürt halkının zulüm gördüğünü ifade etmiştir. Yüzyıllardır birlikte yaşamış kardeş Kürt-Türk halkları olarak aramızda Cumhuriyet döneminde suni olarak çıkartılan bu anlaşmazlıkların ve son 30 yıldır süren kan ve gözyaşının bitirilmesi amacıyla başlatılan çözüm sürecine katkı sağlamak ve bölgenin nabzını tutmak üzere, mensupları eski askerlerden oluşan bir STK'nın bölgelerine gelmesinden ve ilk olarak kendilerini ziyaret etmesinden duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir.

Gazetecilerin TSK hakkındaki bölgede kemikleşmiş olumsuz algı ve ASDER olarak konu ile ilgili düşüncemizin sorulması üzerine, eski askerler olarak inançlarımız uğrunda yaşadığımız çilelere rağmen TSK'nin hak etmediği bu olumsuz algının düzeltilmesi ve ordunun hayallerde hak edilen yerini almasını arzulamakta olduğumuz dile getirilmiştir. Konuşarak halledilemeyecek hiçbir sorunumuzun olmadığı düşüncesinin gerçekten altının dolu olduğu ve fakat bunun mutlaka açığa çıkarılması gerektiği ifade edilmiştir. 23 Nisan 1920'deki ilk meclisimizin oluşumunda da bu birliğin esas alındığı hatırlatılmıştır. Siyasetçilerin ve siyaset kurumunun geçici kadrolar olduğu, ancak STK'ların, temsil ettikleri toplumun doğal temsilcileri olarak değişmeyeceği ve önemi vurgulanmıştır. Günümüze kadar devam eden sorunların konuşmamaktan, empati yapmamaktan kaynaklandığının altı çizilmiştir. Askeri

vesayetin hâkim kılındığı anayasanın artık yeni ve sivil bir anayasa ile değiştirilmesi, toplumun hak ettiği ileri demokrasiye ulaşması gereği ifade edilmiştir.

Diyarbakır Baro Başkanı, bölgede takip ettikleri, kamuoyuna mal olmuş ve yıllardır bir türlü sonuçlanmayan davalarla ilgili olarak, devletin önyargısının kırılması gerektiğini, hatta önemli delillerin var olduğu kabul edilmesine rağmen devlet tarafından beklenen itirafın bir türlü gerçekleşmediğini ifade etmiştir. (Şırnak ve Uludere olayları hk.)

Diyarbakır Baro Başkanı, TSK'deki intiharların da şüpheyle karşılandığını, bazı ölüm ve infazların intihar olarak açıklandığı endişesinin çok güçlü olduğunu ve hatta bu yönde açılan davalara sivil mahkemelerin müdahale edememesinin doğurduğu rahatsızlıkları, örnekleriyle ifade etmiştir. Bu anlamda yargı birliğinin sağlanması ve sivil anayasanın tesisinin önemine işaret etmiştir.

***

Saat 13.30'da MÜSİAD ziyaret edilmiş ve basının yoğun ilgisi altında düzenlenen toplantıda ilk ziyaret noktasındaki konulara ilave olarak Diyarbakır MÜSİAD Başkanı Şahabettin Aykut, sürecin ekonomik yüzü hakkında bilgi vermiştir. Aykut, birkaç aydır yaşanan sükûnet ve huzur ortamının ticari faaliyeti rahatlattığını, hatta turizmin canlanmaya başladığını, otellerin doluluk oranının yüksek seyrettiğini, son günlerde Diyarbakır'da otellerde yer bulmanın zorlaştığını ifade etmiştir. Geçen karanlık dönemle ilgili olarak kendi yaşadığı bir olayı anlatan Aykut, jandarma sorgulaması için gözaltına alındığını, bu esnada aracına el konulduğunu, gözaltında tutulduğu birkaç günlük süreçte, kendine ait araçla bazı eylemlerin yapıldığını ifade etmiş, daha sonra eylemlerle ilgili yapılan soruşturmada, eylemlerin yapıldığı tarihlerde gözaltında bulunduğunun anlaşılması üzerine kurtulabildiğini nakletmiştir. Aykut, çözüm sürecinin ve kalıcı barışın bölgemize ve ülkemize hayır getirmesini dilemiş, bundan sonra önümüze ve geleceğimize bakmamız gerektiğine, halk ve devlet arasında olması gereken gerçek güven ortamının tesisine ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekmiştir.

***

Saat 14.00'te ÖZGÜR-DER ziyaret edilmiştir. Başkan Av. Serdar Bey de aynı kanaatlerle çözüm sürecinin ümitleri artırdığını ifade ederek kendi faaliyetleri olan öğrenci yardımlarından bahsetmiştir. 2005 yılından beri bu sürecin yaşanması gerektiğini zaten dillendirmekte olduklarını ve şimdi de memnuniyetle desteklediklerini ifade etmiştir. Sürecin başarıya ulaşamaması halinde, komşu ülkelerdeki kaos ortamının yaşanmasından korktuğunu, PKK'nın mutlaka silah bırakarak çekilmesi gerektiğini ve sonrasında ise Kürt halkının tabii-fıtri haklarının (anadilde eğitim, kimlik tanınması gibi) teslim edilmesi ve benzeri tüm yasal eşitlik beklentilerinin karşılanması gerektiğini ifade etmiştir. Aksi halde sürecin uzun soluklu olamayacağı endişesini taşıdıklarını belirtmiştir. Bu tür detay konuların teknik sorunlar olmakla beraber, asıl ihtiyacın toplumsal bir sözleşme anlamı taşıyan sivil anayasanın yapılması gereğine işaret edilmiştir. 18. Yüzyılın sonundan itibaren sürdürülen milliyetçilik/ırkçılık akımının ülkemizde yaşanan bölümünün son bulmasının arzu edildiği karşılıklı olarak ifade edilmiştir.

***

Saat 15.00'te Diyarbakır İnsan Hakları Derneği ziyaret edilmiştir. Başkan Yardımcısı tarafından kabul edilen heyetimize, hem basın hem de dernek mensupları büyük ilgi göstermişlerdir. Başkan Yardımcısı, memnuniyet ve hayretini beyan ederek, Kürt sorununun üç dönem halinde incelenmesi gerektiği ifade etmiştir. Osmanlının son dönemi ile Kurtuluş Savaşı sırasında İYİ, Cumhuriyetin kuruluşu ve son 30 yıllık kan ve gözyaşı dönemini KÖTÜ olarak değerlendirmiştir. ASDER gibi eski askerlerden oluşan bir STK'nın kendilerini ziyaret etmesinden çok duygulandığını defalarca tekrar ederek, kamu emeklisi olarak yıllardır askerler hakkındaki genel kanaatinin nispeten değiştiğini samimi olarak ifade etmiştr. Hatip Dicle'nin; "2004 öncesi işlediğim suçların cezasını çektikten sonra, kendimi insan haklarına adadım" ifadesinin dernekleri açısından anafikir olarak benimsendiğini ve bölge halkı nezdindeki olumsuz asker algısının izale edilmesi gereğine işaret etmiştir. Hükümetin çok ciddi bir siyasi risk alarak çözüm sürecini başlattığını ve bunu desteklediklerini belirtmiştir.

ASDER Heyeti tarafından Kurtuluş Savaşında Anadolu savunmasında tüm halkların birlikte hareket etmiş olmalarına rağmen, sonrasında gereksiz kavga dönemlerinin başladığı ifade edilmiştir. Yapısal sorunlardan birinin TSK'nin mevcut yapısı ve konumu olduğunun altı çizilmiş ve "Milli Güvenlik Siyaset Belgesi"nde iç tehdit algı tanımlaması yapılmasının doğru olmadığı vurgulanmıştır. Dış tehdide göre teşkilatlanması ve eğitiminin buna göre olması gereken TSK'nin iç güvenlikte kullanılmasının, problemleri katmerleştiren bir faktör olduğu belirtilmiştir. Hazırlanacak sivil anayasada TSK'nin yeri ve konumunun yeniden ve modern bir toplumda olması gerektiği şekliyle tanımlanmasının gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

***

Saat 16.15'te MAZLUMDER ziyaret edilmiştir. Başkan Av. Abdurrahim AY Bey, bu süreçte görüşlerine sıkça başvurulduğundan hareketle bizim de sorularımızı cevaplamayı tercih edeceklerini belirterek, kalabalık üyelerinin her birinin kendilerini farklı konularda uzmanlaştırdıklarını ifade etmiştir. ASDER adına Mehmet Abdullah KAPLAN, sürecin adını ne koyarsak koyalım, önemli olan bölge ve ülke halkının huzur ve güven ortamına kavuşmasını önemsediğimizdir ifadelerini kullanmıştır.

İlk günün görüşmeleri içinde nispeten gergin olarak değerlendirdiğimiz Mazlum-Der mensuplarının, fikir paylaşımından çok sorgulama modunda konuları dile getirmesi heyetimizi şaşırtmasına rağmen, farklı taleplerin dile getirilmesi sebebiyle memnuniyet yaşanmıştır. İnanç birliğine farklı yorumlar katarak, Türkiye'deki İslami anlayış ve yaşantıyla, diğer İslam ülkelerindeki algının ve gerçekte olması gereken İslami yaşantının örtüşmediği ifade edilmiş, bu uygulamalardan doğan ötekileştirmelerin muhatabı olan mazlumların çok çeşitli olduğu belirtilmiştir. Uludere bombalamasının faillerinin açıklanmaması, faili meçhul cinayetlerin çözümlenmemesi, anadilde eğitime izin verilmemesi, askerin dağlara "Ne mutlu Türküm Diyene" yazılarıyla kavmiyetçiliği sürekli körüklemiş olduğuna işaret edilmiştir. Süreçten ümitli olmakla birlikte kaygılarının da olduğu, 30 yıldır savaşan PKK'nın nasıl olup da herhangi bir açıklama yapmadan çekilmeye razı olduğunun arka planında nelerin olduğunun merak ve endişe konusu olduğunu Akil İnsanlar Heyetine de bildirdiklerini başkan ifade

etmiştir. Bu durumun süreci hükümet başlatsa da PKK'nın inisiyatifiyle ilerlediği algısını güçlendirdiğine işaret ettiklerini beyan etmişlerdir. PKK'nın çekilmesi halinde bile, asıl Kürt halkının yasal haklarının teslim edilmemesi durumunda bölgede barış ve sükûnun gelemeyeceğini de net olarak ifade etmişlerdir.

Mazlumların haklarının sürekli savunulması ve görülen bazı iyileştirmelerin kalıcı kılınması gereğine işaret eden Başkan Yardımcısı, Kürt toplumunda uyanışın yükseldiğini ve Osmanlı öncesi ve sonrasındaki durumun bile çok farklı olduğundan bahisle; Evliya Çelebi'nin bile bölgeden Kürdistan olarak bahsetmesine rağmen, Cumhuriyet döneminde inkâr politikasının sürdürülmesinin problemin ana sebebi olduğunu ifade etmiştir.

Başkan son olarak, Amerika'nın bölgede planladığı BOP' de iddia edilen Türkiye'nin proje ortaklığı planlarının işlemekte olduğu algısının devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, ASDER'in batı bölgelerinde benzer faaliyetler sürdürerek Kürt halkının beklentilerini anlatmasını talep etmişlerdir.

***

Saat 18.30'da ilk kanaat önderi Seyda Hakkı Bey'in eğitim-sohbet mekânına gidilmiştir. Sohbette, bölgenin genel değerlendirmesi ve inanç dinamikleriyle nasıl muvaffakiyetlere ulaşılacağı ifade edilmiştir. Bölge halkının temelden almakta olduğu İslami eğitim ile ilgili yetersizlikler sebebiyle pratikte İslam'ın hayata yeterince yansımaması konusuna duyarlı olunması gerektiği ifade edilmiştir. Zamanla batıda bölge insanın yanlış anlaşılmasına sebep olan bir algı oluştuğuna dikkat çekilmiştir. Bölgeden güvensizlik, töre isyanı veya geçim derdiyle batıya göç eden veya vatanını terk etmek zorunda kalan insanlar hakkında medyanın işlediği negatif yayınların bu yanlış algıya sebep olduğu ifade edilmiştir. Süreç öncesinde de yetkililere söylediklerini bizlere de ifade etmişlerdir. Çocuklarımızın bir kısmı öldü, bir kısmı hapiste, bir kısmı da dağda… Artık yeter! Bu soruna bir çözüm bulunsun, halkımız barış istiyor, hatta en marjinal safta olan BDP'liler bile…

***

Saat:21.00'de hayırsever işadamı Sakıp Beyin bizleri misafir ettiği öğrenci yurdu ziyaret edilmiştir. Öğrenci yurdu sorumlusu öğretmen ve bölge insanı diğer sorumlularla yapılan sohbette; eski dönemlerden askerlerle ilgili acı hatıralar anlatılmış, halkın barışı çok istediği, ancak "olacak mı acaba?" diye endişe duyduğu da ifade edilmiştir. Yurt sorumlusu öğretmen, bölgedeki he-men hemen her köyde, asker tarafından gerçekleştirilen zulümler olduğunu kendi tanık olduğu olaylar üzerinden nakletmiştir. Rütbeli personelin insanları büyük, küçük, kadın, erkek köy meydana toplayarak dayaktan geçirdiğini, türlü hakaretlerle aşağıladığını kendi tanık olduğu olaylarla nakletmiştir. Yapılan muamelelere tanık olan gençlerin fırsatını bulduklarında dağ kadrosuna katılmakta bu nedenle sakınca görmediklerini beyan etmiştir. Ayrıca Hizbullah örgütünün bölge özelinde Müslümanları terbiye etmeye matuf olarak kullanıldığını, söz konusu örgütün özel bir korumaya sahip olduğunu belirtmiştir.

***

Saat 22.30'da son ziyaret mekânımızda, Sayın Mahmut Erdoğmuş Beyin evine misafir olarak sohbet havasında genel kanaati öğrenmeye çalıştık. Şeyh Sait'in ailesinden evli ve kendisi de seyyid neslinden gelen Mahmut Bey, bölgede anlaşmazlıkları ve özellikle kan davalarını çözmekte saygın bir isim. Bölgede görüşülen her insanda gördüğümüz kültürel birikim ve analiz kabiliyetinin Mahmut Bey'de son derece kuşatıcı olduğunu gözlemledik. Tarihsel süreçte yaşanan problemlerden başlayarak Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet dönemi uygulamalarını nakleden Erdoğmuş, birlikte yaşama kültürüne sahip bölge insanının tarihi birikiminin sorunun çözümünde anahtar rol oynayacağını belirtmiştir. Aynı zamanda medyayı da iyi bir takip eden ve kuşatıcı bir yorum kabiliyetine haiz olan ev sahibinin doyurucu anlatım ve yaklaşımları, sürecin halkta meydana getirdiği mutluluğu algılamamıza yardımcı olmuştur.

BATMAN - 25 Nisan 2013 Perşembe

Saat 12.00'de başlaması gereken Batman Barosu ile toplantı, basının yoğun ilgisi ve toplantı öncesi ulusal basına verilen röportajlar sebebi ile bir saat gecikme ile başlayabilmiştir. Batman Baro Başkanının ev sahipliğinde gerçekleşen toplantı, ASDER'in kuruluş amacı ile bölgeye gelme gerekçeleri ifade edilerek başlamıştır. Bölgenin nabzını elinde tutan genç bir hukukçu olan Av. Ahmet Sevim Bey, derneğin bölgeye gerçekleştirdiği ziyareti hayret ve takdirle karşıladıklarını belirtmiştir. Bir hukuk adamı olarak silahların susmasından doğan rahatlama kadar sürecin nasıl tamamlanacağı hakkındaki merak ve endişenin de bölgede hakim düşünce olduğunu ifade etmişlerdir. BDP'li seçilmiş Batman Belediye Başkanının yaklaşık 4 yıldır hapiste olması gerçeğine karşın, Batman'da sürecin özgürlüklerin genişletileceği beklentisi oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Ancak BDP'ye oy vermiş seçmende, hukukun siyasal kararlar verdiği yönündeki inancın had safhada olduğu gerçeğinin de unutulmaması gereğini hatırlatmışlardır. Baro yönetiminden toplantıya katılanlardan biri, Kürt halkının batılı bir vatandaştan üç kat daha fazla yükü ve sorumluluğu omuzlarında taşıdığını öne sürerek, geçmişteki sosyalizmin Kürtçülükle aynı anlamda algılandığını ifade etmiştir. Sürece katkı sağlamak üzere bölgeye gelen akil heyete de görüşlerini aktardıklarını ve farklı fakat anlamlı bir yaklaşım sergileyen ASDER heyetinin bölgeye gelerek eski askerlerin sivil algı ve sorunu kendilerine dert edinmiş olmasından duydukları memnuniyeti tekraren belirtmişlerdir.

Görüşme mekânında İstanbul Mazlumder tarafından bize yönlendirilen iki mağdur insanla da görüşülmüştür. Bunlardan birinin kardeşi askerlik görevi esnasında terhisine bir gün kala öldürülerek cesedi de Suriye tarafına atılmış; tutanaklarda askerin Suriye'ye kaçmak istediği için vurulduğu belirtilmiştir. Ailenin yaptığı bütün müracaatlar sonuçsuz kalmış, nihayet 18 yıl sonra başvuru yaptıkları bir savcılık soruşturmaya gerek görerek dava açmıştır. Aile askere atılan iftira sebebiyle yaşanan mağduriyetin giderilmesi için hukuki çabasını sürdürmekte ve ASDER olarak da katkı sağlamamızı beklemektedir. Son zamanlarda kamuoyunda yer alan kışlada intiharlar konusu önemli bir konudur. Zira on yıl içerisinde 900 civarında intihar vakası gerçekleşmiştir. Özellikle bölge insanı bu hadiselerin infaz ve cinayet olduğunu düşünmektedir. ASDER olarak konuyu araştırarak hakikatin ortaya çıkarılmasında yarar görüyoruz.

***

Saat 15.40'ta Sanayi ve Ticaret Odası başkanı Osman Nasıroğlu ziyaret edilmiştir. Bölgenin nabzını çok iyi tutan bir ticaret erbabı ve memleket sevdalısı olduğu kanaatini hepimizde uyandıran Başkan; sürecin hemen öncesinde bizzat Başbakana çözüm konusunda bir mektup takdim ettiğini belirtmişlerdir. Mektubun içeriğini bizlerle paylaşan Başkan, ASDER heyetinin bölge ziyaretini çok anlamlı bulduğunu "sivilleşen askerlerin sürece katkısı" yorumuyla özetlemiştir. STK'ların önemini vurgulayan Başkan, bölgelerinde daha önce PKK tarafından şantiyesi basılarak makineleri yakılan bir üyeleri için Batman'da toplanarak açıklama yapmak istediklerini, ancak STK'ların hâkim olan kaygı ve korkular sebebiyle katılmaktan imtina ettiklerini, bu hadise üzerine istifa etmek istediğini, ancak kabul edilmediğini beyan etmişlerdir. Bölgede üç tip insan olduğunu ifade eden Başkan, bunları şu şekilde sırlamıştır:

Çoğunluğunu BDP-PKK yanlısı insanların oluşturduğu grup. Bu yelpazede çok radikal ve nispeten ılımlı sayılabilecek insanlar mevcuttur. Radikal olanların çoğunluğunun amacı her vesile ile kargaşa çıkararak kaosa sebep olmak ve bundan rant elde etmektir. Ilımlı olanlar kendi düşünceleri ekseninde sosyal ve kültürel haklar elde etmeye çabalamakta ve bunun için mücadelelerini sürdürmektedirler. Bu grubun geneline hâkim olan radikaller ve çıkar amaçlı gruplar sebebiyle, amaçlarını gerçekleştirmek için her yolu denemektedirler ve deneyeceklerdir. Grubun içinde ancak ılımlı olanlarla bir ortak paydada buluşmak mümkün gözükmektedir. Barış sürecinin bu havayı olumlu etkilediği söylenebilir.

Bölgedeki bazı insanlar şahsi çıkarları için devlete yakın gözükmeye çalışmaktadırlar. En tehlikeli olanları bunlardır. Çıkarları için çaba gösteren bu tür insanlar devet yanlısı görüntüleriyle bütün partilerde ön planda olabilmektedirler. Aynı şeyi bürokrasi yapılanması için de söyleyebiliriz. Bulundukları yerler itibariyle maalesef çok da itibar gören bu insanlar, mevkilerini sadece şahsi çıkarları için kullanmaktadırlar.

İşinde, gücünde ve olaylara müdahil olmayan sade vatandaşlar ise, bunlar organize olamadıkları ve devlete güven noktasında ciddi çekinceleri de bulunduğundan, toplumsal olaylara veya söylemlere katılmamaktadırlar. Bu insanlara devletin güvence vermesi ve destekleyerek barış sürecinde etkin katkılarını alması gerekmektedir.

Heyetimiz tarafından sorulan, süreç içinde çekilme sonrası normalleşmenin nasıl sağlanabileceği yönündeki fikirlerini ise Başkan, "geçmiş yıllardaki denemelerde olduğundan daha fazla genel kabul olduğundan bu defa başarıyla sonuçlanmasının daha kuvvetli kanaat oluşturduğu görülmektedir" şeklinde cevaplamıştır. Sonuç olarak; ana dilde eğitimin, yerel yönetimlere daha çok yetki verilmesinin, insani ve demokratik hakların tanınmasının korkulacak bir yönünün olmadığına inandığını ifade ederek heyetimize teşekkür etmiştir.

***

Saat 16.50'de Batman Düşünce ve İnanç Platformu üyeleriyle, Eğitim BirSen'in Batman'ı tepeden seyreden terasında yaklaşık 15 STK temsilciyle bir araya gelinmiştir. ASDER'in bölgeye geliş maksadı ve kendilerinden beklentilerimizin izahı ve STK'ların önemi hakkında

kısa konuşmadan sonra; ev sahibi temsilci Sayın Mehmet Ergin Bey, bölgeye gelişimizi çok önemseyerek teşekkürle başladığı konuşmasını akl-ı selimin galip geleceğine olan inancını belirterek sürdürmüştür. Sürecin bölgelerinde niçin ekseriyetle destek görmekte olduğunun izahını ise geçmiş dönemde ve hatta birkaç ay öncesine kadar en büyük acıyı çektikleri için artık kan ve gözyaşının bitmesini ve insanca yaşamak için her türlü çözüm çabalarını desteklemek istediklerini anlatmıştır. Toplumsal barışın sağlanması için her kesimin kendisine ne kadar ağır gelse de, devlet sisteminin zulüm ve adaletsizlikle mağdur ve mazlum ettiği kardeşlerine haklarının teslim edilmesini kabul etmesi gerektiğini belirtmiştir. ASDER'in bölgeye gelmesini de akl-ı selimin ortaya çıktığının göstergesi olarak değerlendirmiştir.

Diğer konuşmacılardan birisi; "kendi nefsi için istediğini din kardeşi için istemeyen hakiki Müslüman değildir" hadisi şerifini hatırlatarak, fıtri hakların tesliminin ne kadar tabii ve ilahi kanunların tatbiki anlamını taşıdığına işaret etmiştir.

Özgür Der temsilcisi; bildiğimiz asker profilinin aksine hak-hukuktan bahseden askerleri karşılarında görmekten çok mutlu olduklarını ifade ederek sürecin ümitle desteklendiğini ifade etmiştir.

Bir başka temsilci; Kıbrıs'ta yaptığı askerliğinden kalan menfi asker algısı ve üzerinde hala yaşadığı travmayla, Cumhuriyet haricinde gazeteyi almayan ve vatani görevini yapmakta olan askerlere bile zorla okutturan komutanlar gibi düşünmeyen subay-astsubayların varlığından memnuniyet duyduğunu belirterek, dağa çıkan insanların da kendilerine göre bir gerekçelerinin illa ki var olduğunu söylemiştir. Batıdan bakarak doğu halkının tamamının teröristmiş gibi lanse edilmesinin, PKK için "daha hala dağa çıkmayacak mısınız?" propagandasına destek sağladığına işaret etmiştir.

Mazlum Der temsilcisi; Zilan şeyhinin köyünde bile tüm köylünün dövülerek halka zulümler yapılmasının, insanların asker hakkındaki menfi algının nasıl kemikleştiğini ve fakat ASDER'in bu ziyaretinin sürecin hayırla sonuçlanacağına karşı umutlarını artırdığını; ancak sonrasında Kürt halkının fıtri haklarının mutlaka teslim edilmesi gerektiğini belirtmiş, aksi halde bölgelerinde sorunların bitmeyeceğini ifade etmiştir.

Başka temsilcilerin; çözüm sürecinin sonucunu merak ettiklerini, sükunetin olumlu karşılanmasına rağmen acaba gizli bir pazarlık mı var, endişesini taşıdıklarını, Doğu halkının ırkları ve inançları sebebiyle Batılı kardeşlerimizden iki kat daha fazla zulüm yaşadıkları için çözüm sürecini gönülden desteklediklerini söylemişlerdir. Tarihten gelen birliktelik ve ortak inanç sebebiyle Türk kardeşlerinin kendilerine bir özür borçları olduğunu, kardeşliğin yeniden diriltilmesi için her zamankinden daha fazla hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

***

Saat 19.00'da Demokrasi Platformu üyesi STK'ların temsilcileri ziyaret edilmiştir.

ASDER'in tanıtımı ile, sivil-asker karışımı bir STK'nın izahından sonra bölge halkından her kesimin görüş ve süreçle ilgili beklentilerini anlamak gayesinde olduğumuz anlatılmıştır.

Temsilci arkadaşların genel olarak sistemin yanlışlarını sorgulayan yaklaşımları ve Başbakanın "biz de sistemin mağduruyuz" sözüne rağmen sistem adına toplumdan hala özür dilenmemiş olmasını eleştirdiklerini, fakat süreci koşulsuz desteklediklerini ifade etmişlerdir. Ziyaretimizi önemsediklerini belirten temsilciler, "asker hakkında hafızalarımızdaki acıları hatırlatsanız bile sivil bir hareketle buralara kadar gelmenizden memnun olduk, ifadesini kullanmışlardır. "Bizler yaşadıklarımızla ve sizler de şahit olduklarınızla yüzleşerek süreci olumlu ilerletirsek, ülke olarak yapabileceğimiz çok iyi şeyler vardır, sistemin esiri olan her kesimin sürece destek vermesi gerekmektedir. Ulus-devlet ideolojisinin yanlışları ile yüzleşilirse, Türk halkı da Kürt halkı da insaf sahibidir ve insan odaklı çözümler bizleri olumlu sonuca ulaştıracaktır. Kürt halkının ayrı bir devlet kurma gibi bir hedefi olsaydı bunca yapılan ötekileştirme ve baskılara karşın topyekûn başkaldırırdı ve Arap ülkelerinde yaşananlar Türkiye'de de yaşanırdı. Biz sadece insan haklarının Kürt toplumuna da tanınmasını talep ediyoruz. 1215 Magna Carta beyannamesi gibi 21 Mart 2013 tarihindeki Abdullah Öcalan'ın mektubu aynı tarihi değere sahiptir" ifadelerini kullanmışlardır.

Akil heyette bulunan Ahmet Taşgetiren'in bir yazısında Türk ordusunun Peygamber Ordusu, PKK'nın şeytanın eşkıyaları tanımlamasıyla din istismarı yapılmasının sürece destek değil köstek anlamı taşıyacağına işaret etmişlerdir.

Başkan son olarak söz almış ve süreçte istenmeyen yol kazaları konusuna işaretle, PKK'nın olası yol kazalarında bile sürece ciddi ve olumlu yaklaştığı kanaatini belirtmiştir. Her dinde temel esasların hak-hukuk üzerine olduğunu ve Kürt halkının haksızlığa başkaldırdığını, ancak TC'nin bunu terör olarak tarif ettiğini belirtmiştir. PKK'nın çekilmesinden sonra, Kürt sorununun çözümü daha önemli hale gelecektir ve Kürt halkının bölünme niyetinde olmadığının bilinmesi gerekir demiştir. Sorunun çözümü için iyi algılama ve cevabı verilmeyen soruların üzerine gidilerek Roboski gibi sorunların mutlaka çözümlenmesi gerektiği, barışın doğru adlandırılmasının gerektiği, Kürt kimliğinin inkarıyla sorunun çözülemeyeceği ve BOP'nin gerçekleşmemesi için Kürt halkı olarak ellerinden geleni yapmaya hazır olduğu ifade edilmiştir.

MARDİN - 26 Nisan 2013 Cuma

Bir gün öncesinden Diyarbakır'a dönüşümüzü takip eden fakat geciktiğimiz için ertesi gün sabah konakladığımız DSİ misafirhanesinde, Erbil merkezli Mir TV kanalı ile röportaj yapılmıştır. ASDER'in bölgeye gelişini önemsediklerini ve mutlaka çalışmalarımızla süreç hakkındaki izlenimlerimizi öğrenmek istediklerini ifade ederek yönelttikleri sorularında, asker kişiliklerimiz ve birikimlerimiz üzerine odaklanan sorulara karşı samimi ve bilinçli cevaplarımızın kaydedilmesi, bölge için attığımız adımın önemi ve doğruluğu hakkında inancımızı pekiştirmiştir.

***

Saat 10.00'da Mardin'e hareketle yolda uğradığımız Sultan Şeyh Musa ziyaret mekânı hakkında bilgi vermezsek eksiklik olur. Bölgede Sultan Şeyhmus olarak kısaltılan veli zatın asıl künyesi, Sultan Şeyh Musa Ez-Zuli'dir. Şeyh Abdülkadir Geylani döneminde yaşadığı ve

Hz. Ömer soyundan geldiği belirtilmektedir. Bölge halkının çok sık ziyaret ettiği adeta panayır havasında yaz-kış uğranan ve hususi ziyaret için gelinen makam, çevre düzenlemesi ile gayet güzel olmuş.

Saat 12.00'de ulaştığımız Mardin'de planlama koordinatörlüğünü üstlenen Av. Bahattin Uncu Beyin ofisinden, tarihi Kasımiye Medresesine Cuma namazı kılmak üzere hareket edilmiştir. Daha önceden teyidi alınamadığı için öğle öncesine planlanan Mardin Demokrasi Platformu ziyareti iptal edilmiştir.

Saat 14.30'da Ensar Vakfı'nda toplanan STK'lar Birliği ile buluşulmuştur. ASDER'in tanıtımı ve bölgeye geliş maksadımızla ilgili ön bilgilendirmeden sonra, yaklaşık 20 temsilcinin hazır bulunduğu toplantıda, benzer konuların tekrarından kaynaklanan ancak bağrı yanık insanların kendilerini ve temsil ettikleri insanların dertlerini ifade etmekteki heyecanına engel olmamak adına akşama kadar süren istişareden çok önemli ipuçları bulunan aşağıdaki değerlendirme ve talepler alınmıştır.

ASDER'in üye ve gönüllü sayısı 75 milyon alabilir, buna layıksınız. Bölgemize gelmeniz ve sürece destekleriniz dolayısıyla teşekkür ederiz. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gereği Kürtlere hakları teslim edilmeli, inkar politikası nihayete erdirilmeli ve yeni sivil anayasada Kürt kimliğini güvence altına alacak bir vatandaşlık tanımı yapılmalıdır.

Adalet tecelli edecek inşallah. Sizlerin olduğu gibi bizim de mağduriyetimiz fazlasıyla vardır. Asker denince üzerimizde oluşan korkuyu atmak kolay değildir, süreç çok olumludur ve sonrasındaki beklentilerin de karşılanması gereklidir.

Koruculuk sistemi ıslah edilmelidir. PKK gibi, arkasında devlet için zulüm yapan korucuların da bölge sınırları dışına çıkarılmaları gerekir; yoksa barış süreci ilerledikten ve PKK ve silahlı unsurlar bölgeden temizlendikten sonra, süreç içerisinde oluşmuş nefret sebebiyle, mağdur insanların korucular eliyle gerçekleştirilen zulümlere karşı intikam hisleri besleyeceği göz ardı edilmemelidir.

Asker-korucu zulmüne ait çok delil ve şahitler var. Batı bölgelerinin bu konularda sizin aracılığınızla bilgilendirilmesini isteriz. BDP içinde sürece sevinenler olduğu gibi, münafık ruhlu baltalama hesabında olanlar da vardır. 1924 anayasasının üniter yapısı, Kürtleri, Müslümanları ve Alevileri düşman ilan etmiştir. Problemin asıl sebebi budur. İnançlarımız ve kimliğimizle bu ülkenin vatandaşı olarak yaşamak istiyoruz.

Çözüm / Barış süreci algısında karışıklık var. Dağlardaki Türklük yazıları durdukça, milli eğitimdeki andımız devam ettikçe nasıl barış olur ve nasıl çözüm sağlanır? PKK bölgenin tek temsilcisi değildir. Kürt halkının insani ve İslami haklarının verilmesi için gerçek kanaat önderlerimizin de dinlenilmesi gerekir. Abdullah Öcalan'ın bile artık İslama ve İslami geçmişe vurgu yaptığı bir süreçte gerçek anlamda İslam kardeşliğinin tesis edilmesi gerekiyor. Devletin Kürt halkından özür dilemesi ve Uludere katliamının da faillerinin bulunması gerekiyor.

Mağdur askerler olarak aldığınız iade-i itibar gibi bizlerin de mağduriyetlerimizin giderilmesini istiyoruz. Sistem dağ yolunu açık bırakıp diğer bütün yolları tıkamıştır. Koruculuk sistemiyle de halkımız arasında zulüm ve fırsatçılık oluşturulmuştur. Anayasanın yenilenmesini ve insan haklarının önemsenmesini istiyoruz.

Asker bölge halkının tamamını potansiyel düşman ilan etmiştir. Bunda Amerika'nın rolü olduğunu düşünüyoruz.

Asker, AKP'ye oy gitmemesi için PKK'ya yardımcı oluyor. Bazı korucu köylerinden silme BDP oyu çıkmasının başka bir izahı yoktur. Süreç için iyimser olmakla beraber temkinli davranmakta fayda vardır.

Sürece batıdaki Türklerin de desteği sağlanmalıdır. İnanç kardeşliği tek çözüm yoludur. Bölgedeki seydaların, mollaların ve medrese ulemasının da sürece dahil edilmesi gerekir. Hatta batıya gidecek bu bölge heyetinin onları bilgilendirmesi bile gerekebilir.

Mağdur gruplar tek sınıf değildir. Yaşanan zulümlerin çözümü nedir? Faili meçhul cinayetler çözülmeyecek midir? Hizbullah ve Mustazafların da tanınması gereklidir.

Ermeni kökenli bir Müslüman olarak, Milli Eğitim politikaları halkı ayrıştırmıştır. Gençliğin kurtarılması gerekir. Bu konulara ilgi duyan gençlik yetişmemektedir. Bu durum çok ciddi bir kayıp ve tehlikelidir.

Dünyada Ulus devlet yapısı çöküyor. Sınırlar Kürtleri ayırmıştır. Bölgedeki dört İslam ülkesinde de Kürt halkı olmasına rağmen her biri içinde yaşadıkları ülkelerde zulüm görmektedirler. Bunun bilinçli bir parçalama olduğu kesindir.

Ana dili Türkçe olmayan halkımızın, eğitim dilini Türkçe olarak almaya zorlanmasının fırsat eşitliği ilkesine aykırı olduğunu değerlendiriyoruz.

TALEPLER VE ÖNERİLER

- Toplumun tümünün ihtiyaçlarına cevap verebilecek sivil anayasa çalışmalarına hız verilmeli, yeni anayasada vatandaşlık tanımı yeniden düzenlenmelidir. Irkçı ve ayrıştırıcı ifadeler çıkarılarak Türkiye halkı, Türkiye devleti gibi kuşatıcı ve bütün vatandaşları kapsayıcı ifadelere yer verilmelidir. Yeni anayasa hazırlanırken, Kürt halkı özgürlük ve eşitlik haklarından muaf tutulmaması gerekir. Yasalarda bulunan kısıtlayıcı maddelerin özellikle ayıklanması gerekir. Kültürel, siyasi, ekonomik ve tüm insani haklar güvence altına alınmalıdır.
- Sivil Anayasada yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, bazı yetkilerin yerel yönetimlere devredilmesi ancak çok ciddi ve sağlam idari ve yargısal denetimlerin mutlaka oluşturulması sağlanmalıdır.
- Cumhuriyet tarihi boyunca sürdürülen imha ve inkâr politikalarına son verilmeli, yeni hazırlanacak sivil anayasada bu tip eylemlere teşebbüs edenler için cezai müeyyideler öngörülmelidir.
- Bölgede tarafsız, dürüst, tecrübeli ve ortak değerleri temsil eden yöneticiler görevlendirilmelidir. Bu yöneticiler sürekli olarak halkın içinde olmalı, birebir diyalog

kurarak sorunları çözmeye çalışmalı, toplumun devlet tarafından dışlandığı hissini bertaraf etmelidirler.

- Geçmişte yaşanan ve günümüzü etkileyen vahim olayların üzerine cesaretle gidilmeli, yakın dönemde gerçekleştirilen başta faili meçhul cinayetler olmak üzere Roboski gibi katliamlar süratle aydınlatılmalı, failleri cezalandırılmalı ve devlet geçmişte yapılan yanlışlar sebebiyle açık yüreklilikle özür dilemeli ve maddi zararlar tazmin edilmelidir.
- Anadilin kullanılmasını engelleyen bütün düzenlemeler kaldırılmalı, anadilin kullanımı yasal olarak güvence altına alınmalıdır. Anadilde eğitim anayasal güvenceye alınmalıdır. Bu nedenle, ana dilde eğitime geçiş için kısa-orta-uzun vadeler konulmalı ve çalışmalara hız verilmelidir. Bu konudaki haklar Anayasa'yla güvence altına alınmalı, Türk Ceza Kanunundaki yasaklayıcı maddeler kaldırılmalıdır.
- Son günlerde basında çıkan haberler doğruysa bölgede yeni karakollar yapılmaktadır. Bu tür yapılanmalar toplumda güvensizlik yaratmaktadır. En az barış süreci devam edilirken bu tür yapılara son verilmelidir.
- Koruculuk sistemi bölgede hiçbir zaman barışa neden olmamıştır. Bölge halkları arasında çeşitli huzursuzluklara neden olmuştur. Bu barış sürecinde azaltılmalı ve kademeli olarak kaldırılmalıdır.
- Bölgede çıkar gurupları ve örgütün yönettiği, bazı yetkililerin göz yumduğu iddia edilen uyuşturucu üretim ve pazarının bertaraf edilmesi için gerekli önlemlerin geciktirilmeden alınması gerekmektedir.
- Birlikte yaşam kültürünü pekiştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı; bu amaçla toplumun saygı duyduğu her kesimden insanla birlikte programlar düzenlenmelidir.
- Bölgede dağa taşa yazılan "Ne Mutlu Türküm Diyene", "Bir Türk Dünyaya Bedel" benzeri yazılar kaldırılmalıdır
- Ayrıştırıcı ve sakat ifadeler içeren ve her sabah zorla söylettirilen "andımız" kaldırılmalıdır.
- Diğer ülkelerde yaşayan Kürtlerle İslam kardeşliği temelinde iletişim sağlanmalıdır.
- Kürt meselesi PKK sorununa indirgenmemeli, insan ve vatandaş olmanın gereği haklar bir kesimin silahlı mücadelesi sonucu verilen haklar olarak hissettirilmemelidir.
- Sürdürülmekte olan müzakere ve barış sürecinde, Müslüman Kürt halkını temsil etmeyen PKK/BDP kanadı tek muhatap olarak alınmamalı, halkın gerçek talep ve beklentileri göz önüne alınmalıdır. Bu maksatla bölgedeki sivil toplum kuruluşları, vakıflar, kanaat önderleri, din âlimlerinden teşekkül ettirilecek yeni ve kapsamlı platformlar teşekkül ettirilmelidir. Teşekkül ettirilecek bu platformlar sürece aktif olarak dâhil edilmelidir.
- Bölgede özellikle kırsal kesimde dini eğitim verebilecek İHL'leri açılarak on yıllardır ihmal edilen dini eğitimdeki boşluk giderilmelidir.
- Tevhid-i tedrisat kanunu ile kaldırılan ancak bölgede dini eğitimde çok önemli rolü olan medrese eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmelidir.
- Ülkemizde mevcut ve zorunlu askerlik kapsamında bulunan Jandarma teşkilatı kaldırılarak yerine "kır polisi" ihdas edilmelidir. Bu teşkilat da Emniyet Genel Müdürlüğü emrinde çalışan genel polis teşkilatı içerisinde yer alan bir birim olmalıdır. Böylece iç güvenlikten sorumlu birimler tek çatı altında toplanmış olur. Yerel iç güvenliğin sağlanmasında sorumluluk ve hesap verme mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulanması da zorunludur. Bu açıdan siyasi anlamda hesap verecek mercilerin de oluşması ve ilke-kurallarıyla belirlenmesi ve kanuni düzenlemeye bağlanması kaçınılmazdır.

- Dini duyguların siyasi ve ekonomik istismardan arındırılması ve güçlendirilmesi kaçınılmazdır. Çünkü dini duygular toplumumuzun en önemli birleştirici ve kaynaştırıcı harcıdır. Bu anlamda laikçilerin toplumun geleceğini dinamitleyen sağlıksız ve hatta aymaz düşmanlıklarını bertaraf edecek çalışmalar yapılmalı ve önlemler de alınmalıdır. Bu devletin laik karakterinin değiştirilmesi anlamına gelmez belki, toplum sağlığımızın korunması anlamına gelir. Bu amaçla çalışan gurup ve cemaatlerin önünün açılması gerekir kanısındayım. Çünkü her şeye rağmen din; en önemli birleştirici unsurdur. Kürt Sorununun çözümü noktasında atılacak olumlu ve gerekli adımlar; dinin bu olumlu misyonu ile desteklenmesi yöntemi, doğru yöntemdir.
- Kürt yoğunluklu nüfusun bulunduğu bölgelere yönelik geçmişin tamirini sağlayacak adımlar atılmalı ve sevginin güvenle birlikte yerleşmesini sağlayıcı yaklaşımlar geliştirilmelidir. Bu amaçla, bölgeye yönelik ziyaretler sıklaştırılmalı ve bölgenin özellikle yoksul kesimine sevgi ve kardeşlik eli uzatılmalıdır. Yoksulların kazanılan gönülleri ve tedavi edilen yaraları bu anlamda ciddi sıcak ilişki kurulmasının başlangıç noktasını oluşturacaktır. Yoksul kesimlerin farklı bir üslupla desteklenmiş samimi ilişkilerle, barış sürecine sahip çıkması sağlanmış olunacaktır. Yatırımların artırılması ile iş sahibi kılınmalarını sağlayacak önlemlerde birlikte değerlendirilmeye alınmalıdır. Ayrıca sevginin gücü oluşturulmadan sonuç almanın mümkün olmadığı bilinmelidir.
- Bu toplumu dünden bugüne bütün seküler milliyetçi tavır, yaklaşım, kavga ve çatışma arzu ve girişimlerine rağmen bir iç çatışmaya savrulmadan bugüne getiren hususun her şeye rağmen DİNDAŞLIK olduğu gerçeğini unutmadan, ortak payda olan dini önemseyen adımların atılması gerekmektedir. Bu anlamda Hükümetin alacağı tedbirlerden çok daha önemli olanı, dini grup ve cemaatlerin -ırkçı/milliyetçi söylemleri terk ederek- güçlü kılınmaları gereklidir. Unutulmamalıdır ki Cumhuriyet elitleri nasıl ki Türk'e göre bir din inşa etmeye çalıştılarsa ve bunu kısmen de olsa başarabildilerse, PKK/BDP çizgisi de Kürt'e göre bir din inşa etme çabası içerisindedir.
- STK'ların bu süreçte daha aktif ve etkili rol almaları gerekmektedir. Bu amaçla dindar-muhafazakâr STK'ların çok aktif rol almaları sağlanırken demokrat-liberal STK'larla güç birliği yapma imkânlarının da sonuna kadar zorlanması gerekmektedir. Bu STK'ların bölgedeki Kürtlerin oluşturduğu veya içinde bulunduğu STK'larla işbirliği, tavır birliği yapma imkânlarını da artırmaları gereklidir.
- Bir yandan STK'lar ve medya vasıtasıyla çözüm için yapılacak tartışmalar ile MAKUL olana ulaşma imkânları sağlanırken öte yandan da ortak bir dil ve davranış geliştirilmesi suretiyle psikolojik bariyerlerin aşılması imkânları da elde edilmiş olunacaktır.
- Bölgede ve ülkenin diğer bölgelerinde değiştirilen bütün köy, belde, kasaba ve şehir isimleri iade edilmelidir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İçinde bulunduğumuz şu günlerde, ülkemiz önemli bir dönemeçten geçmektedir. Bölgeye gerçekleştirdiğimiz ziyaret esnasında sonuç olarak çözüm sürecinin bölge halkı ve STK'ları tarafından desteklendiğini bizzat memnuniyetle müşahede ettik. Çözüm süreci önümüze devletin herkesin devleti olarak yeniden yapılandırılması için önemli bir fırsat koymaktadır. Ziyaretimizde bir kez daha anlaşılmıştır ki, bu fırsatın değerlendirilmesi, toplumun ortak payda-sı olan manevi dinamiklerin devreye sokulmasını elzem kılmaktadır. Toplumun ortak

manevi değerlerini temsil eden ve bu değerler çerçevesinde bütün toplum kesimlerini kucaklayan, bütün toplum kesimlerinin hak ve özgürlüklerinin güvencesi olan bir devlete hiç kimsenin itirazı olmayacaktır.

Çünkü, bütün etnik kesimleri kuşatan ve dayanışma bağlamını oluşturan kültürel dinamiklerin devre dışı kaldığı bir ortamda, çözüm süreci, etnik kimlik merkezli duyguları daha da şiddetlendirecektir. Nitekim çözüm sürecini etnik bağlamda algılayarak, Anadolu'da akil insanlara tepki gösteren gruplar bunun en bariz misalini oluşturmaktadır. Kültürel hakların etnik kimlik bağlamında tanınması, alt kimlik dayanışmasını daha da besleyecektir. Etnik bağlamda ilerleyen çözüm süreci ne kadar iyi niyetle yapılırsa yapılsın, etnisiteyi daha da öne çıkaracaktır. Çözüm süreci etnik bağlamda ilerleyen bir süreç olmamalıdır. Bu stratejik bir hata olacaktır. ASDER Genel Başkanımız Sayın Prof. Dr. Nevzat Tarhan Hocamızın bir eserindeki: "Bugünkü tehlike demokratik açılımın, ortak değerleri güçlendirmek yerine ortak kimlik değerlerini değil farklı kimlik değerlerini güçlendirecek şekilde yönetilmesidir. Kültürel bağları güçlendirilmeden yapılan özgürleşme ayrışma ile sonlanır" tespitinde bu stratejik hata en güzel biçimde dile getirilmiştir. Çözüm sürecinde bu stratejik hataya düşmekten özellikle kaçınılması gerektiğini, bu hata, çözüm sürecine ileride patlayacak etnik duygulara bir ara basamak işlevi kazandıracağını vurgulamakta fayda mülahaza ediyoruz. Bu ise en başta Kürt kardeşlerimize zarar verecektir.

Çözüm süreci, manevi, tarihi ve kültürel ortak değerler bağlamında ilerlemelidir. Bu bağlamı oluşturan tüm dinamikler seferber edilmelidir. Ziyaretimizde tespit ettiğimiz ve yukarıda aktardığımız etnik kimlik ile alakalı da olsa tüm talepler, bu ortak dinamikler bağlamında karşılanmalıdır. Temel müşterekimiz olan İslâm, milliyeti kabul eder. İnsanların ve toplulukların etnik kimliğini inkâr etmez. Çünkü milliyet fıtrî bir hakikattir. Ancak, İslam, etnik kimliğin siyasi, sosyal ve kültürel yapılanmada merkez paradigma haline getirilmesini, milliyetin başka milliyetlere tahakküm aracı, ya da başka milliyetlerin tahakkümü altına düşme sebebine dönüştürülmesini kabul etmez. Mademki ortak kimliğimizin en önemli unsuru İslam'dır, çözüm sürecinin İslam'ın bu yaklaşımı çerçevesinde ilerlemesini sağlamak kadar tabii bir tutum düşünülemez. Bu tutum ile yöneteceğimiz çözüm sürecinin başarıya ulaşmasının referansı, bizatihi ortak inancımızın şu mesajında açık bir biçimde ifadesini bulmaktadır: "Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın ve ayrılığa düşmeyin. Allah'ın size olan nimetini anın. Hani siz birbirinize düşmandınız. Allah gönüllerinizi birbirine yaklaştırdı da O'nun nimetiyle kardeşler oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarındaydınız. Allah sizi oradan kurtardı. Doğru yola erişmeniz için Allah size ayetlerini böyle açıklıyor." (Ali-İmran 103)

Çözüm sürecinin müşterek dinamikler bağlamında ilerlemesini önlemeye, etnik bağlamda ilerlemesini kışkırtmaya çalışan bir kısım siyasilerin, ulusalcı kesimlerin söylemlerini; Ergenekon ve PKK gibi örgütlerin kabarık sicilinde bulunan provokasyon ve sabotaj teamüllerini her zaman göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Öte yandan ülkemizin Ortadoğu'da merkez bir ülke olduğu, bu merkez ülkenin iki ana kimliğinin stratejik bir hedef teşkil ettiğini ve bu sebeple de bu iki kimlik arasındaki çatışmanın aslında lider halkaya yöneltilmiş stratejik bir saldırı olduğunu da göz ardı

etmememiz gerekiyor. Bu konuda bütün kesimlerin bilinçlendirilmesi, yaşadığımız olayların daha üst planda algılanmasına ve gerekli sağlıklı tutumun geliştirilmesine imkân sağlayacaktır.

Özellikle Abdullah Öcalan'ın 21 Mart'ta Diyarbakır'daki Nevruz kutlamalarında okunan mesajı sorunun yukarıda işaret ettiğimiz tüm boyutlarını kapsayan, bunun bilincine varıldığının emarelerini taşıyor. Öcalan'ın mesajında özellikle iki husus dikkat çekiyor. Birincisi; şiddetin çözüm aracı olmayacağını belirterek silahların susturulmasına ilişkin çağrısı. İkincisi ise; Türk ve Kürtlerin kardeş olduğu vurgusudur. Özellikle BDP'nin 2011 yılında yaptığı

2. Olağan Kongresinde tüzük değişikliğine gidilerek "kardeşlik" vurgusunun tüzükten çıkartılmasının ardından yapılan ve Türk-Kürt kardeşliğini İslam'a dayandıran bir noktaya gelinmiş olması çözüm adına hayati bir öneme sahiptir. Bu gelişmede hem AK Parti'nin MİT üzerinden öne çıkan yaklaşımlarının, hem Kürt Ulusal Hareketi"nin lideri Öcalan'ın yaklaşımlarının önemli rolü var. Bu yaklaşımlar, karşılıklı olarak ulusçuluğun fıtrat dışı olduğunun yanında, bunun içine düşürüldüğümüz bir oyun olduğunun da anlaşıldığının açık bir göstergesidir.

Çözüm süreci ile birlikte bölgede çatışmaların durması, çatışma alanlarının yerleşime, sosyal etkinliklere, tarıma ve hayvancılığa, turizme açılması anlamında haberlerin medyaya yansımaya başlaması, gerilimi düşürmekte ve büyük bir feraha yol açmaktadır. Bu sebeple, bu anlamda etkinliklerin teşvik edilmesi ve bunun da kamuoyuna yansıtılması, ortak dini ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmesi sürece moral destek sağlayacaktır.

Ayrıca, Batı şehirlerinde ikamet eden, iş kurmuş Kürt kardeşlerimizin de, ülkemizin her yerinin her vatandaş için ortak yaşam alanı oluşturduğu mesajını vermede sürece önemli katkıları olacaktır. Bu konunun gündeme getirilerek, Batı'daki Kürt kardeşlerimizin ve Doğu'daki Türk kardeşlerimizin yaşamlarından süreci destekleyecek kesitler sunulması; evlilikle karışıp kaynaşmış ve akraba olmuş kardeşlerimizin sürece katkı mesajlarının yoğun bir biçimde kamuya yansıtılmasında yarar görülmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda belirttiğimiz çerçeve içinde çözüm sürecini desteklediğimizi, bu doğrultuda üzerimize düşen vazifeleri yerine getirmeye hazır olduğumuzu kamuoyuna deklare eder, saygılar sunarız.

"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu"na

EK-E

TARİHTEN BUGÜNE KÜRT MESELESİ VE ÇÖZÜM YOLLARI PANELİ

08 MART 2009

"Çözüm Sürecinin Ulaştığı Aşamada ASDER - ASSAM Raporu"na EK-E
TARİHTEN BUGÜNE KÜRT MESELESİ VE ÇÖZÜM YOLLARI PANELİ

(08 MART 2009)

İÇİNDEKİLER

1. TÜRKLERİN VE KÜRTLERİN MÜŞTEREK TARİHİ VE OSMANLI DÖNEMİ

KÜRT MESELESİ -DR. RAMAZAN BALCI

2. CUMHURİYET DÖNEMİ KÜRT MESELESİ, KÜRT İSYANLARI, BÖLÜCÜ HAREKETLER VE PKK, DIŞ GÜÇLERİN İSTİSMARI- E. TUĞG. KORKMAZ TAĞMA

3. İSLAMDA KAVMİYETÇİLİK, TERÖRLE MÜCADELE VE YAPILAN HATALAR

PROF. DR. AHMET ALPER

4. BİREYDEN TOPLUMA KİMLİK ÖZELEŞTİRİSİ, TERÖRİZMLE VE TERÖRLE

MÜCADELEDE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ PROF.DR. NEVZAT TARHAN

5. KÜRT MESELESİNDE ÇOK SORULAN SORULAR - E. TUĞG. ADNAN TANRIVERDİ

6. PANELDE TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ- E. TUĞG. ADNAN TANRIVERDİ

AÇIŞ – SUNUŞ KONUŞMASI

Bin yıl bu topraklarda birlikte yaşamış, aynı dinin mensubu olmuş, Malazgirt'ten İstiklal harbine kadar birlikte savaşmış, cepheden cepheye beraber koşmuş, yurtlarını beraber savunmuş, yarı yarıya birbirine karışmış, belki de bir kökte birleşen, birlikte gülüp birlikte ağlamış olan iki kavmin, Türklerin ve Kürtlerin, bugün aralarına kara kedi girmiş gibi, Birbirlerine kuşku ile bakıyorlar.

Meselenin tarihi boyutunu görmezden gelirsek, sağlıklı sonuçlara varamayız. Doğru teşhis tedaviye, yanlış teşhis de ölüme götürür. Eğer gerçek niyetimiz tedavi ise teşhisi doğru koymak gerekir.

ASDER olarak niyetimiz halisdir. Bu çalışmanın amacı, 1000 yıllık kardeşlik ilişkileri olan, Devletimizin aslî unsuru bu iki kavmin arasına giren anlaşmazlıkları tespit ederek, çözümler de önermek suretiyle, birlikte yaşama azmini kuvvetlendirmektir.

Bir Devlet çatısı altında yaşamaya başladıkları 1514 tarihinden günümüze kadar, sorunsuz geçen 400 yıla yakın bir süre ve Tanzimat ile başlayıp Cumhuriyet dönemi ile ağırlaşan ve son 25 yılda da krize dönüşen sorunlu dönemler yaşanmıştır.

Bu müşterek tarihe, tarafsız ve bilimsel yaklaşımla bakarak, meselenin sosyal, ekonomik, siyasî ve askerî yönlerinin incelenmesini zarurî gördük.

Gelişen dünyada, Osmanlı Devletinden Türkiye Cumhuriyetine ve günümüze, Devlet Yönetimindeki değişimlerin, bir noktada evrimin; diğer bir ifade ile, merkezi yönetimin ağır bastığı , ama bir taraftan da demokrasi iddiası ile yola çıkan yönetim tarzının topluma ulaşmasındaki; özellikle feodal bir yapıya ve bir yönetim kültürü olarak aşiret yapısına sahip Kürt'lerle meskun bölgelerde; ne gibi hataların yapıldığının ortaya konulması gerekir. Yani, Devleti hatasız sayarsak, bugün gelinen noktadan başka bir noktaya gidemeyiz.

Mesele, ne zaman bölücülük haline dönüştü? Ne zaman iç tehdit olarak görünüp, taraflar biri birlerine düşman gözü ile bakmaya başladılar? Bu kuşku ortamının oluşmasına sebep olan iç ve dış etkenler nelerdir? Milliyetçilik akımları ve bu akımların etkisinde kalan etnik kavmiyetçi Türk ve Kürt oluşumlarının etkisi nasıl olmuştur?

Gerçek birleştirici bir vakıa olan İslâm dini, 1000 yıl boyunca bu iki kavmin kardeş gibi geçinmesini sağlarken, Cumhuriyet dönemi ile birlikte uygulanan ulus-devlet anlayışının ve yanlış laiklik uygulamasının bölücü düşüncelerin yeşermesinde nasıl bir etkisi olmuştur? Bu ortaya konulmadan ve aynı yanlışlara devam ederek, sorunsuz gelecekleri inşa etmek mümkün müdür?

Meselenin Askerî Boyutunun da, hem Silahlı Kuvvetleri ve uygulamalarını bilen, hem de meseleye daha geniş açıdan bakabilen tarafsız gözlemciler tarafından değerlendirilmesine ihtiyaç vardır.

Bölgede faaliyet gösteren bir terör örgütü var diyerek, terörle mücadelenin tamamen Silahlı Kuvvetlerin sorumluluğuna terk edilmesi, diğer bir ifade ile, Silahlı Kuvvetlerin, bu mücadelede uygulanacak yöntemlerin tespitinde, Siyasî İradeyi devre dışı bırakması; Kürt Meselesinin sorun haline gelmesinin diğer bir sebebidir.

Uygulanan terörle mücadele politika, strateji ve taktiklerinin de gözden geçirilmesi bir zarurettir. Bugün, yanlışlardan kısmen vazgeçildiği hususunda emareler varsa da, daha cesaretli adımların atılması hususunda, hem Silahlı Kuvvetler hem de Siyasî İrade cesaretlendirilmesi gerekir.

Bölücü Terörün dış desteği ile mücadele de ayrı bir inceleme konusudur. Sınır ötesi Kürt varlığı ve devletleşme sürecine girmesi ile Terör Örgütün Sınır ötesi Üslerinin bulunması ve bu durumun Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısına yönelik tehdit olarak algılanması meselenin çözümünü güçleştirmiştir.

Türkiye, büyük Devlet olduğunu unutmadan, çevresindeki yeni oluşumlara bakmalıdır. Hem terörün dış desteği hem de Kuzey Irak'taki Bölgesel Kürt Yönetimi, eğer iç sorunlarımızı çözer isek, Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısına tehdit teşkil edemez. Bu temel düşünce ile birlikte; Hem sınır ötesi askerî harekât, hem de Kuzey Irak Kürt varlığına karşı uygulanan siyaset duygusallıktan kurtarılıp, gerçeklere oturtulmalıdır.

Meselenin Türkiye'ye kaybettirdikleri, diğer aklı selim sahibi kuruluşlar gibi, Derneğimizi de bu mesele üzerinde çalışmaya sevk etmiştir.

İçinde yaşamamıza rağmen, somut rakamlar önümüze konulmayınca, meselenin boyutu tam anlaşılamıyor. Son 25 yıllık terör ve terörle mücadelenin Ülkemize maliyetini hatırlamakta fayda bulunmaktadır.

Terörün Faturası:

"1984 yılından 2006 yılı Haziran ayına kadar;

- Ülke sınırları içerisinde **45 bin 453 terör eylemi** gerçekleştirilmiş.
- 36 bin 628 vatandaşımız hayatını kaybetmiş.
- Olaylarda yaşamını yitirenlerin 4 bin 354'ü asker, 272'si polis, 1330'u korucu, 123'ü öğretmen ve 325'i kamu görevlisiydi.
- (14 Ekim 2008-Tempo'nun Milli Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı verilere dayanarak verdiği rakamlara göre, 4 bin 828 sivil de terör nedeniyle hayatını kaybetti. 7 bin 946 şehidimizin 5 bin 821'i TSK mensubuydu. Emniyet teşkilatı 775, geçici köy korucuları da bin 350 şehit verdi.)
- 117 bin 207 PKK'lı yakalanmış. Öldürülen PKK'lı sayısı ise 25 bin.
- Terörle mücadele operasyonlarında **yaralanan asker sayısı 9 bin 722**, yaralı **polis sayısı 1547** olurken, **1932 geçici köy koruyucusu** da yine görev başında yaralanmış.
- PKK'lılar için çıkarılan **pişmanlık yasasından 3 bin 482 kişi** yararlanmıştır."

"Terörün Maliyeti

Resmi kayıtlara göre terör eylemlerinin Türkiye'ye doğrudan maliyeti 100 Milyar dolardan fazla. Dolaylı maliyetlerle birlikte zararımız 300 milyar dolara yaklaşıyor…"

"300 Milyar dolarla neler yapabilirdik?

- **7 tane GAP** yapabilirdik! (GAP'ın maliyeti 42 milyar dolar)
- **Türkiye'nin dış borcunu kapatabilirdik**! (Dış borç: 140 milyar dolar, 160 milyar dolar kalırdı)
- **30 bin km otoban** yapabilirdik! (Mevcut otobanın **15 katı**)
- **5 milyon derslik** açabilirdik! (Mevcut derslik sayısının **12 katı**)
- Türkiye'nin **83 yıllık sağlık** giderini karşılayabilirdik!
- **75 tane Atatürk Barajı** Yapabilirdik."[1]

Bir başka inceleme de, başka bir açıdan çekilen açıları gözlerimizin önüne seriyor.

"**19 Temmuz 1987** tarihinde Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Bingöl, Van, Tunceli, Mardin ve Siirt'i içine alan bölgede 'olağanüstü hal' ilan edildi. Zamanla farklı illere de yayılan süreç **30 Kasım 2002** tarihine kadar devam etti. **15 yıllık OHAL süreci bölgeyi derinden etkiledi."**[2]

"Adalet Bakanlığı'nın 23 Mayıs 2003 tarihli resmi verilerine göre, söz konusu dönemde; Bin 248 siyasi cinayet işlendi, 194 kişi ise ortadan kayboldu.

Bakanlığın **23 Mart 2003** tarihli verilerine göre ise ;

Bin 275 kişi işkence iddiası ile resmi kurumlara başvurarak şikâyetçi oldu.

Bin 17 kamu görevlisi hakkında kötü muameleden dolayı 296 dava açıldı.
55 bin 371 kişi gözaltına alındı. 42 bin 795 kişi yargılandı, bunlardan 4 bin 799'u mahkûm oldu. Hak ihlalleri ve gördükleri kötü muamele yüzünden devlete sırtını dönen insanlar kendilerini örgütün kucağında buldu."[3]

"İnsan Hakları Meclis Araştırma Komisyonu'nun 1998 yılında açıklanan raporu, Kasım 1997 yılı itibarıyla OHAL ve mücavir alanı kapsayan bölgede; 905'i köy, 2 bin 523'ü mezra olmak üzere toplam 3 bin 428 yerleşim biriminin boşaltıldığını ortaya koyuyor.

378 bin 335 kişi yerinden edildi.

İçişleri Bakanlığı ise 2005'te yaptığı bir çalışmada **357 bin kişinin şiddet olayları yüzünden yer değiştirdiğini** aktarıyor."[4]

Ödenen fatura çok ağır.

Türkler ve Kürtler arasında kardeşlik bağı tazelenerek, terör engellenmeli ve mesele çözülmelidir.

---

[1] http://groups.google.it/group/DeViL_2/msg/0a9e4b95fa67b86c
[2] Duvaklı Melih,OHAL'den en fazla siviller zarar gördü, Zaman Online,Gündem Sayfası, 12 Ekim 2008
[3] Duvaklı Melih ,(a.g.e.)
[4] Duvaklı Melih ,(a.g.e.)

Meselenin çözümü için gayretlerin sürdürüldüğü bu dönemde, ASDER olarak biz de değerli bilim ve fikir insanlarımızın katkısı ile, bu panel vasıtasıyla çözüm sürecine katkıda bulunmak istedik.

Değerli hazırlıkları ve kıymetli fikirleri ile panelimize katılmayı kabul ederek bildirilerini gönderen dostlarımıza teşekkür eder, yapılan çalışmaların hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Türklerin ve Kürtlerin müşterek tarihi ve Osmanlı Dönemi Kürt Meselesi Konusunda Doç. Sn. Ramazan Balcı

Cumhuriyet Dönemi Kürt Meselesi, Kürt isyanları, Bölücü hareketler ve PKK, Dış Güçlerin İstismarı Konusunda E. Tuğg. Sn. Korkmaz Tağma,

İslamda Kavmiyetçilik, terörle mücadele ve yapılan hatalar konusunda Prof. Dr. Sn Ahmet Alper

Bireyden Topluma Kimlik Özeleştirisi, Terörizmle ve Terörle mücadelede çözüm önerileri Konusunda Prof.Dr. Sn. Nevzat Tarhan **birer bildiri sunacaklar. 15 Şubat 2009**

Adnan TANRIVERDİ
E.Tuğgeneral
ASDER Gnl. Bşk

Doç. Dr. Ramazan Balcı

TÜRKLERİN VE KÜRTLERİN MÜŞTEREK TARİHİ VE OSMANLI DÖNEMİ KÜRT MESELESİ

Tarihte Türk Kürt kardeşliğini anlatan bir tebliğe en doğrusu Hz. Adem'den başlamak gerekir. Moda söylemle hepimiz Adem'in çocuklarıyız. (as)

Kürtlerin tarihî köklerini araştıran ulusalcılar, ayrışmayı hızlandırmak ve hareketlerine tarihî bir temel kazandırmak için Kürtlerin, Türkler, Araplar ve İranlılarla olan bütün yakınlıklarını inkâr etmekte hatta Kürtler için tarihin karalık dönemlerinden bilinmeyen atalar icat etmekte, ateşi çoktan sönmüş eski dinlerin ocağına odun kömür taşıma gayreti içine girmektedirler. Ne var ki henüz elle tutulur gözle görülür bir belge ve bilgiye ulaşılmış değil.

Elimizdeki en eski belge şimdilik Türk ulusalcıların Kürtlere siz illa da Türksünüz demek için kullandıkları bir kitabe var.

Türklerin anayurdundan Sibirya'ya akan Yenisey Irmağı'na karışan Elegeş Suyu'nun sol kıyısında bulunan Elegeş kitabesi, Kürt ulusalcılar beğenmese de Türklerle Kürtlerin 1300 sene öncesinde en azından komşu yada akraba birer soy olduğunu göstermektedir.

Kitabeye göre Yenisey'de "Altı-Oğuz"larla komşu Kürt isimli İskit-Saka uruğundan bir ilhanlık vardı. Kitabede:

> Ben,
> Kürt İlhanı Alp-Urungu'yum.
> Altınlı.
> Okluğumu Belime Bağladım.
> Elim Otuz Dokuz Yaşındayım.
> Hakanım.
> Elîme, Sizlere Ne Yazık Ki Doyamadım.
> Hakandan
> Elimden Ne Çare Ayrıldım.

Buna göre, Kürt ilhanı Alp-Urungu, hakanına, halkına ve memleketine doyamadan 39 yaşında ölmüştür. Yazıtta geçen Elim, devletim demektir.[5]

Ortaasya'dan M.Ö. 1000 ile 500 yılları arasında başladığı tahmin edilen ilk Türk göçleri Karadeniz'in kuzeyindeki Kıpçak Bozkırı'nı istila etmiş, Hun Türklerinin 395 tarihli Anadolu seferi 1400'lü yıllara kadar sürmüştü.[6]

---

[5] Nazmi Sevgen Doğu'da Kürt Sorunu Kalan 2003, İstanbul, s. 12
[6] Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul 1996, s. 17.

Öte yandan, Sahabe orduları Urfa-Cezire bölgesine gelene kadar Tarih Kürtlerden bahsetmez., Sa'd b. Vakkas'ın Musul seferinde, (637) Kürtler'in oturdukları bazı bölgeler işgal edildi. Bu olay, Arapların Kürtlerle ilk temasını teşkil etmiştir. Bu ilk karşılaşmanın ardından İslam orduları bölgenin fethine devam etmiş, Mezopotamya fatihi İyaz b. Ganem, 639-640'da yaptığı bir akınla Bitlis'e kadar ilerlemiş, burasını işgal etmiştir. Kürler bu ilk akınlara şiddetle direnmiştir.

643 yılında Sariye'nin ordusu Darabecürd şehrini kuşatmış şehrin Kürd halkı Farslardan yardım istemiştir. İki ateş arasında kalan sahabe ordusu çok sayıda kayıp vermiştir. Savaş anında Hz. Ömer'in Medine'de hutbe okuduğu esnada "ya Sariye cebelen cebelen!"diye nida ederek İslam askerine dağa çekilme emri vermesi meşhurdur.[7]

Daha önce bazen Bizans'ın, bazen Farslıların emri altında yaşayan Kürdler uzun bir süre Abbasilere bağlı olarak yaşamış, bu süre içinde yavaş yavaş bölgeye gelen Türklerle tanışmışlardı. (750-1258)

Türklerin Anadolu serüveni başladıktan sonra çoğu Türkler tarafından kurulan beylikler, Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde kurulmuştu. Erzurum ve Çevresinde Saltukoğulları, (1071-1202) Erzincan ve çevresinde Mengücekoğulları (1071-1300), Bitlis'te Dilmaçoğulları (1085-1394) Van ve Çevresinde Ahlat-Şahları (1100- 1207), Mardin ve çevresinde Artukoğulları (1091-1409) bunlar arasındaydı. Tüm bu atabeğlikler içerisinde Kürd bölgeleri ocaklık ve yurtluk olarak Kürd beylerinin idaresinde, atabeğlere tabi olarak idare edilmekteydiler [8]

Türk devletlerinden birine tabi olarak varlığını sürdüren Kürd beylikleri arasında 1200-1596 tarihlerinde, Cizre, Şırnak, Mardin ve Siirt illerinde **Cizre Kürt Beyliği;** 1220-1670 tarihleri arasında Bitlis yöresinde **Şeref Han Beyliği;** 1450-1600 yılları arasında, Van'dan Hakkari'ye kadar olan aşiretleri yöneten, **Hakkari Beyliği sayılabilir.**

1365-1467 tarihleri arasında Türk Boylarından **Karakoyunlular,** 1467-1502 yılları arasında Diyarbakır'ı Başkent yapan **Akkoyunlular,** bölgeye ve Kürt beyliklerine egemen olmuşlardır.**[9]** İlk göçlerden Osmanlılara gelene kadar çok defa aynı organizasyan içinde birlikte yaşayan bazı Kürt aşiretleri Türkleştikleri gibi, yine bir takım Türk aşiretlerinin de Kürtleştikleri bilinmektedir.

Bu birliktelikler ortak hanedanlıklar ve kardeşlikler doğurmuştur. Bunun en güzel örneği meşhur Eyyubiler devletidir. Ne varki her iki kanadın ulusalcıları bu kardeşliği görmek istemezler Kürt ulusalcılar Selahaddin Eyyübî, Kürt idi Eyyubî devleti de Kürt devletidir derler. Türk ulusalcılar hayır Eyyübî devleti Türk devletidir derler. Türk tarafı Selahaddin'in Kürt olan babasını görmezden gelir, Kürt tarafı da Selahaddin'in Türk olan annesini inkar

[7] Ramazan Balcı, En Sevgilinin Dostları, (Ravzatü'l- Ahbab), Nesil Yay. İstanbul 2005
[8] Osman Turan, Doğu Anadolu Türk Beylikleri, İstanbul 1980, s.5-115
[9] Tağma Korkmaz, Etnik Kürd Milliyetçiliğine Dayalı Terörizmin Nedenleri ve Çözüm Önerileri, Neşriyat Dağıtım-2008, s. 30-35

eder.Oysa Eyyubi devleti Kürd, Türk ve Arapların ırk ayrımı gözetmeden kurdukları bir organizasyondur. [10]

Osmanlılar Döneminde Kürtler (1299-1922)

Doğudan batıya doğru hareket halinde olan Türk aşiretleri elbette bir çok Kürd topluluklarını da içlerine almışlardı. Söz gelimi daha Orhan Bey zamanında dinî otoritenin başında bir Kürd alimi vardı.

Orhan Bey, bir savaşta alınacak ganimeti Lala Şahin'e verme sözü vermişti. Ele geçen ganimet çok olunca verdiği söze pişman oldu. Ancak Molla Taceddin el-Kürdî, verilmiş bir şeyin geri alınamayacağına hükmettiği için, Orhan sözünden dönemedi. Lala Şahin, Orhan'ın gözünden düşmemek için, bu servetin büyük bir kısmı ile Bursa'da "Lala Şahiniyye" ismiyle anılan medreseyi yaptırdı.[11]

Kürtlerin Osmanlı idaresine girişleri Yavuz'un doğuya yönelmesi ile başladı. Bu dönemde Kürd emirleri, bölgenin tanınmış alimlerinden İdris-i Bitlisi'yi Yavuz'a gönderdiler. Bölgenin Osmanlı sultanı tarafından fethedilmesini ve Şiilerin bölgeden çıkarılmasını istediler. Kürd beyleri adına Yavuz'a yazılan mektup dönemle ilgili pek çok sorunun cevabını verebilecek özelliklere sahipti.

"Kürt Beylerinin Yavuz Sultan Selim'e Gönderdikleri Ariza"

"Can ü gönülden İslâm Sultanı'na biat eyledik, ilhadları zahir olan Kızılbaşlar'dan teberri eyledik. Kızılbaşların neşrettiği dalalet ve bid'atleri kaldırdık ve ehl-i sünnet mezhebi ve Şafiî mezhebini icra eyledik. İslâm Sultanı'nın namı ile şeref bulduk ve hutbelerde dört halifenin ismini yâda başladık. Cihada gayret gösterdik ve İslâm Padişahı'nın yollarını bekledik. Duyduk ki, Padişah, Zülkadriye Eyaleti'ne gitmiş; bunun üzerine biz de Mevlana Idris-i Bitlisî'yi makamınıza gönderdik. Hepimizin arzusu şudur ki;

Bu muhlis ve size itaat eden bendelere yardım edesiniz. Bizim beldelerimiz Kızılbaş diyarına yakındır, komşudur ve hatta karışıktır. Nice yıllar bu mülhidler, bizim evlerimizi yıkmışlar ve bizimle savaşmışlardır. Sadece İslâm Sultanı'na muhabbet üzere olduğumuz için, bu inancı saf insanları o zalimlerin zulümlerinden kurtarmayı merhametinizden bekliyoruz. Sizin inayetleriniz olmazsa, biz kendi başımıza müstakil olarak bunlara karşı çıkamayız. Zira Kürtler, ayrı ayrı kabile ve aşiret tarzında yaşamaktadırlar. Sadece Allah'ı bir bilip Muhammed ümmeti olduğumuzda ittifak halindeyiz. Diğer hususlarda birbirimize uymamız mümkün değildir. Sünnetullah böyle carî olmuştur. Ancak ümit varız ki, Padişah'dan yardım olursa, Arap ve Acem Irak'ı ile Azerbaycan'dan o zalimlerin elleri kesilir, özellikle Diyarbekir ki, İran memleketlerinin fethinin kilidi ve Bayındırhân sultanlarının payitahtıdır, bir yıldır, Kızılbaş askerlerinin işgali altındadır ve 50.000'den fazla insan öldürmüşlerdir. Eğer

[10] Martin Van Bruneissen, Ağa, Şeyh ve Devlet Kürdistan'ın Sosyal ve Politik Örgütlenmesi, (Çev. Remziye Arslan) Özge Yay. Ankara, s.161
[11] Hammer c. 1 s. 119

padişahın yardımı bu Müslümanlara yetişirse, hem uhrevî sevap ve hem dünyevî faydalar elde edileceği muhakkaktır ve bütün Müslümanlar da bundan yararlanacaktır. Baki ferman yûce dergâhında."[12]

Bu mektup Kürdlerin bağımsız emirlikler halinde biri diğerinin emri altına girmeden yaşadıklarını göstermesi açısından ilginçtir. Ayrıca Kürtlerin çok uzun süre İranlıların etkisi altında kaldıkları halde neden Şiileşmediklerini de izah eder. Anlaşılan Gerek İranlı şiiler, gerekse Türkmen Alevi aşiretler, Kürdlerin onurlarını rencide edecek şekilde kötü davranmışlardı. Horasan bölgesine gelen seyidler eliyle sahih İslam itikadını öğrenen Türk boylarının Kürdlere karşı davranışında, onları rencide eden bir taraf bulunmuyordu.

Yavuz Sultan Selim, ısrarlı talepler üzerine Kürd beylerine, kendi aralarından birini beylerbeyi seçmelerini istedi. Ancak Kürd beylerinin cevabı ilginçti. Kendi aralarından birinin beyliğine razı değillerdi. Ancak Osmanlı'nın tayin edeceği bir serdarın emri altında savaşabilirlerdi.

Bunun üzerine Yavuz Sultan Selim, Bıyıklı Mehmed Paşa'yı Diyarbekir beyler beyi olarak atadı. 23 Ağustos 1514 (2 Recep 920) tarihinde Van gölünün kuzeydoğusundaki Çaldıran ovasında yapılan savaşta Kürt beylerinin desteğiyle Safavi ordusu yenildi,

Kürd birlikleri Yavuz'un İstanbul'a dönmesi sonrasında Safeviler tarafından tekrar kuşatılan Diyarbakır'ın kurtarılmasında da yardımcı oldular.[13]Bu hizmetlerin karşılığında Yavuz Sultan Selim, Kürd beylerine fermanlar verip bir takım ayrıcalıklarla kendi sancakları başına emir tayin etti. Bunlar arasında

- Bitlis Hâkimi Emir Şerefüddin;
- Hizan Meliki Emir Davud;
- Hısn-ı Keyfâ Emîri Melik Halid;
- İmadiye Hâkimi Sultan Hüseyin;
- Cezire Hâkimi Şah Ali Bey;
- Çemişgezek Hâkimi Melik Halil;
- Pertek Hâkimi Kasım Bey; vardı.[14]

Yavuz Sultan Selim'in ölümünden sonra yerine geçen oğlu Kanuni Sultan Süleyman yeni bir ferman ile Kürd beylerine verilen imtiyazları tanıdığını açıkladı. İlgili fermanda " Kürt beylerine, gerek Devlet'e karşı gösterdikleri bağlılığın karşılığı olarak ve gerek kendilerinin müracaatları dikkate alınarak, her birinin öteden beri ellerinde bulunan eyaletleri, kaleleri, şehirleri, köyleri ve mezraları bütün mahsulleriyle, oğuldan oğula intikal etmek şartıyla

[12] Ahmed AKGÜNDÜZ, Güneydoğu Meselesi Ve Çözüm Yolları İstanbul-2007
[13] Ali Emiri, Osmanlı Vilayet-i Şarkiyesi,Evkaf-ı İslamiye Matbaası 1918/1334, s. 60-72
[14] Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türk Beylikleri, Hazırlayanlar: Şükrü Kaya Seferoğ-lu, Halil Kemal Türközü, Ankara 1982, s. 35-38.

yurtluk ve ocaklık olarak kendilerine temlik ve ihsan edilmiştir." denilmekteydi[15] Kürd beylerinin bu imtiyazlı statüleri değişmeden Tanzimat devrine kadar devam etti.

Adı geçen fermanlarla belirlenen idarî yapıya göre klâsik Osmanlı sancakları dışında iki ayrı sancak türü daha vardı.

a- **Ekrad Sancakları**: Bu sancaklar klâsik Osmanlı sancaklarından farklıdırlar. Bu sancakların idaresi, genellikle bölgeye eskiden beri hakim olagelen nüfuzlu, eski mahallî beylere ve hanedanlara mülkiyet tarikiyle "Yurtluk ve Ocaklık" olarak verilmiştir. Sancak beyleri çoğunlukla ölünceye kadar Sancak beyliğini yürütmekte ve ölümü halinde kaide olarak oğlu ve akrabalarından biri yerini almaktadır. Ancak, ihanetleri halinde Sancakbeyi İstanbul tarafından derhal değiştirilebilmekte ve yerine yine oğlu veya hanedandan birisini tayin edebilmektedir.

"Ekrad" sancaklarında klâsik Osmanlı sancaklarında olduğu gibi tahrir defteri tutulmakta, padişah ve sancakbeyi hasları çıktıktan sonra, geri kalan hasılat zeamet ve tımar sahiplerine dağıtılmaktadır. Sefer zamanında Sancakbeyi askerleriyle birlikte Beylerbeyinin hizmetine girmekle mükelleftir. Yine bu tür sancaklara merkezden kadı tayin edilmektedir. Bu kadılar malî ve hukukî konularda bazı yetkilere sahipti.

Ocaklık yoluyla tasarruf olunan "Ekrad" sancaklarının sayısı Diyarbekir eyaletinde onüç, Van eyaletinde ise dokuz olmak üzere toplam yirmi iki adettir. "Ekrad" sancaklarının Hükümet sancaklarından ayrıldığı nokta esas itibariyle bölgenin tahririnin yapılmış olması ve merkezden tayin edilen Osmanlı memurlarının bir takım yetkilere sahip olmasıdır.[16]

b. **Hükümet Sancakları**: Hükümet olarak nitelendirilen bu sancakların sayısı kaynaklara ve devirlere göre değişmekle birlikte Diyarbekir dahilinde altı, Van dahilinde , dört olmak üzere toplam on kadardı. Hükümet sancakları da "Ekrad" sancaklarında olduğu gibi sahiplerine "Hîn-i fetihde hizmet ve itaatleri mukabilinde tefviz ve temlik olunmuşlardır". Sancakbeyleri "ellerine verilen ahidnâmeleri mücebince" ihanetleri sabit olmadıkça "azl ve nasb" edilememektedirler. Bunların en önemli özellikleri "mefrûz-ül-kalem " ve "maktuül-kadem" olduklarından tahrir işlemine tabi tutulmamış olmalarıdır. Böyle olunca, bu sancaklara "kalem erbabı" olan Osmanlı memurları girmemiştir. Tahrir yapılamadığından timar sistemi de bu sancaklarda uygulanmamış, dolayısıyla "ümerâ-i Osmaniye"den de kimse bu bölgelere gelmemiştir.[17] (Cizre, Atak, Genç, Hazzo, Palu)

[15] Topkapı Müzesi Arşivi E. 11969, zkr. Altan Tan, Kürd Sorunu, İstanbul Timaş, 2009, s. 79
[16] Mehmet Zeki Pakalın, "Yurtluk ve Ocaklık", Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1955, cilt: 3, s. 639.
[17] TÜRK KÜLTÜRÜ, s.35-39

19. YÜZYILDA KÜRT BÖLGESİ

II. Mahmud, tahta çıktığında, İmparatorluk sınırları içinde yarı-bağımsız bir statüde olanlar yalnız Kürt Mîrleri değildi. Bütün Anadolu'da, yerel nüfuzlu aileler, devlet fonksiyonlarını ele geçirmiş ve gerçekten bağımsız yöneticiler haline gelmişlerdi.

1806-1812'de ki Rus savaşından hemen sonra, enerjik bir şekilde merkezileştirme politikasını başlatan Sultan Mahmud. büyük oranda bunu başardı ve "bir takım politik ve askerî önlemlerle isyancı paşaların ve derebeylerinin üstesinden geldi. Onların yerine İstanbul'dan görevliler atadı. 1826'ya kadar Anadolu derebeyleri ortadan kaldırılmış ve sıra Kürd bölgelerindeki yerel yönetimleri tasfiye etmeye gelmişti.

Ruslar karşısında iki defa yenilgi alan II. Mahmud, ordu sistemini kesin olarak değiştirme kararındaydı. Bu maksatla Yeniçeri ocağını kaldırmış, yerine kışlalarında düzenli eğitim yapan birlikler kurulmuş, Avrupadan hocalar getirilmiş, ilk defa Rami kışlası civarında ateşli silahlarla savaş talimi yapılmıştı. Düzenli ordunun masrafları ve merkezî bürokrasinin maaşlarını karşılamak için, bölgesel gelir esasına dayalı senelik vergi sistemini hayata geçirmek isterken öldü.[18]

Sultan Abdülmecid ile birlikte Tanzimat Fermanı, "Aşar vergisinin maliye memurları, cizyenin ise patrikhaneler vasıtasıyla toplatılması" esasını getirmiş, eski eyalet sistemini kaldırmış, vilayetler kanunu yürürlüğe koymuştu. Bu uygulamalar doğrudan Kürt Emirliklerini ilgilendirmekteydi. Bu yeni durum mirlerin bölgedeki etkinliğini sarsacaktı.[19]

Osmanlı tarihi bir nevi ordu tarihidir. Yeni düzende ordu ihtiyacının silsile halinde yaptığı etkilerden kaynaklanan merkezi idare kurma zorunluluğu bir tarafa bırakılacak olursa Kürd yerel yönetimlerinin ortadan kaldırılması için daha bir çok sebep vardı.

Konar-göçer aşiretler kan davaları, yaşadıkları toprakların verimsizleşmesi, merkezî otoritenin zayıflaması, vergilerin ağırlaşması ve asayişsizlik gibi nedenlerle XVII. yüzyılın sonlarından başlayarak itaatsiz kalabalıklara dönüşmüşlerdi.[20]

Bazı aşiretler Doğu Anadolu'daki eski yaylaklarını terk edip batıya doğru yayılmışlar, yerleşik halkın ekili arazilerini tahrip etmeye başlamışlardı. Aynı şekilde Vahhabi isyanlarından kaçan Aneze ve Şammar aşiretleri bütün Suriye'yi tehdit ediyordu.

Türkmen ve Kürt gruplardan oluşan Aşiret eşkıyaları artık şehirlere baskın düzenliyorlardı. 1866 yılında, Kozan dağı ve Çukurova'daki aşiretler silah zoru ile iskân edildiler. [21]

[18] Vedat Eldem, Osmanlı Imparatorlugu'nun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik, Ttk. Ankara, 1994
[19] Altan tan, s. 87
[20] Faruk Söylemez, Osmanlı Devletinde Aşiret Yönetimi, - Rişvan Aşireti Örneği- KİTABEYİ 2007, s.249
[21] Cengiz Orhonlu, Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskânı, Eren yy, s. 117

Kürt beylerinin yönetimi, zamanla üretim yapısını ve iç pazarın gelişimini önleyen çok güçlü bir engel haline gelmişti, yapılan çapulculuklar yerleşik ekonomiyi baltalamakla kalmıyor, yerleşme sürecini de frenliyordu.[22]

İmparatorluğun diğer bölgelerinde iskana dayalı göreceli bir asayiş sağlanmıştı. Ancak Kürd ve Çerkez aşiretler silahlı dolaşıyor, ne devlete vergi ve ne de asker veriyorlardı. Çok basit sebeplerle ciddi isyanlar eksik değildi[23].

Sınır bölgelerindeki aşiretlerin durumu daha vahimdi. Bunlar sık sık tabiiyetlerini değiştirdiklerini açıklıyorlar, devletin hiç bir teklifini kabul etmiyorlardı. Bir yıl İran'a ikinci yıl Osmanlıya bağlı olduğunu açıklayan büyük aşiretler vardı. Rusya sınırında da durum pek farklı değildi.

Sultan Abdülmecid'in çıkardığı Toprak Yasası, "Bir köyün ya da kasabanın toprağı, bütün olarak halka ya da halktan birkaç kişiye bağışlanamaz, ayrı ayrı toprak parçaları halinde herkese verilecektir." demesine rağmen bu yasadan sadece şeyhler, mir aileri ve aşiret ağaları yaralanmış, büyük toprak parçalarını kendi üzerlerine almışlardı.[24] Bütün bu olumsuzluklar aşiretlerin iskanı ve geleneksel yapıyı korumaya çalışan güçlerin tasfiyesi ile çözülebilirdi.

Merkezi Yönetim'e Tepkiler

Bölgenin en büyük felaketi halkın büyük ölçüde cahil kalmasıydı. Bu cehaletten yararlanan mir aileleri ve aşiret ağaları, onları kolaylıkla isyana sürükleyebilirdi. Bu isyanların bir çoğu reislerin şahsi çıkarlarını koruma adına yapılmaktaydı. Halkın sahip olduğu güçlü dini duygular, aynı kuvvette dini bilgi ile desteklenmeyince sadece taassuba yol açmakta, devletin her türlü tedbiri güçlü bir direnme ile karşılaşmaktaydı.

İlk olarak Babanlardan Abdurrahman Paşa, Süleymaniye'de isyan etti. (1806) Revandüzlü Mehmed Paşa, Amidiyeli İsmail Paşa, (1838), Hoşaplı Han Mahmud, Cizreli Said Beyler aynı şekilde isyan ettiler. Botan Bölgesinde Bedirhan Bey de (1847) bu kervana katılmış, Osmanlı, bu isyanların tamamını bastırmıştır. İsyanların bastırılmasından sonra Osmanlı yönetimi yeni bir idari düzenlemeye giderek merkezi Diyarbakır olan Van, Muş, Hakkâri sancakları ile Cizre, Botan ve Mardin kazalarından oluşan 'Kürdistan Eyaleti'ni kurdu. Sultan Abdülmecid'e Meclis-i Vala tarafından 'Kürdistan Fatihi' ünvanı verildi. İsyanların bastırılmasında yararlılık gösterenlere verilmek üzere Kürdistan Madalyası çıkarıldı.(1852)[25] Bu eyalet 1876 dağıtılacak tekrar valilik sistemine geçilecekti.

Bu dönemdeki isyanların 'Kürtlük bilinci'yle uzak yakın bir ilgisi yoktu. Halk askere alınacağı korkusu ile nüfus sayımı yapılmasını istemiyordu. Aynı şekilde vergi korkusu ile arazi tahriri gibi işlemlere karşıydılar. Eskiden aldıkları cizye vergisi ile aşar vergisinden

[22] Bazil Nikitin, Kürtler 1986, s. 257
[23] Sasuni Goro, Kürt Ulusal Harakeüeri ve Ermeni-Kürt İlişkileri, Orfeus yay, 1986, Stockholm, s. 95 (zkr. Naci Kutlay, İttihat Terakki ve Kürtler, Beybun Ankara 1992)
[24] Bruniessen, s. 224
[25] AYŞE HÜR , Osmanlı'dan bugüne Kürtler ve Devlet-1, Taraf, Istanbul - 19.10.2008

mahrum kalan beyler, yeni atanan valiler ile aralarındaki problemleri bahane ederek isyan ediyorlardı. .

SULTAN ABDÜLHAMİD'İN KÜRT SİYASETİ

Doğu Anadolu'da mahallî otoritelerin ortadan kaldırılmasıyla meydana gelen otorite boşluğunu Bâbıali tam manasıyla dolduramamıştı. Bölgede Ermeni faaliyetleri artmış, rakip Kürt aşiretleri arasındaki çatışmalar tehlikeli bir hal almıştı.

Sultan Abdülhamid, II. Mahmud'dan itibaren, göçebelerin yerleştirilmesi ve aşiret ilişkilerini çözmeyi amaçlayan reform hareketlerini durdurdu. Doğu Anadolu'yu imparatorluktan koparmaya çalışan İngiltere ve Rusya'nın geliştirdiği politikalara bir reaksiyon olarak meşhur deyimi ile Hamidiye Alaylarını kurdu.

Kürtler, Hamidiye Alayları'nda örgütlenerek, hem imparatorluğun kadim düşmanı Rusya'ya, hem İran'a karşı bir tampon bölge oluşturuldu. Aynı zamanda başıbozuk Kürt unsurları merkezin kontrolüne alınmıştı. Böylece giderek güçlenen Ermeni milliyetçiliğinin önü kesilecekti. [26] Hamidiye Alayları Kürt milliyetçiliğinin doğmasına engel olduğu gibi Kürtleri sosyalleştirme ve "devlet disiplini" kazandırma işlevini üstlenecekti.

Sultan Abdülhamid, İran Kürtlerini de kendi yönetimine alarak, Ortadoğu'da Osmanlı'nın eski güçlü günlerine geri dönmenin hesabını yapmaktaydı. Eski beylerin ve hanedanların rakibi durumunda olan bölgedeki kalabalık ve güçlü aşiretler teşkilatlandırılacak, eski mirlerin tekrar güçlenmeleri önlenmiş olacaktı.

İran Kürtleri Türkiye'ye eğilim duyuyorlardı. Bunun başlıca nedeni mezhep birliğiydi (Kürtlerin büyük çoğunluğu Osmanlılar gibi Sünnidir). Diğer neden ise Türkiye'nin Kürtlerin savaşçı karakterini takdir etmesi, Farsların Kürtlere karşı daima güvensiz davranmalarıydı. Tanzimat'ın temel politikalarını devam ettiren, Sultan Abdülhamid, Kürtlere yapısal bir reform dayatmak yerine, onları mevcut feodal yapıları içinde Osmanlı sistemiyle bütünleştirme yolunu seçmişti.[27]

Sultan aynı zamanda Arap aşiretlerinin çocuklarını eğitmek, onları devlete ve hilafete bağlamak, bu bölgelerdeki ayrılıkçı fikirleri etkisiz hale getirip, hilafet makamını güçlendirmek amacıyla Aşiret Mektepleri açmıştı. Zamanla Hamidiye Alaylarında yer alan Kürt aşiret reislerinin çocukları ile Arnavutlar talebeler de bu okula alındı. Kuruluş amacından sapan okul, kısa zamanda Arap, Arnavut ve Kürt milliyetçiliğinin yuvası haline dönünce kapatıldı.[28]

[26] M.S. Lazarev, *Kürdistan ve Kürt Sorunu*, Jîna Nû Yayınları, s. 151.
[27] Mustafa Akyol, a. g. e., s. 41, (zkr. Altan Tan)
[28] Ergin,O.Nuri,Türk Maarif Tarihi.MEB.Yayınları, 1941, (KOYUNCU, s. 81).

Anadolu Islahatı

Avrupa Devletlerinin Ermenileri ayırmak niyeti ile başlattıkları ıslahat talepleri bölgenin en önemli problemiydi. Bütün dikkatini ilerde Ermenilere özerklik sağlayacak bir düzenlemeyi önlemeye veren Padişah, inisiyatifi ele almak için Anadolu Islahatı Umûm Müfettişliği'ni kurmuş, yapılması istenen ıslahatların yurt geneline yaygınlaştırılması formülünü bulmuştu (27 Haziran 1895)

Anadolu Islahatı Umûm Müfettişi Şâkir Paşa'nın hazırladığı raporlar bir çok konuda yol göstericiydi. Bölgede gelir seviyesi artırılmadan problem çözülemezdi. Bunun için eğitimin yaygınlaştırılması ile birlikte, ulaşım probleminin halledilmesi, hayvancılığın geliştirilmesi, maden ve taşocakları gibi yer altı zenginliklerinin işletilmesi, iplik, şeker ve sabun fabrikaları kurulması, çorap ve kilim dokuma sanayinin canlandırılması, bu faaliyetlere özel sermayenin katılması gerekliydi.[29]

Şâkir Paşa'nın dikkat çektiği diğer bir konu misyoner okullarıydı. 1890 yılında Osmanlı ülkesinde Amerikalıların açtığı kilise sayısı 118'e ilk okul 464'e ortaokul 44'e ulaşmış, buralarda görev yapan misyonerlerin sayısı 811'e diğer görevli sayısı 11. 809'a ulaşmıştı.[30]

II. Abdulhamid, müslüman çocuklarının dinlerini terk etmeleri ve millî terbiyelerini kaybetmeleri tehlikesine dikkat çekmiş, misyonerler ve diğer ecnebiler tarafından kurulan okullara Müslüman talebe gönderilmemesini, yabancı okulların sıkıca kontrol edilmesini, yabancıların kurduğu yetimhaneler ve okullar açılmasını emretmişti.[31]

Sevr'de Kürtler

Meşrutiyet sonrası örgütlü Kürd faaliyetleri ayrılıkçı bir karakter taşımaz. İttihad-ı İslama ve hilafet makamına yürekten bağlı olan Kürdlerin bu tutumu cihan harbi yıllarında ve Milli Mücadelede devam edecektir. Oysa o dönemde Kürdlerin ayrılıkçı düşünceler geliştirmeleri yadırganamazdı. Üstelik Doğu Anadolu'nun Ermeni istilasına düşme tehlikesi de vardı. Ermeni tahakkümüne girmektense özerk yada bağımsız bir devlet kurma düşüncesinin ortaya çıkması beklenen bir durumdu.

Cihan harbinin bütün acıları iki halk tarafından birlikte göğüslendi. Özellikle doğu cephesi önünden kaçıp gelen bir buçuk milyondan fazla halk yığınları harp yılları boyunca büyük acılar yaşadılar. Bu acılar Kürd halkını Türk milletine daha çok yaklaştırmıştı. Bunun etkisi milli mücadele günlerinde görülecekti. Mütareke imzalandıktan sonra batılı devletler Osmanlı alemini bölüşme çalışmaları başlatmışlardı.

[29] Ali Karaca, Anadolu Islahatı Umûmî Müfettişi Ahmet Şâkir Paşa Ve İcraatı (1838-1899) (Doktora Tezi İstanbul 1992) s, 67
[30] Halfin, XIX. Yüzyılda Kurdistan Üzerinde Mücadeleler, Ankara 1992, s. 104.
[31] Karaca. S. 58

Paris barış konferansı sürerken Ermeni Bogos Nubar Paşa ile daha önce büyük elçilik yapmış Kürd Şerif Paşa'nın Kürdler ve Ermenilerin birlikte bağımsız bir devlet kurmak üzere anlaştıklarını ileri sürmelerine rağmen Sevr projesinde Kürdlerle ilgili madde şöyleydi. [32]

"... Fırat'ın doğusunda bulunan ve sınırları ileride saptanacak olan Ermenistan'ın güneyi ile Türkiye, Suriye ve Mezopotamya'nın kuzeyi arasında Kürtlerin salt çoğunlukta bulundukları bölgeler için dahili bir otonomi planı hazırlanacaktır." (10 Ağustos 1920) Bir bağımsızlıktan değil otonomiden söz ediliyordu.

Şerif Paşa'nın ihaneti bütün Doğu Anadolu'dan çekilen telgraflarla protesto edildi. Osmanlı Mebusan Meclisi'nin 26 Şubat (1920) günlü bileşiminde Erzincan, Bayezid, Erzurum, Diyarbakır, Siverek, Mardin, Adıyaman, Van, Hakkari ve Hasankale'den gelen bağlılık mesajları okundu. Bu telgraflarda yöre halkı kısaca şöyle diyordu:

"Vatan haini ve din düşmanı Şerif adındaki kişinin, Bogos Nubar ile işbirliği yaparak, Kürtlerin geleceği hakkında açıklamalarda bulunduğunu duyduk. Oysa ki; Kürtlük ve Türklük bir bütündür. Birbirlerinin özkardeşi ve din kardeşidir. Her iki toplum için vatan birdir. Tarihi tanık tutarak sayın milletvekillerimize şunu açıklarız ki; Kürtler vatanlarının kurtuluşu uğrunda şimdiye kadar Türklerle birlikte kanlarını akıtmışlardır. Bundan böyle de Hükümetimizin devamı ve mutluluğu için aynı şekilde davranacaklardır. Osmanlı ve İslâm topluluğundan ayrılmak hiçbir zaman düşünce ve hayallerinden geçmez. Dünyanın sonuna kadar bu topluluk içinde yaşamak kararındadır. Bundan ötürü, gerek adı geçen "Şerif ve gerekse onu isteklerine hizmet edecek herhangi bir "herifin, açıkladığımız kararın dışındaki çabalarını tam bir nefretle red ve kaderimizi hükümetimize bağladığımızı bütün insanlık dünyasına ilân ederiz. Gereken yerlere de duyurulmuştur."[33]

Milli Mücadele ve Kürtler

Meşrutiyet yıllarından itibaren bağımsız bir Kürd devleti kurma düşüncesini seslendirenler, eski mir aileleri Bedirhanlar ve Cemil Paşazadelerden bir kaç kişiden ibaretti. Birer birer sayılsa kesinlikle on kişi yoktular. Milletler iradelerini kader günlerinde ortaya koyarlar. Cumhuriyetin kuruluş döneminde her iki halk iradesini birlikte yaşamak yönünde ortaya koymuştu.

İngilizler bölgenin yeni aktörlerini belirlemek için çalışırken Anadolu'da yerel kongreler yeni bir bağımsızlık mücadelesi kararı almışlardı. Bu sürece Erzurum'da katılacak olan Mustafa Kemal, Sivas'a gitmeden Doğu ve Güneydoğu'daki aşiret reislerini kurtuluş hareketine katılmaya çağırdı. Mektup gönderdiği Kürd liderler arasında Mutkili Hacı Musa Bey, Bitlisli Kufrevizade Şeyh Abdülbâki Efendi, Şırnaklı Abdürrahman, Derşev'li Ömer, Muşas'lı Resul Ağalar, Sadullah Efendi, Şeyh Mahmud, Norşinli Şeyh Ziyaeddin ve Garzanlı Cemil Çeto vardı.

[32] Sevr'de ortaya konulan metin henüz bir barış projesiydi. Hiç bir zaman bir anlaşma hüviyetini kazanmamıştır. Bu na sevr anlaşması demek büyük bir tarihi hatadır.
[33] Mim Kemal Öke; Musul Kürdistan Sorunu, 1918-1926 , İz Yay, s. 152

Bu mektuplarda saltanat ve hilafetin düşmanlar tarafından rencide edildiğinden, Şark vilayetlerinin Ermenilere hediye edildiğinden, İngilizlerin entrikalar çevirerek Diyarbakır'da yeni arayışlar içinde olduğundan bahsedilmekte, adı geçen reislerden bütün gayretleri ile yabancı tahriklerinin önüne geçmeleri istenilmekteydi.[34]

Gerçekten de Milli Mücadele günlerinde Kürdler arasında en ufak bir ayrılıkçı hareket olmadı. Aksine bütün güçleri ile bu mücadeleye destek verdiler

Ayrıca Misak-ı Millî, "Osmanlı-İslâm" unsuruyla meskûn yörelerin istiklâline kavuşturulmasını hedeflemekte ayrıca "Türk" milletinden söz etmemekteydi. Mustafa Kemâl, "hudud-ı millî" dahilinde "anasırı İslâmiye'den yalnız bir cins millet olduğunu" vurguluyordu. Daha sonra milletin iradesinin "ruh-ı mazlum-ı İslâmı" temsil eden Büyük Millet Meclisi'nde tecelli ettiğini ifade edecekti.[35]

Türk devletinin kuruluş belgelerinden biri olan Amasya tamiminde "devletin düşünülen ve kabul edilen en son sınırı, Türk ve Kürtlerin birlikte oturdukları araziyi içine aldığı" ifade edilmişti.

Ayrıca Kürtlerin serbestçe gelişmelerini sağlayacak şekilde sosyal ve geleneksel haklar yönünden imtiyazlara nail olmaları desteklenecek, yabancılar tarafından Kürtlerin bağımsızlığı adına yapılan propagandanın önüne geçmek için bu nokta Kürtlere izah edilecekti".[36]

Lozan görüşmelerinde İngilizler tarafından Kürdlerin azınlık sayılmak istenmesine bütün taraflar tepki göstermişti. İslam hukukuna göre yalnızca gayr-ı müslimler azınlık sayılabilirdi. Türkiye bir İslam devleti olduğuna göre Kürdlere azınlık muamelesi yapmak onlara yapılmış bir hakaret sayılırdı.

İsmet Paşa, Kürdlerin azınlık sayılması tezine şiddetle karşı çıkmış ve "Türkler ve Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti'nin ana unsurlarıdırlar. Kürtler bir azınlık değil bir millettirler; Ankara Hükümeti hem Türklerin hem de Kürtlerin hükümetidir" demişti. [37]

Tartışılan Değerler,
Dil, Millet ve Din

Meşrutiyet ile birlikte Osmanlı toplumumun idaresine talip olan bütün kurumlar, farklı unsurları bir arada tutmanın yolları üzerinde kafa yormaya başlamışlardı. Bu bağlamda üzerinde en çok tartışılan konulardan biri de dil sorunuydu. İmparatorluğun resmi devlet dili Türkçe idi. Bu durumun zafa uğratılması düşünülmüyordu. Ancak ilk tahsilin ana dili ile yapılması genel olarak kabul görmekteydi. İlk üç sınıftan sonra Türkçe öğrenmek gerekecekti.

[34] Nutuk, s. 943 (13.8.1919)
[35] Öke, Musul, s. 109
[36] A. VRK. HRM. 3
[37] Altan Tan, s. 503

O dönemdeki siyasi teşekküller bu konuda ortak bir noktaya gelmiş görünüyorlardı.

I. Jöntürk kongresi, İttihat ve Terakki Cemiyeti,[38] Osmanlı Ahrar Fırkası ve İttihatçılara muhalif olan Hürriyet ve İtilaf Fırkası "Köy mekteplerinde ve ale'l-umum mekatib-i iptidaiyede tedrisat lisan-ı mahalli ile icra edilecektir"[39] tarzında bir maddeyi programlarına koymuşlardı.

Öte yandan millet tarifi yüz yılın en büyük kriziydi. Batıda kilise ile bilim çevreleri arasındaki hakimiyet savaşını bilim kazanmış, bu savaşın etkisi ile bilim doğrudan dine cephe almıştı. Dini reddeden bilim ayrıca ırkçılığı doğurmuş, bilim ile ırkçılığın ortak düşmanı haline gelen din, batı dünyasında çökmüştü.

Batıdaki bu çarpık gelişme aynı şekilde İslam alemine tercüme edilmiş, Kilisenin yerine konan hilafet ve dini değerler, batıcı kadrolar tarafından bilime düşman ilan edilmişti. Son iki asırdır insanlığın en büyük kabusu olan ulusalcılık ve ulus millet hezayanı, tüm dünyada milyonlarca masum insanın kanına girdi.

İşin aslında Türklük'ten bahsedildiğinde bir ırk kastedilmezdi. Türklük bütün İslam kavimlerinin bin küsür yılda kurduğu medeniyetin adıydı. Avrupalılar bir kişi için Müslüman oldu anlamında Türk oldu derlerdi. Ayrıca İslamiyet tarih boyunca bilimin en büyük sığınağı olmuştu.

Irkçılık kabusu ile Aynı millete mensup olma duygusu tahrip eden ırkçılık, maddecilik ile beslenince muzdarip mütefekkir Cemil Meriç'in ifadesiyle korkunç bir kabus yaşayacaktık. **"Bu ülkenin ırklarını, tek ırk, tek kalıp, tek insan haline getiren İslâmiyet olmuş. Biyolojik bir vahdet değil bu. Ne kanla ilgisi var, ne kafatasıyla. Vahdetlerin en büyüğü, en mukaddesi; ister siyah derili, isterse sarı.... İnananlar kardeştir. Aynı şeyleri sevmek, aynı şeyler için yaşamak ve ölmek. Türk'ü, Arab'ı, Kürd'ü, Arnavud'u düğüne koşar gibi gazaya koşturan bir inanç; gazaya yani irşada. Bin yıl beraber ağlayıp, beraber gülmek. Sonra bu muhteşem rüyayı korkunç bir kabusa kalbeden meş'um bir salgın; maddecilik."**

Ulusalcılık ve Din

Yukarda bir parça değindiğimiz ulusalcılığın dini değerlere düşman olduğu gerçeği Alman, Arap, Fransız, Fars, Türk tüm ulusalcıların ortak noktasıdır.

Aşağıda aktaracağım Kürt ulusalcıların Kürt toplumunu rehabilite etme programı ile Türk ulusalcıların dillendirdikleri –yada zaman zaman uyguladıkları- fikirler arasındaki benzerlik hiç te şaşırtıcı değildir.

'Çağdaş tarihimizde bile İslam, bizim bağımsızlık kazanmamızdaki en büyük engel olmuştur...

[38] Naci Kutlay, İttihat Terakki ve Kürtler, Beybun Ankara 1992, s. 198
[39] Ali Birinci Hürriyet ve İhtilaf Fırkası Dergah 1990, s. 50

‘Kürtler, çocuklarına Arap veya Türkçe isimler vermekten vazgeçmelidir.’

‘Kürt dili Arapça veya Türkçe kelimelerden temizlenmelidir. Bunlar eğer yoksa Hint-Avrupa dillerinden alınmalıdır.’

‘İslami öğretilerle beyinleri yıkanmış Kürtler rehabilite edilmelidir. Diğer dinlerin yayılması teşvik edilmelidir. Bir yandan da İslam'ın uygulanamazlığı ve başta cinsel eşitlik konusu olmak üzere baskıcı özellikleri vurgulanmalıdır.’

‘Kürtlerin antik dini olan Zerdüştlük yeniden uyandırılmalıdır.’

Kuran'ın veya diğer İslami-Arap kitapların Kürd bölgelerine girmesine, burada basılmasına ve yayılmasına engel olunmalıdır.

İslami organizasyonların Kürd bölgelerinde camiler inşa etmesine izin verilmemelidir.

Yezidilik ana Kürt dini olarak belirlenmeli ve okul kitaplarına eklenmelidir.

İsrail'le iyi ilişkiler geliştirilmelidir. Kürtler ve Yahudiler arasındaki ortak değerler, Kürtler ve Araplar arasında olanlardan çok daha fazladır." [40]

Yukarıdaki metindeki Kürd kelimesini Türk kelimesi değiştirdiğiniz zaman karşınıza Türk ulusalcıların programı çıkar. Bunların aynı kalemden çıktığına şüphe yoktur.

Bu fikirlerin İslam medeniyetinin ortak bağlarını tahrip etmek için ortaya konulup uygulandığı ve bu gün yaşanılan problemlerin kaynağında bu uygulamaların bulunduğu izaha muhtaç değildir. Öte yandan Kürdlere vadedilen özgürlüğün hiç te demokratik olmadığı, ulusalcıların onları esaslı bir şekilde silindirden geçirmeyi planladıkları göze çapmaktadır.

Çözüm Önerileri

İtiraf etmek gerekirse yy’lın başında İslam toplumu hayatın bütün alanlarında geri kalmıştı. Bu gerilik sadece batı karşısındaki teknik yada bilimsel gerilik değildi. Bizzat İslam medeniyetinin insanlığa emanet ettiği değerleri temsil etme noktasında geri kalmıştı. Cehalet diz boyuydu. Kabilecilik ve aşiretçilik koyulaşmış, komşu aşireti yağmalama cihad sayılır olmuştu. Kan davası kabileler arasında bitmek tükenmek bilmeyen düşmanlıkları beslemekte, devlet kendi yaptığı yolları ve köprüleri kendi vatandaşına karşı korumakta zorlanmaktaydı. Benim çocukluk yıllarıma kadar jandarmanın en büyük derdi telgraf-telefon hatlarını korumaktı.

Tasvir ettiğim tablo sadece bir ırkın değil bütün İslam aleminin bir dönüşüme ihtiyacı olduğunu göstermekteydi.

[40] Religion of Violence and Death", One Kurdistan Wıthout İslam, http: / / www27. (Altan Tan, s. 538)

Dönemi itibarıyla Kürd toplumunun sahip olduğu ve hala canlı olan dinamiklerini yakından bilen Saidi-i Nursi'nin yüz yıl önce ortaya koyduğu program bu açıdan hala üzerinde tartışılmaya değer özellikler içermekteydi.

Bu programda Nursî, sadece Kürtler için değil bütün Osmanlı toplumunu dünya ile entegre edecek bir anlayış sergiler:

Birinci madde: İslâm âleminin hayat düğümünü uyarıp terakki ve kalkınma meylini harekete geçirmek için benimsenen, adalet ve meşveretten ibaret olan Meşrutiyet'in kaynağı, İslam hukuku olarak kabul edilmelidir. Meşrutiyete milli bir elbise giydirilirse cehaletten kaynaklanan taassupla reddedilmesinin önüne geçilir.

İkinci madde: İslâm maarif ordusunun üç ana kaynağı olan tekke, medrese ve mektep arasında fikir birliği sağlanmalıdır. Bunlardan birinin diğerini cahillikle, ötekinin berikini dinsizlikle suçlaması İslam ahlakını sarstığı gibi kalkınmanın önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Aralarında iş bölümü sağlanmalı, modern yüksek okullarda İslam hakikatları okutulmalı, medreselerde eski hikmetin bataklığı yerine yeni modern bilimler ders verilmelidir. Tekkeler her iki dalda yetişmiş alimlere kapılarını açmalıdır.

Üçüncü madde: İlim aleminde bilimsel özgürlük sağlanmalıdır.

İlmî çevrelerde fikir hürriyeti sağlanmalı ve herkes fikrini özgürce savunmalıdır Aski bir durumda ilim adamları herkese kendi fikirlerini benimsetme yoluna gidecektir. Bu durumda taklitçilik ortaya çıkacak ve bilimsel gelişmenin önü kesilecektir.

Dördüncü madde: Medreselerin ihtisaslaşması sağlanılmalı, toplumsal bilimlerle fikrî mücadele sonrasında ortaya çıkacak olan genel fikirler, manevi üstad kabul edilmelidir. Böylece talebeliğin hayat düğümü uyanacak, terakki ve yenilik meyilleri harekete geçirilecektir. Modern bilimlerin medrese kanalı ile eğitime dahil edilmesi bu sisteme ve isme alışmış olan insanların bilimsel gelişmelere katılmasını sağlayacaktır.

Aynı şekilde çalışma hayatında iş bölümünü gerek ilmî gerekse maddi terakkinin bir esası olarak kabul eden Nursi'nin, insanların yeteneklerine uygun meslek seçmelerinin önemine yaptığı vurgu dikkate değer. Bir insanın kabiliyetine uygun olan işi terk edip ehil olmadığı bir işe girmesini yaratılış kanununa itaatsizlik olarak tarif eder. İnsandaki yetenek ile yaptığı sanatın uygun olmaması durumunda ortaya ancak kargaşa çıkacaktır.

Beşinci madde: Halkın rehberleri sayılan vâiz ve hatiplerin eğitimine önem verilmelidir.

Vaizler halkın öğretmeni oldukları için araştırıcı bir alim olarak yetiştirilmelidir. Parlak cümlelerle sadece delilsiz iddiaların anlatılması hakikatı araştıranlara bir fayda vermez Vaizler aynı zamanda neyi nerede konuşacağını bilen ve dinin dengesini bozmayan hikmet sahibi bir eğitimci olmalıdırlar.

Altıncı madde: Osmanlı toplumunda maddi gelişme düşüncesi harekete geçirilmelidir. Allah'ın adını yüceltme ve İslam medeniyetinin şerefini koruma her insan için en önemli

görevdir. Bu görev ancak maddi terakki ile sağlanabilir. Nursi'nin düşündüğü idealist insan, milletin menfeatini şahsi menfeatinin önünde tutan insandır. İdealist insanı "kimin himmeti milleti ise, o tek başıyla küçük bir millettir" şeklinde yüceltir.

Yedinci madde: Hilafet makamı ıslâh edilmelidir. Çeşitli İslam unsurlarını bir arada tutan hilafet makamının sahip olduğu manevi güç, halkın eğitimi için kullanılmalıdır. İsrafın önlenmesi ve maddi kalkınmanın teşvik edilmesi yine bu makamdan beklenir. Bir şahsın fikirleri İslam aleminin problemlerini çözmek için yeterli değildir. Halife kararlarını bir şuraya istinad ettirmelidir.

Sekizinci madde: Osmanlı unsurlarının beylikler döneminde olduğu gibi parçalanmalarını önlemek için hayata geçirilen İslam birliği fikrinden gayr-i müslim unsurların korkuya kapılması önlenmelidir.

Avrupalıların miliyetleri dinlerine galebe çalmışsa da Müslümanlar böyle değildir. En vahşî dönemlerden beri çok sayıda ırk ve din İslam medeniyeti içinde varlıklarını koruya bilmiştir.

Dokuzuncu madde: Kürtlerin ayrı bir yol tutması sebebiyle kaybedilen büyük kuvvetten yaralanmak için eğitim yoluyla millî birlik fikri uyandırılmalı ve terakki meyli harekete geçirilmelidir.

Nursî'ye göre altı yüz seneden beri tevhid bayrağını umum âleme karşı yücelten Türkler, istibdada gösterdikleri şiddetli itaat ve milli adetlerini terk ettikleri için ihtiyarlamıştır. Kürdler bu durumda kuvvet ve cesaretlerini şanlı pederleri olan Türklerin hizmetine vermelidir. Buna karşılık olarak Türklerin akıl ve bilgisinden devlet tecrübesinden istifade edeceklerdir.

"Türkler bizim aklımız, biz de onların kuvveti; mecmuumuz bir iyi insan oluruz" diyen Nursi, Kürdlerin eğitimi için yararlanılabilecek yöntemleri şöyle sıralar:

Hamidiye alaylarında olduğu gibi askerlik yoluyla eğitmek.

Mektepleri medrese adıyla açıp din ilimleri ile birlikte modern ilimleri okutmak

Aşiretlerin üç muhtelif noktasında açılacak üç ayrı Daru'l-ulum'da bu medreselerde ders verecek Kürd hocaları yetiştirmek. Zekatı eğitime yönlendirerek kaynak oluşturmak[41].

Onuncu Madde:Avrupa medeniyeti ile barışı sağlamak.

Felsefe fenleri ile dinî ilimlerin birbiriyle barışması sağlanmalıdır. Böylece Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakikatleriyle tanışacaktır. Nursî, "Amma ecnebilere düşman nazarıyla değil, belki saadetimizi ve İslamiyet'in yüceltilmesine bu zamanda vasıta olan terakki ve medeniyete bizi teşvik ve icbar ettiklerinden dost ve hadim nazarıyla bakacağız..." derken dünya barışı sağlanmadan tek yönlü bir kalkınmanın mümkün olmayacağını, ulusal düzeyde

[41] Volkan 23 Mart 1909, nr. 83-84; Asarı-ı Bediiyye, s. 817, İttihad 1999, İstanbul. (Nşr. Abdülkadir Badıllı)

hiç bir problemin çözülemeyeceğini, bütün problemlerin bölge ve dünya ile birlikte çözülebileceğini çağını aşan bir bilinçle kavramış görünmektedir.[42]

Siyaset ve tarih ikiz olarak dünyaya gelmiştir. Güçlü devletler tarihin yol göstericiliğinden yararlanırken, geri kalmış ülkeler liderlerinin güvenliği için yeni bir tarih üretirler. Tarihi açıdan bakıldığında aşağıdaki noktaları görmek mümkündür.

Tarihin bin yıllık serüvenini birlikte yaşayan Kürtlerle Türkler son Türk devletini de birlikte kurmuşlar, birlikte savaşmışlar, birlikle şehit olmuşlardır. İnsanın bir devlete mensubiyetini hissetmesi ve bu benim devletim diyebilmesi için orada inançlarının, namusunun, dilinin, malının ve etnik kimliğinin her türlü tehlikeden korunmuş olması gereklidir.

Fransız ihtilalinin bir hediyesi olan ırkçılık ve inkarcı felsefeden milletçe tövbe edilmelidir. Son iki yüzyıldır yazılan bütün eserlerde ve ileri sürülen fikirlerde bu iki hastalığın etkileri vardır. O yüzden sosyal problemlerimizin çözümü için bu toprağa, yaşadığımız tarihe ve üzerinde yaşayan halklara uygun sağlıklı düşünceler geliştirecek güçlü beyinlere ihtiyaç vardır.

Mesele sadece isim meselesi değildir. Kürt ismi ortadan kaldırılmış olsa yaşanılan sosyo ekonomik sorunlar sona erdirilmiş olmaz. Bir şeyin varlığını inkar etmek sorunun çözümü için yeterli değildir. Kürtler ve onların sosyo ekonomik ihtiyaçları her türlü endişeden uzak bir şekilde karşılanmalıdır.

Her hangi bir bölgeye mahsus özerk bir iyileştirme yapılamaz. Ülkenin tamamında hukukun üstünlüğü, tam demokrasi ve insan hakları gerçek manada sağlanmalıdır. Bu haklar Türk milletinin layık olduğu ve bu tarihe kadar gasp edilmiş haklarıdır. Zira tarihte devleti için -bütün unsurları temsil eden- Türk milleti kadar büyük fedakarlıklar yapan başka bir millet tasavvur edilemez. Ne yazık ki devleti yönetenlerin tutucu yaklaşımları yüzünden, dünkü ıslahat çalışmaları Avrupa devletlerinin zoruyla yapıldığı gibi bu günkü anayasal hakların verilmesi de Avrupa birliğinin baskılarıyla yapılmaktadır. Bu son derece aşağılayıcı bir manzaradır.

Önemli ıslahatlar ancak devlet güçlüyken yapılabilir. Yoksa devletin gücünü kaybettiği bir ortamda ıslahat yapmak bir intihardır. Böyle bir durumda gerek yabancı güçler gerekse ayrılıkçı hareketler devletin hareket alanını sınırlar. Osmanlı'nın son dönemde yapılan ıslahat çalışmalarından hiç bir müspet neticenin alınamaması bu hükmün doğruluğunu ispat eder.

Tarihi açıdan bakıldığında İslam medeniyetini bir araya getiren unsurların ayrı devletçikler halinde bölünmesi, halkların bilinçli bir tercihinden kaynaklanmamıştır. Aksine sömürgeci Avrupa güçlerinin İslam mülkünü sorunlu parçacıklar halinde bölüp, birbiriyle kavgalı hale getirerek, uluslar arası alanda kendilerine rakip olmaktan çıkarma siyaseti sonucunda bu hale

[42] İbrahim CANAN, İslâm Âleminin Ana Meselelerine BEDİÜZZAMAN'DAN ÇÖZÜMLER Yeniasya yay. İstanbul, 1994

gelmişlerdir. Yapılacak iş yeniden bölünmek değil bilhassa yapay ayrılıkları saf dışı bırakarak küresel bir güç olmanın yolları aranmalıdır.

Aşiret alayları ve Aşiret mektepleri tecrübesi bizlere OHAL bölgesi ve koruculuk sistemi gibi uygulamalarda dikkatli olunması gerektiğini hatırlatmaktadır. OHAL uygulamaları bölgesel bölünme riskini artırabileceği gibi koruculuk sistemi de aşiretler arasındaki düşmanlığı canlandırabilir. Bunun için gerekli önlemler alınmalıdır.

Ulusalcıların İslam aleminin hayat damarı olan dini değerlere karşı geliştirdikleri inkarcı söyleme, rejim tarafından sahip çıkılması bu gün ve gelecekte ülkenin varlık krizine yol açabilecek en ciddi tehlikedir.

Yine tarihi tecrübeye dayanarak söylenebilir ki tarih boyunca Kürtlerin tek bir liderlik etrafında birleşmemelerinin bir sebebi onurlarına fevkalade düşkün olmalarıdır. Bu derece onur düşkünü bir kavme zorla hiç bir hareketin yaptırılamayacağı açıktır. Bunun yerinde bölgede yapılacak entegrasyon çalışmalarında toplumsal yapıda güçlü bir yeri bulunan dinî liderlerden yararlanma yoluna gidilmelidir.

Batı aklı çizmek için üç yy. savaştığı sınırları kendi ürettiği ırkçılık canavarını zaptedebilmek için gözden çıkarmış durumdadır. Tarihten düşmanlık üretmek gerekli olsaydı Alman, Fransız ve İngilizleri bir bayrak altında değil aynı dünya üzerinde birlikte görmek mümkün olmazdı. Avrupa birliğini yücelten anlayışın aynı şeyi İslam dünyası için tehlikeli sayması iyi niyet eseri değildir. Kaderin hükmü dünya başladığı yere geri dönecektir. Küreselleşme denilen olay insanlığın Adem atanın (as.) yaşadığı günlere geri dönüş yolculuğunun başlaması demektir. Mahalledeki kavgaları bir an önce bitirip insanlık kervanından geri kalmamak için harekete geçme zamanı gelmiştir.

Bir soru ile tebliğimi bitiriyorum. ABD'nin hangi ırktan olduğunu hatırlayanınız var mı?

E. Tuğgeneral Korkmaz Tağma

CUMHURİYET DÖNEMİ KÜRT MESELESİ, KÜRT İSYANLARI, BÖLÜCÜ HAREKETLER VE PKK, DIŞ GÜÇLERİN İSTİSMARI

Cumhuriyet Döneminde Kürt Meselesi, Atatürk'ün Kürt Meselesi Hakkında Görüş ve Düşünceleri

TC'nin kurucu kadrosunun lideri Atatürk, Kürt meselesinin coğrafî çıkmazda olduğunu şu ifadelerle vurgulamıştır: "Başlı başına bir Kürtlük düşünmekten çok, Anayasamız gereğince zaten bir çeşit özerklik oluşacaktır. O halde hangi bölgenin halkı Kürt ise, onlar kendilerini özerk olarak yöneteceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz konusu olurken onları da beraber ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman bundan kendileri için sorun çıkarırlar. Şimdi TBMM, hem Türklerin, hem Kürtlerin yetkili meclislerinden oluşmuştur. Ve bu iki öğe, bütün çıkarını ve bütün yazgılarını birleştirmiştir. Yani onlar bilirler ki, bu ortak bir şeydir. Ayrı bir sınır çizmek doğru olmaz."

Atatürk'ün söz konusu ettiği yönetim yapısı; siyasî özerkliği öngören federatif bir yapılanmayı değil, idarî ve malî özerkliği amaçlayan demokratik bir teşkilâtlanmayı amaçlamıştır. Nitekim Atatürk'ün sözünü ettiği özerklik 1921 Anayasasında şöyle ifade edilmiştir: "İl yönetimi, yerel işlerde manevî kişilik sahibidir ve özerktir. Dış ve iç siyaset, dinsel, adlî ve askerî işler, uluslar arası ekonomik ilişkiler ve birçok ili ilgilendiren işler dışında, hükümetin önerisi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce çıkarılacak yasalar gereğince evkaf, medreseler, eğitim, sağlık, ekonomi, tarım, bayındırlık, sosyal yardım işlerini düzenlemek il kurullarının yetkisindedir." Bu görev taksimatını Atatürk, 1929 yılında, aslî ve tali görevler diye iki bölümde özetle şöyle izah etmiştir: "Dış ilişkiler, savunma, adalet ve güvenlik" devletin aslî görevlerini oluşturduğunu, zira bu görevlerden herhangi birinin kişilere veya gruplara bırakılması halinde anarşi ve kargaşa oluşacağını vurgulamıştır. Bu görevlerin dışında kalan ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin devletin tali görevleri olarak bireylere, şirketlere ve sivil toplumlara bırakılmasını öngörmüştür. Zira demokrasiye dayalı bir devletin, bir sosyal yardım veyahut bir ekonomik teşkilât sistemi olmadığını açıklamıştır.

Tek parti Döneminde Kürt Meselesi

Tek partili döneminin kilit kadrolarına hâkim olan ittihat terakkinin bakiyeleri, memur koltuğuna oturunca, milliyetçilik gibi, üniter devlet yapısını da çarpıtmış, üniter devlet yerine homojen toplum oluşturmayı amaçlamıştır. Bu bakımdan, demokratik sistem ve yatay yönetim yapısı yerine, karma sistem ve bürokratik yönetim yapısını ve ulus-devlet yerine devlet-ulus, anlayışını ısrarla sürdürmüştür. Nitekim önce devlet kurulmuş, sonra mevcut toplumdan devletin ulusu oluşturulmaya çalışılmış, bireyler, toplumun ve devletin bir aracı konumuna indirgenmiştir. Sonuçta, bürokratlar hem devleti, hem partiyi, hem de toplumu yönlendirecek şekilde yönetime ve ulusal güçlerin tamamına hâkim olmuştur. Böylece, devletin sahipliliğini üstlenen üst düzey bürokratlar, toplumun elit tabakasını oluşturmuş ve halkı yönetimden, denetimden ve karar verme sürecinden dışlamıştır. Dolayısıyla devletin

ulusu için; homojenliği esas alan ideolojiyi remileştirmiş ve halkın kâinat felsefî yerine, pozitivizmi ve rasyonalizmi öngören ithal felsefî öğretileri topluma dayatmaya başlamıştır. Sözde akılcılığı ve bilimselciliği benimseyen tek partinin elitleri, ne akla, ne bilime ne de eleştiriye dayalı düşünceye rağbet etmiş, sadece homojen bir toplum oluşturmak için tek tip insan yetiştirmeye çalışmıştır. Nitekim yabancı ülkeler, Kürt enstitüleri kurmuşken, dönemin elitleri, yurt içinde Kürtlerle ilgili tüm tarihî ve sosyolojik araştırmaları önlemiş, Kürtçenin konuşulmasını ve öğretilmesini yasaklamış, Kürtçeden başka dil bilmeyen Kürtlere konuştuğu her Kürtçe kelime için beş kuruş para cezasının kesilmesini öngörmüştür. 1930'lu yıllarda bir koyun 50 kuruşa satılırken beşer kelimelik iki cümleyle meramını anlatmaya çalışan bir Kürt, bir koyun değerine eşit para cezası ödemek zorunda bırakılmıştır.

1932 yılında toplanan ilk Türk Tarih Kongresinde, yönetime hâkim olan elit bürokratlar, Türklerin üstün Avrupaî ırkların atası olduğu yönünde sundukları tebliğlerde, Türklerin kökeni 12 bin, hatta 20 bin yıl geri götürülerek neolitik çağda bir üstün ırk oluşturma hayali kurgulanmıştır. Bu tebliğlerin bilimselliğini eleştiren tarihçiler ise, MEB' lığınca susturulmuştur. Buna karşın kongre sonucunda Atatürk, "Bir haftadan beri huzurunuzda söz söyleyen arkadaşlarımız ispat ettiler ki, Avrupalıların hükmetmek amacını gözeterek ortaya attıkları ırk kurumlarının bilimsel bir kıymeti yoktur. Biz, bütün dünyada yaşayan insanları, Avrupalılar gibi ve onlar derecesinde hukuka sahip Âdem evlatları sayıyoruz" diyerek ırkçılığı ve üstün ırk olma iddialarını reddetmiştir.

Ancak 1930'larda Avrupa'da hüküm süren ırkçılık rüzgârları, tek parti döneminde toplumsal hayata yansıtılmış, ders kitaplarına sokulmuş, kamuya alınacak personel ilânlarına yansıtılmış, eğitim ve yaş gibi objektif kıstasların yanında öz Türk olma şartı da aranmış, dolayısıyla Türk vatandaşı olmanın ötesinde kişinin Türk soyundan gelmesi zorunlu görülmüştür. Hukukî ve siyasî ölçütlerin yanında, "Türk yurdu üzerinde yaşayan, Türk diliyle konuşan ve Türk kanını taşıyan insanların birliğine Türk Milleti denir" gibi, kan bağını öngören tanımlar yapılmıştır. Ulus devlet adına toplumu Türkleştirmeyi amaçlayan bir milletvekili de, "Bu memlekette her şerefin ve nimetin Türkçe ve kendisini Türk hissederek, Türkçülükten başka hiçbir kavmiyete bağlılık göstermeyenlere has olduğunun tam bir şuurla nakşedilmesi!" Diye açıklanmalarda bulunmuştur.

Dönemin Adalet Bakanı ise, İslamiyet'in "ibadetlere, maneviyata ilişkin kısımları bir tarafa konulmak şartıyla, Arap zihniyetinden, Arap medeniyetinden başka bir şey ifade etmediğini" ifade etmiştir. Mensup olduğu partinin de bugüne kadar yaptıklarıyla, esasen efendi olan Türk milletine mevkiini iade ettiğini ve bu memleketin efendisinin Türk olduğunu, öz Türk olmayanların Türk vatanındaki hakkının sadece hizmetçi ve köle olduğunu vurgulamıştır. Evrim teorisinden esinlenen dönemin Dışişleri Bakanı da özetle, Kürtlerin kültürel düzeylerinin düşük, zihniyetlerinin geri olduğunu, dolayısıyla Türk ulusal yapısı içinde barınamayacaklarını, Türklerle giriştikleri mücadeleyi kaybedeceklerini, çoğunun İran veya Irak'a göçebileceklerini, kalanların ise, yaşam mücadelesinde zayıf oldukları için yok olma sürecine gireceğini ifade etmiştir. Millî Şef döneminin Başbakanı da, TBMM'de yaptığı ilk konuşmada; "Biz Türk'üz. Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız, Bizim için Türkçülük bir

kan meselesi olduğu kadar bir vicdan ve kültür meselesidir" diyerek milliyetçiliği, Türkçülük ve Türkleştirme olarak algılamış ve topluma dayatmıştır.

Etnik Türk milliyetçiliğinin mimarlarından, Nihal Atsız (1905-1975) ise, yazdığı yazı ve şiirlerle Türklüğü ırkî yönden yorumlamış, İslamiyet'e her zaman soğuk bakmış ve Şamanizm'i övmüştür. İslâmiyet'in Türklere milliyet kavramını unutturduğunu öne sürmüş, İslâm kardeşliğini savunmanın millet hainliği olduğunu vurgulamıştır. Türk Irkını, Türk Milleti diye tanımlayan Atsız, Nazi gençleri gibi Türk çocuklarının yetiştirilmesini ve baskı metotlarıyla içerdeki düşmanlar diye nitelediği diğer ırkların gözlerinin gördüğü, gönüllerinin istediği yerlere gönderilmesini savunmuştur.

Türk olmayanlara dostça el uzatmayan, barış ve dostluğu milletlerin afyonu diye niteleyen Atsız, vasiyetnamesinde özetle şunları ifade etmiştir. Türk olmayan, Rus'u, Çin'i, Yunan'ı ve Acemi tarihî düşman olarak nitelemiştir.Bulgar'ı, Alman'ı, İtalyan'ı, İngiliz'i, Fransız'ı, Japon'u, Afgan'ı ve Amerikalıyı yarınki düşman Arap'ı, Sırp'ı, Hırvat'ı, İspanyol'u, Portekiz'i, Rumen'i yeni düşman olarak görmüştür. Ermeni'yi, Kürt'ü, Çerkez'i, Abaza'yı, Boşnak'ı, Arnavut'u, Pomak'ı, Laz'ı, Gürcü'yü, Çeçen'i içerdeki düşman, Yahudi'yi ise, bütün milletlerin düşmanı diye saymıştır.

Çok Partili Dönemde Kürt Meselesi

27 Mayıs ihtilâli ile birlikte Vatandaş Türkçe konuş... Kürt yoktur, herkes Türk'tür gibi, tek parti döneminin sloganları tekrar sahneye konmuş, ihtilâlin başa getirdiği Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, "Tarihin hiçbir devrinde, Doğu illerimizde bugünkü sakinlerini tortu olarak bırakacak yabancı bir göç vaki olmamıştır. Dünya üzerinde 'Kürt' diye adlandırılabilecek müstakil hüviyetli bir ırk yoktur" demiştir.
Posta Gazetesinde bu resmî görüş şöyle dile getirilmiştir. "Türkiye'de ulusal bilinci olsun veya olmasın, göçebe ya da yerleşik hiçbir Kürt azınlığı olmamıştır."

Bu dönemde, MHP lideri de, Kürtçenin suni bir dil olduğunu, Kürtler ayrı bir soy ve ayrı bir millet olsaydı, Türk'ü temsil ve idare edecek kademelere gelmemesi için mücadele edeceklerini belirtmiştir. Hâlbuki bu insanların da su katılmadık Türk olduğunu ve her Türk gibi, kaymakam, vali, hatta cumhurbaşkanı olma haklarının bulunduğunu ifade etmiştir. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ise, Türk olmayan gidebilir, demiştir.

1924'te, Ziya Gökalp'ın ölümünden birkaç yıl sonra "Kürt" kelimesi hafızalardan silinmeye çalışılmış, Kürtçe diye bir dilin varlığı inkâr ederek Türkçenin bir lehçesi sayılmış ve Kürt meselesi, 60 yıl halktan saklanmıştır. Bu resmi ideolojinin aksini ileri sürenler, vatan hainliği ile suçlanmış ve eski bakanlardan Şerafettin Elçi Türkiye'de Kürtler vardır. Ben Kürdüm dediği için 1981 yılında 15 ay ağır hapis cezasına çaptırılmıştır. 1990 yılına kadar Türk milletini aldatan, binlerce insanının canına sebep olan, milyarlarca dolarını heba eden, kendi otoriteleri için toplumda birbiriyle çatışan zıt kutuplar oluşturan ve demokrasiye geçişi engelleyen yöneticiler, geçte olsa Kürt varlığının realite olduğu resmen kabul etmiştir. Nitekim 9. Cumhurbaşkanı Demirel, Mart 1992'de başbakan sıfatıyla, Diyarbakır'da halka hitap ederken "Kürt realitesini tanıyoruz" demiştir.

2002'de iş başına gelen siyasî iktidar da, AB sürecinin öngördüğü demokratikleşme paketi içerisinde, Kürtçe eğitim ve yayınları önündeki engeller kaldırarak, TRT'de Kürtçe yayın yaptırarak kültürel özgürlükleri kısmen hayata geçirmiştir. Ağustos 2005'te Başbakan Erdoğan'da Diyarbakır'da Kürt sorununun varlığından bahsetmiş ve "Geçmiş hataları yok saymak, büyük devletlere yakışmaz; büyük devlet günahlarını masaya yatırarak geleceğe yürür; geçmiş davalarla geleceği ipoteğe almamak lazım" demiştir. Aynı yıl, MHP lideri Bahçeli'de kan bağının ve soy birliğinin değil, vatandaşlık bağının esas olduğunu, Türk vatandaşlarını Türk milletine bağlayan bağın sadece ve sadece hukukî bir bağ olan vatandaşlık olduğunu vurgulayarak etnik ayrımcılığı eleştirmiştir.

Cumhuriyet Döneminde Kürt İsyanları Tek Parti Döneminde Kürt İsyanları

Lozan görüşmelerinde, Kürtlerin azınlık olduğunu ısrar eden Avrupa ülkelerine karşı Türk heyetinin başkanı İsmet İnönü; Türklerle Kürtlerin, Türkiye Cumhuriyetinin ana unsurları olduğunu, Kürtlerin bir azınlık değil, bir millet olduğunu, Ankara Hükümetinin, hem Türklerin, hem de Kürtlerin hükümeti olduğunu vurgulamıştır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında, Türk kavramı hukuki anlamda T.C. vatandaşı olarak tanımlanmıştır. Ancak Türk kavramı, soy, ırk gibi tanımlanmaya başlayınca ve Kürtçüler de, kendi açılarından Türkçülerin yolunu izlemeye başlamıştır.

Millî Mücadele esnasında Ankara Hükümetine karşı başlatılan 23 isyanın, sadece dördü Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgede çıkmış ve üçüne bazı Kürt aşiretleri katılmıştır. Buna karşın 1924-1938 yılları arasında çıkan 18 isyanın 16'sına Kürt aşiretleri katılmıştır. Şeyh Sait, Ağrı, Dağlıca ve Tunceli ayaklanmaları, bugünün terör olaylarının perde arkasını da yansıtması açısından sadece bu isyanlardan bahsedilmiştir.

Şeyh Sait (13 Şubat-31 Mayıs 1925) Ayaklanması

Bu 16 isyanlardan Şeyh Sait isyanı Cumhuriyet döneminin ilk Kürtçü ayaklanmasını teşkil etmiş ve Musul meselesi nedeniyle İngilizler tarafından desteklenmiştir. Şeyh Sait isyanı, söylendiği gibi, 1920'de çıkan Koçgiri ayaklanması gibi "Hilafet ve Saltanat" geri getirmeyi amaçlayan bir irticai eylem olmamıştır. Nitekim 28 Haziran 1925'te yargılama esnasında mahkeme başkanı "Kiminiz hükümet otoritesinin kötü yönetimini, kiminizde halifeciliğin savunuculuğunu isyan için bahane ettiniz, fakat tümünüz bağımsız bir Kürdistan yaratmak sorunun da birleştiniz" demiştir. Dönemin Başbakanı Fethi Okyar ise, Şeyh Sait isyanı ile ilgili olarak mecliste yaptığı açıklamada "Olay padişahlığı, hilafeti ve Abdülmecit'in oğullarından birinin saltanatını sağlamak gibi, gerici bir propaganda altında Kürtçülüktür. Genel durum budur," diye ifade etmiştir.

Şeyh Sait isyanı, tek partinin yönetici kadrosunda, bölünme ve rejim tehlikesine yönelik korku ve kuşku uyandırmıştır. Nitekim 4 Mart 1925 de yürürlüğe sokulan ve dört yıl uygulanan "Takriri Sükûn Kanunu" bütün Türkiye'yi kapsayacak şekilde genişletilmiş, rejim muhalifleri olarak tutuklananlar İstiklâl mahkemelerinde yargılanmıştır. Bu yasa ile birlikte, kimlik politikası başlatılmış, Kürtçe ve Kürt kültürüne ait her türlü simge ve ifadeler yasaklanmış ve Kürtlerin aslında Türk olduğu iddiasıyla Türkleştirme projesi yürürlüğe konmuştur. Bu politika, sadece Kürtçülüğü içten içe körüklemiş aynı zamanda Millî Mücadeleyi kazanan ve Cumhuriyeti kuran kadro içinde bölünmelere yol açmış ve isyanın

muhalefetin varlığından cesaret alınarak başlatıldığı öne sürülerek Terakki- Perver Cumhuriyet Partisi kapatılmıştır.

Şeyh Sait isyanından sonra bölgede birbirini takip eden isyanlar, tamamen etnik bir kimliğe bürünmüş, Millî Mücadeledeki işbirliği bozulmuş ve II. Dünya Harbine kadar, bölgede ayaklanma ol-mayan tek bir yıl geçmemiştir. Bölgede yaşayan 715 aşiret, grup ve kabileden, sadece 51'ının bu ayaklanmalara iştirak ettiği, 664 aşiretin ise hükümetin yanında yer aldığı görülmüştür. Bölgede yaşayan aşiret, grup veya kabilelerin sadece %7,1'ı etnik milliyetçiliğe alet edilebilmiştir.

Çeşitli çıkarlar uğruna tahrik edilerek kanları akıtılan bu insanların çoğu masum ve garip olup, sadece ağaların beylerin, reislerin, şeyhlerin ve seyitlerin sözlerine kanmıştır. Maalesef etnik Türk ve Kürt milliyetçileri, Türklerle Kürtler arasında kardeşlik duygusu yaratan İslâmiyet'i kendi ideolojileri için engel görmüştür. Bölücülüğün sarıklı yobazlardan geldiğini haykıran tek parti ideologları ise "Kürt milliyetçilerinin İslamiyet'le yollarını ayırdıklarının, hatta İslamiyet'i ideolojileri önünde bir engel olarak gördüklerinin" farkına dahi varamamıştır. Bu isyanı bastıran Kazım Karabekir Paşa, 1922'de Kürt meselesinin çözümü için sunduğu raporda özetle, çocukların yatılı devlet okullarında okutulmasını, Bölgedeki şeyhlerin, Seyitlerin ve imamların dini eğitimden geçirilmesini önermiştir. Ayrıca, halkın din eğitimine önem verilmesini, dinini bilen aydın kişilerin bölgede görevlendirilerek halkla kaynaşmasını ve örnek olmasını, aşiretlerin küçük gruplara ayrılmasını ve her birinin üretime katkıda bulunacak şekilde yol ve tarım işlerinde istihdam edilmesini teklif etmiştir.

Ağrı (16 Mayıs 1926, 14 Eylül 1930) İsyanları

Söylevlerine Kürt ulusu ve ey Kürtler diye başlayan etnik Kürt milliyetçileri, Kürtlerin kahramanlıklarına ve asaletlerine atıf yapan Ağrı isyanının lideri Yzb. İhsan Nuri, Adalet Bakanının "Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır" sözlerini, istismar etmeye becermiş ve dört yıl içinde üç Ağrı isyanı vuku bulmasına sebep olmuştur. Bu isyanı Musul meselesi nedeniyle İngilizlerin organize etmesi, isyana katılanlar arasında, bugün PKK saflarında olduğu gibi Ermeni çetelerinin ve liderlerinin de bulunması açısından önemli görülmüştür.

1930'da İngiltere Büyükelçisi İstanbul'dan Londra'ya gönderdiği raporunda Kürt isyanını şöyle değerlendirmiştir: "Kış yaklaşıyor. Bu dağlık bölgede uzunca bir süre sükûnet beklenebilir. Ama Kürt milliyetçiliği ve isyanı muhtemelen yeniden patlak verecektir. Ve eğer Türk hükümeti halen sürdürmekte olduğu, tamamıyla sertliğe dayalı politikasının yerine daha makul bir politika koymadığı takdirde Kürtleri Türkleştirme politikasının uygulanması öyle kolay olmayacaktır. Bugün olmuş gibi görünen baş eğmeleri de tam gerçekleşmeyecektir."

Dağlıca/Oramar (16 Temmuz-10 Ekim 1930) Ayaklanması

Ağrı'daki operasyona katılan Türk birliklerinin Irak hududuna kaydırılması için K. Irak'ta bulunan Şeyh Barzani tarafından bu isyanın çıkarılması ve yönetilmesi, bu bölgenin de İngiliz mandası altında bulunması, PKK'nın da 1990'lı ve 2000'li yıllardaki eylemlerini hatırlatması açısından önemli görülmüştür.

Tunceli /Dersim (1937-1938) Ayaklanması

Şeyh Sait İsyanından sonra, Tunceli'de incelemelerde bulunmak için görevlendirilen mülkiye müfettişi Hamdi Bey, raporun da özetle, bölgenin yönetim yapısı değiştirilmedikçe, kişiler bireyleşmedikçe, alınacak sosyal, kültürel ve ekonomik tedbirlerin çözüm getirmeyeceğini ikaz etmiştir. Nitekim dört yüz yıldan beri Tunceli'ye hükümet nüfuzu girememiş ve arzu edilen otorite sağlanamamış, 1876'dan beri 11 askerî operasyon yapılmış, ancak asayiş ve emniyet tesis edilememiştir. Tunceli ilinin bugün de PKK'nın eylem alanını oluşturması, Hamdi Beyin verdiği raporun hâlâ geçerli olması nedeniyle önemli görülmüştür.

Çok Partili Dönemde Terör Faaliyetleri

Çok partili demokratik sistemin getirdiği bazı yeniliklerle birlikte batıya taşınan bir kısım Kürtler, siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan toplumla bütünleşmeye çalışmış, bir kısım Kürt aydını ise, örgütsel ve ideolojik faaliyetlerine devam etmiştir. Geçmişin tek partisi ise, yapmış olduğu hatalar nedeniyle, 1954 seçimlerinde bölgedeki 40 milletvekilliğin sadece 6'sini kazanabilmiş, 2007 seçimlerinde ise tamamen silinmiştir.

Çok partili dönemde Marksist-Leninist fikirler, Kürtçülüğün gelişmesine zemin hazırlamış ve 1958'de illegal Kürt İstiklâl Partisi kurulmuş ve Kuzey Irak'ta Kürt lideri Barzani'nin paralelinde örgütsel ve ideolojik faaliyetler sürdürülmüştür.

Solcu Kürt entelektüellerin kurduğu derneklerin propagandası sonucunda, Güneydoğudaki il ve ilçelerde binlerce solcu ve etnik Kürt milliyetçisi sloganlarla yürümüş ve 1965'de ise, yasa dışı Marksist-Leninist ideolojiye bağlı Türkiye Kürdistan Demokratik Partisi, kurulmuştur. "T-KDP," etnik temelli federasyon kurulmasını hedefleyen bu örgüt 1968'de çökertilmiştir.

1967'de Türkiye İşçi Partisinin başlatmış olduğu Doğu Mitinglerinin hemen akabinde Kürtçülüğe ve Marksist-Leninist ideolojiye bağlı Devrimci Doğu Kültür Dernekleri/DDKD[43] kurulmuştur.5 Ağalığa, şeyliğe, seyitliğe ve aşiretçiliğe devrimci bir politika ile karşı çıkmayı amaçlayan örgüt, Nihal Atsızın 1967'de Ötüken'de çıkan ve Kürtleri aşağılayan yazısını Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde dağıtarak bölge halkını tahrik etmeye başlamıştır. Nihal Atsızın karşıtı olan etnik Kürt milliyetçisi Musa Aydın hazırladığı Kürt'ün el Kitabında, Kürt tarihini Hz. Nuh ile başlatmış, Kürdün Kürtlükle birleşmesinin Kürtçülüğü bilinçlendireceğini ifade etmiştir. DDKD, bağımsız Kürt Devleti kurma hedefini gerçekleştirmek için öncelikle eğitim kadrolarını, bölgedeki mahallî idarelerin kültür derneklerini ele geçirmeyi, yeterli ve bilinçli eğitilmiş Kürtçü yetiştirmeyi amaçlamıştır.Etnik Kürt Milliyetçileri, Kürtçülüğün ve Marksist-Leninist ideolojinin karşısında en büyük engelin İslamiyet olduğunu, Kürtlerin, İslamiyet'i kabul etmekle tarihteki en büyük hatayı işlemiş olduğu açıklamıştır. Buna karşın Zerdüştlüğün, Kürt kimliğini koruduğunu ve Kürtleri birleştirdiğini vurgulamış, İslamiyet'in ise, Kürtlerde ulusal bilinci yok ederek Arap ve Türk kültürüne mahkûm ettiğini savunmuştur. Kuran öğretmeni ve camide namaz kıldıran "molla" ile Hz. Peygamber'in soyundan gelen Seyitlerin, Kürtler üzerinde belirgin izler

[43] Devrimci Doğu Kültür Dernekleri=Dımı-rım/Ölürüm, Dıkujım/Öldürürüm, Kürdistane/ Kürdistan'ı, Dıgrım/Kurarım veya alırım Kürtçe sözcüklerin baş harflerinden oluşmuştur.

oluşturduğunu, Kürtlerin en büyük düşmanlarının Türklerin ve Arapların olduğunu, buna karşın Kürtlerle Yahudiler arasındaki ortak değerlerin çok daha fazla olduğunu ifade etmiştir.

Bölücü Hareketler ve PKK/Kürdistan İşçi Partisi PKK Terör Örgütü

1974'te Ankara Demokratik Yurtsever Yüksek Öğretim Birliği, daha sonra aralarında Abdullah Öcalan'ın da yer aldığı bir grup üniversite öğrencisi, 1978'de PKK'yı, yani Kürdistan İşçi Partisini kurmuştur. 1970'lerdeki anarşi ve terör ortamında, şiddet yanlısı radikal solcu Türk örgütlerinden doğan ve çoğu asimle olmuş Kürt öğrencilerinin kurduğu PKK, 1978'e kadar kurulan etnik milliyetçi Kürt hareketleri arasında görülmemiş bir ideolojiyi benimsemiştir.

PKK'nın Amacı ve Hedefleri:

PKK terör örgütü, Irak, Suriye ve İran'ın belirli kesimleri ile Kuzey Kürdistan olarak tanımladığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini içine alacak şekilde, "Devrimci, Sosyalist ve Bağımsız Birleşik bir Kürt Devleti" kurmayı amaçlamıştır. Bu siyasî amaca ulaşmak için; her Kürt toplumunun bulunduğu ülkede; öncelikle siyasî özerkliği içeren bir yönetime kavuşmasını, daha sonra bağımsız bir Kürt Devletinin kurulmasını ve en sonunda da bu devletlerin bir araya gelerek Büyük Birleşik Kürdistan Devletinin teşkilini öngörmüştür. Bu maksatla; PKK, örgütlenme, yerleşme, eylem, iç savaş, bağımsız Bölgesel Kürt Devleti ve nihayet Bağımsız Büyük Birleşik Kürt Devleti, safhalarını içeren bir plânı uygulama safhasına koymuştur.

Örgüt; temelini Kürtçülüğe, çatısını Marksist–Leninist ideolojiye, taktiğini Maoculuğa, yani kırsalda teröre ve köylü ayaklanmasına dayandırmıştır.Örgütlenme bölgesi olarak seçtiği Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, halkın ruhundan fışkıran ve Kuran öğretisine dayanan kâinat zihniyetini, söküp atmaya ve yerine Zerdüştlüğü benimsetmeye çalışmış ve özellikle Demirci Kawa efsanesine atfedilen direniş ve başkaldırı günü olarak Nevroz kutlamalarına büyük önem atfetmiştir.

12 Eylül 1980 Sonrasında PKK Terör Örgütü: 1980-1983 yılları arasında, yakalanan bölücü örgüt mensuplarından 689 kişi hüküm giymiş ve bunların da 565'i cezalarını çekerek tahliye edilmiş ve bir kısmı yurt dışına kaçmıştır. Yurt dışındaki kamplarda militanlara, askerî eğitimin yanı sıra, İslam düşmanlığı, Apo'yu ululaştırarak örgütün kütü haline getirmeyi ve kayıtsız şartsız itaat etmeyi amaçlayan dersler verilmiş ve Apo adına Almanya'da basılan "Din Sorununa Devrimci Yaklaşım" adlı kitapla yetiştirilmiştir.

PKK'nın Yan Kuruluşları

"1992 yılında Kuzey Irak harekâtından sonra, PKK terör örgütü, bölge halkının kanını dökerek yıldırmayı öngören Marksız-Leninist ideoloji ile bağımsız bir Kürt Devleti projesinin orta vadede gerçekleştiremeyeceğini anlamıştır. Örgüt, 10 yılı aşkın bir süreden beri yurt içinde ve yurt dışında yaptığı yanlışlıkları gidermek için, dini inkâr etmeyen sosyalist ideolojilere dayalı politikaları esas almaya çalışmıştır. Bu amaçla PKK, 1993 yılında üç tali örgüt oluşturarak sosyal ve kültürel tedbirler ön plana çıkarmıştır.

Kürdistan İslâm'ı Hareketi adlı örgüt Ağustos 1994'te ilk toplantısını yapmış, İran'daki Şiilerin devrimci özelliklerinden istifade edilmesini, Alevilerin, örgütün amaçları doğrultusunda kullanılmasını benimsenmiştir. Örgüt, Türkiye, Suriye, Irak ve İran'daki örgüte yakınlık duyan din adamlarından da yararlanarak, Kürt İslam Devletinin kurulması için bölge halkının aydınlatılmasını, Atatürk'ün görüş ve düşüncelerine karşı olan kişi ve örgütlerle işbirliğinin yapılmasını, faaliyetlerinin desteklenmesini, dindar halkın örgütün amaçları doğrultusunda yönlendirilmesini hedeflemiştir. Maalesef, bu örgüt, üst düzey bürokratları İranlaşma fobisiyle etkileyerek PKK'nın tuzağına düşmüş ve tehdit önceliğini bölücülükten irticai faaliyetlere kaydırmayı başarmıştır.

Kürdistan Demokratik Partisi adlı örgüt, PKK'nın Türkiye'de küstürdüğü veya kanlı bıçaklı olduğu, seyitler, şeyhler, aşiretler, beyler, ağalar ile toplumda ileri gelen kişi, aile, kurum ve kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilmesi, korucu sistemine son verdirilmesi, örgüte gelir getirici legal veya illegal faaliyetlerin yönlendirilmesi ve hassas yerlere bombalama eylemlerinin organize edilmesi ile görevlendirilmiştir.

Kürdistan Kurtuluş Partisi adlı örgüt, Kuzey Irak'ta PKK'nın küstürdüğü ve Ekim 1992 harekâtında kanlı bıçaklı olduğu, başta Talabani, Barzani ve aşiretleri olmak üzere K. Irak'taki aşiretlerle ilişkilerin düzeltilmesini, İran'daki Kürt aşiretlerle iyi ilişkilerin kurulmasını, K. Irak' ta bağımsız bir Kürt Devletinin kurulmasının desteklenmesi ile görevlendirilmiştir.

PKK'nın Siyasî Uzantısı DTP

Örgütün siyasî uzantısını oluşturan bugünün DTP'ni, PKK var etmiş ve isim babalığını Öcalan yapmıştır. Kapatılan DEHAP yerine, Öcalan'ın direktifleriyle kurulan DTP'nin, PKK'yı terör örgütü olarak nitelendirmesi, bu örgüt ile arasına mesafe koyması veya ilişkisini kesmesi, ya da bu örgütün hamiliğini yapmaktan vazgeçmesi mümkün görülmemiştir. DTP'nin PKK üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı gibi, silahlı örgütün halk üzerindeki tesiri daha bu partiden daha fazla olmuştur.

Geçmişi, dili ve kimlik aidatı açısından kendisini Kürt olarak tanımlayan bir toplumun içinde, her toplumda olduğu gibi çeşitli kesimler var olagelmiştir. Bir yanda şiddete başvuran Marksist ve Leninist çizgide halkın değerlerine karşı olan bir terör örgütü ile bu terör örgütünün güdümünde bulunan bir siyasî parti ve terörizmden çıkar sağlayan yan kuruluş ve gruplar olmuştur. Diğer yanda da terör örgütüne karşı mücadele eden, değerlerine bağlı bir korucu kitlesi ile terörizmden büyük zarar gören geniş bir halk kitlesi yer almıştır. Bu bakımdan, Kürt toplumu tarihinde, ne tek parti dönemindeki isyancıların, ne çok parti Döneminde bölücü örgütlerin, ne de bölücü örgütlerin gündemindeki siyasî parti veya grupların cirit attığı bir alana dönüşmüştür.

Nitekim Kürt halkının Sünnî, Şafi ve Nakşibendî olmasına karşın, Mecliste grup kuran DTP içinde namaz kılan, Ramazan orucunu tutan bir tek kişinin bulunmadığı, buna karşın temsil ettikleri seçmenin %70'inin oruç tuttuğu ve %65'inin de beş vakit namazını kıldığı, mitinge katılan kadınların çoğunun başörtülü olduğu görülmüştür. Örgütün ve siyasî kanadının din karşıtı zihniyeti ile Kürt halkının kâinat zihniyeti arasındaki fark, DTP'nin son seçimlerde

umduğunu bulamamasının en önemli nedenini oluşturmuştur. Özellikle DPT'nin İslamiyet'e karşı duyduğu kin ve yürüttüğü olumsuz propaganda halkla aralarında uçurumun oluşmasına sebep olmuştur. Kürtlerin üzerinde ittifak etmediği DTP, Kürt toplumunun değil tamamını, çoğunluğunu dahi kucaklayamamıştır. Ancak akrabaları dağa giden, bedel ödeyen, köyünden göçen Kürtlerin bir bölümü DTP'ye oy vermeyi bir namus meselesi addetmiştir.

PKK ve Dış Güçler Ermenistan ve PKK

Ermeni Anayasasının 12'nci maddesi, Ermenistan Cumhuriyeti, Osmanlı Türkiye'si tarafından 1915'te Batı Ermenistan'da işlenen soykırımın uluslar arası alanda kabul edilmesi için sürdürülecek çabaları destekleyecektir, hükmünü içermiştir. Anayasası, Ermenistan'ın nihaî amacını, hedefini, uygulayacağı politika ve stratejiyi açık ve net bir şekilde ortaya koymuştur. Genel hatları ile Gaziantep, Sivas ve Trabzon'un batısından geçen hattın doğusunu kapsayan bölge Büyük Ermenistan olarak adlandırılmış ve fizikî hedef olarak belirlenmiştir. Bunun için Ermenistan, 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars antlaşmalarını tanımamayı ve iptal etmeyi öngörmüştür.

Tek parti dönemindeki isyanlarda İngiltere'nin organizatörlüğünde Ermenilerle Kürtler arasındaki anlaşmazlıkları gideren Hoybun programı önemli rol oynamıştır. Bu programla Ermeni Daşnak teşkilâtı ile ilişkiler sıklaştırılmış ve 1927 yılındaki 2'ci Ağrı isyanına Yzb. İhsan Nuri'nin yanında Ermeni asıllı Zilan ve çeteleri faaliyet göstermiştir. 1960'lara gelindiğinde yurt dışında güçlenen Ermeni diasporası sözde Ermeni Soykırım iddialarıyla toprak ve tazminat elde etme amacıyla Türkiye aleyhinde faaliyete başlamıştır. Bu maksatla, başlangıçta şiddet olayları ile dünya kamuoyunun dikkatini çekmek için ASALA terör örgütünü kurmuş ve desteklemiştir.

6 Nisan 1980 tarihine gelindiğinde Lübnan'ın Sidon/Sayda kentinde, Hoybun programının benzeri PKK ile ASALA arasında imzalanmış, 15 Ağustos 1984'deki, Eruh ve Şemdinli eylemleri ile ASALA, rolünü PKK'ya resmen devretmiştir. Diğer bir tabirle, ASALA ete kemiğe burunmuş ve PKK diye, terör sahnesinde görülmüştür. Halen PKK içerisinde çok sayıda örgütün lider kadrosunda görev yapan Ermeni asıllı teröristler mevcudiyeti görülmüştür. Türkiye'ye karşı ASALAPKK işbirliği ve ortak eylem kararı, Ermenilerin, Tanzimat döneminde Van bölgesinden Patriark Matteas'ı ve cemaatini Rusya'ya göç ettiren Kürtlerden ve Ermeni isyanlarını bastıran Hamidiye Alaylarında görev alan aşiret mensuplarından intikamını, bölge halkını katletmekle Kürt ile Türk'ü birbirine kırdırmakla sürdürmüştür.

İsrail, PKK ve PJAK

Lobi stratejisiyle ABD'nin kayıtsız şartsız desteğini sağlayan İsrail, kendi beka ve güvenliğine yönelik tehditleri, öncelik sırasına göre; Irak, İran ve Suriye olarak değerlendirmiş ve bu üç ülkeyi lobi stratejisiyle tecrit etmeye, diğer ülkeleri de tarafsızlığa ve suskunluğa zorlamıştır. Öncelikli tehdit olan Irak'ın nükleer reaktörünü havadan bombalamış, İran-Irak harbiyle her iki hasmının yıpranmasını sağlatmış, Irak'ın işgaliyle K. Irak'ta İran'la Suriye arasına müttefik bir Kürt yönetimi teşkil ettirmeyi ve aynı zamanda, Suriye'yi kontrol altında bulundurmayı, başarmıştır.

Bilhassa ikinci tehdit olarak algıladığı İran'ın pasifsize edilmesi ve Irak örneğinin bu ülkeye de yaşatılması için var gücüyle çapa sarf etmiştir. Bu maksatla, bu ülkedeki Kürtçülerin, eğitilmesi, donatılması, kullanılması ve desteklenmesi, kendi güvenliği açısından zorunlu görmüş ve bu alanda da önemli yol kat etmiştir. PJAK kanalıyla Güneybatı İran'da siyasî özerkliğe sahip bölgesel bir Kürt yönetiminin tampon bölge olarak oluşturulması için çalışırken İran'ı dünya kamuoyundan tecrit etme politikasını da başarıyla yürütmüştür.İsrail bu tutumuyla Birleşik ve Bağımsız Kürt Devleti amacını güden Kürtçülerin nihaî amacını bağdaştırmıştır. Bu nedenle, Kandil Dağında teröristlerin varlığı, ABD'den ziyade hem İsrail, hem de bölgesel Kürt yönetimi için, jeopolitik bilimi açısından önemli koz olarak görülmüştür.

Kuzey Irak ve PKK

Örgüt liderinin yakalanmasından sonra sözde ateş kes ilân edilmiş ve bu durum bazı kesimlerde terörün sona erdiği intibaını doğurmuştur. Hatta bazıları, AK Parti iktidarının sıfır terörle işbaşına geldiğini iddia edebilecek kadar safdilli olmuş, örgütün lider kadrosunu, bölge temsilcilerini ve siyasî kanadının varlığını göz ardı etmiştir. Körfez harekâtında Behdinan bölgesine yerleşen PKK, K. Irak bölgesel yönetimiyle kanlı bıçaklı iken, 2003'de Irak'ın işgal edilmesiyle Kandil Dağına yerleşen örgüt, PJAK ile koordineli hareket etme ve K. Irak bölgesel yönetimiyle işbirliği yapma imkânlarına kavuşmuş ve Bağımsız Birleşik bir Kürt Devleti fikrini canlandırmıştır.

Mart 2003 teskeresinin TBMM'de reddedilmesi buna karşın K. Irak Kürtlerinin kayıtsız şartsız ABD'yi desteklemesi, kuzeyde sorun çıkarmaması, Amerikan askerlerini çiçekle karşılaması, keşif, emniyet, istihbarat, tercümanlık ve kılavuzluk hizmetlerinde yardımcı olması, Kürtleri bu ülkenin doğal müttefiki haline getirmiştir. Sünnîlerin ve Şiîlerin yaşadığı bölgede her gün 10'larca kişi, öldürülürken, yıkım ve zulüm devam ettirilirken K. Iraktaki Kürtler, bu savaş sayesinde, asırlardır arayıp da bulamadıkları imkânlara kavuşmuştur. İsrail ve ABD desteğini arkasına alan K. Irak bölgesel liderleri, önemli bir fırsat yakalamış ve Irak iç inde belirleyici konuma ulaşmıştır. Bu durum başlangıçta Türkiye'ye kayıtsız şartsız destek veren ve 1992 harekâtında onlarca şehit veren K. Irak Bölgesel liderlerini cesaretlenmiş, Bağımsız, Birleşik bir Kürt Devleti kurmayı amaçlayan örgütleri, terörist ilân etmekten açıkça kaçınmış, tutum ve davranışlarıyla bu örgütlere sempati duyduğunu ifade etmiştir.

Varlığı tehdide ve düşmanlığa dayalı bürokratik yönetimin elit bürokratları, başlangıçta K. Irak bölgesel yönetimi ile diyalog kapılarını kapatmış, Kerkük'ün, sadece Türkmenlerin değil, Irak'ın bütününü ilgilendiren bir sorun olduğunu algılamak istememiş, siyasileri de etkileyerek sonuçta karşılıklı gerileme dayalı sözlerin ifade edilmesine ön ayak olmuştur. Yöneticilerin, Kerkük'ü uluslararası arenada, Sünnî ve Şiî Arapların görüşlerini destekleyerek dolaylı stratejiye başvuracak yerde, Kerkük meselesinin AB'den daha önemli olduğunu açıklaması, muhalefetin ise, sınır ötesi harekâttan, hatta Kerkük'e girilmesinden söz etmesi PKK'yı ve yandaşlarını son derece mutlu kılmıştır.

Bürokratik yönetimin bu politikasına karşın, yurt içinde bir kısım Kürt vatandaşlarının, K. Iraklı Kürtlerin siyasî kazanımları Türkiye'deki Kürtleri mutlu ettiğini ve Kürt iş adamlarının

K. Irak'ta iş yapmak istediklerini açıklamıştır. Bir kısmım Kürt vatandaşları ise, Türkiye'nin K. Iraklı Kürtlerin kazanımlarına karşı izlediği sert tutumu düşmanca politika olarak nitelemiş, buna karşın Türkmen azınlığı ön plana çıkarma yaklaşımlarını ise Kürtlerde derin ve yaygın bir rahatsızlık yarattığını ifade etmiştir. Nitekim bu olayların alevlendiği 2007'nin ikinci yarısında örgüt eylemlerini arttırmış ve Türkiye'yi K. Irak'a karşı kara harekâtına zorlayarak ABD ve K. Irak yönetimi arasındaki ilişkilerin iyice bozulmasına çalışmıştır. Ancak, 5 Kasım 2007 tarihinde Türk Başbakanı ile ABD Başkanı arasında yapılan görüşme sonucunda hava harekâtı ve istihbarat teatisi K. Irak bölgesel yöneticileriyle örgüt liderlerini memnun etmemiştir. Daha sonra elit bürokratların görüşlerinin aksine komşularla sıfır problem politikası ve K. Irak bölgesel yönetimiyle görüşmelerin başlaması, örgütü zor duruma sokmuştur.

Prof. Dr. Ahmet Alper
E.Tbp. Alb.

İSLAMDA KAVMİYETÇİLİK, TERÖRLE MÜCADELE VE YAPILAN HATALAR

Konuya sözlerin en güzeli ve en doğrusu Allah kelamı ile başlamak istiyorum. Yüce Allah(C.C.) Kuran'ı Kerimde Hucurat suresi 13 üncü ayetinde "Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yaratık; sonra da, birbirinizi tanıyıp kaynaşasınız, birbirinizle sosyal hayata ait münasebetlerinizi bilesiniz, birbirinize yardımcı olasınız diye milletler, kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki, Allah katında en şerefliniz, takvaca en ileri olanınızdır." buyurmaktadır. Bu ayeti manayı muhalifi ile düşünürsek "Yoksa sizi birbirinize yabani bakasınız, husumet ve düşmanlık edesiniz diye milletlere ve kabilelere ayırmadık" demektir. Kâinat onun nurundan yaratılan, Allah'a kullukta, onu tanıma ve tanıtmada insanların en üstünü, Fahri Kâinat Peygamberimiz (SAV) de kavmiyetçiliğin cahiliye adetlerinden olduğu ve terk edilmesi gerektiğini, insanların üstünlüğünün nesebi, derisinin rengi ile olmadığını, üstünlüğün Allah'a itaat de, takvada olduğunu çeşitli hadislerinde bildirmiştir. Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte nin 3 üncü cildi 141 inci sayfasında bu konu ile ilgili aşağıdaki hadislere yer verilmiştir:
"Asabiyet (kavmiyetçilik) davasına kalkan, onu yaymaya çalışan, bu dava yolunda mücadeleye girişen bizden değildir."(Ebu Davud,Edeb, 121,5121. H. Münavi, a.g.e.,5,386)

"Kim cahiliye davasında(kavmiyetçilikte) bulunursa, cehenneme iki dizi üzerine çökmüş demektir." Sahabe dediler ki "Ey Allah'ın Resulü oruç tutsa, namaz kılsa da mı?" Peygamberimiz "Evet, oruç tutsa da, namaz kılsa da" cevabını verdi.(Hâkim, Müstedrek, 4,298)

İslam âlimleri insanın aslı ile gurur ve tekebbürde bulunmasını, Allah tarafından Ademe secde etmesi emredildiğinde, şeytanın kendi heva ve nefsine uyarak "Ben ondan(Adem'den) hayırlıyım.(Çünkü) beni ateşden yarattın, onu çamurdan yarattın."(A'raf, 12) demesine benzetmektedirler.

Kur'an-ı Kerim de kan ve neseb bağından çok iman bağının önemi vurgulanmaktadır. Babasının peygamberliğini inkâr ederek Tufan sırasında gemiye binmeyen oğlunun kurtulması için Hz. Nuh "Benım oğlum da şüphesiz benim ailemdendir" diyerek oğlunun kurtulmasını istediğinde: "Ey Nuh o kesinlikle senin ailenden değildir. Çünkü onun işlediği salih olmayan (kötü) bir iştir"(Hud, 45-46) ayeti ile "Ey iman edenler babalarınızı, kardeşlerinizi- eğer küfrü sevip iman üzerine tercih ediyorlarsa- veliler edinmeyin, içinizden kim onların velilikleri altına girerse onlar zalimlerin tâ kendileridir."(Tevbe,23) ayeti, müşrik akrabaya intisabı ve destek olmanın doğru olmadığını açıkça belirtmektedir. "Mü'minler ancak kardeştirler; siz de kardeşlerinizin arasını düzeltin."(Hucurat,10) ayeti mü'minlerin kardeşliğini açıkça vurgulamaktadır.

Kavmiyetçiliği ret eden İslamiyet kavmini sevmeyi yasaklamamıştır. Hz. Peygamber (S.A.V.) "Kişi kavmini sever" diyerek kavim sevgisinin yaratılıştan olduğunu bildirmiştir. Diğer bir hadiste " Sizin en hayırlınız, (asabiyete kaçarak zulme yer vermedikçe), aşiretini

müdafaa edendir." "Rızkın genişletilmesinden ve ömrün(sevap yönünde) uzatılmasından hoşlananlar sıla-i rahim de bulunsunlar." gibi hadislerle kavim sevgisini vurgulamışlardır.

Allah (C.C.) ve Resulü(S.A.V.) nün yolundan giden İslam âlimleri de milliyetçiliği müspet (faydalı) ve menfi (zararlı) milliyetçilik olarak iki gurupta değerlendirmişlerdir.

20 inci asrın en büyük mütefekkir ve âlimi Bediüzzaman Said Nursi' ye göre:

"Fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var; gafletkarane bir lezzet var; şeametli (uğursuz, kötü) bir kuvvet var. Onun için şu zamanda hayat-ı içtimaiye ile meşgul olanlara fikr-i milliyeti bırakınız- denilmez. **Fakat fikri milliyet iki kısımdır. Bir kısmı menfidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine düşmanlıkla devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise muhasemet ve keşmekeşe sebeptir. Hususan dessas Avrupa zalimleri, bunu İslamlar içinde menfi bir surette uyandırıyorlar; tâ ki parçalayıp, onları yutsunlar.** (…..) Evet menfi milliyetin tarihçe pek çok zararları görülmüş. Ezcümle: Emeviler, bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırdıkları için, hem âlem-i İslam'ı küstürdüler, hem kendileri pek çok felaketler çektiler. Hem Avrupa milletleri şu asırda unsuriyet fikrini çok ileri sürdükleri için, Fransız ve Almanın çok şeametli ebedi adavetlerinden başka; Harb-i Umumideki hadisat-ı müthişe dahi, menfi milliyetin nev-i beşere ne kadar zararlı olduğunu gösterdi. (…..) **Şimdi ise en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebi tahakkümü altında ezilen anasır ve kabail-i İslamiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabani bakmak ve birbirini düşman telakki etmek, öyle bir felakettir ki tarif edilmez. Adeta bir sineğin ısırmaması için, müthiş yılanlara arka çevirip, sineğin ısırmasına karşı mukabele etmek gibi bir divanelikle; büyük ejderhalar hükmünde olan Avrupa'nın, doymak bilmez hırslarını pençelerini açtıkları bir zamanda, onlara ehemmiyet vermeyip, belki manen onlara yardım edip, menfi unsuriyet fikriyle şark vilayetlerindeki vatandaşlara veya cenup tarafındaki dindaşlara adavet besleyip, onlara cephe almak, çok zararlı ve mehaliki (tehlikesi) ile beraber; o cenup efradları içinde düşman olarak yoktur ki onlara cephe alınsın. Cenuptan gelen Kur'an nuru var; İslamiyet ziyası gelmiş; o içimizde vardır ve her yerde bulunur.**

İşte o dindaşlara adavet ise: dolayısıyla İslamiyet'e, Kur'ana dokunur. İslamiyet ve Kur'ana karşı adavet ise bütün bu vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve hayat-ı uhreviyesine bir nevi adavettir. Hamiyet namına hayat-ı içtimaiye ye hizmet edeyim diye, iki hayatın temel taşlarını harap etmek; hamiyet (milli ve manevi değerleri korumaya gayret etmek) değil, hamakat (ahmaklık)tır!..

Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dâhilîsinden ileri geliyor; teavüne(yardımlaşmaya), tesanüde(dayanışmaya) sebeptir; mefaatli bir kuvvet temin eder; uhuvvet-i İslamiyeyi daha ziyade teyid edecek vasıta olur.

Şu müsbet fikr-i milliyet; İslamiyete hadim olmalı, kal'a olmalı, zırhı olmalı, yerine geçmemeli. Çünkü İslamiyet'in verdiği uhuvvet içinde, bin uhuvvet var; âlem-i Bekada ve âlem-i Berzahta o uhuvvet baki kalıyor. Onun için, uhuvvet-i milliye ne kadar da kavi olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa onu onun yerine ikame etmek; aynı kal'anın

taşlarını, kal'anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nev'inden ahmakane bir cinayettir.

İşte ey ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlatları! Altı yüz sene değil, belki Abbasiler zamanından beri bin senedir Kur'an-ı Hâkimin bayraktarı olarak, bütün cihana karşı meydan okuyup, Kur'anı ilan etmişsiniz. Milliyetinizi Kur'an ve İslamiyet'e kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müthiş tehacümatı def'ettiniz, ta " Allah öyle bir topluluk getirecektir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı izzet sahibidirler ve Allah yolunda cihad ederler." (Maide 54) ayetine güzel bir masadak oldunuz. Şimdi Avrupa'nın ve frenk meşrep münafıkların desiselerine uyup, şu ayetin evvelindeki hitaba "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı sever." (Maide 54) masadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız

……

Ey Türk kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslamiyetle imtizaç etmiş. Ondan kabil-i tefrik değil. Tefrik etsen, mahvsın! Bütün senin mazideki mefahirin, İslamiyet defterine geçmiş. Bu mefahir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, sen şeytanların vesvese ve desisesi ile o mefahiri kalbinden silme." (B.S.N. Mektubat, Yirmialtıncı Mektup, Üçüncü Mebhas)

Abbasilerden beri Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışına kadar 1000 yıl süre ile İslama bayraktarlık yapan, Halifeliğin Osmanlıya geçmesinden sonra millet-i İslamiye şuuru ile yeryüzündeki tüm Müslümanların hukukunu korumaya çalışan Osmanlıda duraklama devri sonları ve bilhassa gerileme devrinde Avrupa'ya özellikle Fransa'ya eğitim için gönderilenler 1789 Fransız ihtilalinin etkisi altında kalarak kavmiyetçilik (menfi milliyetçilik) fikirleri ile dönmüşler ve Osmanlı ülkesinde bu fikirleri yaymışlardır. Bunun sonucu Balkanlarda, Kuzey Afrikada, Arabistan Yarımadasında Osmanlıdan kopmalar başlamış, sonunda İttihat ve Terakki'nin akıl almaz hataları ile Osmanlı İmparatorluğu tarih sahnesinden silinmiştir.

Yıllarca savaşılan batı ülkelerinin tam desteği ile Osmanlının enkazından kurulan Türkiye Cumhuriyeti, yöneticilerinin dinde lakaydlığı ve batılı ülkelerin desteği ile 1000 yıl bayraktarlığını yaptığı İslami kimliğini değiştirmiş, İslamın yerine, önce milliyetçilik daha sonra Atatürk milliyetçiliği kavramını benimsemiştir. Böylece imparatorluğun çalkantıları içinde pekçok muhacerete maruz kalan ve millet-i İslamiye fikri ile İslam kardeşliğinden, tek vatan, tek millet, tek dil anlayışına yönelen ulus devlette kimlik kargaşası sorunu gelişmiştir.

Esasen 20 nci yüzyılda kurdurulan tüm İslam devletleri dört halife devrinden sonra kurulan Emevi zihniyetine yakın menfi milliyetçilikle oluşturulmuştur. Böylece İslam ülkelerinde kurdurulan devletler İslam düşmanları ile değil, menfi milliyetçiliğin getirdiği kötü hasletlerle birbiri ile uğraşmak zorunda kalmışlardır. Bu değişimde en büyük rolü oynayan Avrupa ülkeleri ise I ve II inci Cihan Harplerinin 50 milyona yakın insan zayiatı ve müthiş maddi

tahribatından ders alarak Avrupa Birliğine yönelmişler, ortak Hıristiyan kültürünün etrafında ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal birlik oluşturmuşlardır.

Temel Demirer'in "Elveda Nisyan Merhaba İsyan" kitabında terör ve teröristin pek çok tarifi yapılmıştır.

Bunlardan bazıları:

- "Silahsız/sivil halka karşı, gizli ajanlar veya devlet altı guruplar tarafından girişilen, genellikle kamuoyunu etkilemeye yönelik, politik amaçlı ve önceden planlanmış şiddet eylemi"(ABD Dışişleri Bakanlığı 1961 Küresel terörizmin seyri raporu)
- "Terörizm insanlık dışı ve yoz (müsfit) bir amacı gerçekleştirmek için herhangi bir biçimde güvenliğin tehdidi ve gerek din gerekse insanlıkça tanınmış kişisel hakların ihlalidir. Aşağıdaki haller teröre girmez:
  a. İşgalci güçlere, kolonicilere ve zorbalara karşı ulusal direniş.
  b. İnsanların kendilerine silah zoru ile dayatılan hiziplere direnişi.
  c. Diktatörlük veya diğer despotizm türlerine karşı ve bunların kurumlarını yıkmaya yönelik mücadele.
  d. Irk ayrımcılığına karşı mücadele ve ırk ayrımcılığı merkezine yapılan saldırılar.
  e. Saldırganlığa karşı başka seçenek olmadığı için yapılan misillemeler." (Ayetullah Şeyh Muhammed, Ali Taskhiri, El-Tevhid)
- "Bir devlete yönelik ve belirli bir veya birçok insanın aklında korku yaratmaya yönelik tüm kriminal eylemler" (Milletler Cemiyeti tanımı 1937)
- "Hükümetleri etkilemek veya kamuyu korkutmak amacı ile girişilen politik, dini veya ideolojik amaçlı şiddet eylemi veya tehdidi. Bir eylem insan güvenliğini, sağlığını veya mülkiyet haklarını etkiliyorsa şiddet eylemidir."(Birleşik Krallık Parlamentosu Terörizm Kanun Tasarısı 20 Haziran 2000. Lordlar Kamarasında düzeltildiği şekliyle)
- "Terörizm içeriği olmayan soyut bir kavramdır. Terimin tüm kullanımları için ortak bir tanım bulunamaz. Çoğu farklı tanım ortak özellikler taşır. Terörizmin terimsel anlamı, kurbanında yarattığı etkiden türetilmiştir." Alex P,Schmid; Political Terrorism,1983 Yukardaki tariflerden anlaşıldığı gibi terörü bir kılıfa sokmak mümkün değildir.

Terörist eylem müesses nizamı bozmak amacıyla toplumda huzursuzluk, fitne, fesat, kargaşa çıkarmak için yapılan olağan dışı kanunsuz eylem ve işlerdir. Bu eylemleri yapan kişi veya kişiler topluluğuna terörist denilmektedir. Terörist eylem kimler tarafından, nerede, ne maksatla, kime karşı, hangi araçlarla yapılacağı önceden kestirilemeyen fiillerdir. Bu nedenle etkili ve ses getirici olmaktadır. Çoğunlukla teröristin arzusu da eyleminin ses getirici olması yönündedir. Hemen tamamı önceden planlanmış örgütlü eylemlerdir. Örnek olarak dünyada bugüne kadar yapılan en büyük terörist eylem olan 11 Eylül saldırılarının üzerinden 8 yılı aşkın zaman geçmesine rağmen eylemi yaptıranlar ve niçin yaptırdıkları, nerede nasıl planlandığı henüz anlaşılamamıştır. New York Havaalanından aynı saatte havalanan 4 adet yolcu uçağının korsanlarca kaçırılması, üç tanesinin hedefine ulaşması, Afganistan'ın Tora Bora mağaralarından planlanıp yönetilecek bir olay değildir. Ama bu terörü planlayanlar terör sonrası ortaya konulan Bush Doktrini ve Afganistan ve Irak'ın işgali ile hedeflerine ulaşmışlardır.

Bush Doktrini "ABD nin düşman olarak tanımladığı bir devletin herhangi bir saldırısından önce bu devlete dikkat etmeyi, saldırmayı, gerekirse nükleer silah kullanmayı ve hatta rejimini değiştirmeyi, herhangi bir anlaşma ve örgütün Washington'un kararlarını sınırlandırmasının reddini, herhangi bir stratejik rakibin ortaya çıkmasının engellenmesini, ABD askeri gücünün 'pre-emptiv' gerektiğinde saldırı kapsamında kullanılmasını" kararlaştıran bir yetkilendirmedir. Buna göre ABD " Ben istediğim ülkede istediğimi yapabilirim, Beni hiçbir kural ve kuruluş sınırlayamaz." anlamına gelen tüm dünyayı huzursuz eden bir doktrini benimsemiştir.

Ülkemizde de 2006 yılında bombalı Cumhuriyet Gazetesi saldırılarıyla, Danıştay baskını rejim aleyhtarı, başörtüsü yanlısı irticai eylemler olarak lanse edilip, toplum irrite edilmeye çalışılmıştır. Fakat faillerin ele geçmesi ve ilişkilerinin öğrenilmesi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesi kargaşa çıkartıp, mevcut Hükümeti devirerek seçimi etkilemek için Ergenekon Terör Örgütü ile ilişkili olduğu yönünde kuvvetli deliller bulunmuştur.

Terörle mücadelede en önemli konu fevkalade güçlü, güvenilir, etkili bir istihbarat birimine sahip olmanın gerekliliğidir. Terörist eylemin yapılmadan önlenmesi için özel yetiştirilmiş emniyet güçleri yasalar doğrultusunda tedbirleri almalı, kesinlikle teröristler dışında kimsenin zarar görmeyeceği şekilde eylem yapmalıdır. Yanlış yasal, siyasal, politik, ekonomik, askeri kararlarla toplumun teröriste destek olmasına fırsat verilmemelidir. Devlet tüm eylem ve işlemlerinde adalet, hakkaniyet, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı ilkelerine bağlı kalarak hareket etmeli, toplumun yargıya ve devlete güveni kesinlikle sarsılmamalıdır. Yani devlet güven sarsıcı olaylardan kaçınmalı, bu noktada toplumun devlete güveni tam olmalıdır. Asrımızda terörün en büyük kaynağı, menfi milliyetçilik, adalet, şefkat ve yardımlaşma duygularından yoksun küresel kapitalizmin acımasız sömürü düzeni ve ekonomik dengesizliktir. Terörist eylemler bazı ülkelerin gizli servisleri, büyük silah ve uyuşturucu tröstleri tarafından düzenlenip desteklenmektedir. Bu konuda en deneyimli ülkeler ABD ve İsrail olup, yeryüzünde pek çok terörist eylemde doğrudan rol alarak terörist devlet tanımına uygun işler yapmaktadırlar. ABD'nin yukarda söylediğimiz Bush Doktirini'nin yönlendirmesi ile yapılan Afganistan ve Irak işgallerinin, Dünya enerji kaynaklarının kontrolünü ele geçirerek, küresel kapitalizmin hakimiyetinin sağlanması için, yapıldığı kanaati her geçen gün biraz daha yaygınlaşmaktadır. Çünkü Dünya petrol üretiminin %65.3 ü Ortadoğu ülkelerinden yani Basra Körfezi ve çevresi ülkelerden elde edilmektedir.

Doğru tarih bilgisinden mahrumiyet, yanlış eğitim, kültürsüzlük, dinde cehalet ve ahiret inancının olmaması, hesap verme korkusunun bulunmaması, kısaca fikren savrulmuşluk terörist eylemlerin en büyük dayanağıdır. İslam dini ile terörü bağdaştırmak cehaletten değilse İslam düşmanlığından, ihanettendir. İslami terörizm, İslamın ulviyetini, güzelliklerini göstermemek ve diğer dinlerden insanların İslama yönelmesini önlemek için batılıların oluşturdukları bir kavramdır. Allah'a, Kur'ana, ahirete, hesap gününe inanan kimse, Kur'anın ilk suresinin ilk ayetinin " Elhamdülüllahi Rabbil Âlemin" olduğunu, yani "Elhamdülüllahi Rabbil Müslimin" denilemiyeceğini, Allahın sadece Müslümanların Rabbi olmadığını bilen ve Zilzal suresinin son iki ayetinde " Zerre miskal (atomun elektronu kadar) hayır işleyenin ve zerre miskal şer işleyenin hesap gününde hesabının görüleceğine" inanan bir kimsenin çeşitli

mahlûkatın hukukuna tecavüz olan terörist bir eyleme, kasıtlı ve bilinçli katılması mümkün değildir.

Devlet hukukta temel kurallardan olan suçun şahsiliği(yapan kişiye ait olması) kuralından kesinlikle sapmamalıdır. Yani bir suçun işlenmesinden onu yapanın ana-baba-kardeş veya akrabası veya ırkdaşı sorumlu tutulamaz. Kur'anda "velatezirû vaziretün vizra uhra (Hiçbir günahkar başkasının günahını yüklenmez)" ayeti En'am:6-164; İsra:17-15; Fatır:35-18; ve Zümer:39-7 surelerinde 4 ayrı yerde zikredilmiştir.

İslam ifrat ve tefrit den sakınan, vasat ümmeti oluşturmaya yönelen, Allah Kelamı Kur'an ve Peygamberimizin(S.A.V.) sünneti Hadis öğretilerine dayanan kurallar dinidir. Terör ise ifrat veya tefrit'e kaçan, kaide, kural tanımayan, sıra dışı, zulümle sonuçlanan tahripkâr olaydır. Birbirine taban tabana zıttır.

Terörle mücadelede yapılan hataların başında tarihin en eski çağlarından beri büyük insan göçlerine hedef olmuş, çok farklı ırklardan oluşmuş Anadolu insanının en büyük birleştirici unsuru olan İslam inanç ve Kültüründen Cumhuriyet kurulduktan sonra ayrılmaya kalkmamız olmuştur. Bunu asırlarca Osmanlıya düşman olan batılı ülkeler bütün güçleri ile desteklemiş ve Dinde lakayd kurucu kadro da çağdaşlaşıyoruz diyerek batılılaşmayı her şeyi ile benimsemiştir. Böylece Allahı, Kitabı, Peygamberi, inancı, ibadeti, ahiret ve hesap günü kavramı bir-bir-bir binlerce birliği beraberliği olan bir milletten, fikirsiz, kültürsüz, inançsız, şahsi çıkar, menfaat ve (para ve mal gibi) maddeden başka değer ölçüleri olmayan, birbirini saymayan, birbirine değer vermeyen ve saygı duymayan, aralarında birlik bağları bulunmayan, Vüger mataryalist yoz bir millet oluşmasına neden olmuştur.

Rahmetli Cemil Meriç bu kültürel savrulma ve yozlaşmayı eserlerinde çarpıcı bir şekilde ortaya koymuş, rahmetli Mehmet Akif bu değişimi tasvip etmediği için vatanından cüda olmuştur. Bu kültürel yozlaşmayı ve eğitimdeki yanlış uygulamaları erken fark eden büyük İslam Âlimi Bediüzzaman Said Nursi Nas suresinin ayetlerinden cifir hesabı ile çıkardığı bir anlamla 1950'li yılların başlarında "Eğer bugün ekilen tohumların mahsulleri ıslah edilmezse 1971 yılında kendi başların bela olacak" demiştir. Gerçekten 12 Mart 1971 müdahalesi ile milli eğitimden yetişen devrimci öğrenciler Cumhuriyet Rejimi tarafından zindanlarda çürütülmüştür.

Yazının baş kısımlarında menfi milliyetçiliğin zararlarını ayetler, hadisler ve âlimlerin irşadları ile belirtmiştik. Cumhuriyet döneminde İslam dininin toplum sosyal yapısındaki yeri üzüntü ile belirtmek gerekir ki menfi milliyetçilikle doldurulmaya çalışılmıştır. Tek dil tek millet anlayışı ile Anadolu da yaşayan diğer ırklardan insanları ve dillerini yok saymak, aramızda mevcut din bağını da atınca, bütün köprüleri yok etmek, ayrılıkçı düşünceler için en uygun zemin hazırlamaktan başka hangi anlama gelebilir.

24 Şubat 2009 tarihli Zaman gazetesinde Prof. İhsan Dağı'nın "Birazda biz Kürt olalım" başlıklı yazısında söylediği gibi "…Türkler, bu ülkede bin yıldır birlikte yaşadığı Kürtlerin kültür, dil ve duyuş alanlarının ne kadar içinde? Bütün Kürtler ana dillerinin yanında mutlaka Türkçeyi de öğrenirken, bugün kaç Türk Kürtçe konuşabiliyor acaba? Türkiye genelinde bu

sayının bir iki bini aşacağını hiç sanmıyorum. Bin yıldır birlikte yaşadığımızı söyleyip, bağlılık, sadakat ve itaat beklediğimiz Kürtlerin diline bu ilgisizlik neden? Onca Kürt dostuma rağmen bu derece bilgisizlik cehalet değildi sadece; bir ilgisizlik, hatta duyarsızlıktı. Kürtlerle bu vatanı, geçmişi ve geleceği paylaştığımızı idrak etmedikçe, Kürtlerin hakkını vermiş olamayız. 'Onlardan ne farkımız var ki' demek en kestirme bir yol ve de anlamsız. Onları 'bizden' görmek ayrı, farklılıklarına saygı göstermek ayrı, Bizden görerek farklılık'larını inkâr etmek, onları bizden koparan en acı yol."

Sayın Dağı yazısını " Geçen hafta Mümtaz'er Türköne çok nefis ifade etti:' Kürt, ancak benim Kürtlüğüm kadar Türk olabilir. Daha fazlasını kimsenin beklemeye de istemeye de hakkı yok' Galiba her Türkün biraz Kürt olmaya hazırlanması lazım." sözleri ile tamamlamıştı.

Gerçekten Kürt veya diğer Türklerin dışındaki insanların farklılıklarına saygı göstermek, değer vermek insanlığın gereğidir. Onların farklılıklarını yok saymak, mesela Sayın Türköne'nin 20 Şubat 2009 tarihli Zaman gazetesinde yazdığı gibi: " Herkesi Türk yapmak" veya boyun eğdirmeye kalkmak "Küçük Türkiye"ye rıza göstermek demek. "Herkese aynı dili dayatmak" bugün Kürtlere " Kendi dilini kullanmak için kendi devletini kur" demektir. İşte Cumhuriyet dönemi Türkiye'si üzüntü ile belirtmek gerekirse bu hataya düşmüştür.

1980 ihtilali sonrası güvenlik güçlerinin, kanun dışı, hukuksuz, hissi eylem ve uygulamaları zulüm haline dönüşmüş, yargıdaki ideolojik, adil olmayan taraflı yaklaşımla birlikte Diyarbakır Askeri Cezaevi gibi bazı yerler terörist yetiştiren okul haline gelmiştir.

Devletin güvenlik güçleri-bölücü terör örgütü-mafya ilişkileri konusunda son zamanlarda ortaya saçılan pislikler hepimizin gözlerimizin fal taşı gibi açılmasına, insani değerlerdeki kaybımızın ne kadar büyük olduğunu görmemize neden olmuştur. "Batıl'ı teferruatlı tasvir safi zihinleri dalalete (sapkınlığa) götürür" düsturu ve bir kısım olayların yargıya intikali nedeni ile bu konuya teferruatlı girmenin doğru olmadığını düşünüyorum.

Sonuç olarak yazımı yine sözlerin en doğrusu ve en güzeli olan Allah (C.C.) kelamı ile bitirmek istiyorum. "Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tabi olan salih kullarının yoluna ilet- gazaba uğrayanların ve sapıtmışların yoluna değil. Amin." (Fatiha 6-7)

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

MİLLİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ

'Türkiyeliyim diyebiliyor musunuz?' isimli önceki yazım nedeniyle bir şeyi daha net gördüm. **İnsanlarımız ırkçılığı benimsemiyorlar ama bal gibi ırkçılık yapıyorlar.**

Ben ki gençliğini "Çırpınırdı Karadeniz Bakın Türkün Bayrağına" marşını söyleyerek geçirmiş bir kişi olarak bazılarınca hain olarak suçlandım. Gençliklerine verip gülüyorum ama onların iyi niyetlilerine cevap vermem gerekiyor. Çünkü yanlış milliyetçilik anlayışı bölünmeye, kavga ve karmaşaya neden olur. Tespitlerimi paylaşmazsam bencil, korkak davranmış olurum diye düşündüm.

"Ben kafatasçı değilim ama Türkün Türkten başka dostu yoktur, Türkiye Türklerindir demek bizim hakkımız, Türkiyeliyim demek Türklükten utanmaktır, Osmanlı Türkçülük yapmamakta hata etti, Osmanlı etnik temizlik yapmalıydı. Kürtler, Ermeniler, Rumlar, Yahudiler iyi insan değilki onlara katlanalım" gibi cevaplar veriyorlar.

Ambivalan, kendi kendini yalanlayan cevaplar kavram kargaşası ile ilgilidir. Kavram kargaşasını gidermek için toplumsal şiddet nedenlerinden birisi ırkçılıktır. Zararlı yapıdaki milliyetçilikle, faydalı milliyetçilik farkını netleştirmek ve tanıma yeteneğini ölçmek gerekiyordu**.** Bu nedenle **'Milliyetçiliği algılama ölçeği'** geliştirmeye ihtiyaç hissettim.

Not: Türk tanımlaması model alınarak hazırlanmış bir ölçektir, kişiler kendi Milliyetlerine göre isim değiştirebilirler. Kendisini anlama kapasitesi olmayanlar bu testi sinirlenip yarım bırakabileceklerdir.

1-Milliyetçilik en kutsal bir duygudur, milliyetçilik hislerim hak hukuk düşüncemden önce gelir.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir,duruma göre, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

2- Milliyetçilik damardaki kana ve soya bağlı bir duygudur.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir , c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

3- Milliyetçilik toprak ve vatanla ilgili coğrafi kökenli bir duygudur.
a) Kesinlikle doğru ve katılıyorum, b)Olabilir , c) Kesinlikle yanlış soy'a yönelik bir duygudur

4-Benim ırkımdan birisi suç işlerse onu korumam gerekir.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum , b) Olabilir , c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

5)Benim ırk ve soyumdan birisi başka bir ırk ve soydan birisi ile kavga ederse haklı haksız önemsemem kendi adamımı korurum.
a) Kesinlikle yanlış ve haklı olanı anlamaya çalışırım, b) Fark etmez duruma göre davranırım, c) Kesinlikle kendimden olanı korurum.

6) Hasta olduğum zaman benim milliyetimden bir doktor ararım, uzmanlık ve ehil olup olmaması ikinci plandadır
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir, c) Kesinlikle doğru katılıyorum

7) Alışveriş yaparken,saatimi tamir ettirirken kendi milliyetimden işyeri ararım
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum , b) Olabilir , c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

8)Tarihte etnik temizlik yapılmasının doğru olmasa bile gerekli olduğunu düşünmüşümdür.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum , b) Olabilir , c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

9) Hitlerin Yahudi ırkına karşı uyguladığı soykırım ve tasfiye uygulamalarında yöntemini yanlışta bulsam gerekçesinin haklı olduğunu düşünmüşümdür.
a) Kesinlikle hem gerekçe hem yöntem yanlış idi ve katılmıyorum, b) Gerekçede haklı ama yöntemde hatalı idi , c) Kesinlikle doğru yapmıştır ve katılıyorum

10)Osmanlının Ermeni, Rum gibi azınlıklara yumuşak davranmasını ve onlara fırsat vermesini yanlış bulmuşumdur.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum Osmanlı doğru davranmıştır. b) Olabilir, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

11) Ben Osmanlının yerinde olsam bir tane Rum ve Ermeni bırakmazdım.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum.

12) Bir köyde birkaç terörist olsa o köyü bombalamayı zorunlu görürüm. Ölen masumlar için üzülürüm ama kesin çözümün köyü bombalamak olduğuna inanırım.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir, c)Kesinlikle doğru ve katılıyorum

13) Vatan ve devletin bekası için bazı insanların feda edilebileceği ve öldürülebileceğini savunurum.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir, şartlara göre değişir, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum.

14) Vatan ve devlet kutsaldır, kutsalın bekası için hukukun rafa kaldırılabileceğini savunurum
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, b) Olabilir, şartlara göre değişir, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum.

15) Kendisini Türk hissetmeyen Kürt,Rum,Ermeni,Yahudi,Arab kökenli komşumu yabancı olarak görürüm ve benimle eşit haklara sahip olmasından rahatsız olurum.
a) Kesinlikle yanlış, rahatsız olmam. b) Olabilir, c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum

16) Milliyet duygusu din duygusundan önce gelir.
a) Kesinlikle yanlış önce insanlık hukuku sonra milli ve dini hukuk gelir, b)Her iki duygu birlikte olursa tercih ederim ve öncelik veririm, c) Kesinlikle doğru, milliyetçilik esastır

17) Uluslararası bir firmada yönetici olsam kendi ırkımdan dinimden ve cemaatimden insana torpil yaparım.

a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, liyakat esastır, b) Olabilir, tercih ederim
c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum ve hakkı olarak görürüm.

18) Devlet yöneticisi olsam kendi milliyetimden ve cemaatimden olan insana öncelik veririm. Liyakat ve ehliyet ikinci planda sadakat birinci plandadır.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum,liyakat esastır b) Olabilir, tercih ederim
c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum ve önceliği hakkı olarak görürüm

19) Milliyetçilik, hemşehricilik ve bölgecilik doğal bir duygudur.Hukuken ve yasalar önünde ayrıcalık yapılmaması gerektiğini biliyorum ama gizlice onlara özel muamele yaparım.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, liyakat esastır, b) Olabilir, tercih ederim c)Kesinlikle doğru ve katılıyorum ve hakkı olarak görürüm.

20)Benim milli ve cemaat değerlerimi benimseyen insanları diğer insanlardan üstün görürüm,onların hatalarını örtmeye iyi yönlerini büyültmeye çalışırım.
a) Kesinlikle yanlış ve katılmıyorum, insanlık esastır b) Olabilir, tercih ederim c) Kesinlikle doğru ve katılıyorum ve hakkı olarak görürüm.

Değerlendirme: a)lar 1, b) ler 2, c) ler 3 puandır.

20 puana kadar almışsanız Milliyetçilik anlayışınız sağlıklıdır, 20-40 arası almışsanız kafanız karışık demektir veya çıkarınızı milliyetinizden daha çok seviyor olabilirsiniz. 40-60 arası puan almışsanız milliyetçilik anlayışınız ırkçılık düzeyinde demektir kendinizi değiştirmezseniz bulunduğunuz ortamda bölen ve çatışma çıkaran bir kimlik sergilemiş olursunuz.

Milliyetçilik konusunda Anayasa'da Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı herkesi Türk sayan üst kimlik Linguistik ve Terminolojik olarak tartışılmalıdır ve kucaklayıcı değildir. Bir insan aynı anda iki ırktan olamaz.

'Kendi kimliğini yok say' diyen anlayış çağdaş ve bilimsel değildir. Kavga ve çatışmaya neden olur. Yunanistan, Bulgaristan ve Rusya'da yaşayan Türklere siz Türk kökenli Yunan, Bulgar, Rus'sunuz demek onları asimile etme gizli niyetini göstermez mi? Her neyse mayınlı arazide dolaştığımı biliyorum. Bu kadarı ezber bozma yeter.

E. Tuğgeneral Adnan TANRIVERDİ

KÜRT MESELESİNDE ÇOK SORULAN SORULAR

(2008)

KONU PLANI

A. KÜRTLER NE İSTİYOR?
- a) Tarihte Siyasî ve Sosyal Bir Toplum Olarak Kürtler
  - 1) Osmanlı Öncesi Kürtler
  - 2) Osmanlı Döneminde Kürtler
  - 3) Osmanlıda Tanzimat Döneminde Kürtler
  - 4) Osmanlının Son Döneminde Kürtler
  - 5) Cumhuriyet Döneminde Kürtler
- b) Günümüzde Kürt Bölgelerinde Yaşanan Sorunlar
- c) Bölgeden Hatıralarım
- d) Etnik Kavmiyetçi Terörün ve Siyasî Oluşumların Amaçları
  - 1) PKK Ne İstiyor
  - 2) Demokratik Toplum Hareketinin (DTH) Talepleri
  - 3) DTP Ne İstiyor
- e) Sonuç (Kürtlerin İstekleri)
  - 1) Kendi Mülklerinde Güven İçinde Hayat Sürmek
  - 2) Etnik Kimliklerinin Tanınması
  - 3) İnançlarına Müdahalenin Önlenmesi
  - 4) Ekonomik İmkânlarının Arttırılması,

B. TSK NEREDE HATA YAPTI
- f) Terörle Mücadele Politikalarının Tespit Edilmesi Askerlere Bırakılmamalıdır
- g) Terörle Mücadele Özel Kuvvetlerle Yapılmalıdır
- h) Terörle Mücadelede Sorumlular Yeniden Tespit Edilmelidir
- i) Genelkurmay Başkanlığı, terörün dış destek ve bağlantılarını yok etmekle görevlendirilmelidir.
- j) Asker Bölge Halkı İle Bütünleşmelidir
- k) Kış Mevsimi Teröristlere Bırakılmamalıdır.
- l) Üst Karargâhlar Komuta Yerlerini Bölgeye Taşımalıdır

C. SİLAHLI MÜCADELE ÖZGÜRLÜK YOLUNDA ÇÖZÜM MÜ?

D. GÜNEYDOĞU SORUNUNUN TARTIŞILMASI VE ÇÖZÜM YOLUNUN AÇILMASI İÇİN ÖNCE NE YAPILMALI?

E. KALICI BARIŞIN ÇÖZÜMÜ NEDİR?

F. SORUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN HANGİ EKONOMİK TEDBİRLER ALINMALIDIR?

G. ERGENEKON İLE ETNİK TERÖRÜN BAĞLANTISI SİZE İNANDIRICI GELİYOR MU?

H.ÜLKEDE YAŞANAN DARBELERDEN KÜRTLER DE NASİBİNİ ALDI MI?

I. KÜRTLER BÜTÜN DEMOKRATİK HAKLARINI ÖZGÜRCE KULLANABİLİYORLAR MI?

j. KÖY KORUCULUĞU KALDIRILMALI MI?

K. DİNÎ VE AHLAKÎ DEĞERLERE BASKILAR SORUNUN DERİNLEŞMESİNE YOL AÇTI MI?

A. KÜRTLER NE İSTİYOR?

Kürtlerin sosyal ve siyasi tarihlerini incelemeden bu günkü Kürt Sorununa ve etnik Kürt Milliyetçiliğine dayalı teröre, çözüm aramak ve Kürtlerin isteklerini değerlendirmek, bizi isabetli sonuçlara götürmez.

Bu günkü bu tabloya göz atmadan önce, Kürtlerin sosyal ve siyasal tarihini incelemek faydalı olacaktır.

Osmanlı Devlet Hayatında Kürtlerle sorunsuz geçen iki dönem vardır. Birisi **Tanzimat öncesi dönem**, ikincisi de **1890:1922 dönemidir.** Birinci dönemde Yavuz Sultan Selimin ve arkasından Kanuni Sultan Süleyman'ın Kürtlere tanıdığı özel statü; ikinci dönemde ise, Sultan Abdülhamid'in Hamidiye Alayları vasıtası ile Kürtlere tanıdığı ayrıcalık, Türklerle Kürtlerin kardeşçe ve huzur için yaşamasına imkan sağlamıştır.

Tarihte siyasi ve sosyal bir toplum olarak Kürtler:

Osmanlı Öncesi Kürtler:

Seküler ve etnik Kürt milliyetçileri tarihlerini binlerce yıl öncesine dayandırsalar da; bir kavim olarak **Kürtler tarih kayıtlarına ilk defa** Hazreti Ömer zamanında İslâm ordularının İran ve Türkistan'a yaptığı seferler sırasında, **638-640 yıllarında,** Musul civarında oturan bir kavim olarak ve İslâm Ordularına karşı, İran Sâsânî İmparatorluk Kuvvetleri bünyesinde geçmişlerdir.

646'da Arapların İran ve Türkistan'ı işgal etmesiyle Ortadoğu'da Kürtlerin tarih sahnesine kesin olarak çıktıkları vurgulanmıştır. Arap kökenli tarihçiler, 940'a kadar, Kürtleri, **Azerbaycan, Ahlat, Ermenistan ve Fars** gibi bölgelerde azınlıklar halinde yaşadıklarını yazmışlardır.[44]

Dört Halife döneminde (632-661) ve Emeviler Döneminde (661-750) İran'a tabi olarak ve Hilafete karşı İranlılarla birlikte hareket ettikleri görülmüştür.

Türklerden 300 yıl önce İslâmiyeti kabul eden Kürtler itikadî yönden Sünnî oldukları için Şiî olan İranlılardan uzaklaşarak, kendileri amelî yönden Şafiî olmalarına rağmen, Hanefî mezhebine mensup Türklere yaklaşmışlardır.[45]

Başlangıçta Abbasî Halifeliğine, 1071'den sonra da Selçuklulara tabi olan **Kürtlerin Harbuhtî boyunun Humeydiye oymağından olan Mervanîler,** dil bakımından Araplaşmış olarak, **Mervanî Beyliği adıyla** 990:1096 yılları arasında Diyarbakır'ı başkent yapmış ve Güneydoğu Anadolu'da egemen olmuştur.[46]

1200-1596 tarihleri arasında, Cizre, Şırnak, Mardin[47] ve Siirt illerinde büyük devletlere bağlı olarak, **Cizre Kürt Beyliği**; 1220:1670 tarihleri arasında bütün Bitlis çevresinde, başlangıçta bölgeye hakim büyük devletlerin, 1514'den sonra da Osmanlı hakimiyetini kabul eden **Şeref Han Beyliği**; 1450:1600 yılları arasında, Van'dan Hakkari'ye kadar olan aşiretleri yöneten, başlangıçta bölgedeki büyük devletlerin, daha sonra da Osmanlı hakimiyetini kabul eden **Hakkari Beyliği** hüküm sürmüştür.

---

[44] *Tağma Korkmaz E.General, Etnik Kürt Milliyetçiliğine Dayalı Terörizmim Nedenleri ve Çözüm Önerileri, Neşriyat Dağıtım-2008, s.28*
[45] *Tağma,(a.g.e.), s.31*
[46] *Öztuna Yılmaz, Başlangıcından Zamanımıza Kadar Türkiye Tarihi, Hayat Kitapları, 1963,c.1, s.82*
[47] *Tağma, (a.g.e.), s.31,32*

Selçuklular Döneminde(1040:1308) Irak, Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan'ın fethinden sonra, bu bölgelerde yaşayan Kürt Beyliklerini Selçuklu egemenliği altına almış; Selçuklu Ordusunda Osmanlı Kapıkulu askerlerine muadil olan sarayı ve sultanı korumakla görevli **Gülâmân-ı Saray** sınıfı arasında **Kürtler** de yer almıştır. **Malazgirt Meydan Muharebesinde Alparslan'ın ordusunda, Diyarbakır ve Silvan bölgesindeki aşiretlerden 10 bin kadar gönüllü Kürdün bulunduğu bilinmektedir.** Anadulu'nun fethi ile birlikte **Türklerin ve Kürtlerin farklı yörelerde kurdukları beylikler, Büyük Selçuklu Sultanlığına bağlı yaşamıştır.** Selçuklular Döneminde Kürt Beyliklerinin yerel hâkimiyetlerine son verilmiş, yerlerini Türk Beyleri almaya başlamıştır.[48]

Suriye ile Mısır arasında yer alan ve Yemen'e kadar uzanan **Eyyûbî İmparatorluğu** (1174-1250) **Araplar, Türkler ve Kürtler olmak üzere üç etnik gruptan oluşmuştur.** Çoğunluğu teşkil eden Araplar, bürokrasi ve kültürel yönden üstün konumda olmalarına rağmen, siyasî açıdan Türkler ve Kürtler kadar etkin olamamıştır. **Şerefneme'de** [49] **Eyyûbîlerin Kürt asıllı oldukları belirtilmiştir.** Eyyûbîlerin kurucusu Necmettin Eyyûp'un oğlu **Selahattin Eyyûbî diye anılan Salâh Yusuf'un annesinin Türk olduğu bilinmektedir.** Eyyûbî İmparatorluğunda bölge altın çağını yaşamıştır. Bu dönemde, Hıristiyan, Süryani, Müslüman, Türk, Arap ve Kürt hiçbir ayrım yapılmadan bir arada barış içinde yaşamıştır.[50]

1256-1344 tarihleri arasında, merkezi Tebriz'de olan Moğol asıllı **İlhanlılar;**

1336-1411 yıllarında merkezi Diyarbakır'da olan İlhanlı Hanedanından **Celâyirliler;**

1365-1467 tarihleri arasında Türk Boylarından **Karakoyunlular**:

1467-1502 yılları arasında Diyarbakır'ı Başkent yapan **Akkoyunlular** bölgeye ve Kürt Beyliklerine egemen olmuşlardır. Hülâgü zamanında İlhanlılar, Bağdadı yakıp yıktığı gibi, bölgedeki Kürtler üzerinde de büyük katliamlar yapmışlardır. Karakoyunlular Kürt Beyleri ile iyi geçinirken, Akkoyunlular çok şiddetli hareketlerde bulunmuş, ileri gelen Kürt Beylerini ortadan kaldırmaya çalışmıştır.

Otlukbeli Savaşında (1473) **Fatih Sultan Mehmet**'e mağlup olan Akkoyunlu Hükümdarı **Uzun Hasan**, Başkentini Tebriz'e nakletmiş; çekilirken **Anadolu'da bulunan birçok Türkmen boy ve oymaklarını da İran'a götürmüş; bu durum, Doğu Anadolu'da Türkmenlerin zayıflamasına ve Kürt beyliklerinin güçlenmesine yol açmış ve bölgenin etnik yapısında Kürtler lehine bir değişim olmuştur.**[51]

Akkoyunlu Devletinin yıkılmasından sonra, **Şah İsmail**, 1502'de, ilk başkenti Tebriz olmak üzere, İran'da **Safevî** Devletini kurmuştur. **Türk hanedanlığını sürdüren Şah İsmail,** Akkoyunlular gibi, Türkmenlere dayanmış, Kürtlere güvenmemiş ve Anadolu'yu Şiîleştirme çabası içine girmiştir.[52]

Osmanlılar Döneminde Kürtler (1299-1922):

1514'de, **Yavuz Sultan Selim'in**, Safevî Hükümdarı **Şah İsmail'i** mağlup ettiği **Çaldıran Savaşı** sırasında, Safevîlerden rahatsız olan **Sünni Türkmen ve Kürt**

---

[48] *Tağma, (a.g.e.), s.33,34*

[49] *Şerefneme: Doğuda hüküm sürmüş Kürt Aşiretlerinin ayrıntılı tarihçesidir. Bitlis Kürt Beyi Beşince Şeref Han tarafından 1597 tarihinde Farsça olarak kaleme alınmıştır. Kürt tarihine ilişkin en özgün kaynaklardan biridir.*

[50] *Tağma, (a.g.e.), s.35*

[51] *Tağma, (a.g.e.), s.35,38*

[52] *Tağma, (a.g.e.), s.38*

Beyleri Osmanlı Ordusunu desteklemiş, dolayısıyla Osmanlı Devleti ile Kürt Beyleri arasında doğal bir ittifak oluşmuştur.[53]

Çaldıran Zaferinden sonra, aslen Kürt olan ve Kürtler arasında büyük nüfuzu bulunan, büyük alîm ve tarihçi **İdris-i Bitlisî Yavuz Sultan Selim**'e, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun fethedilmesini; bölgeye büyük Osmanlı birlikleri yollanırsa, **halk onların kudret, disiplin ve adaletini görürse bir daha Safevîlere temayül etmesinin imkânsız olacağını bildirmiştir. Yavuz** bu görevi, bizzat **İdris-i Bitlisî'ye** vermiş, büyük alîm de İslâm birliğinin zaruretine inanan Kürt Beylerinin, padişaha canı gönülden biat ettiklerini, Kızılbaşların neşrettikleri dalalet ve bidat yerine, Ehl-i Sünnet ve Şafiî Mezhebinin gereklerini yerine getirdiklerini, **İslâm Sultanının namı ile şeref bulduklarını ve yolu bekledikleri içeren bir mektubu Yavuz Sultan Selim'e göndermiştir.**[54]

İdris-i Bitlisî'nin manevi yardımı ile toplanan 10 bin kişilik Kürt gönüllülerinin de katılımı ile, Şah İsmail'in Birliklerinin kuşatmasındaki Diyarbakır'ı da fetheden (1515) **Yavuz, merkezi Diyarbakır olan bir eyalet oluşturmuş ve ilk beylerbeyi Güneydoğu Anadolu'nun fatihi olan Bıyıklı Mehmet Paşayı atamıştır.** Diyarbakır'ın Safevî Devletinden alınmasından sonra, büyük alim **İdris-i Bitlisî**, **Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Kürt ve Türkmen beylerinin Osmanlı Devleti'ne itaat etmelerini sağlamıştır. Osmanlı Devleti'ne itaat eden 25 Kürt Beyine bölgelerini yönetmeleri için beratları gönderilmiş, İdris-i Bitlisî'ye de, Diyarbakır temliki ile birlikte, Osmanlının en büyük siyasî makamlarından biri olan ve 1516 yılında tesis edilen "Arap Kazaskerliği"** verilmiştir. **İdris-i Bitlisî,** Yavuz Sultan Selim'in Memlûklulara karşı uyguladığı siyasette de etkili olmuş, Urfa'nın ve Musul'un Osmanlıların eline geçmesini sağlamıştır.[55]

Çaldıran Zaferinden sonra **Diyarbakır** merkez kabul edilerek **Musul, Bitlis, Mardin ve Harput'un** dahil olduğu geniş bir eyalet meydana getirilmiştir. Kanunu Sultan Süleyman zamanında **Van**'da ayrı bir eyalet daha teşkil edilmiştir. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nin idarî yapısının temelini **kaza, sancak ve eyaletler** teşkil ediyordu. Diyarbakır ve Van Eyaletlerindeki sancakları, idare tarzı açısından **üç ana gruba ayırmak mümkündür.**

Birinci grup, **klasik Osmanlı Sancakları** şeklindeydi. Sancakbeyleri doğrudan merkezden tayin edilirlerdi ve her hangi bir imtiyaza sahip değillerdi. Bu tür sancaklar, umumiyetle aşiret yapısı kuvvetli olmayan yerlerde teşkil edilmiştir. **Diyarbakır Eyaleti'nde Merkez, Amid, Harput, Hasankeyf, Akçakale, Sincar, Zaho, Ergani ve Çemişgezek sancakları ile Van Eyalet'indeki Erciş ve Adilcevaz sancakları** bu tür sancaklardandı.

İkinci grup, Yurtluk ve Ocaklık tarzındaki sancaklardı. Bunlar klasik Osmanlı sancaklarından farklıdırlar. **Sancakların idaresi bölgeye eskiden beri hakim ola-gelen nüfuzlu, eski mahalli beyler ve hanedanlara terk edilmiştir.** Hayat boyu sancakbeyi olan bu idareciler vefat ettiğinde, yerlerine oğulları veya diğer yakınlarından biri geçmektedir. Devlete ihanet ettikleri takdirde değiştirilebilmektedirler. Seferde beylerbeyinin hizmetine girmekle mükelleftirler ve

[53] *Akgündüz Ahmet Prof.Dr., Öztürk Said Doç.Dr. Bilinmeyen Osmanlı, Osmanlı Araştırmalar Vakfı, Ağustos 1999 İstanbul, s.138*

[54] *Akgündür, (a.g.e.), s.139; Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Harp Tarihi Yayınları Seri No:2,Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, III ncü cilt, s.131*

[55] *Tağma, (a.g.e.), s.40*

bu memleketlere merkezden kadı tayin edilir. Arazileri tımar nizâmına tabidir. İmtiyazlı sancaklar da diyebileceğimiz bu sancaklardan **Diyarbakır Eyaletine bağlı 13 ve Van Eyaletine bağlı 9 adet mevcut idi. Çermik, Pertek, Kulp, Mihrani, Siirt ve Atak Diyarbakır'a; Müküs ve Bergari de Van'a bağlı** bu tür sancaklardandır.

Üçüncü grup ise, **Hükümet** adı verilen sancaklardır. Bunların idaresi, fetih sırasında gösterdikleri hizmetlerden dolayı tamamen yerli beylere terk edilmiştir. **Sancakbeylerinin tayinine merkezi idare karışmaz ve ellerine verilen ahitnameler gereğince, azl *(makamdan almak)* ve nasb *(makama tayin)* edilemezler. Arazisinde tımar nizamı geçerli değildir. Dâhilde tamamen bağımsız olan bu bölgeler hariçte yani askerî ve siyasî alanda bölgesindeki Osmanlı beylerbeyine tabidirler**. Yani bunlar, bağımsız birer devlet tarzında değil, sadece icranın başı olan beyin tayini ile arazisinin statüsünün tespitinde müstakil yetkilerle donatılmışlardır. **Diyarbakır Eyaletinde Hazzo, Cizre, Tercil, Palu ve Genç** sancakları; **Van Eyaletinde** ise, **Bitlis, Hizan, Hakkâri ve Mahmudî** sancakları bu mahiyette Osmanlı Sancaklarıdır.[56]

Kanunî Döneminde, Çaldıran mağlubiyetini üzerinden atan **Şah Tahmasb** yönetimindeki **İran**, bölgede tekrar etkili olmaya başlamış; **Bitlis'te** hükümet türü sancakbeyi olarak hüküm süren **IV Şeref Han**, Osmanlı tarafından topraklarının elinden alınmasından korkarak, 1531 tarihinde Bitlis'in İran toprağı olduğunu ilan etmiş ve Şah'tan Osmanlılara karşı yardım istemiştir. 1533'de Ulemâ Paşa komutasındaki Osmanlı Ordusu Bitlis'e girmiş, IV Şeref Han başı kesilerek idam edilmiş, yerine, 41 yıl hüküm sürecek olan, oğlu III. Şemseddin'i Osmanlıların Bitlis Sancakbeyi yapılmıştır. Şemseddin Han'dan sonra da, **Şeref-Name** adlı meşhur **Kürt tarihinin** müellifi, dedesinin idamından sonra 43 yıl sığındığı İran'da Nahcivan Valisi olarak görev yapan, Şemseddin Han'ın oğlu **V.Şeref Han** Bitlis Sancak Bey'i yapılmıştır.[57]

Kürt Bölgelerinin Osmanlı idaresine geçmesi ile **Yavuz Sultan Selim** tarafından bu sancaklara verilen, bu günkü modern yönetim literatüründe idarî özerklik olarak vasıflandırılabilecek **ikinci ve üçüncü grup sancak statüleri**, **1839'da Tanzimat Fermanı'nın** ilanından sonra, merkezi yönetim anlayışına uygun olarak yapılan **idare reformuna kadar devam etmiştir.**

Osmanlı'da Tanzimat Döneminde Kürtler:

1839'da Tanzimat'ın ilanı ile birlikte Osmanlı'nın taşradaki yönetim yapısı merkezîleştirilmiştir. Tanzimat'tan önce sancaklara, yani livalara vilayet denildiği halde, yapılan değişiklikle eyalet yerine vilayet terimi kullanılmış ve **taşra teşkilâtı; vilayetlere, vilayetler livalara/sancaklara, livalar/sancaklar kazalara, kazalar nahiyelere ve nahiyeler köylere ayrılmıştır. Livaların/sancakların başında mutasarrıflar, kazaların başında kaymakamlar, nahiyelerin başında nahiye müdürleri ve köylerde ise muhtarlar görevlendirilmiş** ve bu idarî teşkilât bazı değişikliklerle bu günkü yönetimin de temelini oluşturmuştur. **Köyler hariç, taşra teşkilâtının her kademesine merkezden bürokratlar atanmıştır.** Tımar ve zeamet sistemine dayalı ücret sisteminden arındırılmış bürokratlar, merkezden maaş almaya

[56] *Akgündüz Ahmet, (a.g.e.), s.141,142; Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Harp Tarihi Yayınları Seri No:2,Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, III ncü cilt, s.598,599.*
[57] *Öztuna, (a.g.e.), 6.c, s.142.*

başlamıştır.[58]

Rumiye Gölünden Fırat boylarına kadar uzayıp İran Azerbaycan'ının bir kısmı ile Doğu Anadolu'nun büyük bir bölümünü içine alan ve boydan boya Türkmen, Kürt Beyleri ve Nasturîlerle meskûn olan bölgenin adı kayıtlarda **1842 tarihinden itibaren, Kürdistan olarak geçmeye başlamıştır. Kürdistan'ı en iyi tanıyan ve bu bölgede başarılı hizmetler sunan seçkin kişilerden Esat Paşa merkezi Erzurum olmak üzere Kürdistan Valiliğine,** Korgeneral Sabri Paşa **Diyarbakır Kaymakamlığına,** Mustafa Paşa birleştirilen **Cizre, Bohtan ve Mardin kazalarının** kaymakamlığına atanmış ve **1852 yılında da Kürdistan Eyaleti** oluşturulmuş; eyalet merkezi de **Erzurum** olmuştur.[59]

1842' de Cizre Sancak Beyi **Bedirhan Bey** Hakkari'de asayişi bozucu hareketlerde bulunmuş; görüşmeler sonuç vermeyince güce başvurulmuş; Bedirhan Bey 1846 yılında teslim olmuştur. **Bedirhan ve ailesi Girit'e sürgün edilmiştir.**

Klasik sancak statüsüne tabi Hakkari'ye sancak beyi olarak tayin edilen, yerli halktan **Nurullah'ın** suistimalleri nedeniyle 1846'da üzerine Van ve Muş'tan birlik sevk edilmiş; Tebriz'deki İngiliz Konsolosluğuna sığınan Nurullah, İran'la yapılan görüşmeler sonunda Şemdinliye dönmüş, oradan da **1849'da Girit'e sürgün edilmiştir.**

1864 ve 1870 yıllarında çıkarılan nizamnamelerle **Yavuz** ve **Kanunî** dönemlerinde oluşturulan yönetim yerine, **merkezî otoritenin güçlü kılınması adına bürokratik yapı oluşturulmuştur. Merkezi yönetimi güçlü kılmak için alınan tedbirler, Kürtleri istismar etmek için çalışan ülkelerin ekmeğine yağ sürmüş**; Rusya'da 1860'larda St. Petersburg'da **Kürdoloji** bölümü kurulmuş; İngilizler de Kürtlerden yararlanmak için çalışmalar başlatmışlardır. Kürtlerin, kökenine dair değişik görüş, tez ve teoriler ortaya konulmuştur.[60]

Kasr-ı Şîrîn anlaşmasının imzalandığı 17 Mayıs 1639'a kadar İran'ın karıştırma girişimlerinin hedefi olan Kürt ve Ermeni bölgeleri, huzurlu bir dönemden sonra, 1839 Tanzimat fermanından sonra, merkezden yönetim tedbirlerinin bölgede yarattığı memnuniyetsizlik de tahrik edilerek, Rusya, İngiltere ve Fransa tarafından karıştırılmaya başlanmış; bölgede asayiş menfi yönde etkilenmiştir.

Osmanlı'nın Son Döneminde Kürtler:

1877-1788 Osmanlı Rus Harbine, Bedirhen Beyin oğullarından; Bedri Bey Şam'dan üç bin, Hüseyin Kenan Bey Adana'dan üç bin 800, Ali Şamil Bey İstanbul'dan üç bin gönüllü toplayarak katılmıştır. Ancak sonuç gerek doğu ve gerekse batı cephesinde hüsranla sonuçlanmış ve bilhassa **Doğu Anadolu'da Ermeni çetelerinin bağımsızlık amacıyla başlattıkları terör eylemleri, asayişi bozmuş ve Kürt halkının güvenliğini menfi yönde etkilemiştir.** Ermeni çetelerinin eylemlerine karşı, **II. Abdülhamid,** 4. Ordu Komutanı **Müşir Zeki Paşayı** görevlendirmiştir. Zeki Paşanın bölgedeki tecrübelerine dayalı tekliflerini dikkate alan II. Abdülhamid, **terörü önlemek** ve büyük devletlerin Ermeni çetelerine arka çıkmasına mani olmak, **Doğu Anadolu'da merkezi yönetimin otoritesini pekiştirmek,** muhtemel bir Rus taarruzuna karşı bölge savunmasını güçlendirmek amacıyla **Kürt aşiretlerinden yararlanmak istemiştir.** Bu maksatla, bölgedeki **aşiret** mensuplarından; **17 ve 40**

[58] *Tağma, (a.g.e.),s.50*
[59] *Tağma, (a.g.e.),s.52*
[60] *Tağma, (a.g.e.),s.53*

yaşındaki erkeklerden, başlangıçta 21 **Hamidiye Alayı** ***(aşiret/Kürt Alayları)*** kurulması planlanmış, gösterilen ilgi nedeniyle alay sayısı; 1892'de 45, 1893'de 56 ve 1902'de 65'e ulaşmıştır. 13 Mart 1896 tarihinde yayınlanan 121 maddelik kuruluş kanuna göre de; alayların sayısı en az dört, en fazla altı bölükten oluşacağı ve aşiretlerin nüfusuna göre alay mevcutlarının da asgari 512, azamî 1152 olması öngörülmüştür. Bu projenin gerçekleştirilmesi ile, hem bölgedeki aşiretler üzerindeki devletin etkinliği arttırılmış, hem de Ermeni eylemleri önlenmiştir. Nitekim, kendi adını vererek bu alayları himayesine alması, bir defaya mahsus olmak üzere çeşitli suçların affedilmesi, aşiret reislerinin halifeyi ziyaret ederek bağlılıklarını bildirmesi, bölge halkının merkezî hükümete sempati beslemesine yol açmıştır. Ayrıca aşiretlerde ileri gelen ailelerin çocuklarının askerî okullara kabul edilmesi, bölgeye gezici öğretmenler ve vaizler gönderilerek bölge halkının eğitimine önem verilmesi halifeye olan bağlılığı arttırmıştır.[61]

Hamidiye Alayları Ermeni çetelerine ve I. Dünya Harbinde de Ruslara karşı Osmanlı Ordusunun içinde başarılı mücadeleler vermiştir. Sevr Anlaşmasında Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere yerel otonomi verilmesi düzenlenmiş olmasına rağmen, Lozan görüşmelerinde, başta Kürt din adamları olmak üzere Kürt milletvekilleri, "Türklerle din ve soy kardeşiz ayrılmayız" diye diretmiştir. Ayrıca Alayların teşkil edildiği 1892 yılından, 1924 yılına kadar, bölgede devlet aleyhine, Kürtlerden kaynaklanan asayiş olayı olmamıştır.

Cumhuriyet Döneminde Kürtler:

Cumhuriyetin tek parti döneminde, seküler kavmiyetçi Türk milliyetçiliğinin hakim olduğu **ulus-devlet anlayışına dayanan merkeziyetçi devlet idaresinin** Kürtler üzerinde uyguladığı dini ve etnik baskı sonucunda **1924:1938 yılları arasında, Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Dönemlerinde hükümet tipi sancak statüsü verilen Kürt Bölgelerindeki aşiretler tarafından 20 büyük ayaklanma vuku bulmuştur.**[62] Bu dönemde homojen ulus yaratma gayretinde olan resmî ideoloji, Türk-Kürt ayırımının keskinleşmesi için fahiş hatalar yapmıştır.

Lozan Antlaşmasında belirlenemeyen **Türkiye-Irak Hududu**, çözülemeyen **Musul meselesi**; İngiltere'nin meseleyi lehine çevirmek için sınır bölgelerindeki aşiretleri tahrik etmesine; Türkiye'nin ise, Haziran 1926 tarihine kadar statü halindeki Irak Sınırının, Misak-ı Milli esaslarına göre yeniden belirlenmesini temin amacıyla, sınır bölgelerinde otorite tesisi için, ayaklanma girişimlerinde aşırı güç kullanmasına sebep olmuştur. Bu milli sorun ve buna dayalı dış tahrikler ile başlatılan inkılaplara karşı devrim kuşkusunun, Kürt politikalarının belirlenmesinde, etkin rol oynadığını göz ardı etmemek gerekmektedir. **Cumhuriyetin ilk yıllarındaki dış tahrik ve karşı devrim endişesi karşısında oluşan korunma içgüdüsü, Türk-Kürt ilişkisinin bozulmasında belirleyici etken olmuştur.**

Saltanatı ve Hilafeti kaldırarak Osmanlı Hanedanının iktidarına ve Halifeliğe son veren Cumhuriyet Yönetiminin, Devletteki saltanatın küçültülmüşü olan Aşiret ve Sancak Beyliklerindeki saltanatlar ve aşiretlerdeki hanedanlıklar ile dini lider

[61] *Tağma, (a.g.e.),s.54,55*
[62] *T.C.Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Resmi Yayınları Seri No:8, Ankara Gnkur. Basımevi,1972, Türkiye Cumhuriyetinde Ayaklanmalar (1924-1938)*

konumundaki Seyit ve Şeyhlerin hâkimiyetlerine müsaade etmesi inkılâpların temel felsefesi ile bağdaşmıyordu.
03 Mart 1925 tarihinde kabul edilen "**Takrir-i Sükûn Kanunu"** ile Diyarbakır'da ve Ankara'da kurulan **İstiklal mahkemelerinin** suçluları, irticai faaliyette bulunanların elebaşları ile saltanatlarını sürdürmek için ayaklanan aşiret ileri gelenleri idi.

Devlette, bu gün de **evham halinde devam eden Kürt Bölgesinin Türkiye'den koparılma ve Irak sınırının aleyhimize değiştirilmesi endişesi**, Cumhuriyetin ilk dönemlerindeki tedbirlerin tekrar devreye sokulmasının sebebi olarak görülmelidir.

Tek parti iktidarının oluşturduğu resmî ideoloji; Kürtlerle ilgili tüm tarihî ve sosyolojik araştırmaları önlemeyi başarmış, ölü dilleri öğreten filoloji bölümleri açtırmasına rağmen, **yaşayan bir dil olan ve binlerce insan tarafından konuşulan Kürtçe'nin öğretilmesini yasaklarken, dış ülkelerde Kürtçe öğreten ve Kürtlerin menşeini araştıran enstitüler kurulmuştur.** Kürtçe'nin yasaklanması, bu yasağa uyulması için memurlar görevlendirilmesi, yakalanan ve Kürtçe'den başka dil bilmeyen Kürtlerin konuştuğu **her Kürtçe kelime için beş kuruş para cezası ödemesi**, homojen toplum oluşturma hayallerinin mahsulü olmuştur. 1930'lu yıllarda bir koyun elli kuruşa satılırken beş kelimelik iki cümleyle meramını ifade etmek zorunda kalan bir Kürt bir koyun değerine eşit para ödemek zorunda bırakılmıştır.[63]
Resmî ideoloji, çok partili dönemde de devam etmiş ve1980'lerin başına kadar **Kürdüm demek yasaklanmış, Kürtçe diye bir dilin varlığı inkâr edilmiş, Kürtçe Türkçe'nin bir lehçesi sayılmıştır.**
İşin farkına varan ve Kürt varlığını tanıma girişiminde bulunan Merhum Turgut Özal ve diğer üst düzey siyasetçiler, büyük tepkiler almışlardır.
Türklerin ve Kürtlerin müşterek tarihinde, Kürt varlığının tanındığı dönemlerde, Devlet ile bölge insanı arasında sorun olmamıştır.

Günümüzde Kürt Bölgelerinde Yaşanan Sorunlar:
Kürt halkının, devletin güvenlik güçlerinden ve teröristlerin baskılarından çektikleri sıkıntıları düşünmeden, kendimizi onların yerine koymadan, sadece Kürtlerin bu gün ortaya çıkan taleplerini düşünmek de çözüm için tarafsız yaklaşmayı engeller.
Her şeyden önce bilinmelidir ki, kentte, köyde, mezradaki insanlar **büyük bir güvenlik krizi yaşamaktadırlar.** Onlar, korumalı lojmanlarda ve silahlı güçlerin güvenlik şemsiyesinde yaşamıyorlar, her an burunlarına bir namlulunun doğrultulması endişesi ile hayatlarını idame ettiriyorlar. **İnsan hakkının en birincisi yaşama hakkıdır.** İnsanın yaşamı güvende değilse, nefsi müdafaa başlar. Yani, insan artık yapacaklarından sorumlu tutulmaz. Mal emniyeti, neslini devam ettirme emniyeti, inancını yaşama güvencesi yoksa ve kendini ifade etme özgürlüğünden mahrumsa, insan yaptıklarından dolayı mazurdur. Biz önce bunu düşünmeliyiz.
Resmi raporlardan çıkarılan aşağıdaki bilgilerin, terörle mücadele adına bölge insanının maruz kaldığı baskıların boyutunu anlatmaya yeterli olduğu kanaatindeyim.
"19 Temmuz 1987 tarihinde Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Bingöl, Van, Tunceli, Mardin ve Siirt'i içine alan bölgede 'olağanüstü hal' ilan edildi. Zamanla farklı illere de yayılan süreç 30 Kasım 2002 tarihine kadar devam etti. ***15 yıllık OHAL süreci bölgeyi derinden etkiledi.*** *Yaşanan süreçten en fazla siviller zarar gördü. Milli*

[63] *Başkaya, Paradigmanın iflası, Resmî ideolojinin eleştirisine giriş, Eylül 2006, 11. Bakı, s.89.*

Savunma Bakanlığı tarafından 28 Şubat 2003 tarihinde açıklanan rakamlara göre, bu süreçte meydana gelen silahlı çatışmalarda 5 bin 105 sivil hayatını kaybetti. Yaralananların sayısı ise 5 bin 887 olarak açıklandı. Bölgede meydana gelen mayın ve bombalamalarda 572 sivil yaşamını yitirirken, 864 sivil yara aldı."[64]

"Adalet Bakanlığı'nın 23 Mayıs 2003 tarihli resmi verilerine göre, söz konusu dönemde bin 248 siyasi cinayet işlendi, 194 kişi ise ortadan kayboldu. Bu cinayetlerden bazıları toplumu derinden etkiledi. Bu süreçte yaşanan Musa Anter, Vedat Aydın suikastları PKK'ya büyük ivme kazandırdı. Terör örgütü bu suikastları propaganda malzemesi olarak kullanarak gücüne güç kattı. Bakanlığın 23 Mart 2003 tarihli verilerine göre ise bin 275 kişi işkence iddiası ile resmi kurumlara başvurarak şikâyetçi oldu. Bin 17 kamu görevlisi hakkında kötü muameleden dolayı 296 dava açıldı. 55 bin 371 kişi gözaltına alındı. 42 bin 795 kişi yargılandı, bunlardan 4 bin 799'u mahkûm oldu. ***Hak ihlalleri ve gördükleri kötü muamele yüzünden devlete sırtını dönen insanlar kendilerini örgütün kucağında buldu."***[65]
"İnsan Hakları Meclis Araştırma Komisyonu'nun 1998 yılında açıklanan raporu, Kasım 1997 yılı itibarıyla OHAL ve mücavir alanı kapsayan bölgede ***905'i köy, 2 bin 523'ü mezra olmak üzere toplam 3 bin 428 yerleşim biriminin boşaltıldığını ortaya koyuyor. 378 bin 335 kişi yerinden edildi. İçişleri Bakanlığı ise 2005'te yaptığı bir çalışmada 357 bin kişinin şiddet olayları yüzünden yer değiştirdiğini aktarıyor.*** *Büyük şehirlere göç eden insanlar, kent varoşlarında çaresizlik, işsizlik ve yoksulluk içindeki çocuklarını örgüte kaptırdı. Terör örgütü halen Diyarbakır gibi kentlerde uyguladığı provokasyonlarda varoşlardaki çocukları ön saflara sürüyor."*[66]

Bölgeden Hatıralarım:
1990:1992 yıllarında Malazgit'te Alay Komutanlığı yaptım. Terörün tırmandığı yıllardı. Malazgirt OHAL Bölgesine dâhil değildi. Alayımızın Muş-Patnos Kara yolunun güvenliğini sağlamak dışında ve bir de il idaresi kanunun belirttiği hallerde, Muş Valisinin talep etmesi dışında asayiş görevi yoktu. Kendi kışlamızın emniyetini alıyor, askeri herhangi bir vasıtanın geçeceği zamanlarda da yol emniyetini sağlıyor ve eğitimimizi sürdürüyorduk. Birkaç anımı burada nakletmek istiyorum.
Malazgit'te haftada Birkaç kez kepenk kapatma eylemi oluyordu. Aldığımız duyumlara göre, 10-12 yaşlarındaki çocuklar esnafı dolaşıyor, akabinde kepenkler indiriliyordu. Esnafın ileri gelenleri ile ve de özellikle ticarî ilişkimiz olan esnafla yaptığımız görüşmelerde, çocukların sözüyle neden kepenklerini kapattıklarını sorduğumda; ***"kepenlerimizi kapattığımız için siz en fazla bizi tutuklattırıp hapsettirirsiniz, ama kapatmaz isek, örgüt ailemizi yok eder, ocağımızı söndürür"*** demişlerdi. Bu korku, hem itaat ettiriyor hem de destek verdirttiriyordu.
1991 yılı sonbahar tatbikatında, Patnos Doğusunda bir bölgeye ordugaha çıkmıştık. Komşu köylerin birinin muhtarı ziyaretimize gelmişti. İçinde bulundukları durumu tasvir ederek ve üç oğlu olduğunu belirterek; ***"birini Türkiye Cumhuriyetin'de, ikincisini İran'da askerlik yaptırdım. Üçüncüsünü de PKK'ya gönderdim, buraya hangisi egemen olursa kendimizi garanti etmiş olacağız"*** demişti de, bölge

[64] *Duvaklı Melih,OHAL'den en fazla siviller zarar gördü, Zaman Online, Gündem Sayfası, 12 Ekim 2008*
[65] *Duvaklı Melih ,(a.g.e.)*
[66] *Duvaklı Melih ,(a.g.e.)*

gerçeğinin karşısında Devlet otoritesinin ve vatandaşlarına sağlayabildiği güvenlik şemsiyesinin ne derece yetersiz kaldığını üzülerek anlamıştım.

Bölge insanının güvenliğini sağlamak terörle mücadelede güvenlik güçlerinin birinci hedefi olmalıdır.

Malazgirt Köylerinden Devlete bağlılığını korkusuzca gösterebilen bir grup Muhtar makamımızı ziyarete gelmişlerdi. Kendilerine bölge insanını devlete karşı husumet içinde görüyorum, bunun sebebi nedir diye sordum. Birisinin verdiği cevapla irkildim. ***"Güvenlik güçleri, 'A' Köyünde şu adreste teröristler barınıyor diye, bir duyum alıyor. Sonra geliyor, köyü kuşatıyor. Duyum aldığı adresteki evi arıyor, fakat teröristi bulamıyor. Erkek-kadın, yaşlı-çocuk demeden bütün köylüyü köy meydanında topluyor. Sonra, genç erkekleri, teker teker çekerek duvar arkasında dövüyor. Dayak yiyen insanların bağırmalarını, orada bulunan kadın çocuk herkes duyuyor. Bu duruma şahit olan çocuklar ve insanlardan devlete karşı nasıl bir duygu içinde olmasını beklersiniz?"*** demişti.

1991 yılında yapılan genel seçimler öncesindeydi. Malazgirt köylerindeki seçim sandıklarının güvenliğini alma görevi verilmişti. Köyleri keşfe çıkmıştım. İlk gittiğim köy Beşçatak Köyüydü. Yol köyün ortasından geçiyordu. Araçlarımızla köye girdiğimizde, bir anda yolun iki tarafında oynayan 4-5 yaşlarındaki çocuklar dahil, açıkta bulunan herkes çil yavrusu gibi dağılmış ve evlerine girmişti. Birkaç dakika içinde ortalıkta kimse kalmamıştı. İnsanların evlerine kaçmaları için askeri araçların görünmesi yetmişti.

Batıda bir köye giren askeri aracın çevresini önce çocuklar, sonra büyükler çevirirler ve samimi bir kaynaşma olur.

Eskiden doğuda da böyleydi. İlk şark görevim sırasında, 1969 yılında, Ağrı'nın Hamur Kazasının güneyinde bir köyün, Babo Köyünün yanında son bahar tatbikatına çıkmıştık. Topçu Batarya Komutanıydım. Sahra mutfağında pişirdiğimiz öğle yemeğini askere dağıttıktan sonra, kalanları açtırdığımız bir çukura dökmüştük. Yemek kuru fasulye idi. Biraz sonra yakınımızdaki Köyden 8-10 çocuğun, çukura döktüğümüz yemekleri avuçları ile alıp yediklerini gördüm. Teğmendim. Gençtim. Burada ilk öğle vakti geçiyordu. Usul böyle olmasına rağmen yemeği döktüğümüze çok üzülmüştüm. Daha sonraki günlerde, o çocuklarla yakınlık kurduk. Artık yemeklerimizi dökmüyorduk. Yemek vakti gelemeseler de biz geldikleri zaman vermek üzere artan ekmek ve yemeklerimizi saklıyorduk. **O zaman çocuklar bizden kaçmıyorlardı. Birliğimizin içinde dolaşırlardı.** Aradan geçen 22 sene bölge insanı ile asker arasındaki irtibatları nasıl koparmış.

Güven vermesi gereken asker, buralarda korku ve endişe kaynağı oluyor. Bu tablo düşünmemiz gereken önemli bir noksanlığımızdır.

Devlet ve onun görevlileri, mutlaka adaleti ve hakkı korumalıdırlar. **Devlet, kurunun yanında yaşı da yakamaz.** Suçluyu, toplumun içinden kimseye zarar vermeden cımbızla çeker gibi çekip almalıdır. **Biz, bir gemide dokuz suçlu bir masum bulunsa, bir masumun hatırına geminin batırılmasını yasaklayan bir adalet anlayışı emreden bir medeniyetin temsilcisiyiz.** Hem, Devletin güvenlik güçleri korku ve endişe kaynağı olacak, sonra dönüp terörün dağ kadrolarına eleman verilmesine şaşıracağız. **Evvela devlet yanlışını düzeltmelidir.**

Burada, Osmanlı İmparatorluğunun manevî kurucusu Şeyh Ede Balı'nın Osman Bey'e vasiyetini hatırlamakta fayda var :

"EY OĞUL, BEY'SİN
Bundan sonra öfke bize, ***UYSALLIK SANA,***
Güceniklik bize, ***GÖNÜL ALMAK SANA,***

*Suçlamak bize, **KATLANMAK SANA,***
*Acizlik bize, yanılgı bize, **HOŞGÖRMEK SANA**,*
Geçimsizlik, çatışmalar, uyuşmazlıklar,
*anlaşmazlıklar bize, **ADALET SANA**,*
*Kötü göz, haksız yorum bize, **BAĞIŞLAMAK SANA**,*
EY OĞUL
*Bölmek bize, **BÜTÜNLEMEK SANA***
Üşengeçlik bize, UYARMAK, GAYRETLENDİRMEK,
ŞEKİLLENDİRMEK SANA,
EY OĞUL,
Sabretmesini bil, vaktinden önce çicek açmaz,
*Şunu da unutma, **insanı yaşat ki, DEVLET YAŞASIN**''*[67]

Bu öğütlerle Beylik, imparatorluğa dönüştü ve 600 sene dünyaya düzen verdi. Coğrafyamız İmparatorluklar coğrafyasıdır. Aynı ilkeleri devlet yönetim felsefesi olarak uygulayabilsek, Türkiye Osmanlı İmparatorluğunun bıraktığı yerden başlayabilir...

Etnik Kavmiyetçi Terörün ve Siyasî Oluşumların Amaçları:
Buraya kadar Kürtlerin siyasî ve Sosyal tarihi ile Osmanlı Dönemi Türk-Kürt ilişkilerini özetle ortaya koymaya çalıştık. İhtilafın kaynağında, tarafların azınlığını oluşturmalarına rağmen, aşırılığı temsil eden etnik Türk ve Kürt milliyetçileri bulunmaktadırlar.
1978 yılından itibaren aktif olan terör örgütü ile 1990 yılından itibaren sahneye çıkan etnik Kürt milliyetçisi siyasi partilerin amaç ve isteklerine de göz atmakta yarar görüyorum.

PKK ne istiyor?
Amacı:
*PKK (Partiya Karkaren Kürdistan/Kürdistan İşçi Partisi) Irak, Suriye ve İran'ın belirli kesimleri ile Kuzey Kürdistan olarak tanımladığı Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini içine alacak şekilde **"Devrimci, Sosyalist ve Bağımsız Birleşik bir Kürt Devleti"** amaçlamıştır.*[68]
İdeolojisi:
*Örgütün ideolojisi; Marksizm-Leninizm'in yanı sıra Maoculuğun etnik milliyetçiliğini içermiştir. Klâsik Marksizm-Leninizm'e, kırsalda gerilla taktiği, köylü ayaklanması ve etnik Kürt Milliyetçiliği, teknik ve taktikleri örgüt tarafından eklenmiştir. Böylece, örgüt; temelini, **Kürtçülüğe,** çatısını **Marksist-Leninist** ideolojiye; taktiğini **Maoculuğa,** yani **kırsalda teröre** ve **köylü ayaklanmasına, inancını Zerdüştlük ve Yezidiliğe** dayandırmıştır.*[69]
Stratejisi:
PKK belirlediği siyasi amacına ulaşmak için, her Kürk toplumunun bulunduğu ülkede;

[67] *Kesten Fikret,Osmanlı Devleti'nin Manevî Kurucusu Şeyh Ede Bâlı,Sakarya Gazetecilik Matbaacılık, Temmuz 2007, s.10*
[68] *Tağma, (a.g.e.), s.154; Genelkurmay Başkanlığı Özel Harekât İcra Komutanlığı Siirt,PKK(Kürdistan İşçi Partisi) Hakkında Bilgiler, 1985, s.5:13*
[69] *Tağma, (a.g.e.), s.155*

- *Öncelikle siyasî özerklik içeren bir yönetime kavuşmayı,*
- *Müteakiben bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasını,*
- *Daha sonra da Kürt Devletlerinin bir araya getirilmesi ile **"Birleşik Büyük Kürdistan Devleti"** nin teşkilini öngörmüştür.*[70]

Planı:

Hedefine ulaşmak için de:

- *Örgütlenme,*
- *Yerleşme,*
- *Eylem,*
- *İç savaş,*
- *Bağımsız Bölgesel Kürt Devleti,*
- *Bağımsız Birleşik Büyük Kürt Devleti,*

Safhalarını içeren bir planı uygulama safhasına koymuştur.[71]

Uygulama:

- PKK, 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Liçe İlçesinin Ziyaret Köyünde Kurulmuştur.[72]
- 1979'da Suriye'ye açılan örgüt, Lübnan'ın BEKAA Vadisinde eğitim kampı kurmuştur.
- Önce Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep illerinde, daha sonra da Mardin'i merkez haline getirmek suretiyle 15 Ağustos 1984 tarihine kadar bölgeye yerleşmiştir.
- 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli Baskınları ile eylemlerini başlatmıştır.
- Örğüt 1990'da Botan'da (Hakkari -Şırnak) direnişin son aşamasında, gerillanın yerini düzenli birliklerin alması ve bölgenin kurtarılmasını planlamıştı.[73]
- 1992 Nevruzunda, 21 Mart'da halk ayaklanmasının uygulama alanına sokulmasına teşebbüs edilmiş, ancak güvenlik güçleri buna müsaade etmemiştir.
- Örgüt, 1992'den ve ABD'nin Birinci Körfez Harekâtından itibaren üs ve eğitim tesislerini Kızey Irak'a yerleştirmeye başlamış, aynı yılda İran'a karşı PJAK oluşturulmuş, Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra da tamamen Kuzey Irak'a yerleşmiştir.
- Güvenlik güçlermizin etkin gayretleri ve Örgüt liderinin ele geçirilmesi sonucu aktivitesini kaybeden PKK, ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra tekrar etkili eylemlere başlamıştır.

Demokratik Toplum Hareketinin (DTH) Talepleri:

Leyla Zana ve arkadaşlarının yanı sıra, HEP, DEP, HADEP, DEHAP, ÖTP genel başkanları ile Abdullah Öcalan'ın avukatlarının da katıldığı; DEP'lilerin, oluşturdukları Demokratik Toplum Hareketi'nin, 27 Aralık 2004 tarihinde Diyarbakır'da yapılan tanıtım toplantısında, Kürt sorununun demokratik çözümü için öncelikli hedefler şöyle açıklanmıştır:[74]

---

[70] *Tağma, (a.g.e.), s.154*
[71] *Tağma,(a.g.e.), s.155*
[72] *Demokratik Toplum Partisi 2. Olağanüstü Kongresi, 08 Kasım 2008*
[73] *Tağma, (a.g.e) s.159*
[74] *Yazılı basından*

● *Kürt kimliğinin yasal ve anayasal güvencelere kavuşturulması,*
● *Kürtlerin Cumhuriyet'in asli anayasal vatandaşları kabul edilmesi,*
● *Dil ve kültürel hakların yasal güvenceye kavuşturulması.*
● *Radyo, TV ve diğer basın yayın araçları üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması.*
● *Temel eğitimde Kürtçenin seçmeli dil olması, ortaöğretimde Kürt kültürü ve Kürt edebiyatının öğretilmesi, yükseköğretimde ise bu amaçla okullar kurulması.*
● *Kürtlerin siyasete katılımının sağlanması,*

DTP Ne İstiyor:

Demokratik Toplum Partisi DTP, 08 Kasım 2008 tarihinde yaptığı kongresinde "Türkiye'nin Demokratikleşme ve Kürt Sorununda Çözüme Dair Siyasi Tutum Belgesi" olarak ve "Demokratik Özerklik Projesi" adıyla ortaya koyduğu belgede, Türkiye'nin siyasî ve idarî yapısında reform istiyor ve Kürt sorunu için çözüm modeli öneriyor.

(Türkiye'deki siyasi-idari yapılanmanın köklü bir reformla ele alınarak değiştirilmesini kaçınılmaz görmektedir.

Her ulus için ayrı bir devlet talep etme gibi felsefik ve konjönktürel gerçeklikten uzak ve halkların birbirini boğazlamasına kadar gidebilecek bir süreci tetikleyecek siyaset anlayışı yerine, halkların demokratik birliğini esas alan, demokrasiyi genel bir meclise hapsetmeyen, halkın tartışma ve karar mekanizmalarına katılımını kolaylaştıran, toplumun temel bütün sorunlarını en iyi şekilde ve yerinde çözüme kavuşturacağı bir siyasi ve idari yapılanma modeli, kendini büyük bir ihtiyaç olarak dayatmaktadır.

Ülke bütünlüğü içinde halkın yerelde söz ve karar sahibi olmasını sağlayacak ve tüm farklılıkların kendini özgürce ifade edebileceği düzeyde özerklik kazanması temeline dayanan modelin çağdaş kavramlaştırılışını "demokratik özerklik" biçiminde tanımlamaktadır. Demokratik öz yönetim anlamına gelen ***demokratik özerklik****, Demokratik Cumhuriyet'in içinin doldurulmasıdır."*

Demokratik Özerklik;

Salt "Etnik" ve "Toprak" temelli özerklik anlayışı yerine kültürel farklılıkların özgürce ifade edildiği bölgesel ve yerel bir yapılanmayı savunur,

*"****Bayrak" ve "Resmi Dil" tüm "Türkiye Ulusu" için geçerli olmakla birlikte her bölge ve özerk birimin kendi renkleri ve sembolleriyle demokratik öz yönetimini oluşturmasını öngörür,***

Bu idari modelde, ***ademi-merkeziyetçilik*** *işletilerek birbiriyle yoğun bir şekilde sosyo-kültürel ve ekonomik ilişki içinde bulunan komşu illeri kapsayan ve* ***il genel meclislerine benzer bir şekilde seçimle iş başına gelen bir bölgesel meclis; merkezi hükümet tarafından yürütülecek dış işleri, maliye ve savunma hizmetleri ile merkezi ve bölge yönetimlerince birlikte yürütülecek emniyet ve adalet hizmetleri hariç****; eğitim, sağlık, kültür, sosyal hizmetler, tarım, denizcilik, sanayi, imar, çevre, turizm, telekomünikasyon, sosyal güvenlik, kadın, gençlik, spor gibi hizmet alanlarından sorumlu olacaktır.*

Bu yapı federalizmi ya da etnisiteye dayalı özerkliği ifade etmez; merkezi yönetimle iller arasında kademelendirilmiş demokratik bir yeni idari takviyedir. *Bölgelerin her biri o bölgenin özel adı veya bölge meclisinin yetki sınırları içinde bulunan en büyük il in adıyla anılacaktır.*

Bu modelde il valileri, hem merkezi hükümetin hem de bölge yürütme kurulunun aldığı kararları uygulamakla görevlidir. Bakanlıkların taşra teşkilatları da aynı prosedüre tabi olacaklardır. İl Genel Meclisleri, Belediye ve Muhtarlıklar gibi diğer idari yapılar varlığını korumaya devam edeceklerdir.

Özcesi Türkiye'de kurulacak ***Bölge Meclisleri*** *-ki sayısı 20-25 olabilir- , TBMM ile iller*

arasında işleri kolaylaştıran, halkın yönetime daha fazla katılımını sağlayan çağdaş, demokratik bir siyasi ve idari yapılanmadır.
*Özellikle Anayasadaki mevcut **"ULUS"** kavramının etnik vurgularla değil, demokratik uluslaşmanın bir ifadesi olarak **"TÜRKİYE ULUSU"** ortak aidiyetiyle yeniden tanımlanmasını zorunlu görür.)*[75]
DTP özetle, idarî özerklik istiyor.

Sonuç olarak;
1974'den itibaren örgütlenen, seküler etnik Kürt milliyetçileri, 1978'de oluşturdukları illegal terör örgütü PKK ve 1990 yılından itibaren legal olarak kurdukları sırasıyla HEP, DEP, HADEP, DEHAP, DTH ve DTP ile radikal taleplerde bulunmuşlardır.
PKK ve seküler etnik Kürt Kavmiyetçisi legal siyasi oluşumlar da, Cumhuriyet Yönetiminin baştan beri karşı olduğu Kürt Feodal yapısı ile Seyyit ve Şeyhlerin temsil ettiği dini otoriteye, karşı bir ideolojik anlayışa sahip bulunmaktadırlar. Yani, hem terör örgütü, hem de etnik Kürt Milliyetçisi partiler, Kürt aşiretlerinden ve dini liderlerinden taban bulamamaktadır. Tabanlarını, Feodal yapının ve bölgedeki dini liderlere bağlı olanların dışında kalan gariban ve Zerdüştlükle Yezidiliği, ata dini olarak kabul eden, inanç yoksunu, küçük bir azınlık oluşturmaktadır.
PKK'ya, kuruluş aşamasında, Devletin kılavuzluk ettiğine dair bazı emareler bulunmaktadır. Böyle bir şey var ise sebebi, ulus-devlet anlayışının, bölgedeki hakim güçlere alternatif bir siyasî oluşum meydana getirmek düşüncesinden kaynaklanabilir.*(Bu iddialar mutlaka ciddiye alınarak incelenmeli. Doğru ise müsebbipleri vatana ihanetten yargılanmalıdır.)*
Bu nedenle, Kürtlerin büyük çoğunluğu, Kürt Milliyetçiliğini benimsese de, seküler etnik kavmiyetçi Kürt milliyetçiliğini reddetmekte ve Türkiye'den ayrılmak ve ayrı bir devlet olmak fikrini benimsememektedirler.
Tarihi süreç içinde ve günümüzde yapılan anketler ve Kürt yoğunluklu bölgelerde siyasî partilerin oy dağılımı dikkate alındığında Kürtlerin isteklerini aşağıdaki başlıklar altında özetleyebiliriz.

- **Kendi mülklerinde güven içinde hayat sürmek:**
  Öncelikle; Evrensel insan hakları çerçevesinde, bölgesel sorunlara ve asayiş meselelerine Devletin Hukuk çizgisinde ve adaletle yaklaşması;
  Sonra da; bölgesel sorunları abartarak dış odakların da tahriki ile oluşan PKK ve benzeri silahlı terör örgütlerine karşı, devletin güvenlik kuvvetlerinin, bölge halkına yeterli koruyucu güvenlik şemsiyesini oluşturması, çoğunluğu teşkil eden bölge halkının Devletimizden beklentisidir.
- **Etnik Kimliklerinin tanınması;**
  Ulus-Devlet anlayışı içinde, Kürt varlığını yok saymak, etnik farklılığın bölücülüğe dönüşmesine sebep olmuştur. Ayrı bir kavim olarak Kürt varlığı tarihi bir gerçektir. Kökleri nereye dayanırsa dayansın lisanı ile kültürü ile, tarihi ve coğrafî dayanakları ile bu varlığı inkar etmek meseleyi çözümsüzlüğe ve devleti gerçekten bölmeye götüren yanlış politikalar olduğunu kabul ederek; kültürel kimliğin tanınması, bu kimliğin öğrenilip geliştirilmesi için müesseselerin oluşturulması yasal güvence altına

[75] *Demokratik Toplum Partisi 2. Olağanüstü Kongresi, 08 Kasım 2008*

alınmalıdır.

Mahalli idarelerin yetkileri arttırılarak, kontrollü bir idarî özerkliğin tesisi, bu alanda verilecek özgürlüklerin yerleşmesine ve devletin samimiyetinin işareti olabilecektir.

Sınır ötesi Kürt varlığının da, sınır ötesi Türk varlığının tanındığı gibi tanınması ve oluşumlara dost ve kardeşçe yaklaşılması da özlenen devlet politikası olarak beklenilmektedir.

- **İnançlarına müdahalelerin önlenmesi;**

Türkler ile Kürtler arasındaki müşterek değerlerin ve tarihi birlikteliğin temelini İslâm dini ve inanç birliği oluşturmuştur. Din milli birliğin de en önemli harcıdır. Dinin, milli vicdanlarda yükselen bir değer olarak yer alması; Devletin güvenlik ve bekası, Milletin huzur ve refahı için olumlu bir gelişme olarak kabul edilip; inanç üzerindeki baskıların kaldırılması ve kardeşliğin geliştirilmesinde ön plana çıkan değer olarak benimsenmesi de bölge insanının devletten en önemli beklentilerindendir.

İkinci Şark (1990) görevimde, Alay Komutanı olarak Malazgirt Kaymakamını makamında ziyaret için, Kaymakamlığa gitmiştim. Adliye de aynı binanın içinde olduğu için, dış kapıdan itibaren koridorlar kalabalıktı. Gelişimin, aracımın ve hareketliliğin farkına varılmaması mümkün değildi. Ama kimse istifini bozmuyordu. "Selâmün Aleyküm" diye selam verdim. Orada bulunan ve başlangıçta görmezlikten gelen insanların hepsi de ayağa kalkarak ve cephe alarak benim selamıma karşılık verdiler. Aramızda iletişim kurulmuştu. Şehirdeki camilerde kıldığım cuma namazları sonunda da, cemaatten aynı sıcak ilgi ve tezahüratı hep gördüm.

Merkezden görevlendirilen mülkî, adlî ve askerî bürokratların bölge insanının inanç ve değerlerini paylaşan, her mekanda birlikte olan, duygu ve düşüncelerini paylaşabilen, idealist, çalışkan ve liderlik vasıflarını taşıyan kişilerden olmasına özen gösterilmelidir.

- **Ekonomik imkânlarının arttırılması;**

Yüksek nüfus artış oranı ve Kürtlerle meskûn bölgelerdeki sert iklim ve arazi şartları, gelir dağılımına menfi etki yapmaktadır. Bu alanda yapılan pozitif ayrımcılığın arttırılarak, özellikle bölgede oluşan özel sermayenin, kendi bölgesinde yatırıma dönüşerek iş alanı açılması için teşviklerin arttırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bölgede oluşan özel sermayenin belirli bir aşamadan sonra, yatırım için batı illerine kaydığı, yaygın bir şikayet olarak dile getirilmektedir. Devlet imkanları ile alt yapı yatırımlarına öncelik verilirken, sağlanan güvenlik şemsiyesi ve teşviklerle, özel sermeye, bölgede yatırıma teşvik edilmelidir.

B. TSK NEREDE HATA YAPTI?

Terörle mücadele Politikalarının tespit edilmesi askerlere bırakılmamalıdır:

Askerler, meseleyi askeri güçle çözülebilecek, bir terör meselesi olarak görmüştür.

Yüksek sevk ve idare alanına giren siyaset ve stratejilerde yapılan hatalar operatif ve taktik alanlarda elde edilen başarılarla telafi edilemez. Kürt sorunu bütün boyutları ile görülmez ve sadece bir asayiş meselesi olarak görülerek, terörle mücadeleyi Silahlı Kuvvetlerin sorumluluk ve yetkisine bırakarak, devletin diğer ekonomik, sosyo-kültürel, siyasi, ilmî ve teknolojik güçlerini yeteri ölçüde, hatta yeri zamanı geldiğinde belirli bir süre top yekun olarak devreye sokmazsanız, Devletin bütün imkanları ile bölgeyi kuşatmazsanız, Hükümeti, TBMM'i, ülkenin sosyal ve siyaset bilimcilerini seyirci durumda ve devre dışı bırakırsanız, siyaset ve stratejide hata yapmışsınız demektir.

Türk Silahlı Kuvvetleri terörle mücadeleyi sahiplenmiş, seküler kavmiyetçi

milliyetçilik/etnik milliyetçilik/ulusalcılık anlayışı ile Kürt Sorununu görmezden gelmiş ve konuya kendisinin dışındaki güçleri yaklaştırmamıştır. Esas hata buradadır.

Terörle aktif olarak mücadele eden askerler tarafsız olamazlar. Çevresindeki her şeyi tehdit olarak algılarlar. Dağdaki teröristle, köydeki, kentteki insanı bir birinden ayırmazlar.

Terörle aktif mücadele görevlerinde bulunmayanlar ise, bölgedeki askerlerin görüşlerine tabi olurlar.

Bu nedenlerle, terörizmle mücadele politikalarının tespitinde askerlerin tek söz sahibi olmaları devletin diğer güçlerini ve imkanlarını devre dışı bırakır. Sorun kronikleşir ve makul çözüm yollarını kapatır.

Tabii ki TSK'ni terörle mücadelede başarısız kaldı diyemeyiz. Böyle bir iddia, bunca gayreti, TSK profesyonel kadrolarının çektiği bunca meşakkati, şehitlerimizi, gazilerimizi yok saymak anlamına gelir ki doğru olmaz. Sonra, Terör Örgütünün kurulduğu 1974 yılı ve aktif olarak ortaya çıktığı 1984 yılından itibaren, ulaşmak istediği safha ve aşamaların hiç birine ulaşamadığını göz önünde bulundurursak, Silahlı kuvvetlerimiz ve güvenlik güçlerimiz başarılı oldu diyebiliriz. Ama taktik ve operatif sahadaki bu başarı terörü bitirememiş, bölgeye huzur ve istikrar getirememiştir.

Mesele, siyasetin meselesidir. Bütün bölge ateşe verilerek terörizmle mücadele edilemez. Teröristle mücadele güvenlik güçlerinin görevi olmalı, ama silaha sarılmayı gerektirecek de olsa, iç ve dış meselelerin çözümü TBMM'nin ve hükümetlerin sorumluluğuna bırakılmalıdır.

Terörle mücadelede kullanılan kuvvetler, özel eğitim gören özel birlikler olmalıdır:

PKK saldırılarının başladığı 15 Ağustos 1984 tarihinden itibaren terörle mücadelede; bölgedeki sabit jandarma birlikleri, seyyar ve sınır jandarma birlikleri, jandarma komando birlikleri, polis özel kuvvetleri, Silahlı Kuvvetlerin bölgedeki kara birlikleri, bölgedeki komando birlikleri, bölge dışından getirilen iç güvenlik kara birlikleri, bölge dışından getirilen komando ve hava indirme birlikleri ve özel birlikler; kara, hava ve deniz kuvvetlerine mensup helikopterler, hava kuvvetleri uçakları kullanılmıştır.

Bölgede, jandarmanın, emniyetin, MİT'in ve Silahlı Kuvvetlerin istihbarat unsurları koordinesiz olarak faaliyet göstermiştir.

Getirilen birliklerle sonuç alınamayınca, bölgeye tabur seviyesinde yeni birlikler yığılmış, bölgedeki birliklerin emrine verilmiştir.

Birlikler eğitimlerini bölgede tamamlamış, tam yararlanılacağı zaman yükümlülerin askerlik süreleri sona ermiştir.

Kış mevsimini birlikler kışlalarında geçirirken, teröristler, köylerde ve kırsal kesimde propaganda ile örgüte eleman yetiştirmiştir. Kış aylarında, yollar güvenlik kuvvetlerinin, kırlar teröristlerin olmuştur.

Terörle mücadele özel eğitilmiş, özel donatılmış, özel ve güç, hava ve arazi şartlarında hareket yapması kolaylaştırılmış, gündüz hareket eder gibi gece hareket edebilen, kış şartlarından asgari etkilenen birliklerle yapılmalıdır. Hâsılı, bu harekâtta kullanılacak birlikler, bölge insanının özelliklerini tanıtacak psiko-sosyal eğitimin yanı sıra, arazide uzun süre hayatı idama ettirebilecek kontrgerilla taktik ve tekniklerine vakıf olacak yeterli eğitime tabi tutulmalı; Devletin bütün imkânları seferber edilerek, komprime gıda ve yükte hafif yiyecek maddeleri, en modern, silah, muhabere irtibat ve hedef tespit vasıtaları, gece ve gündüz atış kontrol ve nişan sistemleri, mayın arama ve tahrip sistemleri,

sıcak ve soğuğa karşı koruyucu giyim kuşam ve barınma imkanları, karda ve kötü hava şartlarında hareket imkanları ile donatılmalı ve bu teçhizat mümkün olan hafiflikte olmalıdır.

Aslında bu tür mücadele için, Özel Kuvvetler Komutanlığına bağlı özel harekât timleri mevcuttur. Harekât ihtiyacına yetecek derecede bu birliklerin miktar ve kadrolarını, geçici olarak arttırmak yeterlidir. Hizmet tamamlanınca kadrolar tekrar ihtiyaç miktarına indirilebilir.

Ancak, terörle mücadele için özel eğitilmiş birlik ihtiyacını profesyonel kadrolarla karşılamak etkili bir çözüm olamaz.. Çünkü bu görevler, bedeni yeterlilik ister. Uzman kadrolar, yaşları ilerledikçe, yeniçeri ocağına döner. Ticaretle uğraşanından, bedenî yeteneğini kaybedenine kadar; ordu, görevini aksatan personel deposu haline gelir.

En iyi çözüm, iç güvenlik harekât ihtiyacı için, yükümlülerden muvazzaflık hizmetleri sırasında, eğitim merkezlerindeki temel eğitimi müteakip yetenekli oldukları tespit edilenlerden, gönüllü olanlardan, ücretleri karşılığında, hizmet sürelerini 3-4 yıla çıkarmak suretiyle özel birlikler teşkil etmek ve bu birliklerin personelini özel eğitime tabi tutmak; bu şekilde eğitilen personelden oluşan birliklerin görev süreleri sona ermeden önce, onların yerine görevlerini teslim alacak yeni birlikler oluşturularak ve görev bölgelerinde birlik değiştirmesi ile sorumluluk devir teslimi yapmak; olabilecek zayiatın bütünlenmesi için de eğitim merkezlerinde ihtiyaca yetecek eğitimli personeli sürekli hazır bulundurmak ve bu birliklerin hazırlanması sorumluluğunu da İçişleri Bakanlığına vermektir.

Terörle mücadelede sorumluluklar yeniden tespit edilmelidir:

Asayiş görevleri yasal yetki ve sorumluluklar bakımından polisin ve jandarmanın, yani İç İşleri Bakanlığının uhdesindedir. Dış tehditlere karşı sorumluluk da Genelkurmay Başkanlığının görev ve sorumluluğundadır.

Bölgede hakim olan terörün, yurt içi ayağı olduğu gibi sınır ötesi üst, destek ve bağlantıları da olduğu bilinen gerçektir.

İç güvenlikte, Hedef tespiti, haber kaynaklarının kullanılması, istihbarat temini ve operasyonların icrası, hem yasal yetki ve sorumluluklar bakımından, hem beynelmilel hukuk açısından, hem de tecrübe ve donanım bakımından jandarma ve polis, Silahlı Kuvvetlere nazaran daha etkin ve sonuç alıcıdır. Zaten bölgeye gönderilen Silahlı Kuvvetler unsurları da jandarmanın emrine sokularak terörle mücadelede kullanılmaktadır.

Terörle mücadelede, muhtelif birliklerin aynı harekât bölgelerinde kullanılması, koordinasyon sorununu ortaya çıkarmakta, emir komuta birliği prensibine aykırı olmakta, sorumlulukların üslenilmesini engellemekte ve sayısal olarak büyük birlerden istenen verim alınamamaktadır.

İç güvenlik gerçek sorumlusuna bırakılmalı ve sınırlarımızın içindeki terörle mücadele İçişleri Bakanlığınca yürütülmelidir. Terörle mücadele için iyi bir teşkilatlanma, eğitim kadar önemlidir.

Dış güvenlik ise, Silahlı Kuvvetlerimizin asli görevidir. Gayri nizami kuvvetlere karşı harekât da Silahlı Kuvvetlerimizde, Genelkurmay Özel Kuvvetler Komutanlığının ihtisas ve sorumluluğundadır.

Bu nedenle, Genelkurmay Başkanlığı, terörün dış destek ve bağlantılarını yok etmekle görevlendirilmelidir.

Genelkurmay Başkanlığı, sınır ötesi harekât icra etmek için Özel Kuvvetler Komutanlığını görevlendirmelidir. Sınır Karakolları da, hem dışarıdan gelecek tehditlerin ilk hedefi olması, hem de sınır ötesi harekâtın son basamak noktası olması

nedeniyle, Jandarmanın değil Silahlı Kuvvetlerin kontrolünde bulunmalıdır. Karakollar, yukarıda belirtilen nitelikteki özel yetiştirilmiş personelden oluşan birliklerle korunmalıdır. Sınır birlikleri, bir taraftan sınırları korurken, diğer taraftan, sınır ötesi operasyonlarda kullanılacak özel kuvvetlere üs görevi yapmalıdırlar.

Sınır ötesi harekât:

- Özel harekât teknik ve taktikleriyle, komando ve özel birlikler kullanılarak, terör örgütünün sınır ötesinde tespit edilen somut hedeflerine ve terör gruplarına nokta operasyonları icra edilmelidir.
- Terörle mücadelenin başarılı bir şekilde yapılabilmesi, etkin bir istihbaratla mümkündür. Bu nedenle, özel timlerden oluşturulacak, muharebe güçlü keşif kolları, gizli harekât teknikleri ile hedef bölgelerine sızdırılmalı, oralarda örtülü kalıcı tedbirler alınmalı, elektronik ve teknik imkanlarla da desteklenerek; terör üs ve tesislerinin, liderlerinin yer ve faaliyetlerinin, ikmal depo ve ikmal faaliyetlerinin, terör gruplarının hareket ve intikallerinin, ülkemize giriş ve çıkışlarının 24 saat gözetlenme imkanı sağlanmalıdır.
- Elde edilen sağlıklı, doğru, güvenilir, güncel ve ayrıntılı istihbarat bilgilerine dayanılarak, sınır karakollarında veya sınır ötesindeki gizli harekât üslerinde bekletilen özel eğitilmiş birliklerimiz tarafından, anında, taktik akın ve cebri keşif tipi hareketlerle hedeflere yaklaşılarak, baskın ve pusularla, bir nevi gayri nizamî harekât uygulayarak, nokta operasyonları icra edilmelidir.
- Bu hareketler, askerî yoğunluk gösterilmeden, fark ettirilmeden, örtülü olarak ve tam bir gizlilik içinde icra edilmeli, tesirinden başka bir belirtisi görülmemelidir.
- Bu operasyonlarla, her gün terör örgütünün dış desteğine, nereden ve nasıl geldiğini anlayamadığı, ancak şaşkına çeviren etkili darbeler vurulmalıdır. Örgüt liderleri başlıca hedeflerden olmalıdır. Darbeler, propagandası bizzat terör örgütü tarafından yapılacak şekilde etkili olmalıdır.
- Küçük, özel yetişmiş çevik unsurlarımız tarafından yapılan operasyonlar, silahlı kuvvetlerimizin düzenli bölümünün kullanılması tehdidi ile de psikolojik olarak desteklenmeli, ancak düzenli kuvvet mümkünse hiç kullanılmamalıdır. Alınan sonuçlar, terör örgütünü sınır ötesinde de barınamaz hale getirmelidir.
- Sadece Kuzey Irak değil, terör örgütünün Avrupa Ülkelerindeki Büro ve Temsilciliklerinin kapatılması ve etkisiz hale getirilmesi için de organizasyon hazırlanmalı, ülkeler nezdindeki politik girişimler sonuç vermediği takdirde operasyonlar uygulanmalıdır.

Sınır içinde Jandarma ve polis de yukarıdakine benzer teknik ve taktiklerle teşkilatlanmalı ve hareket etmelidir.

Asker, bölge halkı ile bütünleşmelidir:

Terörle mücadelede başarının ilk şartı, teröristin bölge halkı ile irtibatını kesmek ve mahallinden ikmal ve desteğini önlemektir. Bunun en kestirme yolu, devletin ve güvenlik güçlerinin halkla bütünleşmesidir.

Silahlı Kuvvetler, değerleri, örf-adet-gelenek ve kültürlerini benimseyip bölge halkı ile kaynaşamamaktadır. Bölge insanı tarafından, Silahlı Kuvvetler mensuplarına başka bir ülkenin askeriymiş gibi; Silahlı Kuvvetler mensupları da, bölge halkına düşman muamelesi yapmıştır. Hep birbirine kuşku ile bakmışlardır. Bu mesafeli duruş terörizmin işine yaramıştır.

İç güvenliğin İçişleri Bakanlığının sorumluluğuna verilmesi ve terörle mücadele için özel birlik oluşturulması, bölge halkı ile mevcut olan kopukluğun giderilmesi için de

uygun olacaktır.

Kış mevsimi teröristlere bırakılmamalıdır:

Bölgede sekiz ay kış, dört ay yaz hüküm sürmektedir. Terörle mücadele dört-beş aya sığdırılmaktadır. Takviye birliklerinin gelişi, sorumluluk bölgelerine yerleşmesi, kış girmeden toplanıp, kışlalarına intikal etmeleri de bu sürenin içindedir. Yılın geri kalan yedi-sekiz ayı, takipten kurtulan teröristler, yeni mevsime kadar toparlanma imkânı bulmaktadır.

Kış şartlarına göre de eğitilip donatılmış özel birliklerle terörle mücadele kış aylarında da sürdürülmelidir. Teröristlerin kışı geçirmek için köy ve mezralara yerleşmeleri, buralarda barınmaları ve buralardan ihtiyaçlarını temin etmeleri önlenmelidir.

Üst Karargâhlar Komuta Yerlerini bölgeye taşımalıdır.

Birliklere gayret vermek, problemleri yerinde tespit ederek tedbirleri zamanında uygulamaya sokmak ve harekâtı yerinden sevk ve idare etmek için büyük karargâhların komuta yerleri de harekât bölgesine taşınmalıdır. Askerin karşılaştığı sorunlarla komutanlar da karşılaşırlarsa, tedbirler vaktinde alınır.

Komutanlar, başarı için, en kritik yer ve zamanda bulunmalıdırlar. Ülkemizin güvenliğini tehdit eden en kritik yer teröristlerin üslerinin ve faaliyet alanlarının bulunduğu bölgelerdir. Üst düzey komutanlıkların karargâhları bölgeye taşınırsa, terör uzun süre varlığını devam ettiremez. Asker nerede ise komutanlar da orada olmalıdır. Asker arazide ise komutanı da arazide, asker kışlada ise komutanı da kışlada bulunmalıdır.

C. SİLAHLI MÜCADELE ÖZGÜRLÜK YOLUNDA ÇÖZÜM MÜ?

Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarih sahnesinden silinmeden silahlı mücadele ile sonucun alınması mümkün değildir. Silahlı mücadele, sadece Türkiye Cumhuriyetinin düşmanları ve de Kürtlerin de dostu olmayan Devletlerin işine yarar.

PKK'nın hedefi, 1992 yılında genel bir halk ayaklanması ile "Bağımsız Bölgesel Kürt Devletini" kurmaktı. Bu hayalin gerçekleşmesi mümkün değildir.

Suçsuz günahsız insanları katlederek, özgürlük yolu açılamaz. Amaç gerçekten Kürtlerin mutluluğu ise, hukuk çizgisinden ayrılınmamalıdır.

PKK, bölgede yapılacak iyileştirmelerin önünü tıkayan bir engeldir. Kürt sorununun tanınmasını sağladığını ileri sürmek, çözümsüzlüğün devamını istemekle denktir. Terör, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasının gerekçesi olmuştur. Zararı sadece etnik kimliğe dokunmakla kalmamış, aynı zamanda dini kimliğin ifadesinin kısıtlanmasına da sebep olmuştur.

Aklı başında olan Kürtleri de PKK'nın tasfiyesine yardım etmelidir. Silahlı terör, Kürtlere, Türklere, Türkiye Cumhuriyeti Devletine, Türkiye dışındaki Kürt varlığına ve İslâm Dünyasına zarar vermektedir.

D. GÜNEYDOĞU SORUNUNUN TARTIŞILMASI VE ÇÖZÜM YOLUNUN AÇILMASI İÇİN ÖNCE NE YAPILMALI?

Terörün durdurulmasının ve desteklerinden mahrum bırakılmasının anahtarı, PKK'nın ne yaptığına bakılmadan, cesaretle bölge sorunlarının çözüm yollarının açılmasıdır.

Dış güçlerin kontrolündeki PKK'nın ilk adımı atarak silah bırakmasını beklemek, hayalcilik olur. Velev ki iyice sıkışmış olsun. Bu nedenle, terörle mücadele devam

ederken, bölge sorunları süratle masaya yatırılmalıdır.

Çözüm, TBMM'de aranmalıdır.

- TBMM'de, oluşturulacak ***(her görüşü temsil eden bölge milletvekilleri+ iktidar ve muhalefet partilerinin temsilcileri+ bölge sorunları ile ilgili STK' ları+TSK ve diğer kurumlarımızın temsilcileri+Hükümet temsilcileri)*** terörle mücadele komisyonu tarafından, terörü destekleyen sorunlar masaya yatırılmalı, cesaretli çözümler üretilmeli, gerekenler kanunlaştırılmalı ve geciktirilmeden uygulamaya konulmalıdır.
- Gelişmeler etkili bir şekilde bölge halkına anlatılmalı ve Devletin himayesi ve şefkatini gösterecek yapıcı propagandalar yapılmalıdır.
- Mülkî, adlî, idarî, güvenlik ve askerî görevlilerin idealistleri ve bölge halkının ortak değerlerini paylaşabilecek, Kürtçe de bilen kişiler bölgede görevlendirilerek, Devletin halkla kaynaşmasını sağlayacak tedbirler geliştirilmelidir.
- Sorun çözüldü diyebileceğimiz zamana kadar, Bakanlar Kurulu, bir-iki haftalık periyotlarla, Bölge İl ve İlçelerinde toplanmalı; ekonomik, sosyal, kültürel, idarî, askerî ve adlî sorunlara yerinde çözümler getirmelidir.
- Sorun çözülünceye ve son terörist teslim oluncaya kadar, kış yaz demeden büyük karargâhların komuta yerleri en kritik yerlerde tesis edilmeli ve askerî harekât buralardan takip edilmelidir. Temizlenen kırsal kesim, teröristin tekrar yerleşmesine imkân vermemek için, gayri müsait mevsim şartlarında da terk edilmemelidir.
- İçeride yaratılacak barış havası, içerde ve dışarıda terörle mücadelede elde edilecek askerî başarıların sağlayacağı güçle; diplomatik girişimler başlatılmalı, Kuzey Irak'taki Yerel Kürt Yönetimi dâhil, İşgale karşı organize olan mukavemet grupları dâhil, Irak Hükümeti, ABD, Koalisyona dâhil Devletler ve diğer Avrupa ülkeleri nezdinde Terör Örgütünden desteklerini çekmeleri, bürolarını kapatmaları ve liderlerini teslim etmeleri konusunda baskı uygulanmalıdır.
- Özellikle bölge halkımız ile devlet ilişkilerinde ve sınır ötesi girişimlerde, sivil halk ile asker ilişkilerinde hukukun dışına çıkılmamalı, adaletin olmadığı yerde devletten bahsedilemeyeceği bilincinde hareket edilmelidir.

E. KALICI BARIŞIN ÇÖZÜMÜ NEDİR?

Kalıcı barışın temini, özgürlük alanını genişletmek ve bir imparatorluğun varisine uygun davranmakla mümkündür. Coğrafyamız, İmparatorluklara yurtluk yapmış bir coğrafyadır. İmparatorluklar, ademî merkezi yönetim sistemi ile yönetilebilirler. İmparatorluklarda, adalet, güvenlik, dış işleri ve iç işleri dışındaki faaliyetler, mahalli yönetimlere bırakılır. Merkezi devletin dünya ile ilgilenebilmesi ancak, merkezî yönetimi teferruattan kurtarmakla mümkün olabilir.

Türklerle Kürtlerin, temel müşterekleri, ortak inançları olan **İslâm,** iki tarafın da vazgeçemeyeceği **coğrafya** ve 1000 yılı aşkın **ortak tarihteki kader birliğidir.** Meseleye bu perspektifle bakılarak ve **adil** davranılarak çözülebilir.

F. SORUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN HANGİ EKONOMİK TEDBİRLER ALINMALIDIR?

Bölgede gelir dağılımının düşük olasına sebep olan özellikler;

- Can ve mal güvenliğinin sağlanamamış olması,
- Bölgede uzun ve ağır kış şartlarının hüküm sürmesi,
- Nüfus artış oranının Türkiye genelinin üzerinde olması,

- Eğitim düzeyinin düşük olması,

Olarak özetlenebilir.

Sermaye birikimleri, terör nedeniyle, bölgede yatırıma dönüştürülememekte ve batı illerine kaymaktadır. Öncelikle, can ve mal güvenliğinin sağlanması, bölgeye yapılacak yatırımları teşvik edecektir. Gelir dağılımının düzelmesi için de terörün durdurulması gerekmektedir. Düşük gelir düzeyi, terör örgütü tarafından istismar edildiğinden, yatırımların engellenmesi, terör örgütünün hedefleri içinde bulunmaktadır. **Bölgede oluşan sermayenin, bölgede yatırıma dönüşmesi için teşvik edilmelidir.**

Ayrıca, bölgede verilen zirai krediler, terör örgütünün baskısı ile bazen bu örgütün destekçilerine gidiyor. Çoğu zaman da, yerinde kullanılmayıp, özellikle evlilik masrafları için, bölgedeki ileri gelenlerden alınan borçların kapatılmasında kullanılıyor. Bir kere, yerinde kullanılmayınca, sonraki kredilerle, önceki banka borçları kapatılıyor. Bu tür kredi kullanımı, güney doğu illerinde usul haline getirilmiştir. Kredilerin yatırıma dönüşmesini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

İklimin serliği, tarımın hayvancılık dışındaki alanlarında üretim yapma imkanı vermemektedir. **Hayvancılık yatırımları, yem sanayi yatırımları ve hayvan ürünlerinin pazarlanması teşvik edilmelidir.**

Ayrıca, halıcılık, dokumacılık vb. aile ekonomisine katkı sağlayan işletmeler yaygınlaştırılmalıdır. Artan nüfusun bölgede istihdamı imkânları hazırlanmalıdır.

Endüstri Meslek liselerine ağırlık verilerek, eğitim düzeyini arttırıcı tedbirler alınmalıdır.

Dini eğitim, genç neslin radikal silahlı örgütlere katılmasını önleyecektir.

G. ERGENEKON İLE ETNİK TERÖRÜN BAĞLANTISI SİZE İNANDIRICI GELİYOR MU?

Etnik terör ile Ergenekon arasında bir bağlantı olduğunu iddia etmek, etnik terör meselesini basite indirmek olur. Yani Devletin seküler güçleri tarafından kontrol edilebilen bir organizasyon gibi görmek anlamına gelir. Esas sorunu gözden kaçırır.

Ama, Ergenekon veya Bürokratik otorite, toplumu yönetmek ve yönlendirmek için etnik terörden yararlandı mı derseniz, bir kısım gelişmeler bu soruya evet cevabı vermemizi gerektiriyor. Terörle mücadele kanununun çıkarılması sırasında vuku bulan bir kısım eylemler etnik terörün eylemleri gibi gösterilerek ve genel seçimler öncesinde şehit cenazelerindeki nümayişler buna örnek gösterilebilir.

Ergenekon zihniyeti, yani seküler kavmiyetçi zihniyet, Kürt sorununun sosyal tedbirlerle çözülmesinin önüne engeller çıkardığı için, seküler kavmiyetçi Kürt milliyetçilerinin ve PKK terör örgütünün etkinliğini arttırmaktadır.

Silahlı etnik terör, Ergenekon zihniyetinin oluşup gelişmesini desteklemektedir.

H. ÜLKEDE YAŞANAN DARBELERDEN KÜRTLER DE NASİBİNİ ALDI MI?

Cumhuriyet tarihine, anarşi ve terörün hâkim olduğu dönem olarak geçecek olan 1970-1980 dönemi, hem ideolojik hem de etnik ayrışmaların azdığı dönem olarak kabul edilmelidir. Bu kargaşa içinde Kürt meselesi alabildiğine istismar edilmiştir.

27 Mayıs1960 ihtilalı, milli iradeyi ipotek altına alan ihtilallar döneminin başlangıcıdır. Milli İradeye esas darbe, Silahlı Kuvvetlerin bütününü de temsil etmeyen bir komite tarafından bu tarihte indirilmiştir. Bu darbe ile Silahlı Kuvvetler, 1950 öncesindeki Tek Partinin misyonunu, ideolojisini ve Devlet idaresindeki

fonksiyonunu üslenmiştir.
12 Mart 1971 müdahalesi, 27 Mayıs 1960 ihtilalının bozduğu devlet düzenini revizyon için yapılmış emir komuta sistemi içindeki bir müdahaledir.
12 Eylül 1980 Darbesi de, 27 Mayıs ihtilalının hatalarını düzeltmek, hem 27 Mayıs'ın kalıntılarını hem de beceriksiz siyaseti tasfiye etmek ve siyaset dışı kurumların yetkilerini pekiştirmek için yapılan bir darbedir. Bu darbe hem 27 Mayıs zihniyetine hem de siyasi iradeye karşı yapılmıştır.
28 Şubat 1997 Post modern darbesinin hedefinde ise, İslâmi hayat tarzını tercih eden milletin çoğunluğunu temsil eden **milli irade** bulunmaktadır.
27 Mayısla başlayan darbeler dönemi, siyasî iradeyi ipotek altına almıştır. Hem millet, hem de seçtikleri, her önemli adımlarında **"asker ne der"** diye düşünerek pasif kalmış; önemli siyasî ve sosyal meseleler sürüncemede bırakılmış; kurumlar arasında paylaştırılan yetkiler devlette otorite zaafına sebep olmuş; dünyada 1960-1970 arasında yaygınlaşan talebe ve gençlik olayları, Ülkemizde yetkileri kısıtlanmış ürkek ve basiretsiz yöneticilerin vaktinde tedbir alamamaları sebebi ile, 1970-1980 döneminde üniversiteleri anarşi ve terör yuvaları haline dönüştürmüştür. Tabii, üniversite yönetim ve öğretim üyeleri arasındaki ideolojik kaplaşma ve üniversitelerin kötü yönetimi de gençliğin heba olmasına sebep olmuştur. İşçiler, işverenler, polisler, öğretmenler, memurlar, sendikalar ve sivil toplum örgütleri de sağcı-solcu olarak ideolojik bölünmenin hedefi olmuştur.
Bu ortamda, sol kamplaşmanın yanında, genç üniversiteliler arasında Kürtçülük bölücü bir faaliyete dönüşmüş; Cumhuriyet Döneminde devletin yanlış Kürt politikası nedeni ile ortaya çıkan bütün sorunlar da alabildiğine istismar edilerek, Güneydoğu anarşi ve terörün kol gezdiği bir yöremiz haline gelmiştir.
Son 50 yılda çekilen acıların esas kaynağı 27 Mayıs 1960 ihtilalı ve sonrasındaki hukuk dışı gelişmelerdir diyebiliriz. Dış etkileri saymazsak, çünkü o her zaman vardır ve olacaktır, Askerin darbesi, yaratılan otorite boşluğu, kavgacı ve basiretsiz siyasî irade temsilcileri, üniversitelerin iyi yönetilememesi, Kürt Meselesinin bu günkü hale gelmesinin sebepleridir diyebiliriz.

Darbeler Kürtleri iki türlü etkilemiştir. Birincisi bölgede mevcut olan baskıları arttırmıştır. Diğeri de Silahlı Kuvvetler, devlet yönetimi ile ilgilendikleri için iç ve dış güvenlik meseleleri ikinci planda kalmıştır. Her iki durumun etkisiyle de, terörün iç ve dış desteği artmış, buna mukabil güvenlik kuvvetlerinin kontrolsüz ve etkisiz bir iç güvenlik uygulaması ortaya çıkmıştır.
12 Eylül öncesinde Adapazarı'ndaki 2. Tümen karargahında görev yapıyordum(1978-1980). Yüzbaşı rütbesi ile uzunca bir süre Tümen Kurmay Başkanlığına vekalet etmiştim. İstanbul'da Sıkıyönetim uygulaması vardı. Bir bayram ziyareti için 1. Ordu karargahına giden tümen Komutanımız Tümg. Sn. İbrahim Akıncı, dönüşünde, aynı zamanda İstanbul Sıkıyönetim komutanı olan zamanın 1. Ordu Komutanı Necdet Üruğ'un kendilerine *"İbrahim Paşa bizim sıkıyönetim görevlerinden başımızı kaldıracak halimiz yok, sizin birliklerinizle de ilgilenemiyoruz. Asayiş göreviniz de olmadığı için sizin eğitiminiz dört dörtlüktür değil mi?"* dediğini söylemişti. *"Öyle tabii değil mi"* diye de bana tasdik ettirmek istemişti. Ben de gençliğin verdiği cesaretle; *"pek öyle değil Komutanım,* sıkıyönetim *bölgelerindeki birliklerin personelini dolgun tutmak amacıyla, bizin birliklerimizin mevcutları çok düşürüldü. Ziyaret ettiğimiz bölük seviyesindeki birliklerde, nöbet ve hizmetler için görevliler ayrıldıktan sonra eğitim yaptıracak asker kalmıyor"* demiştim.
Askerin asli görevi dış güvenliktir. İç güvenliğe bulaşan asker dış güvenliği aksatır.

Siyasete bulaşıp darbe yapan asker ise hem iç güvenliği hem de dış güvenliği aksatır.

İlk şark görevimi Tatvan'da yaptım. 1969 yılında Tatvan'a atanma haberini izinde bulunduğum memleketim Akşehir'de almıştım. Bilenler Şarkın Paris'i dediler. Sevinmiştim. Atandığım taburun komutanına mektupla lojman olup olmadığını, yoksa bana uygun bir ev kiralamalarının mümkün olup olmadığını sormuştum. Gelen cevap beni şok etmişti. Tabur Komutanı, lojman olmadığını kiralık ev de bulunmasının mümkün olmadığını, ailemi getirmememi, bekar olarak gitmemi, daha sonra ailemi aldırabileceğimi bildiriyordu. Öyle yaptım.
İnşaat halinde olan askeri lojmanların dışında iki katlıdan yüksek bina yoktu. Evlerin tamamına yakını da tek katlı idi. İlçenin güneyinde Van Gölü Kenarında Deniz yollarının Van Gölü İşletmesinin lojman ve sosyal tesisleri, kuzey tarafında yine göl kenarında Askeri lojmanlar ve sosyal tesisleri, kuzey batısında istasyon civarında da Devlet demiryolları İşletmesinin lojmanları ve gar tesisleri vardı. İlçe bu tesisler arasında sıkışmış bir köyü andırıyordu.
Gelişimin üçüncü ayı dolmak üzereydi. Her gün mesai bitiminde gezip araştırmama rağmen kiralık bir ev bulamamıştım. Bir gün temeli atılmış bir inşaat gördüm. İki katlı bir eve başlıyorlardı. Ne zaman biteceğini sormadan, bitince bir katını bana kiraya verebilirler mi diye sordum. Tutulduğunu söylediler. İşte o zaman Tatvan böyle kendi halinde bir Doğu Anadolu Kasabasıydı.
Sonunda, lojmana geçen bir astsubayın boşalttığı bir evi kiraladım. Aynı avluya bakan tek katlı birbirine dik konumda olan iki evden birisi idi. Diğerinde, altı çocuklu, genç yaşta eşini kaybetmiş, ev sahibemiz Atife Teyze oturuyordu. Sarih Türkçe de konuşan, gün görmüş, lafını sözünü bilen, saygıdeğer bir insandı. Hayati isminde bir oğlu vardı. Liseye gidiyordu. Kayak tutkusu vardı. Güzel de kayıyordu. Bu evde bir yıl oturduk. Sonra lojmana taşındık. Aileyi dost olarak bulduk. Oradan dost olarak ayrıldık. Dostluğumuz devam etti. Nöbetlerimde gözüm arkamda kalmazdı. Eşime mükemmel bir ablalık yaptı. Hayati saygılı ve bizi ağabeyi gören bir gençti. Evlerimizin damı topraktı. Yağan yağmur ve kar aşağıya akmasın diye, Hayati dama çıkar, toprak sıkışsın diye tokuçlardı da, toprağın altındaki ağaç dallarının arasından topraklar evin içine akardı.
İlk bayram namazı için gittiğim camide, bayram namazı vakti geldiğinde, imam, şafi mezhebine tabi olanları caminin sağ tarafında, Hanefi Mezhebi mensuplarını da sol tarafında saf tutturdu ve namazı ayrı ayrı kıldırdı. Ben o zaman aramızda bu kadar bir fark görmüştüm. Üç yılımı tamamladıktan sonra, bir yıl daha kalmak için temdit dilekçesi vermeyi, eşimle birlikte ciddi ve uzun uzun, düşünmüştük. Uzaklığı bizi caydırmıştı. İstanbul'dan Van Gölü Ekspresi ile Tatvan, 48 saat sürüyordu. 60 saati bulduğu da oluyordu.

Ne olduysa, 1970:1980 yılları arasında oldu. 1980-1984 tarihleri arasında, Kara Harp Akademisinde öğretim görevlisiydim. Kurmay gezi planlaması için 1982'de Tatvan'a tekrar gittim. Korgeneral rütbesi ile emekli olan hemşerim ve devre arkadaşım, 10. Tugayın Kurmay Başkanıydı. Tatvan'da konaklayıp kendisini ziyaret etmiştim. Temizlik hizmetlerine gelen bayanın, altı çocuğu varmış. Neden fazla çocuk sahibi olduğu sorulduğunda, "**Barzani'ye asker yetiştiriyoruz"** cevabını almış. Halbuki biz ilk şark görevimize geldiğimiz 1969 yılında, ev sahibemiz Atife teyze, bizim henüz bir çocuğumuz olduğu için eşime, "kızım bir çocuk bizde kadın için ayıp sayılır" diye nasihat etmişti. Bu 10 senede bölgenin ne hale getirildiğinin somut göstergesidir. Burada zihniyet değişikliğini kastediyorum. Anarşinin silahlı teröre dönüşerek ulaştığı

boyutlar ise içler acısıdır.
Bunda Devletin yanlışlarını ve darbelerin arkasından uygulamaya sokulan sıkıyönetimlerin baskılarını da göz ardı etmemek gerekmektedir.

I. KÜRTLER BÜTÜN DEMOKRATİK HAKLARINI ÖZGÜRCE KULLANABİLİYORLAR MI?

Terörün hâkim olduğu bölgelerdeki Kürt Halkı iki taraflı baskı altında bulunmaktadır.
Mahalli ve milletvekili seçimlerinde, istedikleri adaylara oy vermeyen, yerleşim birimleri, sandık bazında, terör örgütü tarafından tehdit edilmektedir. 1991 Milletvekili seçimlerinde
Malazgirt'in bazı köylerindeki sandıkların, dışarıdan silahlı saldırıya uğramaması ve kaçırılmaması için, Komutanlığımızca güvenliğini almıştık. Biz, baskı unsuru olmasın diye, görevlilerimizi sandıktan uzak tutarken, PKK sempatizanlarının seçmenlere baskı kurduklarını hissetmiştik.

Temel hak ve özgürlüklerde öncelik can ve mal güvenliğindedir. Bunun sağlanması önceliklidir.
Bundan sonra, Kürt kimliği ve kültürü özgür bir ortamda öğrenilip geliştirilebilmelidir.
Ülkenin tümünün inancı üzerindeki baskının bölgede de kaldırılması gerekmektedir.
Devlet, görevlilerini hukuk dışı davranmaktan menetmelidir. Kürtler, Türkiye Cumhuriyetinin vatandaşlarıdır. Özellikle, terörün hâkim olduğu bölgelerdeki Kürt vatandaşlarımıza temel hak ve özgürlüklerini kısıtlamasız kullanabilecekleri bir ortamın oluşturulması Devletin hedefi haline getirilmelidir.

J. KÖY KORUCULUĞU KALDIRILMALI MI?

Geçici Köy Koruculuğunun kaldırılmasını en çok PKK istemektedir.
Güvenlik kuvvetleri, kırsal kesimde köyleri ve mezraları tek tek savunma imkanına sahip değildir. Teröristlerce, geceleyin basılan pek çok köye, haberdar edilmelerine rağmen güvenlik kuvvetlerinin yetişemediği çok olay bulunmaktadır.
Teröristin varlığını devam ettirebilmesi için bölgede hâkimiyetini tesis etmesine ihtiyacı vardır. Siyasî seviyede de, taktik seviyede de PKK için bu zarurettir.
PKK'nın köylerine girmesini istemeyen, eylemlerini ve amaçlarını paylaşmayan, devlete bağlı çok Kürt Köyü vardır. Devletin yeterli koruma sağlayamadığı bu köyleri, silahsız ve tedbirsiz olarak PKK'nın insafına bırakmak, Devletin ayıbı olduğu gibi, terörün hedefine de yardım edecek en büyük hata olur.
Köy Koruculuğu sistemi ıslah edilerek devam ettirilmelidir. Düzenli bir teşkilata sokularak eğitilmeli ve Abdülhamit Han'ın aşiret alaylarına benzer sistem içinde geliştirilerek, kendi köy ve yerleşim yerlerinin PKK'ya karşı korunmasında görevlendirilmelidir.

K. DİNÎ VE AHLAKÎ DEĞERLERE BASKILAR SORUNUN DERİNLEŞMESİNE YOL AÇTI MI?

Türkler ile Kürtler arasındaki müşterek değerlerin birleştirici temel öğesi tarafların müşterek inancı olan **İslâm Dinidir.**
Irk ve dil bir kavme mensubiyeti belirleyen, temel iki değerdir. Bu iki değer devamlı cilalanır ise, etnik kavmiyetçilik ve üstünlük iddiaları ortaya çıkar ve ihtilafların

temelini oluşturur. Toplulukları millet yapan değerlerin içine dini, özellikle de **İslâm Dinini dâhil** edersek, diğer özellikler, gölgelenir ve başka kavimleri birbirine kardeşlik bağları ile de bağlayan birleştirici bir güç haline getirir.

Türkler, Karahanlılar'dan Satuk Buğra Han'ın "Abdülkerim" adını alarak **940** yıllarına doğru İslâmiyeti kabul etmesi ile, evvela **İslâm dinini kabul edip** Müslüman Camiasına ve kültür birliğine girmişler, zayıflık alâmetleri gösteren İslâm Dünyasına genç, dinç ve en kudretli kuvvet olarak dahil olmuşlar, bu dini kabullerinden **beş çeyrek asır geçmemiştir** ki, **Türklüğü İslam dünyasının hakimi kılmışlardır.** Bu suretle Müslüman Dünyasının temsilciliği, **Araplardan** kesin surette **Türklere geçmiştir.**[76]
Türkler 1000 yılı aşkın süredir, İslâm'ın ve İslam Dininin oluşturduğu ortak medeniyetin odağı ve temsilcisidir. Tehdit görülüp, İslâm Medeniyetinden koparılmak istenmesi, milletin makûs kaderi ve Dünya Devleti süper bir güç olmasını engelleyen bir kısır saplantıdır. Dünya Müslümanları, Türkiye'nin bu rolüne tekrar dönmesini beklemektedir.

Kürtler, İslâmiyeti Türklerden 300 yıl önce kabul etmişlerdir.
Malazgirt Meydan Muharebesinde, **10 bin kadar Kürt, Bizans'ı mağlup eden** 54 bin mevcutlu **Alparslan'ın ordusunda,** gönüllü olarak **görev almıştır.**
Selçuklu Ordusunda Osmanlı Kapıkulu askerlerine muadil olan sarayı ve sultanı korumakla görevli **Gülâmân-ı Saray** sınıfı arasında **Kürtler** de yer almıştır.
Anadolu'nun fethi ile birlikte **Türklerin ve Kürtlerin farklı yörelerde kurdukları beylikler, Büyük Selçuklu Sultanlığına bağlı yaşamıştır.**
Kürt Eyyûbî Hanedanı tarafından kurulan, Suriye ile Mısır arasında yer alan ve Yemen'e kadar uzanan ve **Araplar, Türkler ve Kürtler olmak üzere üç etnik gruptan oluşan Eyyûbî İmparatorluğunda** (1174-1250) Hıristiyan, Süryani, Müslüman, Türk, Arap ve Kürt hiçbir ayrım yapılmadan bir arada barış içinde yaşamıştır. **Selahattin Eyyûbî,** Akdeniz'den gelen **Haçlı Ordularına karşı Kudûs'ü ve** Ortadoğu'yu korumuştur.
1514'de, **Yavuz Sultan Selim'in**, Safevî Hükümdarı **Şah İsmail'i** mağlup ettiği **Çaldıran Savaşı** sırasında, **Kürt Beyleri, Şiî Safevî devletine karşı, Sünnî olduğu için Osmanlı Ordusunu** desteklemiştir. Bu tarihten itibaren **Osmanlı Devleti ile Kürt Beyleri arasında doğal bir ittifak oluşmuştur.**
Türklerle Kürtler, 1924 yılına kadar, 410 yıl İslâm'ın birleştirici şemsiyesi altında, kardeş iki kavim olarak Osmanlı Devletinin tebaası olarak yaşamışlardır.

PKK, Marksist-Leninist-Maoist ideolojiye ve İslâm dışı Zerdüştlük Dinine bağlıdır. Kürt aşiretlerinin feodal yapısına, seyitlik ve şeyhlik gibi itibar gören İslamî unvanlara, İslâm Dinine, Türkiye Cumhuriyetine karşıdır. Böyle bir örgütün, Kürtlerin %95'inden destek alması mümkün değildir.
Bu gün, bu çoğunluğun aktif olarak PKK karşıtlığını göstermemesi ve Devletimizin yanında açık tavır almamasının tek sebebi, **İslam dininin birleştirici değerleri devreye sokulmadığından** ve hem Türklerin, hem de Kürtlerin inançlarına yapılan baskı ve kısıtlamalardandır.
Dini kimliğe tanınacak özgürlüğün, etnik kimliğe tanınacak özgürlükten daha

[76] *Öztuna, (a.g.e.) 1.c.,s.206*

etkili bir şekilde sorunların çözümüne katkıda bulunacağına inanıyorum.

E. Tuğgeneral Adnan Tanrıverdi

PANELDE TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

(2009)

Değerli Konuklar, seçkin konuşmacılarımız, meselenin özünü teşkil eden ana konularda, yaptıkları geniş araştırmaların hulasasını, burada bizimle paylaştılar. Yakın zamana kadar tabu olarak görülen, ancak gerçek olan meseleleri gözlerimizin önüne serdiler.
Konuşmacı arkadaşlarımın hoşgörüsüne, sizlerin de sabrına sığınarak, yapılan tespitlerle, Ayrıntıya girmeden, KÜRT MESELESİNDE uygulanması gereken genel POLİTİKALAR hakkında, görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

TESPİTLER;
Arkadaşlarımızın bildirilerinden faydalanarak şu Tespitleri yapabiliriz:

1. Kürtler de Türkler gibi bir kavimdir.
2. Kürtler, tarihleri boyunca, bölgeye hakim olan güçlü devletlerin himayesinde, aşiretler ve beylikler halinde yaşamışlardır.
3. Kürtler 1000 yıldır Türklerle birlikte yaşamaktadırlar.
4. İslâmiyet İki kavmi birbirine bağlayan en önemli değer olmuştur.
5. Tanzimat'tan itibaren Devlet ile Kürtler arasında yönetimden kaynaklanan ihtilaf başlamıştır
6. Cumhuriyet ile birlikte, Devletin şekli ve yönetim prensiplerinde yapılan değişiklikler, Kürt feodal yapısına yumuşak olarak yansıtılamadığından, Devlet ile Kürtler arasında ihtilaf büyümüştür.
7. Cumhuriyetin ilk yıllarında kabul edilen idari özerkliği benimseyen yönetim modelini içerecek şekilde yapılacak "idarî reform", meselenin sorun olarak devamını engelleyecektir.
8. Cumhuriyet dönemi ile birlikte Devlet tarafından Kürt varlığı, inkar edilmiştir.
9. Mesele asayiş sorunu değildir. Eşit ortaklık sorunudur.
10. PKK ve bölücü Kavmiyetçi siyasi oluşumlar Kürtlerin genelini temsil etmemektedirler.
11. İslâmiyet, üstünlük iddiasında olan kavmiyetçiliği, yani menfi milliyetçiliği reddetmektedir. Ama eşitliği savunan müspet milliyetçiliği ise teşvik etmektedir.
12. Etnik kimlik ve inanç üzerindeki baskılar kaldırılarak, özgürlük alanının genişletilmesi terörizmin engellenmesinde en önemli adım olacaktır.

ANA POLİTİKALAR
Şimdi, bu tespitlerin ışığında Kürt Meselesinde ANA POLİTİKA nasıl olmalıdır? Tabii Bölgeden yansıyan şikâyetleri de dikkate almamız gerekir.

KÜRTLERİN, Genel Şikâyetlerini dört Ana Başlıkta Toplayabiliriz.

1. Kendi mülklerinde güven içinde hayat sürme İmkânının Sağlanması;
2. Etnik Kimliklerinin tanınması;
3. İnançlarına müdahalelerin önlenmesi;
4. Ekonomik imkânlarının arttırılması;

Bunları birer sorun olarak kabul edersek, çözüme götüren politikalar neler olmalıdır? Bu hususta görüşlerimizi de ifade etmek istiyorum.

- **Kendi mülklerinde güven içinde hayat sürme İmkânının Sağlanması**

Öncelikle; **Evrensel insan hakları çerçevesinde,** bölgesel sorunlara ve asayiş meselelerine Devletin **Hukuk çizgisinde ve adaletle** yaklaşması;
Sonra da; bölgesel sorunları abartarak dış odakların da tahriki ile oluşan PKK ve benzeri silahlı terör örgütlerine karşı, devletin güvenlik kuvvetlerinin, **bölge halkına yeterli koruyucu güvenlik şemsiyesini oluşturması**, çoğunluğu teşkil eden bölge halkının Devletimizden beklentisidir. bu talebe cevap vermek de devletin asli görevidir.

- **Etnik Kimliklerinin tanınması;**

Ulus-Devlet anlayışı içinde, Kürt varlığını yok saymak, etnik farklılığın bölücülüğe dönüşmesine sebep olmuştur. Ayrı bir kavim olarak Kürt varlığı tarihi bir gerçektir. Kökleri nereye dayanırsa dayansın lisanı ile, kültürü ile, tarihi ve coğrafî dayanakları ile bu varlığı inkar etmek meseleyi çözümsüzlüğe ve devleti gerçekten bölmeye götüren yanlış politikalar olduğunu kabul ederek; **kültürel kimliğin tanınması, bu kimliğin öğrenilip geliştirilmesi için müesseselerin oluşturulması yasal güvence altına alınmalıdır.**
Mahalli idarelerin yetkileri arttırılarak, kontrollü bir idarî özerkliğin tesisi, bu alanda verilecek özgürlüklerin yerleşmesine ve devletin samimiyetinin işareti olabilecektir.
Sınır ötesi Kürt varlığının da, sınır ötesi Türk varlığının tanındığı gibi tanınması ve **oluşumlara dost ve kardeşçe yaklaşılması** da özlenen devlet politikası olarak beklenilmektedir.

- **İnançlarına müdahalelerin önlenmesi;**

Türkler ile Kürtler arasındaki müşterek değerlerin birleştirici temel öğesi tarafların müşterek inancı olan **İslâm Dinidir.**

Irk ve dil, bir kavme mensubiyeti belirleyen, temel iki değerdir. Bu iki değer devamlı cilalanır ise, etnik kavmiyetçilik ve üstünlük iddiaları ortaya çıkar ve ihtilafların temelini oluşturur.Toplulukları millet yapan değerlerin içine dini, özellikle de **İslâm Dinini dahil** edersek, diğer özellikler, gölgelenir ve başka kavimleri birbirine kardeşlik bağları ile de bağlayan birleştirici bir güç haline getirir.

Türkler, Karahanlılar'dan **Satuk Buğra Han'ın** "Abdülkerim" adını alarak **940** yıllarına doğru İslâmiyeti kabul etmesi ile, evvela **İslâm dinini kabul edip** Müslüman Camiasına ve kültür birliğine girmişler, zayıflık alâmetleri gösteren İslâm Dünyasına genç, dinç ve en kudretli kuvvet olarak dâhil olmuşlar, bu dini kabullerinden **beş çeyrek asır geçmemiştir** ki, **Türklüğü İslam dünyasının hakimi kılmışlardır.** Bu suretle Müslüman Dünyasının temsilciliği, **Araplardan** kesin surette **Türklere geçmiştir.**[77]
Türkler 1000 yılı aşkın süredir, İslâmın ve İslam Dininin oluşturduğu ortak medeniyetin odağı ve temsilcisi olmuştur. Tehdit görülüp, İslâm Medeniyetinden koparılmak istenmesi, milletin makûs kaderi ve Dünya Devleti, süper bir güç olmasını engelleyen bir kısır saplantıdır. Dünya Müslümanları, Türkiye'nin bu rolüne tekrar dönmesini beklemektedir.

---

[77]Öztuna, (a.g.e.) 1.c.,s.206

Kürtler, İslâmiyeti Türklerden 300 yıl önce kabul etmişlerdir.
Malazgirt Meydan Muharebesinde, **10 bin kadar Kürt, Bizans'ı mağlup eden** 54 bin mevcutlu **Alparslan'ın ordusunda,** gönüllü olarak **görev almıştır.**
Selçuklu Ordusunda Osmanlı Kapıkulu askerlerine muadil olan sarayı ve sultanı korumakla görevli **Gülâmân-ı Saray** sınıfı arasında **Kürtler** de yer almıştır.
Anadolu'nun fethi ile birlikte **Türklerin ve Kürtlerin farklı yörelerde kurdukları beylikler, Büyük Selçuklu Sultanlığına bağlı yaşamıştır.**
Kürt Eyyûbî Hanedanı tarafından kurulan, Suriye ile Mısır arasında yer alan ve Yemen'e kadar uzanan ve **Araplar, Türkler ve Kürtler olmak üzere üç etnik gruptan oluşan Eyyûbî İmparatorluğunda** (1174-1250) Hıristiyan, Süryani, Müslüman, Türk, Arap ve Kürt hiçbir ayrım yapılmadan bir arada barış içinde yaşamıştır. **Selahattin Eyyûbî,** Akdeniz'den gelen **Haçlı Ordularına karşı Kudûs'ü** ve Ortadoğu'yu korumuştur.
1514'de, **Yavuz Sultan Selim'in**, Safevî Hükümdarı **Şah İsmail'i** mağlup ettiği **Çaldıran Savaşı** sırasında, **Kürt Beyleri, Şiî Safevî devletine karşı, Sünnî olduğu için Osmanlı Ordusunu** desteklemiştir. Bu tarihten itibaren **Osmanlı Devleti ile Kürt Beyleri arasında doğal bir ittifak oluşmuştur.**
Türklerle Kürtler, **1924 yılına kadar, 410 yıl İslâmın birleştirici şemsiyesi altında, kardeş iki kavim olarak Osmanlı Devletinin tebaası olarak yaşamışlardır.**

PKK, Marksist-Leninist-Maoist ideolojiye ve İslâm dışı Zerdüştlük Dinine bağlıdır. Kürt aşiretlerinin feodal yapısına, seyitlik ve şeyhlik gibi itibar gören İslamî unvanlara, İslâm Dinine, Türkiye Cumhuriyetine karşıdır. Kürtlerin %95'inin, böyle bir örgütü, desteklemesi mümkün değildir.
Bu gün, bu çoğunluğun aktif olarak PKK karşıtlığını göstermemesi ve Devletimizin yanında açık tavır almamasının tek sebebi, **İslam dininin birleştirici değerleri devreye sokulmadığından** ve **hem Türklerin, hem de Kürtlerin inançlarına yapılan baskı ve kısıtlamalardandır.**
Din milli birliğin en önemli harcıdır. Dinin, milli vicdanlarda yükselen bir değer olarak yer alması; Devletin güvenlik ve bekası, Milletin huzur ve refahı için olumlu bir gelişme olarak kabul edilip; inanç üzerindeki baskıların kaldırılması ve kardeşliğin geliştirilmesinde ön plana çıkan değer olarak benimsenmesi de bölge insanının devletten en önemli beklentilerindendir.
Dini kimliğe tanınacak özgürlüğün, etnik kimliğe tanınacak özgürlükten daha etkili bir şekilde sorunların çözümüne katkıda bulunacağını iki kavmin müşterek tarihi de göstermiştir.
Merkezden görevlendirilen mülkî, adlî ve askerî bürokratların bölge insanının inanç ve değerlerini paylaşan, her mekanda birlikte olan, duygu ve düşüncelerini paylaşabilen, idealist, çalışkan ve liderlik vasıflarını taşıyan kişilerden olmasına özen gösterilmelidir.

- **Ekonomik imkânlarının arttırılması;**

Can ve mal güvenliğinin sağlanamamış olması,
Yüksek nüfus artış oranı,
Bölgedeki sert iklim ve arazi şartları ile
Eğitim düzeyinin düşük olması, **gelir dağılımına menfi etki yapmaktadır.** Bu alanda yapılan **pozitif ayrımcılığın arttırılarak**, özellikle bölgede oluşan **özel sermayenin**, kendi bölgesinde yatırıma dönüşerek iş alanı açılması için **teşviklerin arttırılmasına** ihtiyaç bulunmaktadır.

Sermaye birikimleri, terör nedeniyle, bölgede yatırıma dönüştürülememekte ve batı illerine kaymaktadır. Öncelikle, can ve mal güvenliğinin sağlanması, bölgeye yapılacak yatırımları teşvik edecektir. Gelir dağılımının düzelmesi için de terörün durdurulması gerekmektedir. Düşük gelir düzeyi, terör örgütü tarafından istismar edildiğinden, yatırımların engellenmesi, terör örgütünün hedefleri içinde bulunmaktadır.
Bölgede oluşan sermayenin, bölgede yatırıma dönüşmesi için teşvik edilmelidir.
Ayrıca, bölgede verilen **zirai krediler,** terör örgütünün baskısı ile, bazan bu örgütün destekçilerine gitmekte, çoğunlukla da ailelerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmaktadır. **Kredilerin veriliş amacına uygun kullanılmasını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.**

İklimin serliği, tarımın hayvancılık dışındaki alanlarında üretim yapma imkanı vermemektedir. **Hayvancılık yatırımları, yem sanayi yatırımları ve hayvan ürünlerinin pazarlanması teşvik edilmelidir.**

Ayrıca, **halıcılık, dokumacılık** vb. aile ekonomisine katkı sağlayan işletmeler yaygınlaştırılmalıdır. **Artan nüfusun bölgede istihdamı imkanları hazırlanmalıdır.**
Endüstri Meslek liselerine ağırlık verilerek, eğitim düzeyini arttırıcı tedbirler alınmalıdır.
Dini eğitim, genç neslin radikal silahlı örgütlere katılmasını önleyecektir.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE UYGULANACAK YÖNTEMLER:

Terörün durdurulmasının ve desteklerinden mahrum bırakılmasının anahtarı, PKK'nın ne yaptığına bakılmadan, cesaretle bölge sorunlarının çözüm yollarının açılmasıdır.
Dış güçlerin kontrolündeki PKK'nın ilk adımı atarak silah bırakmasını beklemek, hayalcilik olur. Velev ki iyice sıkışmış olsun. Bu nedenle, terörle mücadele devam ederken, bölge sorunları süratle masaya yatırılmalıdır.
Terörle mücadele Politikalarının tespit edilmesi askerlere bırakılmamalıdır:
Askerler, meseleyi askeri güçle çözülebilecek, bir terör meselesi olarak görmüştür.
Yüksek sevk ve idare alanına giren siyaset ve stratejilerde yapılan hatalar operatif ve taktik alanlarda elde edilen başarılarla telafi edilemez. Kürt sorunu bütün boyutları ile görülmez ve sadece bir asayiş meselesi olarak görülerek, terörle mücadeleyi Silahlı Kuvvetlerin sorumluluk ve yetkisine bırakarak, devletin diğer ekonomik, sosyo-kültürel, siyasi, ilmî ve teknolojik güçlerini yeterli ölçüde, hatta yeri zamanı geldiğinde belirli bir süre top yekun olarak devreye sokmazsanız, Devletin bütün imkanları ile bölgeyi kuşatmazsanız, Hükümeti, TBMM'i, ülkenin sosyal ve siyaset bilimcilerini seyirci durumda ve devre dışı bırakırsanız, siyaset ve stratejide hata yapmışsınız demektir.
Türk Silahlı Kuvvetleri terörle mücadeleyi sahiplenmiş, seküler kavmiyetçi milliyetçilik/seküler etnik milliyetçilik/seküler menfi milliyetçilik/ seküler ulusalcılık anlayışı ile Kürt Sorununu görmezden gelmiş ve konuya kendisinin dışındaki güçleri yaklaştırmamıştır. Esas hata buradadır.
Terörle aktif olarak mücadele eden askerler tarafsız olamazlar. Çevresindeki her şeyi tehdit olarak algılarlar. Dağdaki teröristle, köydeki, kentteki insanı bir birinden ayırmazlar.
Terörle aktif mücadele görevlerinde bulunmayanlar ise, bölgedeki askerlerin görüşlerine tabi olurlar.
Bu nedenlerle, terörizmle mücadele politikalarının tespitinde askerlerin tek söz sahibi olmaları devletin diğer güçlerini ve imkanlarını devre dışı bırakır. Sorun kronikleşir ve makul çözüm yollarını kapatır.

Mesele, siyasetin meselesidir. Bütün bölge ateşe verilerek terörizmle mücadele edilemez. Teröristle mücadele güvenlik güçlerinin görevi olmalı, ama silaha sarılmayı gerektirecek de olsa, iç ve dış meselelerin çözümü TBMM'nin ve hükümetlerin sorumluluğuna bırakılmalıdır.

Çözüm, TBMM'de aranmalıdır.

- TBMM'de, oluşturulacak ***(her görüşü temsil eden bölge milletvekilleri+ iktidar ve muhalefet partilerinin temsilcileri+ bölge sorunları ile ilgili STK' ları+TSK ve diğer kurumlarımızın temsilcileri+Hükümet temsilcileri)*** terörle mücadele komisyonu tarafından, terörü destekleyen sorunlar masaya yatırılmalı, cesaretli çözümler üretilmeli, gerekenler kanunlaştırılmalı ve geciktirilmeden uygulamaya konulmalıdır.
- Gelişmeler etkili bir şekilde bölge halkına anlatılmalı ve Devletin himayesi ve şefkatini gösterecek yapıcı propagandalar yapılmalıdır.
- Mülkî, adlî, idarî, güvenlik ve askerî görevlilerin idealistleri ve bölge halkının ortak değerlerini paylaşabilecek, Kürtçe de bilen kişiler bölgede görevlendirilerek, Devletin halkla kaynaşmasını sağlayacak tedbirler geliştirilmelidir.
- Sorun çözüldü diyebileceğimiz zamana kadar, Bakanlar Kurulu, bir-iki haftalık periyotlarla, Bölge İl ve İlçelerinde toplanmalı; ekonomik, sosyal, kültürel, idarî, askerî ve adlî sorunlara yerinde çözümler getirmelidir.
- Sorun çözülünceye ve son terörist teslim oluncaya kadar, kış yaz demeden büyük karargahların komuta yerleri en kritik yerlerde tesis edilmeli ve askerî harekât buralardan takip edilmelidir. Temizlenen kırsal kesim, teröristin tekrar yerleşmesine imkan vermemek için, gayri müsait mevsim şartlarında da terk edilmemelidir.
- İçeride yaratılacak barış havası, içerde ve dışarıda terörle mücadelede elde edilecek askerî başarıların sağlayacağı güçle; diplomatik girişimler başlatılmalı, Kuzey Irak'taki Yerel Kürt Yönetimi dahil, İşgale karşı organize olan mukavemet grupları dahil, Irak Hükümeti, ABD, Koalisyona dahil Devletler ve diğer Avrupa ülkeleri nezdinde Terör Örgütünden desteklerini çekmeleri, bürolarını kapatmaları ve liderlerini teslim etmeleri konusunda baskı uygulanmalıdır.
- Özellikle bölge halkımız ile devlet ilişkilerinde ve sınır ötesi girişimlerde, sivil halk ile asker ilişkilerinde hukukun dışına çıkılmamalı, adaletin olmadığı yerde devletten bahsedilemeyeceği bilincinde hareket edilmelidir.

Askeri Tedbirler:

Terörle mücadelede kullanılan kuvvetler, özel eğitim görmüş özel birlikler olmalıdır:

PKK saldırılarının başladığı 15 Ağustos 1984 tarihinden itibaren terörle mücadelede; bölgedeki sabit jandarma birlikleri, seyyar ve sınır jandarma birlikleri, jandarma komando birlikleri, polis özel kuvvetleri, Silahlı Kuvvetlerin bölgedeki kara birlikleri, bölgedeki komando birlikleri, bölge dışından getirilen iç güvenlik kara birlikleri, bölge dışından getirilen komando ve hava indirme birlikleri ve özel birlikler; kara, hava ve deniz kuvvetlerine mensup helikopterler, hava kuvvetleri uçakları kullanılmıştır.

Bölgede, jandarmanın, emniyetin, MİT'in ve Silahlı Kuvvetlerin istihbarat unsurları koordinesiz olarak faaliyet göstermiştir.

Getirilen birliklerle sonuç alınamayınca, bölgeye tabur seviyesinde yeni birlikler yığılmış, bölgedeki birliklerin emrine verilmiştir.

Birlikler eğitimlerini bölgede tamamlamış, tam yararlanılacağı zaman yükümlülerin askerlik süreleri sona ermiştir.

Kış mevsimini birlikler kışlalarında geçirirken, teröristler, köylerde ve kırsal kesimde propaganda ile örgüte eleman yetiştirmiştir. Kış aylarında, yollar güvenlik kuvvetlerinin, kırlar teröristlerin olmuştur.

Terörle mücadele özel eğitilmiş, özel donatılmış, özel ve zor hava ve arazi şartlarında hareket yapması kolaylaştırılmış, gündüz hareket eder gibi gece hareket edebilen, kış şartlarından asgari etkilenen birliklerle yapılmalıdır. Hasılı, bu harekatta kullanılacak birlikler, bölge insanının özelliklerini tanıtacak psikososyal eğitimin yanı sıra, arazide uzun süre hayatı idama ettirebilecek kontrgerilla taktik ve tekniklerine vakıf olacak yeterli eğitime tabi tutulmalı; Devletin bütün imkanları seferber edilerek, komprime gıda ve yükte hafif yiyecek maddeleri, en modern, silah, muhabere irtibat ve hedef tespit vasıtaları, gece ve gündüz atış kontrol ve nişan sistemleri, mayın arama ve tahrip sistemleri, sıcak ve soğuğa karşı koruyucu giyim kuşam ve barınma imkanları, karda ve kötü hava şartlarında hareket imkanları ile donatılmalı ve bu teçhizat mümkün olan hafiflikte olmalıdır.

Aslında **bu tür mücadele için, Özel Kuvvetler Komutanlığına bağlı özel harekât timleri mevcuttur. Harekât ihtiyacına yetecek derecede bu birliklerin miktar ve kadrolarını, geçici olarak arttırmak yeterlidir. Hizmet tamamlanınca kadrolar tekrar ihtiyaç miktarına indirilebilir.**

Ancak, terörle mücadele için özel eğitilmiş birlik ihtiyacını ***profesyonel kadrolarla karşılamak etkili bir çözüm olamaz**.. Çünkü bu görevler, bedeni yeterlilik ister. Uzman kadrolar, yaşları ilerledikçe, yeniçeri ocağına döner. Ticaretle uğraşanından, bedenî yeteneğini kaybedenine kadar; ordu, görevini aksatan personel deposu haline gelir.

En iyi çözüm, *iç güvenlik harekât ihtiyacı için, yükümlülerden muvazzaflık hizmetleri sırasında, eğitim merkezlerindeki temel eğitimi müteakip yetenekli oldukları tespit edilenlerden, gönüllü olanlardan, ücretleri karşılığında, hizmet sürelerini 3-4 yıla çıkarmak suretiyle özel birlikler teşkil etmek ve bu birliklerin personelini özel eğitime tabi tutmak; bu şekilde eğitilen personelden oluşan birliklerin görev süreleri sona ermeden önce, onların yerine görevlerini teslim alacak yeni birlikler oluşturularak ve görev bölgelerinde birlik değiştirmesi ile sorumluluk devir teslimi yapmak; olabilecek zayiatın bütünlenmesi için de eğitim merkezlerinde ihtiyaca yetecek eğitimli personeli sürekli hazır bulundurmak ve bu birliklerin hazırlanması sorumluluğunu da İçişleri Bakanlığına vermektir.*

Terörle mücadelede sorumluluklar yeniden tespit edilmelidir:

Asayiş görevleri yasal yetki ve sorumluluklar bakımından polisin ve jandarmanın, yani İç İşleri Bakanlığının uhdesindedir. Dış tehditlere karşı sorumluluk da Genelkurmay Başkanlığının görev ve sorumluluğundadır.

Bölgede hakim olan terörün, yurt içi ayağı olduğu gibi sınır ötesi üst, destek ve bağlantıları da olduğu bilinen gerçektir.

İç güvenlikte, Hedef tespiti, haber kaynaklarının kullanılması, istihbarat temini ve operasyonların icrası, hem yasal yetki ve sorumluluklar bakımından, hem beynelmilel hukuk açısından, hem de tecrübe ve donanım bakımından jandarma ve polis, Silahlı Kuvvetlere nazaran daha etkin ve sonuç alıcıdır. Zaten bölgeye gönderilen Silahlı Kuvvetler unsurları da jandarmanın emrine sokularak terörle mücadelede kullanılmaktadır.

Terörle mücadelede, muhtelif birliklerin aynı harekât bölgelerinde kullanılması, koordinasyon sorununu ortaya çıkarmakta, emir komuta birliği prensibine aykırı olmakta, sorumlulukların üslenilmesini engellemekte ve sayısal olarak büyük birlerden istenen verim alınamamaktadır.

<u>İç güvenlik</u> gerçek sorumlusuna bırakılmalı ve sınırlarımızın içindeki terörle mücadele İçişleri Bakanlığınca yürütülmelidir. Jandarmanın, Genelkurmay ile bağlantısı kesilmeli, kır polisine dönüştürülerek Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlanmalıdır. Personeli, Silahlı Kuvvetler kaynağından değil, polis kaynağından desteklenmelidir.

Terörle mücadele için iyi bir teşkilatlanma, eğitim kadar önemlidir.

<u>Dış güvenlik ise,</u> Silahlı Kuvvetlerimizin asli görevidir.

Gayri nizami kuvvetlere karşı harekât da Silahlı Kuvvetlerimizde, Genelkurmay Özel Kuvvetler Komutanlığının ihtisas ve sorumluluğundadır.

Bu nedenle, Genelkurmay Başkanlığı, terörün, sadece dış destek ve bağlantılarını yok etmekten sorumlu tutulmalı;

Sınır ötesi harekât icra etmek için de Özel Kuvvetler Komutanlığı görevlendirmelidir.

Terörün dış desteği tamamen söndürülünceye kadar; teröre üs veren ülkelerle olan sınırımızdaki Sınır Karakolları da, hem dışarıdan gelecek tehditlerin ilk hedefi olması, hem de sınır ötesi harekâtın son basamak noktası olması nedeniyle, Jandarmanın değil Silahlı Kuvvetlerin kontrolünde bulunmalıdır. Karakollar, yukarıda belirtilen nitelikteki özel yetiştirilmiş personelden oluşan birliklerle korunmalıdır. Sınır birlikleri, bir taraftan sınırları korurken, diğer taraftan, sınır ötesi operasyonlarda kullanılacak özel kuvvetlere üs görevi yapmalıdırlar.

Sınır ötesi harekât:

- Özel harekât teknik ve taktikleriyle, komando ve özel birlikler kullanılarak, terör örgütünün sınır ötesinde tespit edilen somut hedeflerine ve terör gruplarına nokta operasyonları icra edilmelidir.
- Terörle mücadelenin başarılı bir şekilde yapılabilmesi, etkin bir istihbaratla mümkündür. Bu nedenle, özel timlerden oluşturulacak, muharebe güçlü keşif kolları, gizli harekât teknikleri ile hedef bölgelerine sızdırılmalı, oralarda örtülü kalıcı tedbirler alınmalı, elektronik ve teknik imkanlarla da desteklenerek; terör üs ve tesislerinin, liderlerinin yer ve faaliyetlerinin, ikmal depo ve ikmal faaliyetlerinin, terör gruplarının hareket ve intikallerinin, ülkemize giriş ve çıkışlarının 24 saat gözetlenme imkanı sağlanmalıdır.
- Elde edilen sağlıklı, doğru, güvenilir, güncel ve ayrıntılı istihbarat bilgilerine dayanılarak, sınır karakollarında veya sınır ötesindeki gizli harekât üslerinde bekletilen özel eğitilmiş birliklerimiz tarafından, anında, taktik akın ve cebri keşif tipi hareketlerle hedeflere yaklaşılarak, baskın ve pusularla, bir nevi gayri nizamî harekât uygulayarak, nokta operasyonları icra edilmelidir.
- Bu hareketler, askerî yoğunluk gösterilmeden, fark ettirilmeden, örtülü olarak ve tam bir gizlilik içinde icra edilmeli, tesirinden başka bir belirtisi görülmemelidir.
- Bu operasyonlarla, her gün terör örgütünün dış desteğine, nereden ve nasıl geldiğini anlayamadığı, ancak şaşkına çeviren etkili darbeler vurulmalıdır. Örgüt liderleri başlıca hedeflerden olmalıdır. Darbeler, propagandası bizzat terör örgütü tarafından yapılacak şekilde etkili olmalıdır.
- Küçük, özel yetişmiş çevik unsurlarımız tarafından yapılan operasyonlar, silahlı kuvvetlerimizin düzenli bölümünün kullanılması tehdidi ile de psikolojik olarak desteklenmeli, ancak düzenli kuvvet mümkünse hiç kullanılmamalıdır. Alınan sonuçlar, terör örgütünü sınır ötesinde de barınamaz hale getirmelidir.
- Sadece Kuzey Irak değil, terör örgütünün Avrupa Ülkelerindeki Büro ve Temsilciliklerinin kapatılması ve etkisiz hale getirilmesi için de organizasyon hazırlanmalı, ülkeler nezdindeki politik girişimler sonuç vermediği takdirde operasyonlar uygulanmalıdır.

Sınır içinde Jandarma ve polis de yukarıdakine benzer teknik ve taktiklerle teşkilatlanmalı ve hareket etmelidir.

Asker, bölge halkı ile bütünleşmelidir:

Terörle mücadelede başarının ilk şartı, teröristin bölge halkı ile irtibatını kesmek ve mahallinden ikmal ve desteğini önlemektir. Bunun en kestirme yolu, devletin ve güvenlik güçlerinin halkla bütünleşmesidir.

Silahlı Kuvvetler, değerleri, örf-adet-gelenek ve kültürlerini benimseyip bölge halkı ile kaynaşamamaktadır. Bölge insanı tarafından, Silahlı Kuvvetler mensuplarına başka bir ülkenin askeriymiş gibi; Silahlı Kuvvetler mensupları da, bölge halkına düşman muamelesi yapmıştır. Hep birbirine kuşku ile bakmışlardır. Bu mesafeli duruş terörizmin işine yaramıştır. İç güvenliğin İçişleri Bakanlığının sorumluluğuna verilmesi ve terörle mücadele için özel birlik oluşturulması, bölge halkı ile mevcut olan kopukluğun giderilmesi için de uygun olacaktır.

Kış mevsimi teröristlere bırakılmamalıdır:

Bölgede sekiz ay kış, dört ay yaz hüküm sürmektedir. Terörle mücadele dört-beş aya sığdırılmaktadır. Takviye birliklerinin gelişi, sorumluluk bölgelerine yerleşmesi, kış girmeden toplanıp, kışlalarına intikal etmeleri de bü sürenin içindedir. Yılın geri kalan yedi-sekiz ayı, takipten kurtulan teröristler, yeni mevsime kadar toparlanma imkanı bulmaktadır.

Kış şartlarına göre de eğitilip donatılmış özel birliklerle terörle mücadele kış aylarında da sürdürülmelidir. Teröristlerin kışı geçirmek için köy ve mezralara yerleşmeleri, buralarda barınmaları ve buralardan ihtiyaçlarını temin etmeleri önlenmelidir.

Üst Karargâhlar Komuta Yerlerini bölgeye taşımalıdır.

Birliklere gayret vermek, problemleri yerinde tespit ederek tedbirleri zamanında uygulamaya sokmak ve harekâtı yerinden sevk ve idare etmek için büyük karargâhların komuta yerleri de harekât bölgesine taşınmalıdır. Askerin karşılaştığı sorunlarla komutanlar da karşılaşırlarsa, tedbirler vaktinde alınır.

Komutanlar, başarı için, en kritik yer ve zamanda bulunmalıdırlar. Ülkemizin güvenliğini tehdit eden en kritik yer teröristlerin üslerinin ve faaliyet alanlarının bulunduğu bölgelerdir. Üst düzey komutanlıkların karargahları bölgeye taşınırsa, terör uzun süre varlığını devam ettiremez. Asker nerede ise komutanlar da orada olmalıdır. Asker arazide ise komutanı da arazide, asker kışlada ise komutanı da kışlada bulunmalıdır.

Köy Koruculuğu sistemi ıslah edilerek devam ettirilmelidir.

Geçici Köy Koruculuğunun kaldırılmasını en çok PKK istemektedir.

Güvenlik kuvvetleri, kırsal kesimde köyleri ve mezraları tek tek savunma imkânına sahip değildir. Teröristlerce, geceleyin basılan pek çok köye, haberdar edilmelerine rağmen güvenlik kuvvetlerinin yetişemediği çok olay bulunmaktadır.

Teröristin varlığını devam ettirebilmesi için bölgede hâkimiyetini tesis etmesine ihtiyacı vardır. Siyasî seviyede de, taktik seviyede de PKK için bu zarurettir.

PKK'nın köylerine girmesini istemeyen, eylemlerini ve amaçlarını paylaşmayan, devlete bağlı çok Kürt Köyü vardır. Devletin yeterli koruma sağlayamadığı bu köyleri, silahsız ve tedbirsiz olarak PKK'nın insafına bırakmak, Devletin ayıbı olduğu gibi, terörün hedefine de yardım edecek en büyük hata olur.

Köy Koruculuğu sistemi ıslah edilerek devam ettirilmelidir. Düzenli bir teşkilata sokularak eğitilmeli ve Abdülhamit Han'ın aşiret alaylarına benzer sistem içinde geliştirilerek, kendi köy ve yerleşim yerlerinin PKK'ya karşı korunmasında görevlendirilmelidir.

Adnan Tanrıverdi
Emekli Tuğgeneral
ASDER Gnl. Bşk.